

J/19392

A Magyar Köztársaság legfőbb ügyészének

országgyűlési beszámolója

az ügyészség 2005. évi tevékenységéről

TARTALOMJEGYZÉK

1. Az ügyészi szervezet	6
2. A büntetőjogi ügyészi tevékenység	8
A) A bűnözésre vonatkozó 2005. évi adatok	9
a) A 2005. évi bűnözésre vonatkozó főbb adatok és általános megállapítások	9
b) A bűnözés szerkezete	11
c) A személy elleni bűncselekmények	12
d) A vagyon elleni bűncselekmények	12
e) A közlekedési bűncselekmények	13
f) Az államigazgatás, igazságszolgáltatás és közélet tisztasága elleni bűncselekmények	14
g) A közrend elleni bűncselekmények	14
h) A gazdasági bűncselekmények	15
B) Az ügyészségi nyomozás	16
a) A Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal tevékenysége	17
b) A megyei (fővárosi) ügyészségi nyomozó hivatalok tevékenysége	20
C) A nyomozás törvényessége feletti felügyelet	20
a) Általános megállapítások	20
b) A feljelentés elutasítása és az erről szóló nyomozó hatósági határozatok	22
c) A nyomozás elrendelése és az erről szóló nyomozó hatósági döntések	22
d) A nyomozás felfüggesztése és az erről szóló nyomozó hatósági határozatok	23
e) A nyomozás megszüntetése és a nyomozást megszüntető nyomozó hatósági határozatok	23
f) A nyomozó hatósági határozatokkal kapcsolatos ügyészi intézkedések	23
g) A fokozott ügyészi felügyelet	24
h) Jogorvoslat a nyomozás során	25
i) Az ügyészségen tett feljelentések elbírálása és az arra vonatkozó jogorvoslat	26

j) A biztosíték letétbe helyezésének engedélyezése	27
k) Kényszerintézkedések a nyomozás során	28
ka) Az előzetes letartóztatás	28
kb) Egyéb, a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések	29
l) Az ügyész eljárása a nyomozás befejezése után	29
la) A vádemelési javaslat utáni eljárás	29
lb) A vádemelés elhalasztása	32
lc) A bírósági eljárás egyszerűsítését szolgáló intézmények	32
D) A vádhatósági tevékenység	33
E) Perújítás, felülvizsgálat, jogegységi eljárás, jogorvoslat a törvényesség érdekében	35
F) A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete	36
G) Gyermek- és ifjúságvédelmi ügyészi tevékenység a büntetőügyekben	50
H) Büntetőjogi szakági vizsgálatok	54
a) A nyomozás törvényessége feletti felügyelet és a vádelőkészítési tevékenység körében	54
b) A vádképviseleti gyakorlat körében	56
c) A büntetés-végrehajtás törvényessége feletti felügyelet körében	56
d) A gyermek- és ifjúságvédelem körében	63
3. A magánjogi és közigazgatási jogi ügyészi tevékenység	72
A) A magánjogi és közigazgatási jogi tevékenység és változásai általában	72
B) A környezetvédelemmel kapcsolatos ügyészi tevékenység	76
C) A szabálysértési eljárásokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység	79
D) A közigazgatással kapcsolatos más ügyészi tevékenység	82
E) A cégbírósági eljáráshoz kapcsolódó ügyészi tevékenység	84
F) A munkaviszony és a szolgálati viszony szabályai érvényesülésének segítése	85

G) A társadalmi szervezetek és alapítványok törvényességi felügyelete	86
H) Az ügyészséghez benyújtott törvényességi kérelmek tapasztalatai	87
I) Gyermek- és ifjúságvédelmi törvényességi felügyeleti ügyészi tevékenység	88
J) Magánjogi és közigazgatási jogi szakági vizsgálatok	89
4. A katonai ügyészség tevékenysége	93
A) A katonai ügyészi tevékenységről általában	93
B) A büntetőjogi katonai ügyészi tevékenység	94
C) A magánjogi és a közigazgatási jogi katonai ügyészi tevékenység	103
D) A Katonai Főügyészség vizsgálatai	105
5. Az ügyészség együttműködése egyes szervekkel; a sajtóval és az állampolgárokkal való kapcsolat	106
A) Az ügyészség és az Országgyűlés kapcsolata	106
a) Interpellációk és kérdések	106
b) Az Országgyűlés egyes bizottságainak eljárásához kapcsolódó ügyészi tevékenység	108
c) A mentelmi jog felfüggesztésének indítványozása	109
B) Az ügyészség és az országgyűlési biztosok kapcsolata	109
C) Részvétel az Országos Igazságszolgáltatási Tanács munkájában	110
D) Az ügyészség kapcsolata az Alkotmánybírósággal	111
E) Az ügyészség és az Állami Számvevőszék kapcsolata	111
F) Az ügyészség és a központi közigazgatási szervek együttműködése, a jogalkotással kapcsolatos tapasztalatok	113
G) A Közbeszerzések Tanácsával való kapcsolat	114
H) Az ügyészi szervezet kommunikációja	115

I) Az ügyfelek tájékoztatása	116
6. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége	117
A) Nemzetközi kapcsolatok	117
B) Jogsegély-ügyek	121
C) A magyar ügyészség az Európai Unióban	123
D) Az Eurojust-ban kifejtett magyar ügyészi tevékenység	124
7. Az ügyészség személyügyi helyzete	128
A) Az ügyészség személyügyi helyzete	128
B) Az ügyészek képzése, továbbképzése	130
C) A katonai ügyészség személyügyi helyzete	132
8. Az ügyészségi informatika	133
9. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei	137
10. Az ügyészek tudományos tevékenysége és az OKRI	141
A) Az ügyészek tudományos tevékenysége	141
B) Az OKRI	142

Függelék: Statisztikai táblák és ábrák

Tisztelt Országgyűlés!

A Magyar Köztársaság Alkotmánya 52. §-ának (2) bekezdésében, valamint a Magyar Köztársaság Országgyűlésének Hárszabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozat 89. §-ában foglaltak szerint a Magyar Köztársaság ügyészsége 2005. évi működéséről a következő beszámolót nyújtom be:

1. Az ügyészi szervezet

a) A Legfőbb Ügyészség irányítása alá – az öt fellebbviteli főügyészség mellett – 2005-ben is 20 (a fővárosi és 19 megyei) főügyészség tartozott. A főügyészségek szervezete alapvetően a büntetőjogi, illetőleg a magánjogi és közigazgatási jogi törvényességi felügyeleti tevékenység alapján tagozódik. Szervezetük ennek megfelelően a nyomozások felügyeletét, illetőleg büntetőbírószági szakterületet ellátó büntetőjogi osztályból, illetve csoportból, valamint magánjogi és közigazgatási jogi osztályból, illetve csoportból áll. A főügyészségeken ezen kívül különböző funkcionális feladatokat ellátó szervezeti egységek is működnek. A főügyészségek szervezetébe tartoznak az ügyészségi nyomozó hivatalok is, amelyek az ügyészségi hatáskörbe rendelt nyomozásokat végzik.

A Fővárosi Főügyészség szervezeti felépítése némileg összetettebb volt, s változatlanul a Fővárosi Főügyészség országos illetékességgel rendelkező önálló szervezeti egységként működik a Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal.

A fővárosban és a megyékben 116 helyi ügyészség működik. A hatályos rendelkezések szerint a helyi ügyészségek járnak el azokban az ügyekben, amelyeket jogszabály vagy legfőbb ügyészi utasítás nem utalt más ügyészi szerv hatáskörébe. Ez azt jelenti, hogy a helyi ügyészségek intézik az ügyek túlnyomó részét, így az ügyészek munkaterhe is ott – elsősorban a fővárosi kerületi ügyészségeken és a megyeszékhelyeken működő városi ügyészségeken – a legnagyobb.

A katonai ügyészi szervezet az egységes ügyészi szervezet integráns része; e szervezetet a legfőbb ügyész irányítja egyik helyettese, a katonai főügyész útján. A katonai ügyészi szervezetet a Katonai Főügyészség és az alárendeltségében működő Katonai Fellebbviteli Ügyészség, továbbá az öt (budapesti, debreceni, győri, kaposvári, szegedi) területi katonai ügyészség alkotja, amelyek egyenként több megyére kiterjedő illetékességi területükön megyei főügyészségi jogkörben járnak el.

Az ügyészi szervezethez tartozik – de nem ügyészi szerv – az Országos Kriminológiai Intézet, amely a Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény (Ütv.) 18. §-ának (2) bekezdése szerint az ügyészség tudományos és kutató szerve.

b) Az átfogó igazságszolgáltatás-szervezeti reform, valamint az 1998. évi XIX. törvénnyel kihirdetett új büntetőeljárás kódex 2003. július 1-jén történő hatálybalépése szükségessé tette, hogy az Országgyűlés a büntető igazságszolgáltatás hatékony és koherens működéséhez szükséges normatív feltételeket megteremtse.

Az új büntetőeljárás törvény (Be.) szerint az ügyészség nem nyomozó hatóság, hanem a nyomozó hatóságokat irányító közvádló; az ügyész nyomozása ezért nem felügyelhető; amikor pedig az ügyész nyomoz, a vádelőkészítést ügyészi minőségben maga teljesíti.

Az ügyészi nyomozás 2003. július 1-jétől az ügyészi tevékenység olyan szakterületévé vált, amelyben a vádelőkészítés egyik eleme, a saját nyomozás nyomatékosabb szerepet kapott. Az ügyészi nyomozást is teljesítő ügyészeket tehát ügyészi mivoltuk hangsúlyozásával kellett a testületbe integrálni. Megyei, illetőleg helyi bírósági hatáskörbe tartozó ügyeket egyaránt nyomozniuk kell.

Az előzőeknek megfelelően a főügyészségi nyomozó hivatalokat nyomozó ügyészségekké kellett átalakítani. A megyei (fővárosi) illetékességgel eljáró nyomozó ügyészségek pedig a megyeszékhelyi városi ügyészségek mellett önálló ügyészségekké alakultak át, s ezáltal elkerülhetővé vált, hogy a helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyek nyomozása során a jogorvoslatok elbírálása a Legfőbb Ügyészség hatáskörébe tartozzon.

A Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal eddigi működése a felállításához fűzött várakozásokat igazolta, az eddig is országos illetékességgel eljáró hivatal – figyelemmel a Be. szabályaira – önálló főügyészséggé kellett átszervezni.

Az ellátandó ügyek mennyiségére tekintettel célszerű volt az ügyészi közigazgatási jogi tevékenységnek a fővárosban és a feltételek megteremtésétől függően a megyékben egyetlen új – kizárólag ezzel foglalkozó – ügyészségbe való összevonása is.

A Magyar Köztársaság Kormánya által 2005 novemberében benyújtott, T/18213 szám alatt tárgyalt, a Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény, valamint az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvény (az Üsztv.) módosításáról készített – elsősorban az előzőekben jelzett átalakítások megvalósítására

irányuló – törvényjavaslatot az Országgyűlés 2005. december 19-én megszavazta.

A 2006. évi VII. törvény – amely a Magyar Közlöny 2006. évi 1. számában került kihirdetésre – az Ütv. 19. §-ának módosításával a helyi ügyészségek létesítését a köztársasági elnök hatásköréből legfőbb ügyészi hatáskörbe adta.

A törvény a kihirdetését követő 8. napon – 2006. január 12-én – lépett hatályba. A hatálybalépés után szükségessé vált

– a Magyar Köztársaság ügyészi szervezetéről szóló 143/1997. (IX. 30.) KE határozat és a módosításáról rendelkező határozatok hatályon kívül helyezése, valamint

– a Magyar Köztársaság helyi ügyészségeiről szóló legfőbb ügyészi utasítás

– az ügyészségek illetékességi területéről szóló legfőbb ügyészi utasítás és

– a Magyar Köztársaság ügyészsége szervezetéről és működéséről szóló 25/2003. (ÜK. 12.) LÜ utasítás módosításáról rendelkező legfőbb ügyészi utasítás kiadása.

Figyelemmel a személyügyi intézkedésekhez szükséges időre, a legfőbb ügyészi utasítások 2006. február 1-jén léptek hatályba, így a megvalósult intézkedéseket és azok hatásait a jövő évi beszámoló tartalmazza.

c) A 14/2005. (ÜK. 9.) LÜ utasítás az Országos Kriminológiai Intézet keretében a tárgyév október 1-jével létrehozta a Magyar Ügyészképző Központot, amely közreműködik az ügyészségi fogalmazók képzésében és a jogi szakvizsgára való felkészítésében, irányítja az ügyészi hivatásra felkészítő képzést, szervezi a vizsgákat, szakmai-módszertani továbbképzést tart az oktatásban közreműködő ügyészek (előadók, tanulmányi ügyészek, instruktorok) számára, továbbá oktatást segítő tankönyveket, jegyzeteket ad ki, tudományos publikációkat jelentet meg. A törvény ezért az Országos Kriminológiai Intézet státuszának meghatározását kiegészítette a képzésre vonatkozó rendelkezéssel. A központ a működését 2006. január 1-jén kezdte meg, ezért részletes tevékenységével a következő évi beszámoló foglalkozik majd.

2. A büntetőjogi ügyészi tevékenység

A büntetőjogi ügyészi tevékenység képezi az ügyészség munkájának nagyobbik részét. Ebbe a körbe tartoznak mindazok a feladatok, amelyeket az Ütv. 1. §-ának (2) bekezdése tartalmaz és a 3. §-a részletez. Ezek szerint az

ügyészség a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott feltételek szerint nyomozást végeztet és nyomoz; ha a nyomozó hatóság önállóan végez nyomozást vagy egyes nyomozási cselekményeket, az ügyészség felügyel arra, hogy azt a törvény rendelkezéseit megtartva végezzék; törvényben meghatározott egyéb jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben, képviseli a vádat a bírósági eljárásban, továbbá felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett.

A büntetőjogi szakterületen végzett tevékenység mennyiségét mutatja, hogy a 2005. évben az iktatott és elintézésre váró ügyek száma 807.425 (a 2004. évben 784.148) volt.

A beszámolóban a büntetőjogi ügyészi tevékenységgel foglalkozó részre ezeket a feladatokat részletezi és azok mikénti teljesítéséről ad számot.

A) A bűnözésre vonatkozó 2005. évi adatok

a) A 2005. évi bűnözésre vonatkozó főbb adatok és általános megállapítások

Az évenként előterjesztett országgyűlési beszámolók mindegyike rövid áttekintést nyújt a bűnözés középtávra visszanyúló alakulásáról, tendenciájáról, magyarázatot ad a jelentősebb változásokról. Erre vonatkozóan ismétlődő az a megállapítás, hogy a magyarországi bűnözést 1983-tól a fokozatos, 1990-től pedig az ugrásszerű emelkedés jellemezte. A bűncselekmények számának emelkedése azonban 2002-ben megállt és azóta – kisebb ingadozással – annak megállapodottsága, stagnálása figyelhető meg.

A tárgyévben 436.522 bűncselekmény vált ismertté, ami 4,2 %-kal több a 2004. évinél, de még mindig jelentősen kedvezőbb a 2002. évet megelőző évek adatainál (1995: 502.036, 1996: 466.050, 1997: 514.403, 1998: 600.621, 1999: 505.716, 2000: 450.673, 2001: 465.694, 2002: 420.782, 2003: 413.343, 2004: 418.883, 2005: 436.522).

Az előbb bemutatott számokból az is megállapítható, hogy az 1995-1999. közötti öt évben ismertté vált bűncselekmények évi átlaga 500 ezer feletti, míg a 2000-2005. közötti hat év átlaga 450 ezer alatti. A két időszak egyes éveit összevetve az állapítható meg, hogy az utóbbi négy évben évenként ismertté vált bűncselekmények száma közel évi 100 ezerrel kevesebb a 1995-1999. közötti statisztikai nyilvántartásba került bűncselekményeknél.

Mindezek mellett ismételten rá kell mutatni arra is, hogy az előbbieken vázolt változások még nem jelentik a bűnözés hosszabb távra szóló tendenciáját,

hanem csak azt, hogy az elmúlt alig több mint egy évtized első feléhez képest annak második felében kedvező változás következett be.

A hazai bűnözés volumenében a 2005. évben, a 2004-hez képest mért 4,2 %-os emelkedés, 17.639 bűncselekményt jelent. Régi tapasztalat, hogy a bűnözés mennyiségében az egyik évről a másikra bekövetkezett változást (emelkedést vagy csökkenést) rendszerint egy, vagy néhány, súlyában inkább kisebb jelentőségű bűncselekménynek az előző évhez képest nagyobb vagy kisebb számú előfordulása eredményezi. Jól példázza ezt az, hogy a beszámoló tárgyát képező évben a megelőző évhez képest 18.361-gyel több a szerzői és szomszédos jogok megsértése, ami önmagában nagyobb emelkedés, mint a bűnözés egészének többlete. Ennek a bűncselekménynek a jellegéből megállapítható, hogy annak nagyszámú előfordulása és ezzel a bűnözés egészének emelkedése a közrendet és közbiztonságot csak távolról befolyásolta. Mindezeket figyelembe véve arra a megállapításra kell jutni, hogy a beszámolás tárgyát képező évben a bűnözés helyzete a számszerű emelkedés ellenére azonos volt a korábbi évekével, ami a közrendre és a közbiztonságra is vonatkoztatható. Ezt támasztja alá az is, hogy az erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények és a közterületen elkövetett bűncselekmények száma közel azonos (az erőszakos és garázda jellegűek száma 2005-ben 32.760, 2004-ben 33.366, a közterületen elkövetetteké 2005-ben 126.662, 2004-ben 127.482) volt.

Az ismertté vált bűnelkövetők száma a 2005. évben 133.790 főre emelkedett (2004: 130.182, 2003: 118.145). Az ismertté vált elkövetők számának emelkedése 2,8 %, amely kisebb arányú, mint a bűncselekményeknek a megelőző évhez képest megállapítható többlete (4,2 %).

Az ismertté vált külföldi bűnelkövetők száma a 2005. évben tovább emelkedett 7.366 főre. Az emelkedés közvetlen összefüggésben van az országot érintő kelet-nyugati irányú migrációval. Ezt mutatja, hogy az összesen 7.366 külföldi elkövetőből, 3.058 Győr-Moson-Sopron megyében vált ismertté és közülük 2.056 ukrán állampolgár volt, akiknek a többsége ellen úti okmányra elkövetett közokirat-hamisítás miatt folyt büntetőeljárás.

Az ismert természetes személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények száma 224.065, amely 4,8 %-kal kevesebb a megelőző évinél. A külföldi sértettek száma 8.181 fő (2004: 7.914).

A rendőrség 486.144 bűncselekmény nyomozását fejezte be, ami 4,5 %-kal több a megelőző évinél. A rendőri szervek nyomozás-eredményességi mutatója 56,4 %, az ismeretlen tetteses felderítési mutató pedig 49,8 %. Az előbbi 2 %-kal, az utóbbi pedig 4,6 %-kal magasabb a megelőző évinél.

Az ügyészégi nyomozások eredményessége a megelőző évinél 3,1 %-kal magasabb, 69,3 %, a felderítési mutató viszont 17,5 %-kal alacsonyabb, 60,9 % volt, vélhetően azért, mert több ismeretlen elkövető ellen indult nyomozás.

b) A bűnözés szerkezete

A Büntető Törvénykönyv (Btk.) a bűncselekményeket aszerint csoportosítja, hogy azok a törvény által büntetőjogi védelemben részesített mely jogtárgyat sértik vagy veszélyeztetik. A statisztika követi a bűncselekményeknek ezt a szerkezetbe foglalását és választ ad arra is, hogy az egyes csoportokba tartozó bűncselekmények milyen számban váltak ismertté.

Első helyen kell említeni azt a csoportot, amely a személy elleni bűncselekményeket foglalja magában. A beszámolás évében 17.780 ilyen bűncselekmény vált ismertté, ami 1.092-vel kevesebb a 2004. évben ismertté vált, ebbe a csoportba tartozó bűncselekménynél és közelít az azelőtti évek adataihoz (2005: 17.780, 2004: 18.872, 2003: 17.970, 2002: 16.859).

A közlekedési bűncselekmények száma figyelmet érdemlő tétele a bűnözésnek, amennyiben a beszámolás évében 22.826 ilyen bűncselekmény vált ismertté. Ezen belül mindig jelentős számot tesz ki az egész változását is lényegesen befolyásoló ittas járművezetés (2005: 14.417, 2004: 13.758).

A házasság, a család és ifjúság elleni 16.352 bűncselekmény 54 %-kal magasabb a megelőző évben ismertté vált ilyen bűncselekménynél, amelynek keretében az emelkedést az eredményezte, hogy több mint 11.000 tiltott pornográf felvétellel visszaélés vált ismertté. Ennek az a magyarázata, hogy a joggyakorlat a bűncselekményt annyi rendbelinek minősíti, ahány kiskorút érint a bűncselekmény (vagyis az előállított, megszerzett, tartott, másnak kínált, eladott, forgalomba vagy nyilvánosságra hozott pornográf felvétellel érintett kiskorúak száma).

A közrend elleni bűncselekmények számát változatlanul a garázdaság és az okirattal kapcsolatban, valamint a kábítószerrel összefüggésben elkövetett bűncselekmények száma határozza meg. Ezeknek a bűncselekményeknek a mennyisége nem mutat olyan nagymértékű változást, amely a bűnözés egészére nézve jelentős kihatással lenne.

A vagyon elleni bűncselekmények száma minden évben döntő részt (2005-ben 62 %-ot) képvisel a bűnözés egészében. A 2005. évben 270.740, a megelőző évinél 3,3 %-kal több ilyen bűncselekmény vált ismertté. Az emelkedésben jelentős szerepet játszik a már említett szerzői és szomszédos jogok megsértése kiemelkedő számú előfordulása (2005: 37.418, 2004: 19.057).

c) A személy elleni bűncselekmények

A személy elleni bűncselekmények között, az emberi élet kiemelkedő jelentőségénél fogva, fontos adat az élet elleni bűncselekmények ismertté vált száma. Az ezek közé tartozó legsúlyosabb bűncselekmény a befejezett szándékos emberölés 164 volt, ami a megelőző évek többségében előfordulnál lényegesen kevesebb (2004: 208, 2003: 227, 2002: 203, 2001: 254, 2000: 205). Az emberölés kísérlete minden évben csaknem azonos számban válik ismertté. Ez a jelentés tárgyát képező évben 149 volt (2004: 153, 2003: 147, 2002: 156, 2001: 153, 2000: 152).

Az összesen 17.780 személy elleni bűncselekmény között a legnagyobb tételt minden egyes esztendőben a testi sértés képezi (12.674), amelyből kiemelt érdemel a 353 életveszélyt okozó, illetve a 44 halált okozó cselekmény.

d) A vagyon elleni bűncselekmények

Az évenkénti beszámolók visszatérő megállapítása, hogy a bűncselekmények között a legnagyobb mennyiséget minden évben a vagyon elleni bűncselekmények képezik (most 62 %), ami azt is jelenti, hogy az e csoportba tartozó valamely bűncselekmény számának nagyobb változása meghatározóan befolyásolja a bűnözés egészét. Az elmúlt évben 270.740 vagyon elleni bűncselekmény vált ismertté, ami 3,3 %-kal magasabb a 2004-ben ismertté vált 262.082 ilyen bűncselekménynél, de még mindig lényegesen kevesebb annál, mint ami az azt megelőző években vált ismertté (2003: 275.891, 2002: 283.664, 2001: 317.900, 2000: 311.611).

Mint minden évben, a beszámolás tárgyát képező évben is van a vagyon elleni bűncselekmények között olyan bűncselekmény, amelynek előfordulása egyik évről a másikra lényeges emelkedést vagy csökkenést mutat. A 2005. évben a szerzői és szomszédos jogok megsértése tűnik ki a 37.418 ismertté vált számával, amely már 2004-ben is feltűnően magas, 19.057 volt.

Évről-évre ismétlődő az a megállapítás is, hogy a vagyon elleni bűncselekmény-csoportban mindig a lopások száma a legmagasabb; a beszámolás tárgyát képező évben ez 177.802 volt, amely a korábbi évekhez képest is igen magas, s ezzel jelentős befolyásolója a bűncselekmények egészére vonatkozó számadatoknak is. A bűncselekmények magas száma miatti aggodalmat enyhítheti, hogy azok több mint felét kisebb vagy szabálysértési értékre követték el.

A csalások 2005-ben ismertté vált száma viszonylag alacsony, 22.431 volt. Ez azzal magyarázható, hogy ebben az évben nem kerültek az adatgyűjtés körébe olyan, ún. sorozat-csalásos ügyek, amelyeknek egyenként is több száz, esetenként több ezer sértettje lévén, e bűncselekmények összességét jelentősen növelték volna.

A vagyoni elleni bűncselekmények súlyosságának egyik mérője az azzal érintett érték, okozott kár vagy hátrány (a továbbiakban együttesen kár), amelynek összege a beszámolás tárgyát képező évben 104,3 milliárd forint volt, 4,8 %-kal magasabb a 2004. évi 99,5 milliárd forintnál. Az előbbieket szerinti kárösszeg évről évre nagymértékben ingadozik (2003: 153,7, 2002: 92, 2001: 113 milliárd forint), ezért egyik évről a másikra történt változást tendencia jellegű emelkedésnek vagy csökkenésnek felfogni nem lehet.

e) A közlekedési bűncselekmények

A 2005. évben 22.826 közlekedési bűncselekmény vált ismertté, amely némileg (3,2 %-kal) több a megelőző évinél. A közlekedési bűncselekményeknek ez a mennyisége azt is mutatja, hogy az elmúlt néhány év romló tendenciája folytatódott, s ez a közlekedési fegyelem változatlanul alacsony színvonalára is utal (2001: 19.561, 2002: 21.588, 2003: 20.142, 2004: 22.112, 2005: 22.826).

A közlekedési bűncselekmények magasabb számán belül 1,3 %-kal csökkent a közúti baleset gondatlan okozásának (Btk.187. §) száma (4.439). A közlekedési bűncselekmények összességét mindig befolyásolja a változó számban ismertté váló ittas járművezetés, amely a tárgyévben 4,8 %-kal magasabb, 14.417 volt (2004: 13.758).

A személyi sérüléssel járó közlekedési balesetek száma 20.813 volt, alig 0,7 %-kal kevesebb, a 2004. évi 20.957-nél. Ezen balesetekből 1.127 (2004: 1.168) volt halálos, amelynek során 1.264 ember veszítette életét, 6.996 (2004: 7.111) okozott 8.280 személynek súlyos, 12.690 (2004: 12.678) pedig 19.204 személynek könnyű sérülést.

Ami a balesetre vezető okokat illeti, az esetek 27 %-ában a gyorsjárat, 22 %-ában az elsőbbség meg nem adása, 17 %-ában a szabálytalan kanyarodás, 8-8 %-ában a gyalogos hibája és egyéb ok, 7-7 %-ában műszaki hiba és a figyelmetlenség, 6 %-ában a követési távolság, 5 %-ában pedig az előzés szabályainak be nem tartása – közöttük egyes esetekben több ok együttesen – vezetett a balesetre.

Ami a baleset okozót illeti, 64 %-ban személygépkocsi, 9-9 %-ban tehergépkocsi és kerékpár, 8 %-ban gyalogos, 4-4 %-ban motorkerékpár és segédmotoros kerékpár, 1-1 %-ban autóbusz és egyéb jármű. Az itt felsorolt, a 2005. évre vonatkozó számadatok csaknem teljesen megegyeznek a 2004-ben megállapított adatokkal.

f) Az államigazgatás, igazságszolgáltatás és közelet tisztasága elleni bűncselekmények

Az egy évvel ezelőtti jelentésemben arról számolhattam be, hogy a Btk. ezen fejezetébe tartozó bűncselekmények száma évről-évre csökkent (2001: 15.558, 2002: 8.836, 2003: 6.980, 2004: 6.036), ami nem folytatódott a 2005. évben, hanem a megelőző évet meghaladó számban (6.369) fordult elő.

Az ebből a csoportból kiemelhető embercsempészek száma a 2004. évi szinten maradt (2004: 658, 2005: 672). A korábbi évekhez képest lényeges csökkenést változatlanul az a jogszabály-módosítás eredményezi, amely szerint az államhatár átlépéséhez több személynek nyújtott segítség törvényi egység, ennél fogva egy rendbeli bűncselekménynek minősül.

Nem mutat lényeges változást a hivatalos személy, a közfeladatot ellátó személy és ezek támogatói ellen elkövetett erőszak ismertté vált előfordulása (2003: 841, 2004: 935, 2005: 950). Ezen belül a legtöbb a rendőrök ellen elkövetett cselekmény, ezek előfordulása (2003: 401, 2004: 409, 2005: 411) évről-évre csaknem azonos.

Az igazságszolgáltatás rendje elleni bűncselekmények száma 2.845 volt, amely a 2004. évben 2.629-re csökkent mennyiséghez képest csaknem a 2003. évi 2.862-vel vált azonossá.

A korrupciós bűncselekmények terén kedvezőtlen változás következett be. A 2005. évben 958 ilyen bűncselekményt regisztráltak (2002: 793, 2003: 782, 2004: 605), ezen a területen tehát kedvezőtlenebb a helyzet, ami nem jelenti bizonyosan a ténylegesen elkövetett bűncselekmények számának emelkedését, hanem inkább a felderítés hatékonyságának növekedését, vagyis lehetséges, hogy az e területen közismerten magas számú latens cselekmények közül több vált ismertté.

g) A közrend elleni bűncselekmények

A közrend elleni bűncselekmények száma is évről-évre olyan jelentős, hogy számottevő jellemzője a bűnözés egészének. A 2005. évben 83.983 ilyen

bűncselekmény vált ismertté, ami a 2004. évi 80.685-höz viszonyítva 4,1 %-os emelkedést jelent.

Ebben a bűncselekménycsoportban legtöbb az okiratokkal kapcsolatban elkövetett bűncselekmény (közokirat-hamisítás, magánokirat-hamisítás, okirattal visszaélés), számuk 2005-ben 57.799 volt. Az ezekkel rokonítható egyedi azonosító jel (többségében gépjármű rendszám és alvázszám) meghamisítása 4.478 esetben vált ismertté.

A bűncselekmény-csoportban sok a garázdaság, amelynek száma az elmúlt években emelkedett (1998: 7.492, 1999: 7.706, 2000: 7.817, 2001: 8.353, 2002: 9.389, 2003: 9.858, 2004: 10.757), s a 2005. évben 10.911 volt.

Mind mennyisége, mind pedig a jelentősége folytán kiemelendő a kábítószerrel visszaélés. E bűncselekmény elkövetése évről-évre emelkedik (1998: 2.068, 1999: 2.860, 2000: 3.445, 2001: 4.332, 2002: 4.775, 2003: 3.378, 2004: 6.675) és az elmúlt esztendőben ismertté vált 7.612, a megelőző évinél is 14 %-kal magasabb volt. A bűncselekmény ilyen gyakorisága akkor sem megnyugtató, ha ebből 5.314 bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követték el.

h) A gazdasági bűncselekmények

A gazdasági bűncselekmények száma a megelőző öt évhez hasonlóan 2005-ben is emelkedett (2005: 17.106, 2004: 16.661, 2003: 15.088, 2002: 14.248, 2001: 12.412, 2000: 10.986.).

Ennek a bűncselekmény-kategóriának a szerkezeti változásai közül kedvező irányú elmozdulást jelentett az adó- és társadalombiztosítási csalás (2005. szeptember 1-jétől ismét a korábbi törvényi megnevezéssel: adócsalás) számának az előző öt évihez képest jelentős csökkenése. (2005: 2.661, 2004: 3.113, 2003: 4.478, 2002: 3.932, 2001: 3.591, 2000: 2.552).

Az új évezredben a vámbűncselekmények száma enyhén csökken. A tárgyévben 2004-hez képest több mint 40 %-kal kevesebb vámbűncselekmény vált ismertté. (2005: 1.032, 2004: 1.817, 2003: 1.813, 2002: 2.061, 2001: 2.270, 2000: 2.194).

A kedvező jelenség legfőbb oka a vámbűnözés irányának és jellegének (struktúrájának) Magyarország Európai Unióhoz csatlakozását követő változása. A 2005. év az első – az egész esztendőt felölelő – olyan beszámolási időszak, amelynek jellemzője, hogy a vámuniós tagságunk folyamányaként a közösségi államok belső vámhatárainak megszűnését követően vámbűncselekmények már

csak a közösségi vámjognak meg nem felelő, nem közösségi árukra követhetők el.

A gazdasági bűncselekmények körében a pénzhamisítások számának további és nagymértékű emelkedése észlelhető. E bűncselekmény-típus ismertté vált eseteinek száma 2004-ben több, mint 100 %-kal, 2005-ben pedig mintegy 90 %-kal haladta meg az előző évit (2005: 3.108, 2004: 1.640, 2003: 760, 2002: 1.105, 2001: 677, 2000: 1.429).

A gazdasági bűncselekményekkel érintett összeg (mérték) 29,9 milliárd forint volt, amely jelentős mértékben kevesebb, mint a 2004. évben (35,7 milliárd forint), és meg sem közelíti a 2003. évben regisztrált mértéket (67,5 milliárd forint).

B) Az ügyészségi nyomozás

Az ügyészség kizárólagos nyomozási hatáskörére vonatkozó szabályozás [Be. 29. §; 38. § (4) bek.; 28. § (4) bek. e) pont] változatlan, miként az a gyakorlat is, hogy az ügyészség csak kivételesen vonja hatáskörébe a kötelezően oda nem tartozó ügy nyomozását. Ez a kivételesség azzal is magyarázható, hogy az ügyészi szervezet teljesítőképessége nem teszi lehetővé az ügyek szélesebb körére kiterjedő nyomozást.

Az ügyészségi nyomozást részben a Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal (az Ütv.-t, valamint az Üsztv.-t módosító 2006. évi VII. törvény, 2006. január 12-én történt hatálybalépése óta Központi Nyomozó Főügyészség), illetve a megyei (fővárosi) ügyészségi nyomozó hivatalok (a Magyar Köztársaság helyi ügyészségeiről szóló 1/2006. (ÜK. 1.) LÜ utasítás 2006. február 1-jén történt hatálybalépése óta a helyi ügyészségként szervezett nyomozó ügyészségek) teljesítik.

A központi és helyi nyomozó szervek közötti hatásköri elhatárolást a vádelőkészítéssel, a nyomozás törvényessége feletti felügyelettel és a vádemeléssel kapcsolatos ügyészi feladatokról szóló 11/2003. (ÜK. 7.) LÜ utasítás állapítja meg. Eszerint a központi nyomozó szerv jár el a közjogi mentességet élvező személyek (az Alkotmányban felsorolt intézményeknek az Országgyűlés által választott vezetői, országgyűlési képviselők) által elkövetett bármely, vagy a sérelmükre elkövetett egyes bűncselekmények esetén. Ide tartozik a bírák és ügyészek, valamint az államszervezetben vezető tisztséget betöltő személyek által elkövetett bűncselekmények nyomozása, míg az előbb említett kiemelt szempontokat nem hordozó egyéb ügyekben a nyomozást a megyei (fővárosi) ügyészségi nyomozó hivatalok végezték, illetve ezután a nyomozó ügyészségek végzik.

A nyomozást végző ügyészségek jogkörei a büntetőeljárás nyomozás utáni feladatainak elvégzésére is kiterjednek. Ezt azt jelenti, hogy az ügyész a maga által nyomozott ügyekben dönt a vádemelés kérdésében, és vádemelés esetén – kivéve, ha a főügyész másként rendelkezik – a vádat is képviseli.

Az ügyészség előbb említett nyomozó szerveihez a 2005. évben 6.377 (2004: 6.424) feljelentés érkezett, 4.483 (2004: 4.449) nyomozás indult és 5.181 (2004: 4.906) nyomozást fejeztek be. A nyomozások tárgya 5.376 (a Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatalnál 108, a megyei ügyészségi nyomozó hivataloknál 5.268) bűncselekmény volt.

a) A Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal tevékenysége

A Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal 2001. június 1-jén kezdte meg tevékenységét, melyet az előbb hivatkozott törvény által bevezetett szervezeti változás hatálybalépéséig (így a 2005. év egészében) a Fővárosi Főügyészség egységeként – hatáskörében országos illetékességgel eljárva – végzett.

A központi ügyészségi nyomozó szerv hatásköre kiterjedt azoknak a hatáskörébe nem tartozó ügyeknek a nyomozására is, amelyekben a nyomozásra – törvényi felhatalmazás alapján – a legfőbb ügyész, a legfőbb ügyész büntetőjogi helyettese, vagy a Legfőbb Ügyészség kiemelt ügyek főosztályának vezetője a Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatalt kijelölte.

A Hivatal hatásköre 2005. október 1. napjától a legfőbb ügyész 11/2005. (ÜK. 9.) LÜ utasításával módosult. A kiemelkedő személyi-, illetve tárgyi súlyú büntetőeljárásokra kijelölés szellemében az utasítás hatáskörszűkítő rendelkezése óta már nem tartozik a központi ügyészségi nyomozó szerv hatáskörébe a bírósági, ügyészségi titkárok és fogalmazók, valamint az ügyintézők által elkövetett bűncselekmény, és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai közül is csak a magasabb beosztású vezetők által elkövetett nem katonai büntetőeljárásra tartozó bűncselekményeket nyomozza. Egyidejűleg a hatáskör bővítését jelentette a külföldi hivatalos személy ellen elkövetett, valamint a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekmények miatti nyomozás kizárólagos feladatkénti előírása.

Hangsúlyozni kell, hogy az év során elvégzett büntetőjogi tevékenység számbavétele, vizsgálata és értékelése során külön-külön megfigyelési egységet képeznek a bűnügyek, illetve a bűncselekmények, valamint a bűnelkövetők, ez a módszer esetenként a statisztikai adatok látszólagos ellentmondását okozhatja.

A Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal eljárásaiban a 2005. évben 108 bűncselekmény vált ismertté. Legmagasabb számban a közrend elleni, valamint

az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények fordultak elő (57, illetve 30).

Az elmúlt évben 424 ügy érkezett, amely a számszerűséget illetően némi csökkenést mutat (2004: 480). A kezdő iratok között 98 feljelentés volt, melyekből 17-et az ügyész elutasított. Az összes iktatott beadványok közül 294-et áttétellel, vagy egyéb intézkedéssel kellett elintézni.

Az iktatással számbavételre került ügyérkezés és a tényleges büntetőeljárás cselekményeket igénylő kezdő iratok száma között minden évben jelentkező különbség mögött azoknak a beadványoknak a relatíve magas száma, illetve aránya húzódik meg, amelyeket büntetőügyekben eljáró, vagy más hatóságokhoz történő áttétellel intéztek el, avagy azok érdemi intézkedés megtételére nem adtak alapot (pl. névtelen és bűncselekmény gyanúját nem keltő „feljelentések”, értelmezhetetlen, zavaros „bejelentések”).

A Legfőbb Ügyészség korábbi iránymutatásai alapján javult a Hivatal jogalkalmazói gyakorlata. A helyes jogértelmezés eredményezte az iktatott iratok (érkezések) valós tartalma szerinti értékelésének megfelelő minősítését. Ehhez igazodva a jelentős számban érkező, és a panaszos ügyében eljáró hivatalos személy döntéseit sérelmező, bűncselekmény megállapítására alapot adó konkrét tény nem tartalmazó, de „feljelentés”-nek nevezett beadványokat nem büntető feljelentésként, hanem a jogorvoslati eljárásra illetékes hatósághoz továbbítással kellett elintézni.

A beadvány tartalmának helyes értékelésétől függő elintézés következményeként csökkent a mentelmi joggal rendelkező személyek, valamint az ügyészségi és a bírósági alkalmazottak elleni büntető feljelentésként kezelt iratok száma.

A Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal tavalyi 98 feljelentés közül 69 ügyben rendelte el a nyomozást, amit utóbb 37 esetben megszüntettek. A nyomozott ügyekben 56 személlyel szemben közölték bűncselekmény meg-alapozott gyanúját, és vádemelésre 17 ügyben 45 személlyel szemben került sor. A nyomozás felfüggesztéséről 6 ügyben hoztak határozatot.

A Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal határozatait, illetve intézkedéseit a jogorvoslatok tükrében is helytállónak bizonyultak. A feljelentést elutasító határozatok ellen 14 esetben éltek panasszal, a panaszok közül 13 alaptalan volt. Egy panasznak maga a hivatal helyt adott, és a nyomozást elrendelte.

A nyomozást megszüntető határozatok elleni 10 ügyben bejelentett panasz közül az elutasítottak száma 9 volt, mindössze egy esetben kellett a határozattól

eltérő intézkedést hozni. Az 56 személy közül, akikkel bűncselekmény megalapozott gyanúját közölték 24-en éltek ellenvetéssel. Ezek mindegyike megalapozatlan volt.

Tekintettel a központi ügyészségi nyomozó szerv által folytatott eljárások kiemelkedő személyi-, illetve tárgyi súlyára, a nyomozások időszerűsége jónak mondható. Az összes ügy közül öt nyomozást 1 és 15 nap közötti, 11 ügyben 16 nap és 2 hónap közötti, 8 esetben 61 és 90 nap közötti határidőben fejeztek be, csak a többi nyomozás tartama haladta meg a 3 hónapot.

A nyomozott ügyek súlyát tükrözi az, hogy a korábbi évet lényegesen meghaladó számban kellett indítványt tenni személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésre. Amíg 2004-ben négy gyanúsított előzetes letartóztatását rendelte el a bíróság, 2005-ben 14 gyanúsított személyes szabadságának ilyen elvonására került sor. Közülük öt személy letartóztatását, amikor annak törvényi feltételei fennálltak, házi őrizetre enyhítették. Lakhelyelhagyási tilalom alatt két személy volt.

A 2005. évben a Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal 9 kiemelt ügyben folytatott nyomozást.

A közjogi tisztség betöltésén alapuló mentességet élvező személyek ellen folyamatban volt büntetőeljárások közül két országgyűlési képviselővel szemben történt vádemelés, egyik esetben közúti baleset gondatlan okozásának vétsége, a másik ügyben csődbüntett és közokirat-hamisítás büntette miatt.

Országgyűlési képviselőket érintően további öt ügyben folyt nyomozás az elmúlt évben. A két esetben ittas járművezetés vétsége – az egyik ügyben cserbenhagyás vétsége miatt is – folyt nyomozást bűncselekmény, illetve bizonyítottság hiányában már befejezték. Sajtórendészeti vétség miatt egy országgyűlési képviselővel szemben folyamatban lévő nyomozás húzódik át a 2006. évre. A korrupciós bűncselekmények gyanúja miatt két országgyűlési képviselővel szemben indult, és a 2004. évről áthúzódott nyomozást meg kellett szüntetni, mert a bűncselekmény elkövetése nem volt bizonyítható.

Két országgyűlési képviselő ellen tett feljelentést bűncselekmény hiánya miatt kellett elutasítani azért, mert a hivatali visszaélés, illetve közokirat-hamisítás büntettét állító beadványokból megállapítható volt, hogy a bennük közöltek bűncselekményt nem valósítanak meg.

b) A megyei (fővárosi) ügyészségi nyomozó hivatalok tevékenysége

Az ügyészségi nyomozó hivatalok a 2005. évben 9.826 eljárást befejező intézkedést tettek. Ebből 1.188 esetben a feljelentést elutasították, 3.838 esetben a nyomozást megszüntették (ebből 335 esetben megrovást alkalmaztak), 4.303 esetben vádemelésre került sor (ebből 4.213 esetben a nyomozó ügyész emelt vádat), míg 497 esetben az eljárást egyéb módon fejezték be (ebből 134 esetben a nyomozás felfüggesztésével, mert az elkövető ismeretlen maradt).

Az ügyészségi nyomozásokat 336 esetben személy elleni, 272 esetben közlekedési, 32 esetben a család, ifjúság, nemi erkölcs elleni, 7.085 esetben az államigazgatás, igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni (ebből 1.725 hivatali, 4.332 igazságszolgáltatás elleni, 486 korrupciós bűncselekmény), 1.292 esetben közrend elleni, 113 esetben gazdasági, 690 esetben vagyon elleni, 6 esetben pedig egyéb bűncselekmények miatt teljesítették.

C) A nyomozás törvényessége feletti felügyelet

a) Általános megállapítások

A 2005. év volt a második olyan teljes év, amelynek során a 2003. július 1-jén hatályba lépett Be. rendelkezései érvényesültek. A büntető jogszabályok alkalmazásában ennél hosszabb időre van szükség ahhoz, hogy a büntető ügyekben eljáró hatóságok gyakorlata minden jogterületen kialakuljon és egységessé váljon. Ennek ellenére az ügyészi szervezet felkészültsége érdekében tett intézkedések (az értelmezést igénylő vagy vitatott kérdésekben állásfoglalás és iránymutatás adása, vagy annak kezdeményezése, az új törvény gyakorlati alkalmazásának folyamatos figyelemmel kísérése és vizsgálata, valamint az e jogterületen folytatott instruálás, a szervezett oktatás) azt eredményezték, hogy az új törvény szemlélete a jogalkalmazásban megszilárdult.

Az ügyészség részéről különös figyelmet igényelt a Be. azon rendelkezéseinek helyes alkalmazása, amely az ügyésznek a nyomozásban betöltött szerepét és a nyomozó hatósághoz való viszonyát változtatták meg. Ezek közül kiemelkedik az a szabály, amely szerint a nyomozás a közbírói funkció része, célja a vádemelés feltételeinek tisztázása. Miután az állam büntetőjogi igényét érvényesítő vádemelés az ügyész feladata, az annak feltételeit tisztázó nyomozás felett is rendelkezési joga van az ügyésznek.

Ez a rendelkezési jog nemcsak a nyomozás befejezése után tehető intézkedésekre (vádemelés, a vádemelés elhalasztása, a vádemelés mellőzése, a nyomozás megszüntetése vagy felfüggesztése) vonatkozik, hanem magára a nyomozásra, az annak végzése során tett vagy teendő minden intézkedésre is.

Ezt juttatja kifejezésre a törvénynek az a rendelkezése, amely szerint az ügyész az ügy nyomozását magához vonhatja, a nyomozó hatóságot nyomozási cselekmények elvégzésére, a nyomozás megszüntetésére vagy felfüggesztésére utasíthatja. Az ügyésznek meghatározó szerepe van a nyomozás során alkalmazható kényszerintézkedések terén is, mert ha a döntés a nyomozási bíró hatáskörébe tartozik, a nyomozási bíró eljárására csak az ügyész indítványa alapján kerülhet sor, továbbá az ügyész a nyomozási bíró által elrendelt kényszerintézkedéseket megszüntetheti. Amennyiben a kényszerintézkedést a nyomozó hatóság rendeli el, annak jogorvoslati fóruma az ügyész, aki annak törvényességét hivatalból eljárva is felülvizsgálja. A vád, a védelem és az ítékezés elkülönülésének fontos elvéből következik, hogy a bírósági eljárásban is az ügyész rendelkezik a vádról, amelyet, ha fenntart, a bíróságnak el kell bírálnia, ha pedig a bírósági eljárás során a vádat elejti, azt a büntetőeljárást a bíróságnak meg kell szüntetnie. A bíróság tehát nem a vád felett rendelkezik, hanem annak elbírálására jogosult, az ügyésznek a vád feletti rendelkezési joga a bírósági eljárásban is fennmarad.

A fő szabály az, hogy az ügyész a vádemelés feltételeinek megállapítása végett nyomozást végeztet, vagy nyomoz. A nyomozó hatóság nemcsak az ügyész rendelkezése alapján, hanem önállóan is nyomozhat. Az ügyész rendelkezése alapján végzett nyomozás esetén az ügyész ellátja a nyomozó hatóságot a szükséges utasításokkal, ebben megjelöli azokat a feladatokat, amelyeket – elsősorban a bizonyítás körében – el kell végezni.

Amennyiben a nyomozó hatóság önállóan, saját rendelkezése alapján nyomoz, az ügyész ennek törvényességét felügyeli. Az ügyész utasítás-adási jogát illetően a nyomozó hatóság előbb említett kétféle nyomozása között nincs különbség. Mindkettőre vonatkozik az a rendelkezés is, hogy az ügyész, ha feladatának teljesítéséhez ezt szükségesnek tartja, a nyomozó hatóságtól írásban, vagy szóban jelentést kérhet.

Az ügyésznek a büntetőeljárás nyomozási szakaszában betöltött szerepe azzal is szélesedett, hogy a törvény egyes esetekben az ügyész hatáskörébe utalta a szakértő kirendelését, továbbá a feljelentés elutasítását, a nyomozás felfüggesztését és megszüntetését, ha ezeknek az oka bonyolult ténybeli, vagy jogi elemzést, vagy mérlegelést igényel.

Az ügyész megnövekedett feladatai azzal a következménnyel járnak, hogy felelőssége is fokozottabb. A fokozott felelősség különösen vonatkozik a nyomozás befejezése utáni érdemi döntésekre (vádemelés, a nyomozás megszüntetése) és a kényszerintézkedésekre, különösen, ha azok a személyi szabadság korlátozásában nyilvánulnak meg.

A nyomozó hatóság és az ügyész hatáskörének az előbbieket szerinti átrendeződése megmutatkozik azokban a változásokban, amelyeket a beszámoló ezt követő részei ismertetnek.

b) A feljelentés elutasítása és az erről szóló nyomozó hatósági határozatok

A 2005. évben 8.804 feljelentést elutasító határozat érkezett a nyomozó hatóságoktól az ügyészségekhez (2004: 9.115). A korábbi évek számadatai nem hasonlíthatók össze, mert az új Be. rendelkezései megváltoztatták a nyomozás elrendelésének és az ennek alternatíváját képező feljelentés elutasításának a feltételeit (a nyomozás elrendelésének korábban az alapos gyanú volt a feltétele, ezzel szemben az új Be. csak az „egyszerű” gyanút követeli meg). Az új szabályozás szükségképpen eredményezi a nyomozás-elrendelések számának növekedését, illetve a feljelentés-elutasítások csökkenését. Ez utóbbiban szerepet játszik az is, hogy a Be. rendelkezései a feljelentés elutasítását jelentős részben ügyészi hatáskörbe utalták. Ez az ügyész által hozott ilyen határozatok nagyobb számában is megmutatkozik.

c) A nyomozás elrendelése és az erről szóló nyomozó hatósági döntések

A nyomozó hatóságok nemcsak az ügyész rendelkezése alapján, hanem a náluk tett feljelentés, az általuk történt észlelés, vagy a más módon tudomásukra jutott bűncselekmény esetén, önállóan is nyomoznak. Ebben az esetben – kivéve, ha a nyomozás elvégzése az ügyész kizárólagos hatáskörébe tartozik – a nyomozást a nyomozó hatóság rendeli el, amelyről a nyomozás elrendelését tartalmazó feljegyzés megküldésével 24 órán belül értesíti az ügyészt.

Miután a nyomozások túlnyomó többsége nem tartozik az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe és a feljelentések nagyobb részét is a nyomozó hatóságnál (általában a rendőrségnél) teszik meg, továbbá mert a bűncselekmények felderítése is a nyomozó hatóságok feladata, ezért e hatóságok magas számban határoznak a nyomozás elrendeléséről. Ennek megfelelően a 2005. évben 259.988 értesítést küldtek a nyomozás elrendeléséről az ügyészségeknek. Ez csaknem azonos a megelőző évben megküldött értesítések számával (2004: 257.841; 0,8 %-os emelkedés), így ebben a körben az ügyészség munkaterhe szempontjából számottevő változás nem történt.

A nyomozó hatóság által hozott nyomozást elrendelő döntések ismerete az ügyészre többirányú feladatot hárít. A rendelkezésre álló adatok alapján meg kell vizsgálnia a nyomozás elrendelésének törvényességét, el kell döntenie, mely ügyek igényelnek megkülönböztetett figyelmet, s így a nyomozás fokozott felügyeletét, végül meg kell hoznia azokat az intézkedéseket (utasítás adása, ügyészi döntés), amelyek a nyomozás törvényes lefolytatásához szükségesek.

d) A nyomozás felfüggesztése és az erről szóló nyomozó hatósági határozatok

A nyomozás felfüggesztéséről akkor kell rendelkezni, ha valamely ok időleges, elháruló vagy elhárítható akadálya a nyomozás folytatásának. Miután az elkövető kilétének ismeretlensége ilyen jellegű, a Be. ezt a nyomozás felfüggesztése okának tekinti. Az a) pontban található fejtegetésből kitűnik, hogy az elkövető kilétének ismeretlen volta nem tartozik azon okok közé, amelynél indokolt lenne a döntés meghozatalát az ügyész hatáskörébe utalni, ezért ezeket a határozatokat a nyomozó hatóságok hozzák meg, s annak megküldésével tájékoztatják az ügyészt. A nyomozó hatóságok a 2005. évben 83.960 nyomozást felfüggesztő határozatot küldtek meg az ügyészségeknek. E mennyiség nemcsak azt jelzi, hogy ezek felülvizsgálata milyen munkaterhet jelent az ügyészségeknek, hanem sejteti a nyomozás során felderítetlenül maradt bűnelkövetők számát is, ami valószínűleg magasabb az ismeretlen elkövetők által megvalósított bűncselekmények számánál, mert e bűncselekmények jelentős részét többen követik el.

e) A nyomozás megszüntetése és a nyomozást megszüntető nyomozó hatósági határozatok

A nyomozás megszüntetése olyan okon alapul, amelyre tekintettel a büntetőeljárás annak nyomozási vagy vádemelési szakaszában (az ügyész eljárásában) befejeződik, ezeket az eljárási szakaszokat a vádemelés elmaradása folytán nem követi a bíróság eljárása.

A nyomozás felfüggesztésével foglalkozó megelőző pontban szó volt arról, hogy az új Be-nek a nyomozás felfüggesztésére és megszüntetésére vonatkozó rendelkezései úgy rendeződtek át, hogy megszüntetési okból felfüggesztési okká vált, ha az elkövető kiléte a nyomozás során nem volt megállapítható. Ezt figyelembe véve a korábbi évekhez képest jelentősen csökkent a nyomozás-megszüntetések száma. A beszámoló tárgyát képező 2005. évben az ügyészségek 33.289 ilyen határozatot kaptak a nyomozó hatóságoktól, és ez csaknem azonos a megelőző évben érkezett megszüntető határozatok számával (2004: 33.589), ám lényegesen kevesebb a régi Be. hatálya idején született határozatok számánál (2003-ban, amikor az első félévben a korábbi, a második félévben az új Be. volt hatályban 135.666, 2002: 225.415, 2001: 251.076, 2000: 253.437).

f) A nyomozó hatósági határozatokkal kapcsolatos ügyészi intézkedések

Az előbbi b)-e) pontokban írt, az ügyészségeknek megküldött nyomozó hatósági határozatok száma együttesen 386.041. Az ügyészség azonban a megelőző évről

folyamatban maradt nyomozó hatósági határozatokkal együtt 387.126 nyomozó hatósági határozatot vizsgált meg.

Amint a beszámoló előbbi részeiből megállapítható, az ügyész által megvizsgált intézkedések túlnyomó többségét a nyomozást elrendelő határozatok, illetve feljegyzések (259.988), illetőleg a nyomozást felfüggesztő határozatok (83.960) teszik ki. Erre azért mutatok rá ezúttal is, mert ezek az intézkedések – jellegük folytán – általában hibátlanok, ezért a feljelentést elutasító és nyomozást megszüntető határozatok megvizsgálása igényelt az ügyész részéről tüzetesebb vizsgálatot.

Az ügyész a megvizsgált nyomozó hatósági határozatok, illetőleg intézkedések 98,1 %-át tudomásul vette, azzal kapcsolatos intézkedést nem tartott szükségesnek. Ha az ügyész a nyomozó hatósági határozat ismeretében lehetségesnek tartja, hogy intézkedése válik szükségessé, a felülvizsgált határozattal kapcsolatos ügy iratait magához kéri és ezt megismerve foglal állást a határozat törvényességéről. A beszámoló tárgyát képező évben az ügyész 4.771 esetben az iratok megvizsgálása után intézkedés megtételét nem tartotta szükségesnek, 1.667 esetben azonban a nyomozó hatóság határozatát megváltoztatta, 1.085 esetben pedig egyéb intézkedést tett (pl. észrevételezte a nyomozás valamely olyan hiányosságát, amely nem tette szükségessé a felülvizsgált határozat megváltoztatását).

Az ügyész által felülvizsgált nyomozást felfüggesztő és nyomozást megszüntető határozatokkal kapcsolatos intézkedések számát lényegesen befolyásolja az, hogy ezen határozatok ellen a terheltnek, a védőnek, a sértettnek, a magánindítványt előterjesztőnek és képviselőiknek jogorvoslati jogosultsága van, ezért a határozatok jelentős része ennek alapján kerül ügyészi felülvizsgálásra és megváltoztatásra. Annak megítélésénél tehát, hogy a nyomozó hatósági határozatok milyen száma és aránya nem állja ki az ügyészi felülvizsgálat próbáját, e két adatot együttvéve kell értékelni. Ez az értékelés azonban e két tényező figyelembe vételével is pozitív.

g) A fokozott ügyészi felügyelet

Az eddigiek során ismételten utalás történt arra, hogy az ügyész a nyomozó hatóság által végzett önálló nyomozás törvényességét felügyeli. Ennek a felügyeletnek az egyik módja a fokozott felügyelet, aminek gyakorlására a vádelőkészítéssel, a nyomozás törvényessége feletti felügyelettel és a vádemeléssel kapcsolatos ügyészi feladatokról szóló 11/2003. (ÜK. 7.) LÜ utasítás akkor kötelezi az ügyészt, ha az ügy ténybeli, jogi megítélése vagy a bűncselekmény bizonyítása bonyolult, az ügyész a nyomozás során törvénysértést, mulasztást vagy a nyomozás eredményességét veszélyeztető

körülményt észlel, a gyanúsított személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedés elrendelése óta hat hónap, vagy a meghatározott személy ellen folyó nyomozás megindításától számított egy év eltelt, továbbá ha más, az eddig felsoroltakhoz hasonlóan jelentős, az utasításban konkrétan megjelölt körülmény ezt szükségessé teszi.

Ami a fokozott felügyelet gyakorlásának módszereit illeti, ezekben az ügyekben az ügyész a bármilyen okból hozzá megküldött iratokat teljes terjedelmében megvizsgálja, és haladéktalanul megtesz minden intézkedést, amely a felügyelet céljának elérése érdekében szükséges. Amennyiben a nyomozó hatóság elmulasztotta valamely nyomozási cselekmény elvégzését, az ügyész határidő megjelölésével utasítást ad ennek elvégzésére. Az ügyész – a nyomozás tekintetében meglévő rendelkezési joga keretében – meghatározza a nyomozás kereteit, megjelöli a beszerzendő bizonyítékokat, illetve a szükséges bizonyítási eljárásokat, továbbá azokat a bűncselekményeket, amelyek tekintetében a nyomozást mellőzni kell, végül határidőt állapít meg az általa szükségesnek tartott nyomozási cselekmények elvégzésére. Ha az ügy alkalmas az érdemi intézkedés megtételére, utasítást ad a nyomozás befejezésére.

A tárgyévben a nyomozás törvényességi felügyeletét ellátó ügyészek 7.668 ügyben (2004: 6.166) ismerték fel az előbb felsorolt szempontok valamelyikét, s jelentettek be fokozott ügyészi felügyeletet.

h) Jogorvoslat a nyomozás során

A Be.-nek az a szabálya, hogy akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata rendelkezést tartalmaz, a határozat ellen panasszal élhet, illetve az a további rendelkezés, amely szerint, akit az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása érint, ellenvetést tehet, a jogorvoslati jogosultság széles körben való biztosítását jelenti a büntetőeljárás nyomozási szakaszában. A jogorvoslati jogosultság további kiterjedt része az, hogy egyes kényszerintézkedések miatt (házkutatás, motozás, lefoglalás) az ügyész panaszt elutasító döntése után felülbírálati indítvánnyal lehet fordulni a nyomozási bíróhoz.

Az előbbieken vázolt jogorvoslati jogosultság körében az ügyészségeken a 2005. évben 10.133 panasz várt elintézésre. Ebből a feljelentés elutasítását kifogásolta 1.693 panasz, amelyből az ügyész 636 (37,6 %) panasznak helyt adott és a nyomozás folytatása iránt intézkedett, míg 807 (47,7 %) panaszt elutasított. A fennmaradó részben egyéb intézkedésre (pl. áttétel) került sor. Az előbbi számok azt mutatják, hogy magas azoknak a feljelentést elutasító nyomozó hatósági határozatoknak az aránya, amikor az ügyész a feljelentést elutasító határozat elleni panasznak helyt ad. Az ügyész a 2004. évben is

hasonlóan magas arányban (35,2 %) adott helyt a feljelentést elutasító határozatok elleni panaszoknak. Ez a 2004. évvel egyezően, most is azzal magyarázható, hogy a korábbi Be. a nyomozás elrendeléséhez a bűncselekmény alapos gyanújának meglétét kívánta, szemben a hatályos szabályozás szerinti „egyszerű” gyanúval. A nyomozó hatóságok azonban gyakorta az egyszerű gyanút a korábbi alapos gyanúval azonosan fogják fel.

A nyomozás felfüggesztése miatt 775 panaszt jelentettek be, amelyből 239 (30,8 %) panasznak az ügyész helyt adott, míg 412-t (53,2 %) elutasított, a fennmaradó részre nézve egyéb intézkedést tett.

Az ügyészségeken 2.956 nyomozást megszüntető határozat elleni panasz várt elintézésre, amelyből 766 (25,9 %) panasznak az ügyész helyt adott, 1.666-ot (56,4 %) pedig elutasított. A nyomozás megszüntetések esetében is még mindig viszonylag magas az alaposnak bizonyult panasz (a 2004. évben 27,5 % volt).

Alaposabb megfontolás jellemzi a nyomozó hatóságokat a bűnügyi őrizet elrendelése terén. E kényszerintézkedés általános feltétele az előzetes letartóztatás elrendelésének valószínűsítése. Az ügyészségeken 1.924 bűnügyi őrizetbe vétel ellen bejelentett panasz várt elbírálásra, amelyből mindössze 51-nek (2,7 %) adtak helyt, 1.845 panaszt (95,9 %) pedig elutasítottak.

A házkutatás ellen bejelentett panaszok száma 736 volt, ebből az ügyész döntése mindössze 5 panaszt (0,7 %) talált alaposnak, 692 panaszt elutasított. A lefoglalással kapcsolatban 1.143 panaszt jelentettek be, ebből az ügyész 104 panasznak (9,1 %) helyt adott, 927 panaszt (81,1 %) elutasított.

i) Az ügyészségen tett feljelentések elbírálása és arra vonatkozó jogorvoslat

Az ügyésznek a büntetőeljárásban elfoglalt helyéből következik, hogy büntető feljelentést az ügyészségen is lehet tenni, s ebben az esetben azt az ügyésznek kell elbírálnia. Az elbírálás érdemi eredménye a feljelentés elutasítása vagy a nyomozás elrendelése lehet. Az utóbbi esetben, – ha a nyomozás lefolytatása nem tartozik az ügyészség kizárólagos hatáskörébe vagy az ügyész azt nem vonja magához – a nyomozást az ügyész az erre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatósággal végezteti. Ebben az esetben a nyomozó hatóságnak megadja az elvégzendő nyomozási cselekményekre vonatkozó utasításokat.

Már a beszámoló tárgyát megelőző két évben is tapasztalható volt, hogy az ügyészségen tett büntető feljelentések száma a korábbi évekhez képest

mintegy megduplázódott (1999: 5.517, 2000: 6.341, 2001: 7.170, 2002: 7.304, 2003: 13.125, 2004: 14.493, 2005: 14.530).

Az ügyészségeken 2005-ben a megelőző évben elintézetlenül maradt 50 feljelentéssel együtt 14.580 feljelentés várt elbírálásra. Az ügyészségek ebből 10.078 esetben (69,1 %) nyomozást rendeltek el, míg 1.904 feljelentést (13,1 %-ot) elutasítottak, 2.537 feljelentés (17,4 %) esetében pedig egyéb intézkedés (pl. áttétel) történt. Az év végén elintézetlenül maradt feljelentések száma mindössze 61 (0,4 %), ami jóval kevesebb a feljelentés elintézésére rendelkezésre álló három napnak megfelelő érkezésnél. Az ügyészségen tett feljelentésekre és azok elbírálására vonatkozó adatok az ügyészségi nyomozó hivatalok eljárásában tett intézkedéseket is magukban foglalják.

A felettes ügyészségeken 8.858 alsóbb fokú ügyészségi határozat elleni panasz várt elbírásra. A felettes ügyész 949 panasznak helyt adott, 6.671 panaszt pedig elutasított, míg 1.075 panasszal kapcsolatban egyéb intézkedést tett.

Az előbbi számú panaszból kiemelést érdemel az a 3.900 panasz, amelyet a nyomozás megszüntetése miatt jelentettek be, és amelyből 728-at helyt adással, 2.506-ot pedig elutasítással intéztek el. Számszerűségénél fogva említést érdemel a nyomozás határidejének meghosszabbítása miatt bejelentett 2.475 panasz, amelyből mindössze 17-nek adtak helyt.

j) A biztosíték letétbe helyezésének engedélyezése

A biztosíték intézményének létrehozását az indokolta, hogy a külföldön élő elkövető – a biztosíték letétbe helyezése esetén – a büntetőeljárás folyamatban léte alatt elhagyhassa az ország területét. A biztosíték letétbe helyezésének engedélyezését a terheltnek kell kérnie, amelyet az eljárás vádemelés előtti szakaszában az ügyész, a vádirat benyújtása után pedig a bíróság engedélyezhet.

Az évről-évre nagyjából azonos számban (2000: 603, 2001: 607, 2002: 577, 2003: 530, 2004: 557, 2005: 580) benyújtott kérelmek azt mutatják, hogy az intézmény meghonosodott, az azzal kapcsolatos gyakorlat kialakult és állandósult.

A büntetőeljárás vádemelés előtti szakaszában 2005-ben benyújtott 580 kérelemből 539 esetben az ügyész engedélyezte a biztosíték letétbe helyezését, míg 37 kérelmet elutasított. Az erre irányuló kérelmek nagyobb számban a határ menti megyékben fordulnak elő (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 199, Győr-Moson-Sopron megye 139, Bács-Kiskun megye 70, Békés megye 55, Vas megye 30, a felsorolt öt megye együtt 493).

k) Kényszerintézkedések a nyomozás során

ka) Az előzetes letartóztatás

A nyomozás során alkalmazott előzetes letartóztatás az ügyész indítványára a bíró által elrendelt személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés. Elrendelésének általános és különös feltételeit a Be. erre vonatkozó rendelkezései pontosan leírják, amelyeknek a fennállását mind az indítványt előterjesztő ügyész, mind pedig a bíróság tüzetesen megvizsgálja.

A 2005. évben 6.379 (2004: 6.951) terhelt előzetes letartóztatása elrendelésének indítványozására vonatkozó előterjesztés érkezett a nyomozó hatóságoktól. Ebből az ügyész 5.395 (2000: 7.570, 2001: 7.601, 2002: 6.959, 2003: 6.443, 2004: 5.791) terheltre vonatkozó előterjesztést tartott megalapozottnak és tett indítványt a nyomozási bírónál az előzetes letartóztatás elrendelésére. További 138 esetben az ügyész a nyomozó hatóság előterjesztése nélkül tette meg indítványát. Az ügyész így összesen 5.533 terhelt előzetes letartóztatásának elrendelését indítványozta.

A bíróság 5.166 terhelt (93,4 %) előzetes letartóztatását elrendelte, 310 esetben (5,6 %) azonban az erre irányuló ügyészi indítványt elutasította. Az elutasított – 310 terheltet érintő – indítványok közül a bíróság 129 terhelt esetében lakhelyelhagyási tilalmat, 38 terhelt esetében pedig házi őrizetet rendelt el.

Az előbbi számadatokból, különösen azoknak a megelőző évek adataival való összevetéséből kitűnik, hogy az ügyészségek egyre szigorúbban vizsgálják az előzetes letartóztatás törvényben megállapított feltételeinek fennállását és ennek eredményeként évről évre csökken az elrendelésére irányuló indítványok, következésképpen a büntetőeljárás nyomozási szakaszában elrendelt előzetes letartóztatások száma. Az előzetes letartóztatásban lévő gyanúsítottak száma a naponkénti újabb elrendelések, illetőleg szabadlábra helyezések folytán állandóan változik. A 2005. év első napján 1.779, utolsó napján pedig 1.751 terhelt volt előzetes letartóztatásban (2004-ben: 2.044, illetve 1.779). Ez a két szám tájékoztatást ad a büntetőeljárás vádemelés előtti szakaszában egyidejűleg előzetes letartóztatásban lévők számáról.

Az előzetes letartóztatás törvényben megállapított okainak fennállását nemcsak annak elrendelésekor, hanem elrendelése után is folyamatosan figyelemmel kell kísérni, az ok megszűnésekor az előzetes letartóztatást haladéktalanul meg kell szüntetni. Ez nemcsak a bíróságnak, hanem az ügyésznek is jogosultsága, illetve kötelezettsége.

Az előzetes letartóztatás időtartamának bemutatásánál alapul vett 5.241 terheltből a büntetőeljárás vádemelés előtti szakaszaiban 922-nek (17,6 %) legfeljebb 30 napig, 1.352-nek (25,8 %) egy és három hónap közötti, 1.773-nak (33,8 %) három és hat hónap közötti, 675-nek (12,8 %) hat és kilenc hónap közötti, 316-nak (6,1 %) kilenc hónap és egy év közötti ideig, 203-nak (3,9 %) pedig egy éven túl tartott az előzetes letartóztatása.

A beszámolás évében 3.122 (2004-ben 3.248) terhelttel szemben került sor előzetes letartóztatás mellett vádemelésre. A vádemelés előtt 1.303 terhelt előzetes letartóztatását az ügyész, 165 terhelt előzetes letartóztatását pedig a bíróság szüntette meg, 74 esetben házi őrizet, 225 esetben pedig lakhelyelhagyási tilalom elrendelése mellett, 24 esetben óvadék letétele fejében.

kb) Egyéb, a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések

A 2005. évben a nyomozó hatóságok 87 terhelt tekintetében tettek előterjesztést lakhelyelhagyási tilalom elrendelésének indítványozására. Az ügyész ebből 79 esetben tett indítványt ennek a kényszerintézkedésnek az elrendelésére, amiből a nyomozási bíró 72 esetben azt elrendelte, míg 7 indítványt elutasított.

Házi őrizet elrendelésének indítványozására 14 előterjesztés érkezett a nyomozó hatóságoktól, amelyből az ügyész 10 terhelt házi őrizetének elrendelésére terjesztett elő indítványt a nyomozási bírónál, aki 7 indítványnak helyt adott, 3 indítványt elutasított.

Nagyobb számban fordul elő az úti okmány elvételével kapcsolatos intézkedés, amennyiben a nyomozó hatóságok 201 elvételre vonatkozó előterjesztést tettek az ügyészségeknél. Ebből az ügyészségek 185 terhelt úti okmányának elvételét indítványozták a nyomozási bírónál, aki 179 esetben az úti okmány elvételét elrendelte, 6 ügyészi indítványt pedig elutasított.

l) Az ügyész eljárása a nyomozás befejezése után

la) A vádemelési javaslat utáni eljárás

A nyomozás befejező feladata az annak során keletkezett iratoknak a gyanúsítottal és védőjével való ismertetése. Ennek megtörténte után a nyomozó hatóság az ügy iratait az ügyésznek küldi meg, aki az iratokat megvizsgálva, a hozzá érkezéstől számított 30 napon (kivételes esetben 60 napon, nagy terjedelmű ügyben 90 napon) belül dönt a vádemelésről vagy annak elhalasztásáról, a nyomozás megszüntetéséről vagy felfüggesztéséről, ha pedig

az előbbi kérdésekben való döntéshez ez szükséges, további nyomozási cselekményeket végez, vagy végeztet. Ügyészi nyomozás esetén a 30 napos határidőt az iratok ismertetésének befejezésétől kell számítani.

A vádemeléssel az ügyész az állam büntetőjogi igényét érvényesíti. Közvádas ügyekben a vádat az ügyészen kívül csak a pótmagánvádlóként eljáró sértett érvényesítheti abban az esetben, ha a feljelentést elutasították, vagy a nyomozást megszüntették, illetve az ügyész a vádemelést mellőzte, vagy a vádat elejtette.

A vádemelés formája – a bíróság elé állítás kivételével – az írásba foglalt vádirat. A vádirat írja le azokat a tényeket (a történeti tényállást) amely az ügyész állásfoglalása szerint a vádiratban megjelölt bűncselekmény törvényi tényállását megvalósította, és amelynek elkövetője a vádiratban megjelölt terhelt.

A vádemelés jelentőségét mutatja, hogy ezzel a büntetőeljárás új szakasza, a bírósági eljárás kezdődik el, az ügy felett – a vádelejtés lehetőségét kivéve – a bíróság rendelkezik. Ezzel megváltozik az ügyész eljárásjogi helyzete, a bírósági eljárás ügyfelévé válik, s a büntetőeljárás jogok szempontjából helyzete lényegét tekintve az eljárás más személyeihez (vádolt, védő) lesz hasonló.

A vád fontos, a vádelvből következő eljárásjogi hatása, hogy az meghatározza a bírósági eljárás kereteit, amelynek tárgya csak az a cselekmény lehet, amelyet az ügyész vád tárgyává tett és a bíróság csak azt vonhatja felelősségre, akivel szemben az ügyész vádat emelt.

A bűnözés kiterjedtsége azt eredményezi, hogy a büntetőügyek bonyolultakká váltak, azok áttekinthetősége megnehezült. Különösen így van azokban az ügyekben, amelyek nagyobb számú terheltje különböző összetételekben és elkövetői minőségben sok bűncselekményt követett el, amikor a vádiratban pontosan ki kell dolgozni, hogy kit, mely cselekmény miatt, hogyan minősülő bűncselekmény elkövetése terhel. A vád törvényességéhez a Be. az előbbieket pontos leírását követeli, aminek kimunkálása ezekben az esetekben nagy figyelmet igénylő feladat.

A vádemelés kérdésében való döntés nemcsak a büntetőjogi tevékenység körébe tartozó egyik legfontosabb ügyészi feladat, hanem az ügyészség egyik legjelentősebb munkaterhe.

A tárgyévben, a megelőző évben elintézetlenül maradt 4.348 ügygel együtt 127.267 (a 2004. évi 122.126-nál 4,2 %-kal több) ügyet kellett a

vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgálni. Az ügyészségek ebből 81.167 ügyben vádat emeltek.

Az ügyészségek a vádemelési javaslattal érkezett ügyekből 15.047 esetben a nyomozást megszüntették, mert az ügyet nem tartották vádemelésre alkalmasnak, de a nyomozás folytatása sem volt lehetséges. Az ügyész 8.606 (2004-ben 7.772) személy esetében a vádemelést elhalasztotta, 130 terhelnél részben mellőzte a vádemelést, 296 terhelt ellen távollétében emeltek vádat.

Az ügyészségek 45.377 terhelt ellen az általános szabályok szerint, 27.260 terhelt ellen pedig úgy emeltek vádat, hogy indítványozták a vád tárgyalás mellőzésével történő elbírálását, 8.228 terheltet pedig bíróság elé állítottak. A vádlott 302 ügyben mondott le a tárgyalásról.

A vádemelés kérdésében való döntéshozatalt az időszerűség jellemzi, amennyiben az előbbieken megjelölt számú vádemelési javaslatból és vádemelésre váró nyomozás befejezésből 122.283-at (az ügyek 99,8 %-át) 60 napon belül elintézték.

A beszámoló korábbi részeiben utalások történtek már arra, hogy a Be. az ügyész és a nyomozó hatóságok döntési jogköreit átrendezte, az érdemi jellegű okból, illetve az állam büntetőjogi igényének érvényesítésével kapcsolatban lévő nyomozás-megszüntetések az ügyész hatáskörébe utalta. Az ilyen esetekben a nyomozó hatóság az erre irányuló javaslatával az ügy iratait a nyomozás befejezése után az ügyésznek küldi meg. A 2005. évben 16.881 (2004: 19.064, 2003: 8.987, 2002: 2.452, 2001: 2.950, 2000: 3.461) ilyen ügy érkezett az ügyészségekre, ami önmagában mutatja az ügyészség munkaterhének ezen a területen végbement jelentős növekedését. A megelőző évről elintézetlenül maradt 722 nyomozás megszüntetésére irányuló javaslattal együtt, a 2005. évben 17.603 ilyen ügy várt az ügyészségeken elintézésre. Ebből az ügyész 13.603 esetben – osztva a nyomozó hatóság javaslatát – a nyomozást megszüntette, míg 437 esetben vádat emelt. A többi esetben egyéb intézkedésre (pl. a nyomozás folytatása, áttételre) került sor.

A nyomozás megszüntetési javaslattal érkezett ügyek döntő többségének feldolgozását is az időszerűség jellemezte, mivel azok 99,7 %-át (17.014 ügyet) 60 napon belül elintézték.

Az ügyészségek eljárásának időszerűségét mutatja az is, hogy az év utolsó napján a vádemelésre váró ügyekből mintegy tíznapi érkezésnek megfelelő 4.730 maradt elintézetlen és ebből mindössze 12 az olyan ügy, amely 2005. november 1-je előtt érkezett az ügyészségre.

Ib) A vádemelés elhalasztása

A vádemelés elhalasztásának az a célja, hogy az elkövetőt anélkül tartsa vissza a továbbiakban bűncselekmény elkövetésétől, hogy vele szemben vádemelésre, bírósági eljárásra és büntetés kiszabására vagy a bíróság által alkalmazott intézkedésre sor kerülne.

A jogintézmény alkalmazására három évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény miatt folyó eljárásban akkor kerülhet sor, ha az ügyész a bűncselekmény kisebb súlyára és a rendkívüli enyhítő körülményekre figyelemmel feltételezi ennek az intézkedésnek a kedvező hatását.

Az előbbi törvényes keretek között eljárva az ügyész a 2005. évben 8.606 terhelt esetében halasztotta el a vádemelést. Az intézmény meghonosodott, alkalmazása egyre kiterjedtebb (2004: 7.772, 2003: 3.747, 2002: 3.343, 2001: 3.280, 2000: 2.684).

A vádemelés elhalasztásának lehetősége az ügyészre jelentős munkaterhet ró. Magatartási szabályok megállapításának vagy kötelezettség előírásának szükségessége esetén be kell szerezni a pártfogó véleményét, meg kell hallgatni a terheltet, elő kell írni a magatartási szabályokat és kötelezettségeket, kapcsolatba kell lépni a pártfogóval.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az esetek többségében megalapozott volt az ügyésznek az a feltételezése, hogy a vádemelés elhalasztás eléri célját. Ezt mutatja, hogy a 2005. évi 8.606 vádhalasztással szemben az egy és két év között megállapított idő sikertelen eltelte (az idő alatt elkövetett szándékos bűncselekmény miatti vádemelés, illetve a magatartási szabályok súlyos megszegése vagy a kötelezettség nem teljesítése) miatt 1.179 terhelttel szemben kellett utóbb vádat emelni, míg az időtartam eredményes eltelte miatt 4.524 esetben a nyomozást megszüntették. Ezek a számok nagyrészt a korábbi években elhalasztott vádakra vonatkoznak.

Ic) A bírósági eljárás egyszerűsítését szolgáló intézmények

Az ügyészségek igyekeznek előnyben részesíteni azokat az eljárási módokat, amelyek a bírósági út elkerülésével járnak, illetőleg, ha a vádemelést szükségesnek tartják, a törvény által megengedett esetekben az egyszerűbb lehetőségeket választják.

Ezek közé tartozik a vádemelésnek az a formája, amikor az ügyész a vád tárgyalás mellőzésével történő elbírálását indítványozza. Amint ez a beszámoló

előbbi la) részéből is megállapítható, az ügyész ilyen indítvány megtétele mellett emelt vádat 27.260 esetben, 8.228 terheltet pedig bíróság elé állított, amellyel mentesítette a bíróságot minden, a tárgyalás megnyitása előtti tennivaló (pl. a tárgyalás előkészítése, a jelenlévők idézése) alól, egyben lehetővé vált a bírósági eljárás rövid időn belüli befejezése. A vádemelés 130-at kitevő mellőzése nem befolyásolja ugyan a bírósági teher egészét, azokban az ügyekben azonban, ahol ezt alkalmazták, könnyebbé tették a bíróság munkáját. A tárgyalásról lemondás kezdeményezője ugyan a vádlott, az ilyen eljárásra azonban csak az ügyész indítványa alapján kerülhet sor. Az ilyen indítványok száma 302 (2004-ben 239) volt. A tárgyalásról lemondás és helyette az ügy nyilvános ülésen való elbírálása azt jelenti, hogy a bíróságnak csak a vádlottat kell kihallgatnia, az egyéb bizonyítást mellőzi, határozatát a vádlott vallomására és a nyomozás irataira alapozza.

D) A vádhatósági tevékenység

Az ügyészi szervezet büntetőbíróságok előtti tevékenységével kapcsolatos munkateher folyamatos növekedése a beszámolási időszakban is folytatódott. A 2005. évben 2.436-tal több ügyben született jogerős bírósági határozat és 1.729-cel emelkedett a megvádolt elkövetők száma. A növekedés az elmúlt évhez képest az ügyek számát illetően 3,2 %-os, és 1,7 %-os a megvádolt elkövetők tekintetében (2005: 77.288 ügy, 2004: 74.852 ügy és 2005: 104.647 vádlott, 2004: 102.918 vádlott).

A tárgyévben az első fokon tárgyalta ügyek száma 1.099-cel haladta meg az előző évit (2005: 53.431, 2004: 52.332). Emellett az ügyész első fokú tárgyalási részvételének aránya is tovább emelkedett. A törvény által előírt kötelező tárgyalási részvételt lényegesen meghaladóan – az ügyek ténybeli és jogi megítélésének a nehézségei miatt – az ügyész az ügyek majdnem kétharmadában (2005: 64 %, 2004: 62,2 %) személyesen képviselte szakmai álláspontját.

Az ügyészek a beszámolási időszakban is fokozottan szorgalmazták az eljárás egyszerűsítését és gyorsítását szolgáló, a bíróságok által kizárólag az ügyész kezdeményezésére választható jogintézmények alkalmazását.

– Tovább növekedett a bíróság elé állítással befejezett ügyek (2005: 8.020, 2004: 7.406) és az ebben az eljárásban jogerősen elítélt terhelték száma is (2005: 9.330, 2004: 8.605). Az összes elítélthez képest ez az arány az elmúlt év 8,4 %-áról 8,9 %-ra emelkedett.

– 1.424-gyel több terhelt ügyében hoztak a bíróságok tárgyalás mellőzésével érdemi döntést (2005: 27.383, 2004: 25.959). Az a körülmény,

hogy a bíróságok a terheltek több mint egynegyedével szemben a Be. XXVI. Fejezete szerinti külön eljárás szabályai szerint jártak el, e jogintézmény változatlanul kiemelkedő fontosságára utal (2005: 26,2 %, 2004: 25,2 %).

– A terhelt távollétében lefolytatott eljárás a beszámolási időszakban a jogerősen elítéltek csupán 0,7 %-át érintette (2005: 631, 2004: 805 terhelt).

– A korábbi év adataival lényegében megegyezően, 448 terhelt (2004: 454) büntetőjogi felelősségét állapította meg a bíróság a „lemondás a tárgyalásról” jogintézmény rendelkezései szerint. Az állandósulni látszó, mindössze 0,5 %-os arány ellenére ez a külön eljárás is egyre hatékonyabb segítséget nyújt a büntetőeljárások időszerűségének biztosításához.

A büntetési nemek megoszlása a beszámolási időszakban sem változott számottevően. A terheltek 42,9 %-ával (2004: 41,6 %) szemben pénzbüntetést, 30,3 %-ával (2004: 31,4 %) szemben szabadságvesztést szabtak ki a bíróságok. A végrehajtandó (2005: 33,2 %, 2004: 34,4 %) és a próbaidőre felfüggesztett (2005: 66,8 %, 2004: 65,6 %) szabadságvesztés egymáshoz viszonyított arányában kisebb mértékben ugyan, de változatlanul a végrehajtandó büntetések csökkenő tendenciája tapasztalható.

Az önállóan alkalmazott mellékbüntetések, illetve intézkedések gyakorisága némileg alatta maradt az előző évinek (2005: 20,9 %, 2004: 21,5 %), és a kisebb emelkedés ellenére sem vált jelentőssé – 5,0 % (2004: 4,7 %) – a közérdekű munkára ítélt terheltek aránya.

A 2005. évben 7 terheltet sújtott a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztéssel. Ez az adat az elmúlt év kiemelkedően magas számával (26 terhelt) szemben megközelíti a hosszú évek óta tapasztalt átlagot, és a súlyosabb büntetés tényleges visszatartó erejét is jelzi.

Az ügyészek által bejelentett fellebbezéseknek az összes fellebbezéshez viszonyított aránya az elmúlt év adatainak megfelelően alakult (2005: 39 %, 2004: 39,7 %). Ezen belül változatlanul magas, 74,5 % (2004: 76,1 %) a büntetés súlyosítására irányuló perorvoslatok száma. Ez az arány az egyéni és társadalmi megelőzés érdekeit ténylegesen szolgáló büntetés kiszabási gyakorlat kialakítását szorgalmazó következetes ügyészi törekvést is jelzi. A másodfokú bíróságok a terheltek 33,5 %-ával szemben (2004: 37,7 %) szabtak ki az ügyészi álláspontnak megfelelően súlyosabb büntetést vagy intézkedést.

Az ügyészek által a terhelt javára bejelentett fellebbezések közül a felmentés érdekében előterjesztetté emelkedett (2005: 53, 2004: 38), míg a büntetés enyhítését szorgalmazóké csökkent (2005: 25, 2004: 60 terhelt).

A másodfokú ügyészek 2005-ben – a korábbi beszámolási időszakokkal megegyezően – az ügyészi fellebbezések 83 %-át fenntartották, és csupán 17%-át vonták vissza. A másodfokú ügyészi indítványok több mint fele eredményesnek bizonyult (57%).

Az Alkotmánybíróság 20/2005. (V. 26.) AB határozatában megállapította, hogy a Be.-nek az a rendelkezése, amely a büntetőügyek másodfokú érdemi elbírálását tanácsulésen lehetővé teszi – a közvetlenség elvének sérelme miatt – alkotmányellenes, ezért azt megsemmisítette. Erre – a beszámolási időszakot részben érintő – döntésre is figyelemmel 54 %-ra (2004: 35,8 %) emelkedett azoknak az ügyeknek a száma, amelyekben a másodfokú bíróságok a fellebbezéseket nyilvános ülésen bírálták el.

A másodfokú eljárásban az ügyész 2.452 ügyben – 20,5% – (2004: 1.752 ügy, 13,7 %) képviselte személyesen szakmai álláspontját. A főügyészségek ügyészei – az elbírált ügyek tárgyi súlya, jellege és az eldöntendő jogkérdések miatt – a kötelező részvétel eseteit meghaladóan, a másodfokú tárgyalások 71,2 %-án (2004: 50,5 %), míg a nyilvános ülések 24,1 %-án (2004: 21,8 %) vettek részt.

A váderedményesség a korábbi évekkal egyező; 96,7 %-os volt.

E) Perújítás, felülvizsgálat, jogegységi eljárás, jogorvoslat a törvényesség érdekében

A bíróságok jogerős határozatai ellen a beszámolási időszakban is csupán az ügyek 1,6 %-ában (2004: 1,7 %) terjesztettek elő perújítási indítványt. Az összesen 1.256 perújítási ügyből a terhelték és védőik indítványára 1.187 esetben indult meg az eljárás, amely az elmúlt évhez képest 3,3 %-os csökkenést jelent. Tovább növekedett ugyanakkor azoknak az ügyeknek a száma, amelyben az ügyész hivatalból kezdeményezte ennek az eljárásnak a lefolytatását (2005: 69, 2004: 57).

A felülvizsgálati ügyek száma az elmúlt évben kevéssel alatta maradt ugyan a 2004. év kimagasló érkezésének, azonban a korábbi évekhez viszonyítva változatlanul számottevő. A Legfelsőbb Bíróság 379 (2004-ben 442), az ítéletábrák pedig további 16 ügy iratait küldték meg nyilatkozattétel végett az ügyészhez. Minthogy ez a jogintézmény – a büntető anyagi jog területén – a bíróság jogerős határozatának jogkérdésben elfoglalt álláspontjával szemben vehető igénybe, az ügyek többsége elvi jellegű indítványok kidolgozását igényelte. A Legfőbb Ügyészség a vádlottak és védőik által előterjesztett 292 indítvány 8,5 %-át támogatta, és a főügyészségek által

benyújtott 87 indítvány 73 %-át tartotta alaposnak. A Legfelsőbb Bíróság az ügyek 81,2 %-ában osztotta az ügyészi álláspontot.

A korábbi évben tapasztaltnál is többen kérték jogorvoslat bejelentését a törvényesség érdekében (2005: 84, 2004: 80). A kezdeményezők megoszlása alig változott; a vádlott vagy védő kérelmére 55, a bíróság tájékoztatása alapján 9, a főügyészségek előterjesztésére 17, míg hivatalból 3 ügyben indult meg az eljárás.

A legfőbb ügyész 15 (2004: 8) jogorvoslatot jelentett be, s a Legfelsőbb Bíróság – egy ügy kivételével – a legfőbb ügyész álláspontjával egyező döntést hozott.

A 2005. évben a legfőbb ügyész a Legfelsőbb Bíróság jogegységi tanácsának elnöke által megküldött 7 jogegységi indítványra tett nyilatkozatot.

F) A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete

A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi (a továbbiakban: szakterületi) ügyészi tevékenység a 2005. évben is teljesítette alkotmányos, a nemzetközi követelmények szerinti fontos jogállami feladatát. A nemzetközi együttműködés erősödése ezen a szakterületen is kisebb feladatkör-átrendeződést igényelt. A büntető felelősségre vonás folyamatának harmadik szakaszaként – az Alkotmány 51. §-ának (2) bekezdése alapján – teljessé, megvalósulttá tette, érvényre juttatta mindazokat a büntető anyagi jogi, eljárási jogi célokat, amelyek a nyomozás, az ítélezés szakaszában megfogalmazódtak. A büntetés-végrehajtásnál a törvényesség tartalmilag magában foglalja, hogy a büntetés-végrehajtási szervek rendeltetésüknek megfelelően működnek, mindent megtesznek a büntetés és a büntetőjogi intézkedés, a büntetőeljárási kényszerintézkedés céljának megvalósítása érdekében.

Amennyiben a szankció kiszabását nem követi annak végrehajtása, avagy nem a törvények tiszteletére késztetést kifejező végrehajtása, az előző szakaszokban elérni kívánt célok megbukhatnak a végrehajtáson. A bűnüldöző, az igazságügyi, a büntetés-végrehajtási szervek tevékenységének a minősége, jogszerűsége alapvetően befolyásolja a szankcionálás eredményességét. A büntetés-végrehajtás jogállami követelményeknek megfelelő működése, az érvényes és helyes jogszabályi előírások hatályosulása alapvető érdeke nemcsak a bűnüldöző és igazságügyi szerveknek, hanem minden állampolgárnak is.

Ahol az egyes emberek alapjogai korlátozás alá esnek – még ha törvény és bírósági határozat alapján is – a legmesszebbmenőkig védelmet kell nyújtani az esetleges visszaélések ellen. A törvények prioritásának biztosítása – nemcsak

mennyiségi, hanem minőségi értelemben is – az egyik alapvető tartópillére a jogállamnak. Nem véletlen, hogy az Európa Tanács, az Európai Unió ennek a szakasznak a működését ellenőrzi az egyes országokban. Az esetleges törvénysértések nemcsak az állam büntető igényének érvényesülését akadályozhatják, hanem a büntetés célján túlmenő hátrányokat is okozhatnak a végrehajtás hatálya alatt álló személy számára.

A személyes szabadsággal összefüggő törvénysértések, mulasztások megszüntetése pedig konkrét esetekben azonnali intézkedést igényel. A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyelet hatékonyságát a vizsgálati és intézkedési jogkör biztosítja. Jogállami működése feltételezi a rendszeres, de a soron kívüli, szükség szerint azonnali ellenőrzést, vizsgálatot, adott esetben a haladéktalan jogi (bűnügyben résztvevőről lévén szó: büntetőjogi vagy büntetés-végrehajtási jogi) intézkedési jogosultságot; minden bűnüldöző, igazságszolgáltató, végrehajtó, igazságügyi igazgatási szerv irányába az indítványozási jogosultságot.

A szakterületi ügyész a bűnügyet teljességében átlátva tudja megtenni a szükséges intézkedéseket, tevékenysége jelenti a felelősségre vonás alatt álló személyek jogainak védelmét, egyben az állam büntetőigénye érvényesülésének eszközét is, a többi ember és a társadalom védelmét, az illetékes állami szervek kötelezettségei teljesítésének kikényszerítését, a mindkét oldalon előfordulható esetleges joggal való visszaélés kiküszöbölésének garanciáját.

A szakterületi ügyészi törvényességi felügyelet több száz éves történelme folyamán kialakult sajátos eszközeivel, módszereivel elősegítette, hogy a büntetőjogi szankciókat, a büntetőeljárás jogi kényszerintézkedéseket, az utógondozást, a bűnügyi nyilvántartást, s még a büntető felelősségre vonáshoz kapcsolódó, de a büntetés-végrehajtási szervek vagy büntető végrehajtási feladattal felruházott más szervek által fogyanatosított intézkedéseket a törvények és más jogszabályok előírásainak megfelelően hajtsák végre; s mind az állampolgárok, mind az állami szervek az őket érintő rendelkezéseket megtartsák.

E tevékenység fontossága az ENSZ és az Európa Tanács több dokumentumában is megfogalmazódott (az ENSZ 1978. évi „Előzetes alapelvek valamennyi, bármely formában fogva tartott vagy bebörtönzött személy védelméről” II. 3. és 25. pontjai, az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az európai börtön szabályokról szóló R/87/3. számú ajánlása I. 4 és 5. pontjai, az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa Bűnmegelőzési és Ellenőrzési Bizottsága EAC 57/1990/1. szám alatti határozata mellékletének 11. és 15. pontjai).

A Kínzás, az Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzése tárgyában létrejött Európai Egyezmény betartásán örökdő Kínzás

Elleni Bizottság (CPT) Magyarországról szóló jelentéseiben hangsúlyozta az „ügyészség büntetés-végrehajtás törvényessége feletti tevékenységének jelentőségét a jogvédelemben, a fogvatartottakkal való törvényes bánásmód biztosításában, ... a kínzás megelőzésében betöltött szerepét.”

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának REC (2000.) 19. számú ajánlása 4. pontjában az ügyészség feladatai között említette meg, hogy „felügyeli a bírósági határozatok végrehajtását”, a 24. pont előírása értelmében védelmezi az emberi jogokat, az ajánlás kommentárja szerint pedig különösen fontos szerepe van az ügyészségnek a szabadságvesztés büntetés végrehajtásával kapcsolatban. Az Emberi Jogok Európai Bizottsága az ügyészi törvényességi felügyelet jogorvoslati szerepét tette nyomatékosná (21967/1993.).

„A fogva tartási helyek ügyészi ellenőrzése Magyarországon rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy jelentősen hozzájáruljon a bántalmazás, durva bánásmód megelőzéséhez és általánosságban fogalmazva, a kielégítő fogva tartási körülmények biztosításához” – tartalmazza a Kínzás és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére létrejött Európai Bizottság (CPT) 2003. évi 71. számú határozata, amelyben egyben pozitívan értékelte a hatékony ügyészi fellépést, továbbá elismeréssel szolt az ezen a területen tanúsított lelkiismeretes ügyészi hozzáállásról.

A CPT (2005.) 35. számú jelentésében külön „üdvözölte” annak az „ügyészi látogatási rendszernek” a létezését, amely Magyarországon van. A látogatási rendszer alatt a szakterületi ügyészek látogatása értendő a fogva tartó intézetekben, akik a beszámolási időszakban is nagy figyelmet fordítottak a fogvatartottakkal szembeni jogsértések kiszűrésére és a nemzetközi elvárásoknak megfelelő törvényes bánásmód érvényesítésére. A fogvatartottakkal való bánásmódról havonta kétszer történt rendszeres tájékoztató, továbbá ennek külön országos törvényességi vizsgálata a vonatkozó jogszabályi előírások maradéktalan végrehajtására irányuló kérdések mellett kitért arra is, hogy miként érvényesülnek a nemzetközi ajánlások a gyakorlatban, milyen tényezők nehezítik ezt. Megállapítható volt, hogy a fogva tartók részéről történő bánásmód – a vizsgálat során feltárt eseti jelleggel előforduló hibáktól, hiányosságoktól, valamint helytelen gyakorlattól eltekintve – hazánkban általában megfelelt a nemzetközi egyezményekben megfogalmazott elvárásoknak, valamint a hatályos jogszabályokban előírtaknak.

Ez a megállapítás a fogva tartók, a büntetés-végrehajtási őr és más szakszemélyzet tevékenységére vonatkozik – hiszen a szakági ügyésznek annak vizsgálatára van lehetősége –, s nem a bűnelkövető elfogását, kihallgatását végző rendőrére. Amennyiben az utóbbira tesz feljelentést a fogvatartott, az ügyész az illetékes nyomozó hatósághoz történő azonnali továbbítása érdekében

intézkedik, így került sor például büntetőeljárás kezdeményezésére az elfogáskor történt rendőri bántalmazás, a másik fogvatartott által való bántalmazás és megalázás, vagy az örök részéről elkövetett bántalmazás miatt.

Hazánkban a büntetés-végrehajtás követi a nemzetközi elvárásokat, a szankciók tartalmát jelentő jogkorlátozás mértéke törvényben nyert megfogalmazást, nemzetközi összehasonlításban is ezen a területen igen széleskörű jogállami biztosítérendszer működik.

A büntetés-végrehajtás új szabályozását – amelynek alapját jelentő törvény tervezete már elkészült – szükségessé teszi a törvényességi és gyakorlati igények mellett az új büntető anyagi jogi és eljárásjogi szabályozás is. Olyan törvényre van szükség, amely a jelenleg hatályos, sokszor módosított törvényerejű rendeletnél jobban szolgálja a mai kornak megfelelő büntetési célokat, ugyanakkor épít a büntetés-végrehajtás ma is hasznosítható hagyományaira, értékeire, a korszerű európai megoldásokra.

Az igazságszolgáltatás és a büntetés-végrehajtás tevékenységében nincs súlyosabb követelmény, nagyobb érték, mint a törvényesség megtartása. Az emberi, az állampolgári jogok biztosítása iránti igény ott a legerősebb, ahol az állam a legsúlyosabban korlátozhatja ezeket, a büntető jogszabályok végrehajtása során, mert magának a büntetésnek törvényben meghatározott tartalma egyes jogok korlátozása, gyakorolhatóságának időleges szüneteltetése.

Vizsgálatok és ellenőrzések végzésével feltárták a jogállamiságot, a törvényességet veszélyeztető jogszabálysértéseket és a megszüntetésük, valamint a megelőzésük érdekében is határozottan felléptek. Éves viszonylatban 13,2 %-kal nőtt az ügyészi jelzések száma, 100 %-kal a fegyelmi eljárás-kezdeményezések száma, 56 ügyben pedig büntető felelősségre vonást kezdeményezett az ügyész.

A büntetés-végrehajtással kapcsolatos kezdeményezések száma a tárgyidőszakban 16.434 (az előző évnek 102,2 %-a), a szakterület ügyérkezése országosan az elmúlt év folyamán 53.252 (99,9 %) volt, tehát sikerült megtartani az előző három évben elért teljesítményt. Tovább emelkedett a tárgyidőszakban jogerősen befejezett ügyek száma, ami 17.308 volt (1,7 %). A büntetés-végrehajtási (a továbbiakban bv.) bírói ügyekben eljárás azonos volt az előző évvel (100,9 %), az előtte folyó tárgyaláson való ügyészi részvétel 22 %-kal, a bírói meghallgatásokon való részvétel 55,6 %-kal volt több.

Az ügyészek a szabadságkorlátozás mértékét és tartalmát meghatározó bv. bírói eljárásban aktív közreműködésükkel segítették elő az eljárás gyorsítását, a bv. bírói határozatok megalapozottságát.

A vizsgálatokkal kapcsolatos számadat (9.349) 7,3 %-os csökkenését az eredményezte, hogy a Be. módosítása folytán több – az ügyészség által eddig ellenőrzött – rendőrségi fogdát bezártak vagy működését felfüggesztették, mivel az előzetesen letartóztatottak elhelyezésére az új törvényi szabályozás folytán bv. intézetben – s csak kivételesen rendőrségi fogdában – kerülhet sor.

A bv. intézetekben a megelőző intézkedések hatására is kevesebb lett az azonnali ügyészi vizsgálatot igénylő rendkívüli események száma is. A működő fogva tartási helyek havonta minimum kétszeri ellenőrzésének pozitív hatása érzékelhető ebben is, akárcsak a főügyészségekre a fogvatartottak, védők vagy hozzátartozóik, stb. által külön, írásban, postán megküldött panaszok, kérelmek, bejelentések számának csökkenésében.

A fogva tartási helyeken való gyakori ügyészi jelenlétnek, az ellenőrzés rendszerességének, a gyors intézkedés jogszabálysértést megelőző hatásának következtében a büntetés-végrehajtással kapcsolatos érdekkörből postai úton érkezett 2.287 ilyen tartalmú beadvány 8 %-kal kevesebb az előző évinél. Kiemelendő, hogy ebben a számadatban nincsenek benne a fogva tartó intézetekben a külön kérelmi lapon – az erre rendszeresített nyomtatványon – előterjesztett és legtöbbször a helyszínen nyomban kivizsgált, elintézett panaszok, kérelmek mert azok iktatására külön – az adminisztrációval való takarékoság miatt – nem került sor.

A szakterületi ügyészek által szóban és feljegyzésben rögzítetten meghallgatott fogvatartottak száma az év folyamán 8.935 főt tett ki, ami 5,3 %-kal több az előző évinél. Közülük meghallgatást külön kérelmi lapon 2.377 fő (26,6 %) kért. Sok kérelem, panasz, bejelentés megnyugtató elintézése a helyszínen, a fogva tartó intézetben megtörténik azáltal, hogy a szakági ügyész gyakran van jelen a helyszínen és tart meghallgatást a fogvatartottak részére, amit az Európa Tanács Ellenőrző Bizottsága is elvárásként fogalmazott meg más országok irányában is.

A meghallgatott fogvatartottak leggyakrabban panaszként adták elő az ellenük folyamatban lévő büntetőeljárás elhúzódását, a biztonsági csoportba sorolásukat, továbbá azt, hogy az összbüntetési ítéleteket későn kapják meg, s panaszkodtak az élelemmel, egészségügyi ellátással kapcsolatban is, például, hogy az intézeti orvos nem azt a gyógyszert biztosítja számukra, amit a civil életben megszoktak. A nagyszámú gyógykezeléssel összefüggő panasz ellenére ezen ügyekben orvosi mulasztást megállapítani nem lehetett, a szakmailag szükséges ellátást, illetve gyógyszereket biztosították. Előfordult, hogy a kapcsolattartás engedélyezése érdekében előterjesztett kérelmükre az illetékes hatóságtól nem kaptak választ. Bántalmazást, megalázó hangnem használatát is bejelentettek be, bár elenyésző számban.

A fogvatartottak körében is elterjedt az a felismerés, hogy az ügyészi meghallgatáson előterjesztett panasz számukra hatékony eszköz sérelmeik orvoslására. A legtöbb kérés az ellenük folyamatban lévő ügyekkel, továbbá a más végrehajtási intézetbe szállításukkal volt kapcsolatos. A meghallgatásokon gyakori kérdés volt, hogy a perújítási, illetve felülvizsgálati indítvány benyújtásának melyek a feltételei. Több fogvatartott a büntetőeljárásban biztosított jogaival kapcsolatban kért felvilágosítást, amely felfogható a szakági ügyész iránti bizalom erősödésének is, ugyanakkor azt is jelzi, hogy a nyomozó hatóságok, illetve a védelmüket ellátó ügyvédek e téren a feladataikat nem teljesítik megfelelően. A fogva tartási kérelmek nagy részét képezték azok a felvilágosítás iránti kérelmek, amelyek tárgyköre az intézeti jogoktól egészen a gyermek-elhelyezési, családjogi problémákban történő felvilágosítás kérésig íveltek.

A büntetés-végrehajtási intézetekben tartott ellenőrzések, vizsgálatok során egy-egy büntetés-végrehajtási intézetben feltárt jellemző jogszabálysértések a következők voltak:

- zsúfoltság miatt még mozgásra sincs lehetőség a zárkákban egyes bv. intézetekben, az ágyukon ülve étkeznek a fogvatartottak,
- a IV. biztonsági csoportba sorolás nem megfelelően dokumentált,
- az ügyész által elrendelt fokozott őrzést nem megfelelően hajtották végre,
- a fogvatartottat nem a végrehajtási fokozatának megfelelően helyezték el,
- az elkülönítésre vonatkozó szabályokat nem tartották be, előfordult fiatakorú elítélt és előzetesen letartóztatott egy zárkában történő elhelyezése,
- az örök emberi méltóságot sértő kifejezéseket használtak,
- az előzetes letartóztatás fenntartásáról szóló értesítések késedelmesen érkeztek,
- késedelmes szabadítások voltak, az erről szóló bírósági értesítések késedelmes érkezése miatt,
- a fogvatartottak szabad levegőn tartózkodása akadályba ütközött az évszaknak megfelelő meleg öltözet hiánya miatt,
- a kapcsolattartás engedélyezése iránti kérelmeket szabálytalanul kezelték,
- a magyar nyelvet nem ismerő terhelt részére a bíróság anyanyelvén nem küldte meg a kapcsolattartásra vonatkozó végzését,
- nem magyar állampolgárságú és anyanyelvű fogvatartottal magyar nyelvű iratokat íratnak alá, amelyek tartalmát nem ismertették,
- a kártérítési eljárás lefolytatására előírt határidőt nem tartották be, a kártérítési eljárás során a jogerő napját tévesen állapították meg,
- az orvosi rendelésre jelentkező fogvatartottakat nem állították elő a legközelebbi orvosi rendelésre,

- az ún. szállító zárkában a nem dohányzó fogvatartottaknak együtt kellett várakozniuk a dohányzókkal és a levegőben szinte vágni lehetett a füstöt,
- a fogvatartottat tiltakozása ellenére dohányzó fogvatartottakkal együtt helyezték el,
- egyes megyékben a bíróságok a rendelvényeken nem éltek a rendelkezési jogukkal, ami a bv. intézet végrehajtási feladatainak teljesítését nehezítette,
- zavarólag hatott a bv. szervekre, amikor több ügyben a rendelkezési jogkör gyakorlója helyett a nyomozási bíró – a hatáskörét meghaladóan – rendelkezett a kapcsolattartásról,
- a kapcsolattartás engedélyezése iránti kérelmeket szabálytalanul kezelték,
- a nagyobb létszámú zárkák természetes szellőztetésének lehetőségét a kilátást gátló ablakrácsok felszerelése meg nem engedhető mértékben korlátozta,
- az előzetesen letartóztatottak a biztonsági csoportba besorolásuktól függetlenül a zárkákból kiengedésükkor kötelesek voltak a zárka ajtaja mellett a falnak fordulva megvárni a bv. ör intézkedését,
- az orvosi vélemény a bv. intézetbe befogadott fogvatartottakon észlelt külsérelmi nyomok keletkezésének körülményeire, a fogvatartott állítása szerinti sérülés lehetőségére, ennek valószínűségére vonatkozó orvosi nyilatkozatot nem tartalmazott,
- nem biztosították az előzetesen letartóztatottak részére a kultúrterem és a könyvtár használatát,
- a fogvatartottaknak a kioktatásáról – a magatartási szabályokról, a legfontosabb baleset- és tűzvédelmi előírásokról – szóló feljegyzés nem volt minden esetben megtalálható az iratok között,
- nem voltak fellelhetők az előzetesen letartóztatottak iratai között az őrizetbe vételről szóló határozatok, és így nem lehetett a helyszínen ellenőrizni, hogy a hozzátartozók értesítése megtörtént-e,
- a magánelzárás végrehajtása nem a jogszabályokban előírt időpontban történt,
- a bv. intézetből a kapcsolattartásra vonatkozó engedély megadása előtt fogvatartott levelet juttatott ki a rendelkezési jogkör gyakorlója által nem engedélyezett személy számára,
- a kényszerítőeszköz (bilincselés) alkalmazásának kezdő- és befejező időpontját nem rögzítették.

Előfordult, hogy tévesen másik, szintén külföldi személyt fogtak el elfogató parancs alapján, mint akit elítéltek, és beszállították a bv. intézetbe. Miután az ügyész elrendelte a személyazonosító jegyek, így fénykép, ujjlenyomat beszerzését, kiderült a személyében való tévedés.

Van olyan bv. intézet, ahol a zárkacsarnokban a szennyvizet elvezető csőrendszer – az előregedése miatt – folyamatosan szivárog, ennek

következtében a zárkák falrésze állandóan vizes, penészes, egyes zárkák levegőjében már dohos szag is érződik.

A rendőrségi fogdáknban tartott vizsgálatok, ellenőrzések alkalmával a szakági ügyészek által észlelt és kifogásolt szabálytalanságok között előfordult, hogy

- rosszak, szabályellenesek voltak az elhelyezési körülmények,
- bűntársak ugyanabban a zárkában kerültek elhelyezésre,
- szabálytalan volt a befogadás,
- hiányosak, pontatlanok voltak a fogva tartási okiratok,
- hosszú órákon át – volt, ahol 12 órán át – kellett várnia a fogvatartottnak orvosi vizsgálatra,
- nem engedték meg, hogy ügyvédjét telefonon felhívhassa a fogvatartott a tárgyalás előtti napon,
- külföldi fogvatartottal nem közölték kirendelt védője nevét,
- hatáskörét túllépve állított ki bírói szakban lévő előzetesen letartóztatottról rendőrtiszt fogdai rendelvényt,
- előzetesen letartóztatottat szabálytalanul kértek ki rendőrségi fogdára, a kikérési eljárás során nem hoztak határozatot és nem biztosítottak jogorvoslati jogot a fogvatartott részére,
- nem egy helyen előforduló volt hétvégén a napi séta átmeneti elmaradása az előírt fogdaőri létszám hiánya miatt,
- a kapcsolattartás engedélyezése iránti kérelmeket szabálytalanul kezelték,
- a fogdai élelem szállítására, melegítésére és tárolására az európai uniós ajánlás folytán törvényben is előírt saválló edény beszerzését elmulasztották,
- a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet – a továbbiakban. BM r. – 15. §-a szerinti rendelvénnyel kiállítás nélkül történt a befogadás,
- a fogvatartott ideiglenes kiadását nem a jogosult engedélyezte,
- a Be. 135. §-a (2) bekezdésének II. fordulója szerinti ügyészi határozat hozatalát nem a döntésre illetékes ügyésznél, hanem a bv. intézet parancsnokánál kezdeményezték,
- megtiltották, hogy a fogvatartott az ellene folyamatban lévő bűnügyben meghatalmazás megadása, elkészítése végett az általa megjelölt védővel a fogdai távbeszélőn a saját költségére beszélhessen,
- kényszerítőeszköz alkalmazásakor keletkezett sérülésről a BM r. 22. §-a (2) bekezdésének b) pontja szerinti orvosi látogatás felvételét elmulasztották,
- az előzetes orvosi vizsgálatról készült vélemény az észlelt külsérelmi nyom keletkezésének körülményeit, a vizsgálat keltét, illetve a közelebbi pontos időpontját nem tartalmazta,
- a fogvatartott fogva tartással összefüggő kérelmét (BM r. 4. §) határozathozatal és panaszjog biztosítása nélküli szóban utasították el.

A szakági ügyészek szintén kifogásolták, ha az előállító helyiség nem felelt meg a jogszabályban előírt feltételeknek, így

- őrzésbiztonsági vagy fogva tartási szempontból kifogásolható állapotú volt,
- hiányzott a kijelzésre szolgáló berendezés,
- az előállítások időtartamának nyilvántartásai hiányosak voltak, azokat pontatlanul, vagy egyáltalán nem vezették,
- elmaradt – volt, ahol két napig is – a fogvatartottak élelmezése,
- túllépték a fogva tartási határidőt,
- a befogadás szabálytalan volt, nem lehetett megállapítani, hogy az előállítás mennyi ideig tartott,
- nem töltötték ki a naplónak azon rovatait, amelyből kiderülne, hogy ez elhelyezés mikor ért véget és milyen módon szűnt meg,
- hiányoztak okiratok, az előállítás okáról és időtartamáról kiállított igazolások,
- a jogszabályban előírtnál tovább tartott az fogva tartás, az előállítás meghosszabbítása tárgyában azonban határozat nem született,
- a fogvatartottat nem nyilatkoztatták az esetleges sérüléseiről, panaszairól, elmulasztották az orvosi vizsgálatot,
- a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló helyiség emberi tartózkodásra alkalmatlan volt, mert nem volt természetes megvilágítás és szellőzés, másutt a mennyezetről hullott a vakolat, hiányoztak az előállított személyektől átvett értékek elhelyezésére szolgáló szekrények,
- az előállítóban bekövetkezett rendkívüli eseményt nem jelentették a szakági ügyésznek,
- elmaradt az őrzés, gyermekkorú személyt állítottak elő,
- előfordult a körözöttként előállított személy tekintetében a 20/2001. (X. 11.) BM rendelet 11. §-a (2) bekezdésének I. fordulataiban előírt haladéktalan orvosi vizsgálat mellőzése,
- a kényszerítőeszköz alkalmazásakor keletkezett orvosi látület felvételének mellőzése arra hivatkozva, hogy ez csak a fogvatartott költségére lehetséges, de a sérült fogvatartottnak nincs erre pénze,
- az előállító helyiségben történt elhelyezés ténye vagy ennek mellőzése az ügyiratban és a „fogdakönyvben” nem volt dokumentált,
- nem volt dokumentált az, hogy a 8 órán túli fogva tartás meghosszabbítására a vezetői engedély beszerzésére pontosan mikor, a határidő lejárta előtt vagy után került-e sor,
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. §-a (2) bekezdésének b) pontja alapján történt előállítás és az ezt követő bűnügyi őrizetbe vétel esetén az előállított személynek a bűnügyi őrizetbe vételt elrendelő részére történt átadása, illetve a rendőrségi fogdába befogadása időpontjának a megjelölése [Rtv. 33. § (3) bek. III. tétel, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet (a továbbiakban: RSZSZ) 42. §, Be. 126. § (5) bek.] elmaradt,

- külföldi állampolgárt az Rtv. 33. §-a (2) bekezdés f) pontjára hivatkozva alaptalanul állítottak elő, és az idegenrendészeti hatóság felé előírt jelentési kötelezettséget (RSZSZ. 48. §) elmulasztották,
- a testi sérülést okozó kényszerítőeszköz alkalmazása esetén elmulasztották a jelentési kötelezettséget.

A 2005. december 31. napján előzetes letartóztatásban lévő 3.754 fő (beleértve a nem jogerősen elítélteket is) közül 1.462 fő ügyében az előzetes letartóztatás hat hónapnál hosszabb ideje tartott. Ezek közül 366 ügy nyomozati szakban (ahol vádemelés még nem történt), 1.096 ügy pedig bírósági szakban volt. Fiatalkorú – beleszámítva a nem jogerősen elítélteket is – mindössze 176 fő volt.

Az előzetesen letartóztatottak bv. intézetben elhelyezését jól megszervezték és lebonyolították a végrehajtó szervek. A tárgyévben bv. intézetben elhelyezett előzetesen letartóztatottak nyomozás céljára kiadásának száma több mint 8.000 volt. (Pontos szám nem áll rendelkezésre, mivel Békés, Fejér, Komárom-Esztergom és Somogy megyében – nem tartották ezt nyilván.)

Az előzetes letartóztatás végrehajtása során az új eljárási szabályok alkalmazásának bizonytalanságát lehetett tapasztalni egy-két megyében, amikor a kapcsolattartás engedélyezése tárgyában elrendelt tilalmat nem foglalták határozatba és a jogorvoslati jogot nem biztosították. Ügyészi ellenőrzés tárta fel, amikor tévesen határozták meg az előzetes letartóztatás időtartamát.

A szakági ügyészek a 2005. év folyamán 3.906 ügyben foglaltak állást az elővezetés és a rendőri kísérés végrehajtásával felmerült költség megtérítése tárgyában érkezett ügyekben.

Az elmúlt évben 39.065 szabadságvesztés büntetést jegyeztek elő végrehajtásra (beleértve a szabadságvesztésre átváltoztatott közérdekű munkát és pénzbüntetést is), melyből az év utolsó napján – a 114 külföldön tartózkodót nem is számítva – 8.222 fő szabadságvesztés büntetését nem vették fogvatba, ami az előjegyzés 20,8 %-a. Egy évvel korábban ezen a naptári napon a hátralék aránya 20 % volt 41.074, vagyis több előírásból. Éves viszonylatban tehát rosszabbodott a szabadságvesztés büntetés fogvatba vételének az üteme, ami indokoltta tette és teszi országos vizsgálat tartását ebben a kérdésben és a jogi szabályozás és gyakorlat teljes körű vizsgálatának kezdeményezését.

2005. december 31. napján 15.613 fogvatartott volt bv. intézetben 11.633 férőhelyen (éves viszonylatban 823 fővel csökkent a létszám). Megjegyezhető, hogy rendőrségi fogdában 132 fő volt e napon 1.227 férőhelyen.

A jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetésüket töltők közül 3.550 fő (3.411 férfi és 139 nő) fegyház, 6.782 fő (6.313 férfi és 469 nő) börtön, 477 fő (427 férfi és 50 nő) fogház fokozatban töltötte büntetését. Pénzbüntetés és közérdekű munka átváltoztatása folytán 356 fő (332 férfi és 24 nő) volt

fogházban. Fiatalkorúak börtönében 163 fő (156 férfi és 7 nő) fiatalkorúak fogházában 141 fő (140 férfi és 1 nő) volt. Idegen állampolgárságú fogvatartott 593 fő volt.

Az összes szabadságvesztés büntetését töltő elítélt közül 5.233 fő (45,6 %) volt első büntényes, 3.609 (31,5 %) visszaeső, illetve különös visszaeső, 2.627 fő (22,9 %) többszörös visszaeső. A visszaesők együttes aránya 54,4 %-ot tett ki. A visszaesés szempontjából ez az arány sokkal rosszabb a 10 év feletti (718 fő), valamint az életfogytiglani szabadságvesztést (221 fő) töltő elítéltek esetében.

Nincs nagy eltérés éves viszonylatban a szabadságvesztés fokozatának megváltoztatásával kapcsolatban. A 2005. év folyamán a bv. bíró 384 elítéltnak enyhítette, 36 elítéltnak pedig szigorította a szabadságvesztés büntetése végrehajtási fokozatát. Szintén nem volt változás az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása terén (210). A magánelzárás fenyítés alkalmazása csak a börtön fokozatban lévők esetében emelkedett (841-ről 959-re.). Ehelyütt meg kell jegyezni, hogy a börtön fokozatúak elhelyezésére is jellemző a zsúfoltság, ami az elítéltek agresszivitását fokozó tényező.

Éves viszonylatban tovább nőtt a feltételes szabadságra bocsátások száma. A bv. bíró által elbírált ügyek száma 9.381 volt, 8.536 elítéltet feltételes szabadságra bocsátott, 845 (9 %) elítéltnak pedig nem engedélyezte a feltételes szabadságra bocsátását. A szakági ügyész 6.311 ügyben vett részt az elítélt meghallgatásán.

Változatlanul tovább tart a közérdekű munka büntetésüket töltő elítéltek számának évről-évre történő emelkedése. 2004. december 31. napján 5.666 közérdekű munkára ítélt töltötte büntetését 790 munkáltatónál, 2005. december 31-én 6.042 elítélt volt 882 munkáltatónál. Az év folyamán 452 esetben új munkahely vagy munka kijelölésére került sor; aggasztó viszont, hogy a végrehajthatóság megszűnésének megállítása 425 ügyben történt az előző évi 303 helyett.

A pártfogó felügyelők 1.368 elítélt esetében tettek előterjesztést a közérdekű munka szabadságvesztésre átváltoztatására, ezt az ügyész 1.130 ügyben indítványozta, az ezt elutasító bv. bírói határozatok száma 38 (3%) volt. A közérdekű munka végrehajtásának törvényességi vizsgálata során az ügyészek többek között feltárták, hogy sok esetben indokolatlanul elmaradt a pártfogó felügyelők részéről a javaslat a közérdekű munka szabadságvesztésre átváltoztatására; nem történt meg az iratok megküldése a bv. bírónak a büntetés félbeszakítása érdekében, amikor az elítéltet más ügyben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték; ismeretlen helyen tartózkodó elítélt és a letöltést kijelölő jogerős határozat esetén nem tettek jelzést a bv. bírónak lakcímfigyelés, körözés, illetve elfogatóparancs kibocsátása érdekében.

A pénz fő- és mellékbüntetés végrehajtásának helyzetét éves viszonylatban a hátralék növekedése jellemzi. Amíg 2004. december 31-én az összelőírás hátraléka 24,8 % (875.570.994,-Ft) volt, addig 2005. december 31-én 30 %, 1.139.282.553,-Ft volt 3.804.016.946,-Ft összelőírásból. A befizetett összeg 2.381.867.981 Ft-ot tett ki (a többit törölték szabadságvesztésre átváltoztatás, illetve behajthatatlanság miatt).

A mellékbüntetés (közügyektől, foglalkozástól, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, kiutasítás) hatálya alatt állók száma az év utolsó napján évről-évre több ezerrel meghaladja a 30.000-et. E szankció tartalma is komoly jogkorlátozást jelent, azonban a végrehajtást ellenőrző rendőri szervek [1979. évi 11. tvr. 70. § (3) bek.] egy-két megyében még azt sem tartják nyilván, kinek a büntetése érvényesülését kell egyáltalán ellenőrizniük. Az ügyészi vizsgálatok komoly hiányosságokat tártak fel már a korábbi években is, amelyek okául szolgált e téren a súlyos jogalkotói és igazgatási mulasztás is. A törvényi rendelkezésektől teljesen eltérő jogértelmezések fordulnak elő nem kis számban a mellékbüntetésbe beszámítható és be nem számítható időket illetően.

Éves viszonylatban tovább nőtt a pártfogó felügyelet alatt álló felnőtt korúak száma. 2005. december 31. napján 17.234 fő állt pártfogó felügyelet hatálya alatt (az egy évvel ezelőtti 15.833 főt is meghaladóan). Közülük feltételes szabadságra bocsátott elítélt [Btk. 48. § (3) bek.] 2.665 fő, próbára bocsátott elkövető [Btk. 72. § (6) bek.] 2.701 fő, felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt [Btk. 89. § (6) bek.] 5.128 fő, vádemelés elhalasztásával [Btk. 82. § (1) bek., Be. 222. §] pártfogó felügyelet alatt álló 6.740 fő volt. Az összes pártfogó felügyelet hatálya alatt álló közül 255 fő szegte meg a magatartási szabályokat, emiatt a szakterületi ügyészek is eljárak, intézkedtek velük szemben. A pártfogoltak részéről az év folyamán az újabb bűnelkövetések száma ennek több mint kétszerese volt. Az ügyészi vizsgálat alapján jelzés benyújtására került sor, mert néhány ügyben a pártfogó felügyelői terv, a rövid összegezés nem készült el, illetve az első meghallgatás időpontját a jogszabályban írt időpontnál túlrá túzták ki.

A büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelése, tárolása, nyilvántartása, megsemmisítése törvényességének időközönkénti vizsgálata szintén a szakterület ügyészeinek a feladata. A korábbi évek vizsgálati tapasztalatai alapján 2005-ben a Legfőbb Ügyészség vizsgálati tervében is felvételre került. A feltárt hiányosságok többsége adminisztrációs mulasztásokra vezethető vissza, ugyanakkor a tárgyi és személyi feltételek javítása sem maradhat el egyes helyeken. A lefoglalás és az elkobzás gyakorlatára a jövőben is kellő figyelmet szükséges fordítania az illetékes állami szerveknek, függetlenül attól, hogy a lefoglalt vagy az elkobzott értékeket mely hatóság, szerv kezeli, értékesíti.

A 2005. évben a BM Központi Adatfeldolgozó Nyilvántartó és Választási Hivatal Hatósági és Felügyeleti Főosztály Bűnügyi Nyilvántartó Osztályán (a továbbiakban: BNYO) végzett ellenőrzéseink alkalmával észleltük, hogy a

hatósági erkölcsi bizonyítványt kérők közül 1.343 fő még nem mentesült a büntető ítéletéhez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól. A hatóságoktól érkező adatlapok feldolgozása ütemének rendszeres ellenőrzése is elősegítette, hogy mind a büntettek, mind a büntetőeljárás alatt állók nyilvántartása naprakész, ami előrelépést jelent a korábbi évekhez képest.

Az év folyamán előfordultak olyan esetek is, amikor a szakági ügyészek kezdeményezték a törvényességi szempontból kifogásolható bírósági mentesítésről szóló határozatok miatt a Be. 577. §-ának (4) bekezdése alapján annak indítványozását, hogy a bíróság saját hatáskörében helyezze hatályon kívül a saját határozatát és hozzon a törvénynek megfelelőt. Ezekre az intézkedésekre akkor került sor, amikor a bíróság a törvényben előírt várakozási idő előtt részesítette mentesítésben az elítéltet, illetve előzetes mentesítést utólag állapított meg. A köztársasági elnök 24 fő esetében gyakorolt 2005-ben egyéni kegyelmet (ez 2004-ben 40 volt), az erről a bíróságok által kiállított adatlap (megfelelő rovatok hiányában) ismétlődően hiányosan került a BNYO-hoz, nem tartalmazta pontosan, hogy az mire vonatkozik (a kegyelmi, a végrehajtási, a büntetett előélet alóli mentesítési, vagy a büntetőeljárást megszüntető kegyelemre vonatkozik-e). Az ügyészek ellenőrizték, hogy a büntetőlapokon átvezetik-e a végrehajthatóság megszüntetését, a felmentéseket, feltüntetik-e a perújításokat, illetőleg az ítéletek hatályon kívül helyezését.

A tárgyévben a külföldi hatóságoktól 369 jogsegély iránti kérelem érkezett magyar állampolgárok külföldön elkövetett bűncselekménye miatt indult bűnügyekben az előéletükre vonatkozóan, amelyeket az ügyészek általában három napon belül teljesítettek a nemzetközi egyezményekben foglaltaknak megfelelően.

A szakterület ügyészei törvényességi vizsgálatot tartottak a BM Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet Daktiloszkópiai Osztályán az ujj- és tenyérynnyomatok, a fényképek feldolgozása, az adatszolgáltatás törvényessége tárgyában. Megállapítható volt, hogy a Daktiloszkópiai Osztály folyamatosan feldolgozta azt a hátralékot, amely az új AFFIS gép beszerzéséig felgyülemlt.

A 2005. évben felállították az ún. távoli munkaállomásokat (a határőrségnél 198-at, a BM Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal szerveinél 10-et), a megyei rendőr-főkapitányságokhoz telepítésre került 31 szakértői és 6 nyomfelvételi állomással pedig az évi adatlap- feldolgozás mintegy 100 ezer körüli lett. A BM Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet Hemogenetikai Szakértői Osztályán tartott vizsgálatok többek között feltárták azt is, hogy a DNS profilok elkészítését erősen korlátozza a szükséges pénzügyi fedezet hiánya. A rutin szakértői vizsgálatok kivitelezését korlátozó pénzügyi feltételrendszer jelentős mértékben akadályozza a helyszíni mintákból származó DNS profilok nyilvántartásba vételét, melynek következtében csökken az ismeretlen elkövetős bűncselekményeknek a nyilvántartás segítségével történő felderítési

hatékonysága. Az ügyészek a hiányosságokra történő többszöri figyelemfelhívásaikkal hozzájárultak a bűnügyi nyilvántartás fejlesztéséhez is.

Az elmúlt év december 31. napján szabálysértési elzárást 74 fő töltött. Közülük rendőrségi fogdában volt 19 fő (18 férfi és 1 nő), bv. intézetben pedig 55 fő (51 férfi és 4 nő). A szabálysértési elzárás végrehajtásának törvényességi vizsgálata során a szakági ügyészek a nem megfelelő hangnem használatát tárták fel, a határozatok kézbesítésének hiányos dokumentálását, a zárkaajtók előírás-ellenes zárva tartását, az elhelyezésre vonatkozó szabályok megsértését. Előfordult, hogy rendőrség nem tartotta be a 7/2000. (III. 29.) IM-BM rendelet 4. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, nem közölték a bv. intézettel az elzárás végrehajthatósága elévülésének időpontját. Volt arra is példa, hogy téves elévülési végrehajthatósági időpontot állapított meg a rendőrkapitányság.

Idegenrendészeti őrizetben a határőrségnél 35 férfi és 4 nő volt. Az egy évvel korábbi helyzethez képest, míg a szabálysértési elzárást töltők száma kissé növekedett, az idegenrendészeti őrizetet töltők száma majdnem a felére csökkent. A Határőrség közösségi szálláshelyein 31 fő volt az év utolsó napján a 291 férőhelyen, ami az egy évvel korábbihoz képest (18 fős) emelkedést jelent. Az ügyészek vizsgálati tapasztalatai alapján az ilyen jogcímen fogvatartottakkal kapcsolatos rendkívüli eseményeket változatlanul nem a fogva tartó személyzet bánásmódja, hanem a menekültügyi eljárások és az idegenrendészeti őrizet elhúzódása, a közösségi programok hiánya váltotta ki. A legtöbb kérés az ellenük folyamatban lévő ügyekkel, továbbá a más büntetés-végrehajtási intézetbe szállításukkal volt kapcsolatos.

A szakterületi ügyészek – az előző évekhez hasonlóan – 2005-ben is alapos utánjárással, vizsgálatok, ellenőrzések végzésével feltárták a jogállamiságot, a törvényességet veszélyeztető jogszabálysértéseket és a megszüntetésük, valamint a megelőzés érdekében is határozottan felléptek intézkedéseikkel. Szem előtt tartották, hogy a fogvatartottakkal való bánásmód törvényessége nemcsak rendőri és más végrehajtó, valamint az igazságszolgáltató szervek tevékenységének, hanem hazánk megítélésének is forrása a nemzetközi ellenőrző szervezeteknél, amelyek a jogállam „tisztességének” fokmérőjét látják abban, ahogy a – bármi címen szabadságában korlátozott – fogvatartottal bánnak egy országban. Ez a jogterület nagyon fontos szerepet tölt be az emberi jogok védelmét kiemelt helyen kezelő európai közösségben. A büntetés-végrehajtás során is az alkotmányos alapelveknek és alkotmányos jogoknak, a nemzetközi emberi jogi elvárásoknak, követelményeknek érvényesülniük kell. Ezt hivatottak előmozdítani, segíteni a szakági ügyészek sajátos eszközeikkel, módszereikkel.

G) Gyermek- és ifjúságvédelmi ügyészi tevékenység a büntetőügyekben

A gyermekkorúak és a fiatalkorúak devianciájában a 2005. évben – a bűnelkövetők számában tapasztalt kisebb csökkenés ellenére – lényeges változás nem történt. A bűnelkövetői arányokra és a szerkezeti összetételre figyelemmel a fiatalkori bűnözés intenzitása változatlanul magasnak tekinthető.

Az elmúlt évben 1 %-kal (12.325-ről 12.197-re) mérséklődött a bűnelkövető fiatalkorúak száma, a csökkenés a nem büntethető gyermekkorú elkövetők körében meghaladta a 6,5 %-ot (2004: 3.963, 2005: 3.697). Több megyében is megfigyelhetőek voltak azonban a fentiekől eltérő irányú változások (Heves megyében például 16,1 %-kal nőtt a fiatalkorú, 20,7 %-kal pedig az ismertté vált gyermekkorú elkövetők száma). A latencia mindkét elkövetői körhöz tartozók esetében egyaránt vélelmezhető, így feltehető, hogy az ismertté vált kiskorú elkövetők számának országos alakulása a tényleges helyzetnél kedvezőbb képet mutat.

A 2005. évben fiatalkorúak részvételével 2,4 %-kal több bűncselekményt követtek el, mint egy évvel korábban (2004: 20.994, 2005: 21.499); a gyermekkorúak által elkövetett bűncselekmények száma lényegében a 2004. évvel azonosan alakult (2004: 7.384, 2005: 7.354).

A kiskorúak bűnözésének jellemzői a múlt évben sem módosultak jelentősen, annak struktúrája változatlanul nem mutat szignifikáns eltérést a felnőttkori bűnözéshez képest. A tizennyolc év alattiak kriminalitását meghatározó vagyon elleni bűncselekmények mellett a korábbi években tapasztalt kedvezőtlen jelenségek továbbra is megfigyelhetőek voltak.

Az élet elleni bűncselekményeket, a rablásokat, a testi sértéssel járó bűncselekményeket, a nemi erkölcs elleni erőszakos bűncselekményeket gyakran nagyfokú agresszivitás, esetenként kifejezetten kegyetlen végrehajtási mód jellemzi. Változatlan jellemzője a fiatalkorúak bűnözésének, hogy rendszerint többen (csoportosan), több bűncselekményt (esetenként bűncselekmény-sorozatot) követnek el.

Ez történt például a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében sajtónyilvánosságot kapott, jelenleg nyomozati szakban lévő azon büntetőügyben, amelyben a fiatalkorú gyanúsítottak felnőtt korú társaikkal 2005. október 2-27. között Miskolcon összesen 15 db Trabant típusú személygépkocsit tulajdonítottak el.

A fiatalkorú részvételével elkövetett emberölések száma ugyan nem változott (12), az elkövető vagy a sértett életkora, illetve az elkövetés

körülménye azonban nemegyszer ráirányította a közfigyelmet az élet, testi épség elleni cselekményekre.

Ezek közül is kiemelkedett a Fővárosi Főügyészség által emberölés büntetének kísérlete miatt megvádolt azon fiatalkorú terhelt büntetőügye, aki 2005. május 8-án középkori harci eszközökkel, kardokkal, láncos botokkal és késekkel felfegyverkezve a Budapest II. kerületi Moszkva téren lévő busz-végállomáson társaival felszállt a 21-es jelzésű autóbuszra abból a célból, hogy a Normafához menjenek gyakorolni. Az utasokkal zsúfolt autóbuszban történt szóváltást követően a fiatalkorú a nála lévő 80 cm pengehosszúságú, 2 cm szélességű kardjával nagy erővel, oldalról megszúrta a félig álló helyzetben lévő sértettet, aki a támadás következtében életveszélyes sérüléseket szenvedett.

A fiatalkorú elkövetők körében 2002 óta jelentős emelkedést mutató rablások száma 15,5 %-kal mérséklődött (2004: 671; 2005: 567), sajnálatos azonban, hogy a gyermekkorúak által elkövetett ezen bűncselekmények mennyisége országosan 12 %-kal volt több, mint egy évvel korábban (2004: 191; 2005: 214).

A rablások között nő a kiskorú sértettek sérelmére vonaton elkövetett bűncselekmények száma, melyek mobiltelefonok, zsebpénz, kerékpár elvételére irányulnak, illetve amelyeknél az elkövetők kihasználják, hogy a – nemegyszer idős, védekezésre képtelen – sértett egyedül utazik, esetenként a késői órákban, amikor az elkövetőkön és a sértetten kívül más személy nem tartózkodik a vasúti kocsiban.

Aggasztó a gyermek- és fiatalkorúak esetében, hogy az értelmes cselekvés hiánya miatt egyre többször unalomból, máskor film- vagy videoműsorok útján szerzett élmények hatására követnek el bűncselekményeket. A kóros játékszenvedély kielégítését szolgáló anyagi fedezet biztosítása céljából is egyre gyakoribb a bűncselekmény elkövetése.

2005-ben tovább nőtt a kábítószerrel visszaélések száma. Fiatalkorúak részvételével 1.160 ilyen bűncselekményt követtek el, ami 13,6 %-kal haladta meg az előző évi értéket (1.021).

A kiskorúak – akik kiszolgáltatottságuk folytán gyakran válnak bűncselekmények áldozatává – a büntetőeljárásban megkülönböztetett figyelmet érdemelnek. Az elmúlt évben 8.479 fiatalkorú és 5.651 gyermekkorú sérelmére követtek el különböző bűncselekményeket, ami 2004-hez képest 13,8 %-os, illetve 32,4 %-os csökkenést jelent. A gyermekkorú sértettek számában az elmúlt években tapasztalható jelentős nagyságú ingadozások mögött a Btk.

195/A. §-ában meghatározott tiltott pornográf felvétellel visszaélés bűncselekményével érintett sértettek számának változása áll.

A kiskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények között az elmúlt évben is több olyan volt, ami az országos közvéleményt is nagymértékben felkavarta. A Nógrád Megyei Főügyészség 2005. december 12-én ilyen ügyben nyújtott be vádiratot aljas indokból, különös kegyetlenséggel, tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés büntette és más bűncselekmény miatt.

A vádirati tényállás szerint a szadisztikus-mazochisztikus késztetéssel jellemezhető gyanúsított 2005. április 1-jén a késői órákban Szécsény belvárosában gépkocsijával a nyomába eredt egy helybeli szórakozóhelyről gyalogosan hazafelé tartó leánynak, akivel szexuális kapcsolatot kívánt létesíteni. Miután a tizennegyedik életévét még be nem töltött sértett ezt megtagadta, a vádlott őt rendkívül durva módon, az emberi élet kioltásával rendszerint együtt járó kegyetlenséget messze felülmúló, nagyfokú szenvedést, testi és lelki gyötrelmet okozva úgy bántalmazta, hogy ennek következtében életét veszítette.

A 2005. évben sajnálatosan tovább folytatódott a hatóságok tudomására jutott kiskorú veszélyeztetések számában évek óta tartó növekedés. Az elmúlt évben 2.039 ilyen bűncselekményt követtek el, ami 3,3 %-kal haladta meg a 2004. évi mértéket (1.973). Olyan megye is volt (Nógrád), ahol az ilyen büntetőeljárások számában bekövetkezett több mint két és félszeres emelkedés már aggasztónak mondható.

A 2003-ban átszervezett gyermek- és ifjúságvédelmi szakterület a tárgyévben már a megszilárdult új struktúrában végezte feladatát. A büntetőeljárásra vonatkozó adatok kiegyensúlyozott ügyészi jogalkalmazói tevékenységet mutatnak.

Az elintézésre váró vádemelési javaslatok száma országosan 3,1 %-kal volt kevesebb, mint egy évvel korábban (2004: 12.994, 2005: 12.594). Az ügyforgalom változása természetesen eltérően érintette a szakterületi egységeket, több főügyészségen is emelkedett a vádemelési javaslatok száma (Heves megyében például 12,8 %-kal).

A nyomozás felügyeleti és vádelőkészítési tevékenység ellátása során gyakorta jelentett problémát, hogy a nyomozás határidejének meghosszabbítására irányuló rendőri előterjesztések sablonosak voltak, hiányosan tartalmazzák a nyomozati határidő hosszabbításának indokait, azok gyakran terjedelmükben és tartalmukban is megegyeztek a korábbi

előterjesztésekkel. Nemegyszer előfordult, hogy az újabb előterjesztések csak az új időpontra utaló hivatkozást tartalmazták. Több alkalommal megtörtént, hogy az ügyben hónapokig nem folyt nyomozás és a határidő meghosszabbítására irányuló előterjesztések is késedelmesen érkeztek meg a helyi ügyészségre. A fentiek szerinti hiányosságok miatt több ügyészi intézkedés is történt (a Miskolci Városi Ügyészség szakterületi ügyészei például 2005-ben 14 ügy kapcsán 7 rendőrkapitányság felé intézkedtek).

A megvádolt, továbbá ezen belül a bíróság elé állított fiatalok száma lényegében az előző évnek megfelelően alakult (2004: 7.188, illetve 486, 2005: 7.133, illetve 487).

A gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi egyezményekből, a belső joganyagból, továbbá az időszerűség követelményéből egyaránt levezethető a bírósági eljárás mellőzésének, a különböző diverziós jogintézmények alkalmazásának igénye a fiatalok felelősségre vonásával kapcsolatban.

A tárgyévben a bírósági útról való elterelés lehetőségével a korábbi időszakhoz képest gyakrabban éltek az ügyészek. 14,7 %-kal több fiatalot részesítettek megrovásban (2004: 326, 2005: 374), 12,4 %-kal nőtt azon fiatalok száma, akikkel szemben a vádemelés elhalasztásra került. A gyorsabb bírósági eljárás érdekében csaknem annyi ügyben került sor a tárgyalás mellőzésének indítványozására, mint egy évvel korábban (2004: 1.251, 2005: 1.221).

Alig érzékelhetően, de valamelyest csökkent (2,3 %-kal) azon ügyek száma, amelyekben a nyomozás elrendelésétől a jogerős érdemi bírósági határozat meghozataláig több mint két év telt el (2004: 26,6 %). A szakterületi ügyészek 2005-ben is az időszerűség követelményének szem előtt tartásával jártak el, a vádemelési javaslattal érkezett ügyek csaknem 86 %-át 30 napon belül feldolgozták.

A vádemelések ténybelileg és jogilag rendszerint megalapozottak voltak. Erre utal, hogy a fiatalok ügyeiben a korábbi években elért igen magas váderedményességet 2005-ben is sikerült megőrizni (2004: 98,6 %, 2005: 98,2 %).

A jogerős bírósági határozattal befejezett ügyek száma a fiatalok terhelteknél 1,4 %-kal volt több mint egy évvel korábban (2004: 4.875; 2005: 4.943). A fiatalok vádlottakkal szembeni büntetés kiszabási szempontok a büntetés sajátos céljára is figyelemmel az ítélezési gyakorlatban az elmúlt évben is rendszerint megfelelően érvényesültek.

A megvádolt fiatalokkal szemben a bíróságok az előző évhez hasonló arányban szabtak ki határozott tartamú szabadságvesztést (2004: 25,4 %, 2005: 26,5 %), s azok 78,3 %-ában a büntetés végrehajtását próbaidőre felfüggesztették. A megvádolt fiatalok legnagyobb részét (3.773 fő) a bíróság 2005-ben is próbára bocsátotta. Sajnálatosan a javítóintézeti nevelésre kötelezett fiatalok száma az előző évekhez hasonlóan tovább csökkent (2004: 201, 2005: 189).

A kiemelkedően nagy tárgyi súlyú, élet elleni bűncselekményt elkövető fiatalokkal szemben a bíróságok esetenként a törvényi maximumot elérő, illetve azt megközelítő szabadságvesztést szabtak ki a büntetési célok elérése érdekében. Így például a Nógrád Megyei Bíróság nem jogerősen 15-15 évi fiatalok büntetésére és 10-10 évi közügyektől eltiltásra ítélte azt a két fiatalt, akik 2004. január 29-én egy idős asszonyt pénzének megszerzése végett lakásán olyan brutálisan bántalmaztak, hogy ennek következtében meghalt.

A személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések indítványozásánál az eljáró ügyészek az általános törvényi okok mellett rendszerint helyesen értelmezték és alkalmazták a fiatalokra előírt külön törvényi feltételeket. Részen ennek eredményeként 28,6 %-kal csökkent az őrizetbe vett, 14,1 %-kal pedig az előzetes letartóztatásba helyezett fiatalok száma (633, illetve 286 fő). Az előzetes letartóztatás végrehajtási helyének kijelölése során azonban több esetben is előfordult, hogy az eljáró bíróság a bűncselekmény tárgyi súlyát, a fiatalt személyiségét, szellemi és erkölcsi fejlettségét nem kellően vette figyelembe.

H) Büntetőjogi szakági vizsgálatok

a) A nyomozás törvényessége feletti felügyelet és vádelőkészítési tevékenység körében

aa) 2005-ben a Legfőbb Ügyészség által lefolytatott egyik vizsgálat a nyomozó hatóságok által folytatott titkos információgyűjtés engedélyezését, illetve az ügyészség által végzett titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés gyakorlatát tekintette át. A vizsgálat célja annak elemzése volt, hogy az ügyészség a nyomozó hatóság eljárásában miként gyakorolja a titkos információgyűjtéssel kapcsolatos engedélyezési jogkörét, az ügyészi nyomozás során titkos információgyűjtés történik-e, a nyomozási alku, illetve a fedett nyomozó igénybevételenek engedélyezése, továbbá a bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzéssel kapcsolatos ügyészi eljárás a törvénynek megfelel-e. A vizsgálat háromnegyedévi időszakra kiterjedően valamennyi ügyészi intézkedést magában foglalt.

A vizsgálat megállapítása szerint az ügyészségnek az ebben a körben végzett tevékenységét a törvényesség jellemzi. A vizsgálat eredményeként a Legfőbb Ügyészségnek inkább jogértelmezési kérdésekben kellett állást foglalnia és iránymutatást adnia, az inkább formai jellegű hiányosságok kiküszöbölése érdekében az alkalmazandó szabályokra kellett a figyelmet felhívnia. A vizsgálat tapasztalatait a Legfőbb Ügyészség megosztotta a titkos információgyűjtésre jogosult és a titkos adatszerzéssel érintett nyomozó hatóságokkal.

ab) Vizsgálat tárgya volt a fokozott ügyészi felügyelet gyakorlása, amely valamennyi főügyészségre és helyi ügyészségre kiterjedt. Ez a vizsgálat az azzal érintett ügyek áttekintése mellett 804 ügyet minden részletre kiterjedően elemzett. A vizsgálat célja annak feltárása volt, hogy a fokozott ügyészi felügyelet gyakorlata mennyiben felel meg a vele szemben támasztott követelményeknek, továbbá milyen eddig kihasználatlan lehetőségek vannak a felügyeleti munka tartalmi színvonalának javítására.

A vizsgálatról készült jelentés megállapította azokat az esetenként téves jogértelmezésből eredő hiányosságokat, amelyek ennek az ügyészi tevékenységnek a végzése során előfordultak és a jelentésnek a rendelkezésre bocsátásával a Legfőbb Ügyészség intézkedett a vizsgálat tapasztalatainak a felhasználása, illetve a hiányosságok kiküszöbölése iránt.

ac) A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája céljainak végrehajtásából származó 2005-ben és 2006-ban megvalósítandó feladatokról szóló 1036/2005. (IV. 21.) Korm. határozat II/D/15. pontja az áldozatsegítési feladatok pontosabb meghatározása érdekében igényli a vádemelés elhalasztása gyakorlatának értékelését. Ennek érdekében a Kormány felkérte a legfőbb ügyészt, hogy a vádemelés elhalasztása során szerzett gyakorlati tapasztalatokról készítsen értékelő elemzést. Ennek a feladatnak a teljesítése érdekében a vádemelés elhalasztásával befejezett ügyekben ismételt vizsgálat lefolytatására került sor, az annak során tett megállapításokat tartalmazó jelentést felhasználás végett az igazságügy-miniszternek megküldtük.

ad) A megyei főügyészségek és a helyi ügyészségek állandó feladatuknak tekintik a nyomozó hatóságoknál azoknak a jogterületeknek a megvizsgálását és elemzését, amelyekkel kapcsolatos tapasztalataik szerint a terület átfogó ismerete és elemzése intézkedéseket tehet szükségessé. Ezt figyelembe véve a 2005. évben a nyomozó hatóságoknál 5.397 vizsgálatot folytattak.

b) A vádképviseleti gyakorlat körében

ba) Az ügyészi szervezet valamennyi szakterületét átfogó vizsgálat keretében elemzés készült a környezet és természet védelmét szolgáló büntetőbíróági eljárásokat érintő ügyészi tevékenységről. A vizsgálat három bűncselekmény – környezetkárosítás büntette, a természetkárosítás büntette, és a környezetre veszélyes hulladék jogellenes elhelyezésének büntette – jogalkalmazási tapasztalatairól adott számot.

A megállapítások szerint a vizsgált időszakban az e bűncselekmények miatt indult büntetőeljárások az összes terhelt mindössze 0,1 %-át érintették. Jóllehet a látencia nem elhanyagolható, az ismertté vált bűncselekmények tekintetében a váderedményesség 96,4 %-os volt. A vizsgálat, elsősorban a bűncselekmények fogalmi elemeinek meghatározása terén, elvi jellegű jogértelmezési és jogalkalmazási kérdéseket is felvetett.

A vizsgálat megállapította, hogy a büntetőbíróági tevékenység során az ügyészek eleget tettek a környezetvédelmi és a természet védelméről szóló törvényekben írt kötelezettségeiknek, és célul tűzte ki a környezetvédelmi tárgyú bűncselekmények specialitásához jobban igazodó joghátrány-alkalmazási gyakorlat ügyészi eszközökkel történő előmozdítását.

bb) A másodfokú bíróági eljárás formájára tett ügyészi indítványok vizsgálatáról készített összefoglaló jelentés megállapításainak érvényesülése tárgyában utóvizsgálati elemzésre került sor. A tapasztalatok a vizsgált témában és a másodfokú ügyészi tevékenység egészére nézve is – eseti kivételektől eltekintve – eredményes, hatékony fellebbviteli munkát igazoltak.

c) A büntetés-végrehajtás törvényessége feletti tevékenység körében

ca) A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészek központi vizsgálati terv szempontjai szerint vizsgálták a fogvatartottak foglalkoztatására vonatkozó jogszabályok érvényesülését. A bv. intézeteket, rendőrségi és határőrségi fogdákat, IMEI-t érintő vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy miként hatályosulnak a fogvatartottak foglalkoztatására vonatkozó jogszabályi előírások, valamint a Kínzás és az Embertelen vagy Megalázó Büntetések vagy Bánásmód Megelőzésére létrehozott Európai Bizottság (CPT) magyarországi látogatása során tett ajánlások és más nemzetközi kötelezettségek. Így a fogvatartottak részére biztosított programlehetőségek – figyelemmel a tétlenség káros hatásaira – mennyiben felelnek meg az emberséges bánásmód követelményeinek, hogyan szolgálják a szabadulásuk utáni társadalomba való beilleszkedésüket. A zárkáikba bezárva tétlenségre kényszerülnek, avagy dolgozhatnak, tanulhatnak, képezhetik magukat,

személyiségük fejlődését szolgáló különféle programokon vehetnek részt, szabadidejüket értelmesen, hasznosan tölthetik el.

A CPT/95/21. számú jelentése III/C.2. pontjának, a 2000/21. számú jelentése I. számú függelék B/4. pontjának, valamint a 2003/71. számú jelentése 44. pontjának ajánlása szerint meg kell vizsgálni a valamennyi fogvatartottat érintő napirendi tevékenységek fejlesztésének lehetőségeit, hogy a nap jelentős részét (azaz 8 vagy több órát) zárkán kívül tölthessenek, különféle értelmes tevékenységek (munka, oktatás, sport, kikapcsolódás, társas tevékenység, stb.) végzésével.

A vizsgálat alapján megállapítható, hogy a fogvatartottak megfelelő foglalkoztatásának lehetőségei elmaradnak a kívánalmaktól. A vizsgálat feltárt néhány olyan okot és körülményt, amelyek nehezítik a fogvatartottak szélesebb körű és intenzívebb foglalkoztatását. Ilyen okok és körülmények a következők:

- a jogszabályi előírások nem kellő célra orientáltsága,
- a foglalkoztatáshoz szükséges tárgyi és pénzügyi feltételek szűkössége,
- a programok szervezéséhez szükséges szakemberek kevés száma.

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje – az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása, az enyhébb fokozatba helyezés és az átmeneti csoportba helyezés kivételével – jelenleg nem biztosítja kellően a progresszív végrehajtás jogszabályi feltételeit.

A szabadságvesztés végrehajtásának alapelvei közül hiányoznak a korszerű alapelvek, mint a normalizáció, a nyitottság, a felelősség, az együttműködés, az egyéniesítés és differenciálás, a progresszivitás elve, így ezek az alapelvek nem hatják át a hatályos jogi szabályozás rendszerét.

A feltételes szabadságra bocsátás jogszabályi feltétele sem ösztönzi kellően az elítéltet a szabadulás utáni társadalomba beilleszkedéshez való felkészülésre. A Btk. 47. §-ának (1) bekezdése ugyanis csak a büntetés végrehajtása alatt tanúsított kifogástalan magatartás vizsgálatát teszi objektívvé, ami csupán passzív magatartással is teljesíthető, de nem kívánja meg az elítélt aktív, beilleszkedésre irányuló magatartását.

Mindezekre tekintettel nincs kellő jogszabályi ösztönző rendszer ahhoz, hogy az elítélt részt vegyen olyan különböző programokon, amelyek a későbbi beilleszkedést szolgálnák, a bv. intézetek részére pedig nincsenek meghatározva konkrét kötelezettségek a foglalkoztatási lehetőségek biztosítására.

A készülő büntetés-végrehajtási törvény várhatóan megoldja a jogi szabályozás említett problémáit. A Btk. kodifikálása során pedig célszerű lenne újra definiálni a feltételes szabadságra bocsátás jogszabályi feltételeit.

A foglalkoztatást gátló tényező között kell említeni a bv. intézetek zsúfoltságát is. A vizsgált időszakban a bv. intézetek túltelítettsége országos viszonylatban 148 %-os volt, egyes intézetekben azonban ezt meghaladó zsúfoltság is tapasztalható.

Örvendetes ugyanakkor – és ezt a vizsgálati tapasztalatok is alátámasztják –, hogy a fiatalkorúak elhelyezésére szolgáló bv. intézetek közül két objektum telítettsége nem haladta meg az elhelyezhető létszámot.

A vizsgálat eredménye alapján megállapítható, hogy a fogvatartottak foglalkoztatása körében a bv. intézetek a rendelkezésre álló erőforrások megfelelő hasznosítására törekednek, az intézményrendszer pedig jelenleg nem rejt olyan személyi, tárgyi és költségvetési tartalékokat, amelyek kiaknázása rövid távon jelentősen javíthatná a fogvatartottak foglalkoztatásának helyzetét.

A rendőrségi fogdák vonatkozásában megállapítható, hogy az ott elhelyezett fogvatartottak foglalkoztatása nem biztosított, kizárólag a szabad levegőn tartózkodás, a televízió és rádió – műszakilag behatárolt – birtokban tartása, valamint a fogvatartott tulajdonában lévő könyv vagy sajtótermék tanulmányozása jelenthet elfoglaltságot. A rendőrségi fogdáknál elhelyezett fogvatartottak számának jelentős csökkenése nyomán felszabaduló helyiségek ilyen irányú hasznosítása bővíthetné a foglalkoztatási lehetőségeket.

Az idegenrendészeti fogdák felszereltsége némiképp kedvezőbb, de még ott is inkább az jellemző, hogy a fogvatartottak a nap jelentős részét a zárkákban töltik. Kiemelendő, hogy – szemben a rendőrségi fogdában való elhelyezés lehetséges 60 napos időtartamával – a külföldi állampolgár egy évet is eltölthet a határőrség őrizetében. Ilyen körülmények között – az őrzés-biztonsági követelményeket is szem előtt tartva – fokozottan szükség van a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek javítására.

A vizsgálat alapján a főügyészségek felhívták a fogva tartó intézetek parancsokainak figyelmét a foglalkoztatás terén fellelhető tartalékok kihasználására, az összefoglaló jelentést megkapta a belügyminiszter, az igazságügy-miniszter, az országos rendőr-főkapitány, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka és a határőrség országos parancsnoka is.

cb) A központi vizsgálati tervbe is felvett, a büntetőeljárás során alkalmazott lefoglalás és az elkobzás végrehajtása törvényességének vizsgálata

annak megállapítására irányult, hogy a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének, valamint az elkobzás végrehajtásának megújult szabályozása minként érvényesül a gyakorlatban.

A vizsgálat megállapította, hogy a bűnjelek kezelése körében mutatkozó hiányosságok elsősorban adminisztratív jellegűek, ugyanakkor egyes helyeken a tárgyi és személyi feltételek javítása sem maradhat el. Olyan nem fordult elő, hogy a bűncselekmény bizonyítása és a büntetőeljárás eredményes lefolytatása a bűnjelek kezelése körében történt mulasztásra visszavezethetően hiúsult volna meg. A vizsgálat feltárta többek között, hogy a lefoglalásról készült jegyzőkönyvek általában tartalmazzák a szükséges kioktatást és figyelmeztetést, de azok tartalma olykor – országos viszonylatban is – hiányos vagy pontatlan. A lefoglalással érintett bűnügyek számához mérten elenyésző számban, de előfordult, hogy a bűnjel az eljárás során elveszett.

A hatóságok a lehetőségekhez mérten biztosítják a bűnjelek megfelelő tárolásához szükséges feltételeket, ugyanakkor több helyen is hiányosságok mutatkoztak. A bűnjel-jegyzékek tartalma az ügyek döntő hányadában megfelel a jogszabályi előírásoknak, de eseti hiányosságok előfordultak. Szintén ilyen jelleggel, de voltak ügyek, amelyekben elmaradt a bűnjelnek a bírósági bűnjelkezelőhöz történő beszállítása is. A nyomozó hatóságok nem minden előírt esetben értesítették az ügyészséget a bűnjelek megsemmisítéséről.

A vizsgálatok eredménye alapján a főügyészségek a szükséges intézkedéseket megtették. A lefoglalás és az elkobzás gyakorlatának figyelemmel kísérésére, ellenőrzésére és vizsgálatára a jövőben is szükség van és meg kell erősíteni a hatóságok belső ellenőrzési mechanizmusát is. Célszerű lehet, ha a központi irányító szervek figyelemmel kísérik és elősegítik a főügyészségek által tett intézkedések végrehajtását is. Az összefoglaló jelentést érintettség okán megkapta a Belügyminisztérium, az Igazságügyi Minisztérium, valamint a Pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkára, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács hivatalvezetője, az országos rendőr-főkapitány, a határőrség országos parancsnoka, továbbá a vám- és pénzügyőrség országos parancsnoka.

cc) A kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére létrehozott Európai Bizottság ügyészségre vonatkozó ajánlásai végrehajtásának tárgyában hozott a 3/2000. (ÜK. 12.) LÜ h. körlevél 8. pontjának előírása szerint a fogvatartottakkal kapcsolatos bánásmód törvényességének rendszeres vizsgálatáról évenként összefoglaló jelentést is kell készíteni. Az ennek alapjául szolgáló vizsgálatok célja annak megállapítása volt, hogy a bánásmód törvényességét előíró jogszabályi rendelkezések

maradéktalanul végrehajtásra kerülnek-e, miként érvényesülnek a vonatkozó nemzetközi normák és ajánlások a gyakorlatban, milyen tényezők nehezítik a végrehajtást az Európai Unióhoz való csatlakozást követően. A törvényes bánásmód a büntetés-végrehajtás nélkülözhetetlen eleme, hiszen a társadalom megtévedt tagjainál a törvényi előírások jövőbeni tisztelete és betartása hosszú távon csak a hatóságok példamutató magatartása mellett érhető el.

A 13/2001. (V. 14.) AB határozat kinyilvánította, hogy a büntetés-végrehajtásban megnyilvánuló állami büntetőhatalom nem korlátlan, a bűnösnek talált és bűnösnek ítélt egyén nem teljesen kiszolgáltatott. Az elítélt nem tárgya a büntetés-végrehajtásnak, hanem alanya. A büntetés-végrehajtás alkotmányos kereteit a kínzás, a kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód és büntetések tilalma, valamint az emberi méltósághoz való jog adja. Mindebből okszerűen következik, hogy az emberi jogok megnövekedett jelentőségére figyelemmel fokozott gondot kell fordítani a fogvatartottakkal való bánásmód törvényességének biztosítására, különös tekintettel az emberi jogok érvényesülésével kapcsolatos nemzetközi dokumentumokban is tükröződő elvárásokra is.

A fogvatartottak és hozzátartozóik a törvénytörő bánásmódot kifogásoló panaszokat különböző sérelmekre hivatkozással tették meg. Így például sérelmezték a velük szemben alkalmazott hangnemet, a személyes szükségletek elvégzésének akadályozását, mozgást korlátozó eszköz indokolatlan alkalmazását stb. Kiemelést érdemel, hogy a bánásmóddal összefüggő panaszok száma az előző évekhez képest tovább csökkent. Különösen a feljelentések számának csökkenése érdemel kiemelést, ez ugyanis nyilvánvaló módon jelzi a fogvatartottakkal való bánásmód törvényessége terén országosan tapasztalható pozitív változást.

Megállapítható volt, hogy a bánásmóddal kapcsolatos panaszok, feljelentések alapos kivizsgálása mind a fogva tartó intézetek vezetői, mind a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságok részéről megtörtént. A fogvatartottak beadványait, panaszait, feljelentéseit szinte minden esetben késedelem nélkül továbbították az illetékes hatóságokhoz, illetőleg a nemzetközi szervezetekhez. Az országos vizsgálat nem tárt fel olyan esetet, melynek során a fogvatartottat feljelentése vagy panasza miatt érte volna törvénytörő bánásmód.

A hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazások és hivatali visszaélések számának csökkenése az utóbbi néhány évben töretlen volt. A fogvatartottak állításaikat a nyomozó hatóságok előtt sok esetben nem tudták megfelelően igazolni, illetőleg ennek érdekében időnként nem is működtek együtt az eljáró hatóságokkal. A vizsgálati tapasztalatok azt mutatták, hogy a fogvatartottak

emberi méltóságát a fogva tartási intézetekben általában tiszteletben tartják, ezzel kapcsolatos panasz csak ritkán fordul elő. A fogvatartottat önérzetük megsértéseként – a korábbi évek tapasztalataihoz hasonlóan – leggyakrabban a fogva tartó intézetek képviselőinek részéről tapasztalható durva, megalázó hangnemet, illetőleg megszólítást értékelték. Bár a fogvatartottak elhelyezési körülményeit több fogva tartó intézetben jellemezték különböző hiányosságok, ezek ritkán vezettek törvénytörő bánásmódhoz. A hátrányos megkülönböztetést állító panaszok száma néhány esetre csökkent. A vizsgálatok azonban olyan eseteket is feltártak, amikor a fogvatartottat jogszabályellenesen kedvezményben részesítették. A fogvatartottak és az őrszemélyzet közötti korrupció megalapozott gyanúja miatt is indult büntetőeljárás. Előfordult olyan eset is, amikor a fogva tartó intézet dolgozója és valamely fogvatartottja közötti tiltott kapcsolat magánmunka formájában valósult meg. Szintén előfordult, hogy a fogva tartó szerv alkalmazottja és a fogvatartott között nemi kapcsolat alakult ki.

Megállapítható volt, hogy a fogva tartó intézetek vezetői fogvatartott által elkövetett bűncselekmény, illetőleg fegyelmi vétség esetén általában megtették a vonatkozó jogszabályok által előírt intézkedéseket.

A vizsgálati eredmények szerint a fogva tartó szervek személyi állományának a fogvatartottakkal kapcsolatos eljárása megfelelt a határozott, emberséges fellépés követelményének. Több bv. intézet vonatkozásában előfordult, hogy a testi sérüléssel járó kényszer-cselekményeket nem jelentették a garanciális szerepet betöltő bv. törvényességi felügyeleti ügyésznek, valamint olyan eset is előfordult, amikor az intézeti jelentés tartalma nem teljesen felelt meg a valóságnak. A jogszabályi rendelkezések ellenére néhányszor tapasztalni lehetett, hogy amikor az átkísért fogvatartott bántalmazásra panaszkodott, az erről készült orvosi jegyzőkönyvet a bv. törvényességi felügyeletet ellátó ügyésznek nem küldték meg.

Megállapítható volt, hogy a fogvatartottakkal való bánásmód – a vizsgálat során feltárt, eseti jelleggel előforduló hibáktól, hiányosságoktól, valamint a tapasztalt helytelen gyakorlattól eltekintve – hazánkban általában megfelel a nemzetközi jogi normákban és ajánlásokban megfogalmazott elvárásoknak, valamint a hatályos jogszabályokban előírtaknak.

A főügyészségek a vizsgálat során feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében a szükséges intézkedéseket megtették. A Legfőbb Ügyészség a vizsgálati jelentést a szükséges további intézkedések megtétele végett megküldte a Belügyminisztérium, az Igazságügyi Minisztérium, az Ifjúsági, Szociális, Családügyi-, és Esélyegyenlőségi Minisztérium közigazgatási államtitkárának, a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának, az országos rendőrfőkapitánynak és a határőrség országos parancsnokának.

cd) A 2005. év folyamán a vizsgálati tervben, valamint előírásokban szereplő vizsgálati feladatokon felül külön is megvizsgáltuk a szabadságvesztésre ítélt büntetésének foganatba vételét, mint amelyhez alapvető törvényességi, jogállami érdekek fűződnek.

A vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy azokban az esetekben, amikor a szabadságvesztés végrehajtása megkezdésének elmaradása miatt a bv. bíró az ismeretlen helyen tartózkodó elítélt ellen elfogatóparancsot bocsát ki, az országos körözési nyilvántartás ezen elfogatóparancsot tartalmazza-e. Magyarországon a szabadságvesztés büntetés foganatba vétele érdekében a bírósági büntetés-végrehajtási csoport intézkedik és a rendőrség is eljár [Be. 590. §, 2001. évi XVIII. törvény 6. §].

A vizsgálat megállapítása szerint a körözési nyilvántartásban a szabadságvesztés végrehajtása érdekében kiadott elfogatóparancsok nem az ítéletet hozó bíróság ügyszámain, hanem az azokat kibocsátó bírósági büntetés-végrehajtási csoportok ügyszámain szerepelnek. Ezért az elfogató parancsok a nyilvántartásban az ítélt bíróságok ügyszámai alapján nem azonosíthatók. Ezt az adatfelhasználás célhoz kötöttségének biztosítása érdekében, tehát adatvédelmi okból vezették be. Az elfogatóparancs hiányát több okra is vissza lehet vezetni. Előfordulhat például, hogy az elítélt a kiszabott büntetést már előzetes fogva tartásban kitölti. Az elítéltek által előzetes fogva tartásban töltött teljes időtartam bv. központi nyilvántartás segítségével történő, pontos meghatározása nem lehetséges, mert csak a bv. intézetben előzetes fogva tartásban töltött időt tartalmazza, a rendőrségi fogdák tekintetében ilyen központi nyilvántartást nem vezetnek.

A gyakorlatban szép számmal előfordulnak olyan esetek is, amikor a jogerősen kiszabott szabadságvesztésből annyi időt tölt ki az elítélt előzetes fogva tartásban, hogy feltételes szabadságra bocsátása folytán már nem kell az ítélet jogerőre emelkedése után a szabadságvesztés letöltése végett bv. intézetbe vonulnia. Az e tárgyban hozott bv. bírói döntés külön nyilvántartási rendszerben van, így végső soron a körözési nyilvántartás adatainak hitelességét csak az egyes megyei bíróságok büntetés-végrehajtási csoportjainál történő előzetes tájékozódást követően lehet elvégezni és konkrét ügyekre kiterjedő vizsgálattal lehet ellenőrizni.

Jóval egyszerűbb módszerrel is el lehetett volna járni, ha az országos körözési nyilvántartás adatait közvetlenül össze lehetne vetni valamely egyéb országos nyilvántartás adataival, így például a büntettesek nyilvántartási adataival, amint erre 1999 előtt lehetőség nyílt. Az OIT elnökének válaszlevele szerint a bíróságok folyamatban lévő informatikai fejlesztése során nagy súlyt helyeznek arra, hogy a bíróságok által vezetett nyilvántartások pontosak

legyenek, segítve ezáltal az esetleges mulasztások, adminisztrációs hibák időszerű feltárását.

A vizsgálat megállapította, hogy az ellenőrzött ügyek számottevő részében az elítéltek a velük szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést előzetes letartóztatásban töltötték, vagy abból annyi időt töltöttek ki, hogy a bv. bíró őket szabadlábon lévőként bocsátotta feltételes szabadságra.

A vizsgálat feltárt olyan ügyeket, amelyekben a bv. bíró az általa kibocsátott elfogatóparancsot nem vonta vissza, ám az az országos körözési nyilvántartásban mégis töröltként szerepel. Kimutatott olyan esetet is, amikor az elfogatóparancs kibocsátása megtörtént, az elítélt azonban az országos körözési nyilvántartóban mégsem szerepelt. Fény derült arra is, amikor a végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt a bíróság büntetés-végrehajtási csoportjának nyilvántartásában nem volt megtalálható.

A büntető igazságszolgáltatás tekintélye kikezdhető, amíg előfordulhat, hogy a bíróság által jogerősen kiszabott – akár egyetlen – szabadságvesztés végrehajtása is elmarad. Az e téren részfeladatok teljesítésére törvényi felhatalmazással rendelkező szervek hatékony együttműködése segítheti elő a tájékozódást nehezítő tényezők kiküszöbölését. Ezt az öt helyen lévő adatbázis e szempontból történő összekapcsolhatóságának megoldásával, informatikai fejlesztésekkel, a foganatba vétel esetleges elmaradásáért felelős személy megjelölhetőségével, a rendszeres ellenőrzésnek a teljes büntető felelősségre vonási folyamat áttekintését lehetővé tevő egyértelmű szabályozással lehet megoldani. Addig is végső soron a körözési nyilvántartás adatai hitelességének ellenőrzése csak az egyes megyei bíróságok büntetés-végrehajtási csoportjainál lévő iratok ügyész általi megtekintésének biztosításával látszik elérhetőnek.

A vizsgálatok során feltárt hibák, hiányosságok megszüntetése érdekében a szakági ügyészek a jogszabálysértést megvalósítókhoz intézett rendelkezések, jelzések, továbbá felelősségre vonásuk kezdeményezésével a szükséges intézkedéseket megtették, több esetben megfelelő jogi szabályozásra irányuló javaslatot tettek.

d) A gyermek- és ifjúságvédelem körében

da) Az ügyészség gyermek- és ifjúságvédelmi szakterülete a tárgyévben kötelező vizsgálati feladat keretében országosan megvizsgálta a vádemelés elhalasztása gyakorlatának törvényességét a fiatalok ellen folytatott büntetőeljárásban.

A vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy a vádemelés elhalasztása során miként érvényesülnek a fiatalkorúakra vonatkozó sajátos büntetőeljárás szabályok; melyek a kábítószerrel visszaélés bűncselekménye miatt indult büntetőügyekben a vádemelés elhalasztásának jogalkalmazási tapasztalatai; helyesen és eredményesen alkalmazzák-e az elterelés e jogintézményét a gyakorlatban.

A vizsgálat kiterjedt a vádemelés elhalasztásával kapcsolatos értelmezési, jogalkalmazási kérdések feltárására és annak értékelésére, hogy azok megoldására a törvénynek megfelelően került-e sor.

A vizsgálat tárgyát a fiatalkorú gyanúsítottakat érintő azon büntetőügyek – és azokkal egy tekintet alá eső ún. „vegyes büntetőügyek” – képezték, amelyekben a vádemelést a fiatalkorúakkal szemben a Be. 222. §-a alapján 2003. július 1. és 2004. december 31. napja között halasztották el.

A vizsgált időszakban a fiatalkorúak ügyészei a Be. 222. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel – mérlegelés alapján – 512 ügyben 773 terhelttel szemben halasztották el a vádemelést; a Be. 222. §-ának (2) bekezdése alapján a kábítószer-élvező terheltnek a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésem, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson, illetve megelőző-felvilágosító szolgáltatáson történő részvételt vállaló nyilatkozatára figyelemmel 583 ügyben 1.209 terhelttel szemben kötelező volt a vádemelés elhalasztása.

Az ügyészek mérlegelés alapján a vagyon elleni bűncselekmények elkövetőivel szemben halasztották el leggyakrabban a vádemelést (az ügyek 56 %-ában a terhelték 56,9 %-ával szemben). A vagyon elleni bűncselekményeket követően a köznyugalom elleni (garázdaság) és a testi épség elleni (testi sértés) bűncselekmények elkövetőivel szemben éltek nagyobb számban a bírói útról elterelés lehetőségével.

A vádemelés elhalasztásának a tartamát a Be. 222. §-ának (1) bekezdésében biztosított keretek között a fiatalkorúak ügyészei a terhelték 17,5 %-ával szemben állapították meg differenciált módon, az elhalasztott vádemelések tartama 19 ügyben 28 terhelttel szemben két év, 67 ügyben 108 terhelttel szemben egy és két év között, 438 ügyben 637 terhelttel szemben egy év volt.

A Be. 222. §-ának (1) bekezdése alapján hozott vádemelést elhalasztó határozatokban az ügyészek kivétel nélkül rendelkeztek a terhelt pártfogó felügyeletéről, a pártfogó felügyelői vélemények tartalmát mindig megfelelően értékelték. A vélemények minden ügyben kellő részletességgel feltárták a Be.

114/A. §-ának (2) és (3) bekezdésében írt tényeket és körülményeket, és ezzel megfelelően segítették az ügyészi álláspont kialakítását.

Hiányosságként volt megállapítható, hogy a pártfogó felügyelők nem minden véleményben tettek javaslatot egyedi magatartási szabály elrendelésére, az általuk javasolt magatartási szabályok nem egyszer sablonosak vagy ellenőrizhetetlenek voltak. Azokban az esetekben, amikor a pártfogó felügyelők egyedi, teljesíthető és számon kérhető magatartási szabályok előírására tettek javaslatot, azt az ügyészek elfogadták és a vádemelés elhalasztásáról rendelkező határozatban előírták.

Az is előfordult, hogy a pártfogó felügyelők nem nyilvánítottak véleményt arról, hogy megítélésük szerint a terhelték képesek-e a magatartási szabályok, illetve kötelezettségek teljesítésére. A pártfogó felügyelők meghallgatására azonban nem volt szükség, mert a vélemények tartalmazták azokat az információkat, amelyek alapján az ügyész kialakíthatta álláspontját a vádemelés elhalasztásának indokoltságáról.

A gyakorlatban eltérő módon hatályosult a Be. 114/A. §-a (5) bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint a pártfogó felügyelők az ügy iratait célhoz kötötten ismerhetik meg. A fiatalkorúak ügyeiben eljáró ügyészek különböző módon biztosították a pártfogó felügyelő számára az iratok megismerését. Egyes megyékben a vélemény elkészítését célzó megkereséssel együtt megküldték a pártfogó felügyelőnek a nyomozati iratokat, másutt a nyomozati iratnak a fiatalkorúra vonatkozó részeit bocsátották a pártfogó felügyelő rendelkezésére.

A teljes nyomozati iratanyag megküldése a Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint nem látszik helyes gyakorlatnak. A nyomozás iratai számtalan olyan adatot tartalmaznak, amelyeknek az ismerete nem szükséges a pártfogó felügyelői vélemény elkészítéséhez és a vádhatóság kezeléséből történő kikerülése adatvédelmi aggályokat is felvet. A vélemény elkészítéséhez szükséges adatoknak, tényeknek a megkeresésben történő közlése, a fiatalkorúra vonatkozó melléklet, esetleg a fiatalkorúra vonatkozó részirat megküldése törvényes megoldásnak tekinthető. Amennyiben a pártfogó felügyelő szükségesnek ítéli, az ügyészségen betekinthez a nyomozás irataiba.

A Be. 224. §-a (1) bekezdésében írt rendelkezés ellenére esetenként elmaradt a pártfogó felügyelői vélemény beszerzését követően a fiatalkorú terhelt ügyészi meghallgatása. A Be. hatálybalépését követően több helyen kialakult téves gyakorlat szerint a terheltnek a vádemelés elhalasztása előtti kötelező ügyészi meghallgatását és a vádemelés elhalasztásáról rendelkező határozat kihirdetését az ügyészek egy közös meghallgatáson fogantatosították.

A Legfőbb Ügyészség iránymutatásban hívta fel a főügyészségek figyelmét arra, hogy nem lehet egyetlen alkalomba sűríteni a vádemelés feltételeinek tisztázása céljából kötelező ügyészi meghallgatást, és a meghallgatás eredményéhez képest meghozott – a vádemelés elhalasztásáról rendelkező – határozat kihirdetését. A két külön célt szolgáló aktusnak el kell különülnie egymástól. Megállapítható, hogy a 2004. év második felére országosan kialakult a helyes gyakorlat.

Azokban az esetekben, amikor a fiatalkorú terheltek kötelező ügyészi meghallgatása elmaradt, az ügyészek a pártfogó felügyelői vélemény tartalmára támaszkodva állapították meg, hogy a vádemelés elhalasztásának törvényi feltételei fennállnak, így az intézkedések tartalmilag ilyenkor is megalapozottak voltak.

A terheltek vádemelés előtti kötelező ügyészi meghallgatása tíz megyében a fiatalkorúak ügyésze előtt történt, a megyék felében a fiatalkorú terheltek lakóhelye szerint illetékes városi ügyészséget keresték meg a terheltek meghallgatása, és/vagy a vádemelés elhalasztásáról rendelkező határozat kihirdetése végett.

A kábítószer-élvező terheltekkel szemben szinte kivétel nélkül a jogszabályi előfeltételek sérelme nélkül került sor vádemelés elhalasztására. Nem volt arra példa, hogy a törvény kizáró rendelkezésének figyelmen kívül hagyásával halasztotta volna el az ügyész a vádemelést.

Az ügyészek túlnyomó többségben a nyomozás irataiból szereztek tudomást arról, hogy a csekély mennyiségű kábítószerrel visszaélést elkövető terhelt vállalta a vádemelés elhalasztásának törvényi feltételét képező hat hónapos folyamatos kezelést. A Be. 225. §-ának (4) bekezdésére figyelemmel az ügyészek minden ügyben előírták kötelezettségként, hogy a terhelt vegyen részt kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson.

A vádemelés elhalasztásáról rendelkező határozatok minden esetben tartalmazták a jogorvoslat lehetőségéről és az arra nyitva álló időtartamról történő tájékoztatást. Előfordult azonban, hogy a fiatalkorú terhelt törvényes képviselőjének tévesen abban az esetben is biztosítottak panaszjogot, amikor a terhelt a határozat meghozatalának időpontjában már betöltötte a 18. életévét és a törvényes képviselője megszűnt. Viszonylag gyakori hiba volt továbbá, hogy az ügyészi szakban hozott határozat ellen Be. 228. §-a helyett a Be. 195. §-ának (1) bekezdése alapján biztosítottak panaszjogot.

A vádemelés elhalasztásáról rendelkező határozatokat a fiatalkorú terheltekkel minden ügyben közölték, túlnyomó részben kihirdetéssel, amelynek helyéről és időpontjáról értesítették a védőt és a törvényes képviselőt. A határozatokat néhány eset kivételével kézbesítették a Pártfogó Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálat illetékes megyei – fővárosi – hivatalának is.

A vádemelés elhalasztása ellen a sértettek nagyon ritkán éltek jogorvoslattal (15 megyében egyetlen ügyészi mérlegelés alapján hozott vádemelést elhalasztó határozat ellen sem jelentettek be panaszt). A Be. 222. §-ának (2) bekezdése alapján történt vádemelés elhalasztása ellen mindössze öt esetben élt panasszal a fiatalkorú gyanúsított, a törvényes képviselője, illetve a védője.

A vádemelés elhalasztását követően a Be. 226. §-ának (1) bekezdése alapján összesen 323 ügyben, a Be. 226. §-ának (2) bekezdése alapján összesen 185 ügyben került sor az eljárás megszüntetésére.

A Be. 222. §-ának (2) bekezdése alapján történt vádemelés elhalasztását követően az eljárás megszüntetése előtt az ügyészek többnyire ellenőrizték, hogy a terheltek által benyújtott igazolás a jogszabályban meghatározott intézménytől származik-e. Az igazolások túlnyomó részét az arra feljogosított intézmények állították ki. Csak eseti kivételként fordult elő, hogy a kábítószer-függőséget gyógyító kezelés, kábítószer-használatot kezelő más ellátás, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatás igazolásául benyújtott okiratot azért nem lehetett elfogadni, mert a terhelt által igénybe vett ellátás (szolgáltatás) nem volt folyamatos.

A Be. 227. §-a (4) bekezdésének a) pontja értelmében a kábítószer-függőséget gyógyító kezelés, illetve kábítószer-használatot kezelő, megelőző ellátás akkor tekinthető a Btk. 283. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető oknak, ha azt a jogszabályban meghatározott teljes tartamában a vádemelés elhalasztása alatt foganatosították. A fenti rendelkezés ellenére előfordult, hogy a vádemelés elhalasztása eredményességéhez megkívánt időtartam számításánál figyelembe vették a vádemelés elhalasztása előtt megkezdett, illetve végrehajtott kezelést. Arra is volt példa, hogy az ügyész az igazolás benyújtásakor felhívta a terhelt, illetve a törvényes képviselő figyelmét arra, hogy a vádemelés elhalasztása előtt történt kezelés a vádemelés eredményességéhez megkívánt időtartamba nem számítható be, ezért a terhelt a kezelést folytatta.

A vádemelés elhalasztását követően a Be. 227. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontja alapján 49 ügyben 56 terhelttel szemben került sor vádemelésre. A Be. 227. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt okból – a gyanúsított a magatartási

szabályokat súlyosan megszegte, vagy a kötelezettségét nem teljesítette – az ügyész 10 ügyben 11 terhelttel szemben emelt vádat. A magatartási szabályok súlyos megsértéséről az ügyész minden esetben a pártfogó felügyelő jelentéséből értesült.

A Be. 227. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján – a vádemelés elhalasztásának tartama alatt állapítják meg, hogy a vádemelés elhalasztása a 223. §-ában foglalt valamely kizáró ok ellenére történt – nem volt vádemelés. A Be. 227. §-a (4) bekezdésének a) pontja alapján – a gyanúsított nem igazolta okirattal, hogy a vádemelés elhalasztásától számított egy éven belül legalább hat hónapig tartó folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt – összesen 74 ügy 99 terheltjével szemben kellett vádat emelni.

A Be. 227. §-a (4) bekezdésének b) pontja alapján – a vádemelés elhalasztásának a tartama alatt a gyanúsított ellen kábítószerrel visszaélés miatt újabb büntetőeljárás indult és a nyomozás felfüggesztésének vagy megszüntetésének nincs helye – összesen 9 ügy 11 terheltjével szemben került sor vádemelésre.

A Btk. 283. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető ok feltételül meghatározott kezelést 32 ügyben 42 terhelt meg sem kezdte, 40 ügyben 53 terhelt félbeszakította és 6 ügyben 6 terhelt nem folyamatosan teljesítette. A vádemelés elhalasztásának tartama alatt 11 terhelttel szemben indult kábítószerrel visszaélés miatt újabb büntetőeljárás.

Az Alkotmánybíróság 54/2004. (XII. 13.) AB határozatának meghozatala előtt a Btk. 283. §-ának (2) bekezdése akkor sem zárta ki az ismételt vádemelés elhalasztásának lehetőségéből a Btk. 283. §-a (1) bekezdésének a), c) és e) 1. pontjaiban írt cselekmények elkövetőit, ha az újabb kábítószerrel visszaélést a vádemelés elhalasztásának tartama alatt valószínűsítették meg. A fenti törvényi lehetőséggel az ügyészek csak egy ügyben éltek.

Megállapítható, hogy a fiatalkorúak ügyeiben eljáró ügyészek 2003. július 1. és 2004. december 31. között alapvetően törvényes gyakorlatot folytattak a vádemelés elhalasztása során. A vizsgált ügyek számához viszonyítottan kisebb számban előforduló eseti hibák, hiányosságok, jogszabálysértésben megnyilvánuló mulasztások megszüntetése, továbbá azok jövőbeni megelőzése érdekében a főügyészségek a szükséges intézkedéseket megtették.

db) A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 115/2003. (X. 28.) OGY határozat „Az áldozattá válás megelőzése, áldozatsegítés, az áldozat

kompenzációja” címet viselő 7.4. fejezetében az ügyészség feladataként jelölte meg a vádhalasztás gyakorlatának megteremtését és alkalmazását.

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája céljainak végrehajtásából származó 2005-ben és 2006-ban megvalósítandó feladatokról szóló 1036/2005. (IV. 21.) Korm. határozat II/D/15.a) pontja előírta, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény alapján értékelni kell a vádemelés elhalasztása gyakorlatát.

A Kormány ezen feladat teljesítése érdekében felkérte a legfőbb ügyészt, hogy a vádemelés elhalasztása során szerzett gyakorlati tapasztalatokat – az áldozatvédelmi feladatok pontos meghatározása érdekében – bocsássa rendelkezésre (Korm. határozat II/D/15/b. pont). A felkérésnek megfelelően a főügyészségek megvizsgálták a fiatalok elleni büntetőeljárásban alkalmazott vádemelés elhalasztásának az áldozatvédelemmel kapcsolatos 2005. évi tapasztalatait.

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája rövid-, közép- és hosszú távú céljainak végrehajtásával kapcsolatos kormányzati feladatokról szóló 1009/2004. (II. 26.) Korm. határozat analóg előírásai alapján a kérdéses jogintézmény körében a sértetti jogokat érintő törvényi előírások érvényesülésének részletes áttekintése a Be. hatálybelépésének napjától a 2004. szeptember 30. napjáig terjedő időszakot felölelően még 2004-ben megtörtént.

A vizsgálat ezért – a sértetti jogok hatályosulásának ellenőrzésén túlmenően – elsődlegesen annak feltárására irányult, hogy azon részterületeken, amelyeken a megelőző vizsgálat azt állapította meg, hogy a vonatkozó törvényi rendelkezések nem kellő hatékonysággal érvényesültek, az ügyészségi jogalkalmazás miként alakult.

A vizsgálat eredményeként megállapítható volt, hogy nőtt azon büntetőügyek száma, amelyekben az ügyész élt az eljárásjogi diverziót biztosító jogintézmény alkalmazásának lehetőségével, s hasonló módon emelkedett a vádemelés elhalasztásával érintett terheltek száma is. (2005. I. félév: 246 ügy és 423 terhelt; 2004. I. félév: 203 ügy és 336 terhelt.)

Az országos számadatok mögött ugyanakkor az egyes főügyészségek vonatkozásában eltérő irányú változások is megfigyelhetők. Ezek alapvetően a differenciált ügyészi jogalkalmazásra, a vádemelés elhalasztására alkalmas ügyek számában megyénként mutatkozó eltérésre, valamint az egyéb eljárásjogi eszközök (például tárgyalás mellőzése) alkalmazására vezethetők vissza.

Több megyében is tapasztalható, hogy az ügyészek egyre bátrabban élnek a vádhalasztás lehetőségével, kialakult a Be. által újraszabályozott jogintézmény gyakorlata. Továbbra is érzékelhető azonban, hogy az elterelés ezen módjának gyakoribb alkalmazását nehezíti annak időigényessége, ami adott esetben a Be. 216. §-ában meghatározott ügyészi ügyintézési határidő betartását is veszélyeztetheti.

Fiatalkorú esetében a magatartási szabályok megtartására vagy más kötelezettségek teljesítésére kötelezés a vádemelés elhalasztásának célját, a fiatalkorú helyes irányú fejlődését szolgálja, ezért az a Be. 459. §-ának (2) bekezdése alapján nem mellőzhető. A vizsgálat megállapítása szerint a fenti törvényi előírás a gyakorlatban általában megfelelően érvényesült.

A magatartási szabályok meghatározása, illetve a kötelezettségek előírása körében a joggyakorlat terén érdemi változás nem mutatható ki, a magatartási szabályok jellemzően a vádemelés elhalasztásának eredményes elteltét voltak hivatva elősegíteni: a terheltek életvitelének rendezését a közösségben, a családban elvárt viselkedési normák betartását, valamint az újabb bűnelkövetéstől való visszatartásukat.

Az ügyész által előírt magatartási szabály több esetben is a sértett érdekét szolgálta, az ügyek egy részében az ügyész a magatartási szabályokon kívül – a Be. 225 §-ának (1) és (3) bekezdése, továbbá (2) bekezdésének a) és b) pontjai alapján – a sértett számára jóvátételt eredményező kötelezettség teljesítését írta elő.

Az ügyészek a terhelteket kötelezettség teljesítésére általában magatartási szabály előírása mellett kötelezték. A gyanúsítottaknak magatartási szabály helyett más kötelezettség teljesítésére kötelezésére 2005. első félévében 55 büntetőügyben került sor, ami jelentős növekedést jelent a 2004. év azonos időszakára vonatkozó számadatokhoz képest (20 ügy).

A vizsgálatok megállapításai szerint a kötelezettség teljesítésének előírására gyakorta azért nem került sor, mert – figyelemmel az elkövetők életkorára is – a terheltek iskolai tanulmányaikat folytatták, vagy munkahellyel rendszeres jövedelemmel nem rendelkeztek és így a sértett érdekét szolgáló kötelezettséget nem tudták volna teljesíteni. Más esetekben a bűncselekmény jellege folytán nem volt mód kötelezettség előírására. A vagyon elleni bűncselekmények nagy részében a gyanúsítottak által okozott kár eljárás során történő megtérülése volt a kötelezettség teljesítésére kötelezésnek az akadálya.

A Be. 224. §-ának (1) bekezdése alapján a magatartási szabályok megállapítása vagy kötelezettségek előírása esetén a vádemelés elhalasztásáról

szóló határozat meghozatala előtt az ügyészek intézkedtek a pártfogó felügyelői vélemény beszerzése iránt, eleget tettek a gyanúsított meghallgatásával kapcsolatos jogszabályi kötelezettségüknek. A vizsgálatok e körben hiányosságot csupán eseti kivételként tártak fel.

A pártfogó felügyelői tevékenység értékelése kapcsán megállapítható, hogy a megyék többségében az előző évi tapasztalatokhoz képest lényegi változás nem történt. A főügyészségek a pártfogó felügyelők munkáját általában hatékonynak, a sértetti jogosítványokat érintően is előre mutatónak ítélték. A beszerzett pártfogó felügyelői vélemények általában megalapozottak és szakszerűek voltak, megfeleltek a jogszabályi követelményeknek, néhány ügy kivételével kellő segítséget nyújtottak a vádemelés elhalasztásával kapcsolatos ügyészi álláspont kialakításához.

A vizsgálatok megállapításai szerint a sértetti jogokat érintő garanciális szabályok a vádemelés elhalasztása kapcsán általában megfelelően hatályosultak. Az ügyészek széles körben éltek a törvény által biztosított azon lehetőséggel, mely szerint a Be. 225. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjában írt kötelezettség előírása esetén mellőzhető a sértett ügyész általi meghallgatása, ha a hozzájárulásáról korábban – a pártfogó felügyelő előtt – már nyilatkozott.

A vádemelés elhalasztásáról rendelkező határozatok tartalmazták a jogorvoslati jogra történő kioktatást. Esetenként megtörtént, hogy nem a megfelelő jogszabályi hely [Be. 225. § (5) bekezdés] felhívására került sor, ez azonban a sértetti jogok tényleges sérelmét nem eredményezte.

A vádemelést elhalasztó határozat ellen a sértettek tizenhárom megyében nem terjesztettek elő panaszt. Az előterjesztett csekély számú panasz között nem volt olyan, amelyben a sértett kifejezetten eljárási jogainak korlátozását sérelmezte volna.

A vizsgált időszakban a fiatalok ügyésze 214 vádemelés elhalasztásával zárult ügyben 321 terhelttel szemben megszüntette az eljárást, 24 ügyben 24 terhelttel szemben vádat emelt. Az eljárás-megszüntetések viszonylag nagy száma azt mutatja, hogy a vádemelés elhalasztások általában eredményesek voltak, az ügyészeknek csak szűk körben kellett utólag vádat emelniük a diverziós intézkedések eredménytelensége folytán.

Megállapítható, hogy a vizsgált időszakban a gyermek- és ifjúságvédelmi ügyészek – az esetenként előforduló, hiányosságok kivételével – törvényes gyakorlatot folytattak a vádemelés elhalasztásával kapcsolatos jogalkalmazás során, számos ügyben elősegítve a sértetti jogok megfelelő érvényesítését. A főügyészségek a feltárt hiányosságok megszüntetése, valamint az

áldozatvédelmi érdekek megvalósítását előmozdító gyakorlat elősegítése érdekében szükségesnek mutakozó intézkedéseket megtették.

A jövőben a szakterületi ügyészeknek a fiatalokú terheltekkel szembeni magatartási szabályok, illetve kötelezettségek széles körű alkalmazására törekedve – az arra alkalmas ügyekben és személyeket érintően – még következetesebben kell elősegíteniük a sértetteknek adandó anyagi és erkölcsi jóvátétel nyújtását.

dc) A gyermek- és ifjúságvédelmi szakterületen a kötelező vizsgálati feladatok mellett több főügyészség is végzett saját hatáskörben vizsgálatot. Így például ellenőrizték a fiatalokúakra vonatkozó sajátos büntetőeljárású rendelkezések megtartását, a tizennegyedik életévüket be nem töltött tanúk kihallgatásának, a fokozott ügyészi felügyelet ellátásának gyakorlatát.

A büntető tárgyú vizsgálatok körében a főügyészségek szakterületi ügyészei a 2005. évben is rendszeresen tartottak vizsgálatokat a rendőrségi fogdáknak és a büntetés-végrehajtási intézetekben.

A Legfőbb Ügyészség gyermek- és ifjúságvédelmi önálló osztálya folyamatosan vizsgálta a javítóintézeti nevelés végrehajtásának törvényességét az Ifjúsági, Szociális, Családügyi és Esélyegyenlőségi Minisztérium aszódi javítóintézetében.

A Budapesti, a Rákospalotai, valamint a Debreceni Javítóintézetben fogatosított javítóintézeti nevelés és előzetes letartóztatás végrehajtásának törvényessége tárgyában a Fővárosi és a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség szakterületi ügyészei kéthetente tartottak vizsgálatot.

Az ügyészek valamennyi fogva tartási helyen kiemelt súllyal vizsgálták a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód elleni nemzetközi egyezményben foglaltak végrehajtását, a fiatalokú fogvatartottakkal szembeni bánásmód törvényességét.

3. A magánjogi és közigazgatási jogi ügyészi tevékenység

A) A magánjogi és közigazgatási jogi tevékenység és változásai általában

A közigazgatási jogi szakterületen az ügyészség tevékenységét jelentősen befolyásolta a 2004. december 28-án kihirdetett, a közigazgatási hatóságú eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szoló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 2005. november 1-jei hatálybalépése. A szakterület egyik kiemelkedő feladata volt a Ket. egyes rendelkezései hatályosulását biztosító jogalkotási folyamat

figyelemmel kísérése, annak ügyészi eszközökkel történő elősegítése, valamint a törvényességi felügyeleti szakterületen foglalkoztatott ügyészek felkészítése az egész közigazgatási hatósági tevékenységet megváltoztató új jogszabály alkalmazására.

A legfőbb ügyésznek az Ütv. 5. §-a (2) bekezdésének b) pontja szerinti feladatköréből adódó tevékenység során, a törvények, kormányrendeletek és miniszteri rendeletek tervezeteinek észrevételezésekor – már a Ket. tényleges hatálybalépése előtt is – az új törvénynek megfelelő rendelkezések felvételét, illetve az új jogintézmények figyelembe vételét javasoltuk. A Ket. hatályba lépését követően folyamatosan figyelemmel kísérjük az új rendelkezések hatását a közigazgatási eljárásra abból a célból is, hogy szükség esetén további jogszabály-módosítást kezdeményezzünk.

A Ket. rendelkezéseinek alkalmazása az ügyészek számára is felkészülést igényelt. Ennek érdekében szakmai továbbképzésekre került sor, és szükségessé vált az ügyészségen belüli egységes jogalkalmazás érdekében irányító intézkedések kiadása is.

A Ket. módosította az Ütv. egyes rendelkezéseit is. A módosítás egyik következménye – az Ütv. és a Ket. összhangjának hiánya miatt –, hogy a Ket. hatálybalépését követően a közigazgatási eljárásban meghozott törvénysértő végzés ellen ügyészi óvás nem nyújtható be. Ugyanakkor a közigazgatási hatóság határozata továbbra is óvható. Nyilvánvaló kodifikációs hibáról van szó; a Ket. módosítását emiatt – és számos más, jogalkalmazási problémákat okozó rendelkezés miatt is – már hatályba lépését megelőzően kezdeményeztük. Az ügyészség tevékenységét hátrányosan érintő Ket. előírás módosítására azonban – bár annak kiemelt kezelését indítványoztuk – nem került sor.

Részben a Ket. hatálybalépése, részben az Alkotmánybíróság döntése nyomán többször módosult az adózás rendjét szabályozó 2003. évi XCII. törvény (Art.) is, ennek következtében bővült az ügyész garanciális jellegű feladatköre az adóhatósági eljárásban az átvizsgálásról rendelkező végzések jóváhagyásával.

A közigazgatási jogi szakterület feladatainak meghatározó részét képezi továbbra is – részben a törvényességi kérelmek alapján, részben pedig a hivatalból indított vizsgálatokkal – a közigazgatási eljárások és határozatok törvényességének felügyelete. A törvényességi felügyeleti ügyészi tevékenységben változatlanul számottevőek a szabálysértési eljáráshoz kapcsolódó feladatok.

Az ügyészség az elmúlt évben 4.900 törvényességi felügyeleti vizsgálatot és 272 utóvizsgálatot tartott. Ezek – jellemzően – az önkormányzati hatóságok és a területi közigazgatási szervek különböző tárgyú államigazgatási eljárásait érintették. A jogszabálysértések miatt tett közvetlen intézkedések mellett az ügyészség jogszabályok alkotására és módosítására tett javaslatokat.

A magánjogi ügyészi tevékenységben a 2005. évben lényeges változás nem volt. A Nemzeti Akkreditáló Testület szervezetéről, feladat- és hatásköréről szóló 2005. évi LXXVIII. törvény a szervezet törvényességi felügyeletét ügyészi hatáskörbe utalta, ezzel az ügyészi tevékenység köre tovább bővült.

A szakterületi tevékenység mennyiségi mutatóit vizsgálva megállapítható, hogy az előző évhez viszonyítva az érkezett ügyek és az intézkedések száma egyaránt emelkedett. Az érkezett ügyek száma 2004-ben 19.429, 2005-ben 22.896, az intézkedések száma 2004-ben 19.633, 2005-ben 23.919 volt. Az érkezés 17,8 %-kal, az intézkedések száma 21,8 %-kal nőtt.

Az ügyészi intézkedéseknek jelentős szerepe van a megbomlott jogrend helyreállításában. Az ügyész ugyanis a magánjogi területen a legtöbb ügycsoportban akkor tehet intézkedést, mikor már nincs más erre jogosult, vagy nincs ellenérdekű fél, aki a jogsértés kiküszöbölése érdekében felléphetne. Az alapítványok, a társadalmi szervezetek bírósági nyilvántartásba vétele során elkövetett jogszabálysértések korrigálásának egyetlen eszköze az ügyészi fellebbezés. Az apaság véelmének megdöntése iránti per indítására – ha az apa a megtámadási határidőt elmulasztotta – ugyancsak egyedül az ügyész jogosult.

A magánjogi szakterületen az intézkedések túlnyomó többségét az elmúlt évben is a társadalmi szervezetekkel (11.043), alapítványokkal (5.821) és cégügyekkel (2.847) kapcsolatos intézkedések tették ki.

A civil szervezetek bírósági nyilvántartásba vételét elrendelő végzések ellen benyújtott fellebbezések száma kisebb mértékben csökkent (2004-ben: 480, 2005-ben: 455), ebben közrehatott az ítéletátlák gyakorlatában jelentkező bizonytalanság is. Már az előző évben tapasztalható volt, hogy az ítéletátlák gyakorlata több kérdésben eltér a Legfelsőbb Bíróság korábban kialakított gyakorlatától. A legfőbb ügyész az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében – öt társadalmi szervezetet érintő kérdésben – kezdeményezte a Legfelsőbb Bíróságnál jogegységi határozat hozatalát. Az indítványok alapján hozott határozatában a jogegységi tanács megállapította pl. hogy az egyesület tagja jogait csak személyesen gyakorolhatja, az egyesületeknél, alapítványoknál a bankszámla feletti rendelkezéshez két aláírás szükséges.

Az alapítványok működését érintő indítványában a legfőbb ügyész öt, a közhasznú szervezetekkel kapcsolatos indítványban hat kérdésben kezdeményezte jogegységi határozat hozatalát. Az utóbbi két indítvány még nem nyert elbírálást.

Az indítványok mellett a legfőbb ügyész a Legfelsőbb Bíróság részéről kezdeményezett öt jogegységi indítványra tett észrevételeket. Ezek a számszerű adatok azt mutatják, hogy az ítélkezési gyakorlat egységét, a Legfelsőbb Bíróság elvi irányító munkáját segítő ügyészi tevékenység az elmúlt évben jelentősen fejlődött.

Az alapítványok, társadalmi szervezetek működésének vizsgálata a tárgyévben is az ügyészi munka középpontjában állott. Az alapítványoknál, közalapítványoknál folytatott vizsgálatok száma lényegesen nem változott (2004-ben: 676, 2005-ben: 629), a társadalmi szervezeteknél mintegy 31 %-kal csökkent (2004-ben: 1.934, 2005-ben: 1.340). Emellett sor került 16 közhasznú társaság közhasznúsági tevékenységének és 2 köztisztületnek a vizsgálatára is.

A működés törvényességének helyreállítása érdekében, jelentősebb számban a már nem működő egyesületek, alapítványok megszűnésének megállapítása és a bírósági nyilvántartásból való törlése iránt nyújtott be az ügyész keresetet.

A keresetek száma 2005-ben 1.210, 2004-ben: 1.300 volt. Emellett 128 esetben került sor egyéb eljárás kezdeményezésére. Az évek óta folytatott keresetindítási gyakorlat hatására jelentősen csökkent a bíróság által nyilvántartott, de már nem működő alapítványok, társadalmi szervezetek száma.

A cégtörvényességi eljárások kezdeményezése emelkedett (2004-ben: 741, 2005-ben: 853), a bejegyzési (változás-bejegyzési) kérelemnek helyt adó végzés elleni keresetek száma csökkent (2004-ben: 118, 2005-ben: 100).

Változatlanul fontos feladatának tekinti az ügyészség a gyermekek családi állapotának rendezését. A családjogi törvény szerint kizárólag az ügyész támadhatja meg az apaság vélelmét, ha az apa a rendelkezésére álló perindítási határidőt elmulasztotta. Az ügyész a keresetet általában akkor nyújtja be, ha a kereset eredményességét követően a természetes apa előreláthatóan teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot tesz. A kereset eredményeként tehát létrejöhét a jogilag és érzelmileg is teljes értékű családi kapcsolat. Az elmúlt évben az ügyészség 85 keresetet nyújtott be gyermek családi állapotának rendezése érdekében.

Az ügyészség a 2005. év során 59 keresettel járult hozzá, hogy az ügyeinek vitelében akadályozott személyt – részben saját vagyonának és személyiségi jogainak megóvása végett, részben a forgalom biztonságának elősegítése céljából – a bíróság cselekvőképességet kizáró vagy korlátozó gondnokság alá helyezzen.

B) A környezetvédelemmel kapcsolatos ügyészi tevékenység

Az ügyészség legfontosabb törekvései közé tartozik, hogy a rendelkezésére álló jogszabályi lehetőségekkel élve fellépjen a környezetet veszélyeztető vagy abban kárt okozó magánszemélyekkel és jogi személyekkel szemben.

Az Alkotmány és az ügyészségre vonatkozó törvények alapján az ügyészi törvényességi felügyelet figyelemmel kíséri a környezet- és természetvédelmi hatóságok munkájának jogszerűségét, az észlelt jogszabálysértések esetén széleskörű intézkedési lehetőségével élve a veszélyeztetővel, károsítóval szemben eltiltást, illetőleg kártérítés megfizetését indítványozza a bíróság előtt, a legsúlyosabb esetekben pedig a büntetőjogi felelősségre vonásban vesz részt. A vonatkozó törvények lehetőséget adnak a párhuzamos felelősségre vonásra is.

Az ügyészségek a 2005. évben különböző közigazgatási hatóságoknál ellenőrizték vizsgálatokkal a környezetvédelmi eljárások törvényességét. Vizsgálták többek között a jegyzők települési hulladék kezelésével kapcsolatos tevékenységét, a levegőtisztaság védelmét szolgáló jogszabályok rendelkezéseinek az érvényesülését, az önkormányzatok környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos hatósági eljárásait, a telepengedélyezési eljárások törvényességét. Az üzletek működésének kereskedelmi hatóság általi ellenőrzésének gyakorlására vonatkozó ügyészi vizsgálatra is sor került, amelyet a lakókörnyezetben élőkől érkező, főleg zajpanaszok indokoltak.

A települési hulladékkezelésre vonatkozó vizsgálatok mulasztásként feltárták, hogy több önkormányzat nem készített hulladékgazdálkodási tervet, illetve azt nem a törvényben előírt határidőn belül készítették és fogadták el. Előfordult az is, hogy a képviselő-testület nem rendelettel döntött a hulladékgazdálkodási tervről, hanem határozatot hozott, továbbá a rendelettervezeteket nem küldték meg véleményezésre a környezetvédelmi felügyelőségeknek, és elmaradt a szomszédos önkormányzatok tájékoztatása is. A hulladékkezelési közszolgáltatás megszervezése a helyi önkormányzat feladata. Az erre vonatkozó rendeletek tartalma több esetben eltért a törvény előírásaitól, a rendelet alapján megkötött közszolgáltatási szerződések nem a megfelelő tartalommal készültek. Gyakori hiba volt a közszolgáltatók nyilvántartásba vételének elmulasztása. A települési önkormányzatok jegyzői

nem éltek a hulladékgazdálkodási bírság kiszabásával, illetve a kiszabott bírság meg nem fizetése esetén nem folytattak végrehajtási eljárást. Az észlelt hiányosságok, jogszabálysértő gyakorlat miatt felszólalással és jelzéssel éltek a főügyészségek.

A levegőtisztaság-védelmi jogszabályok érvényesülésének vizsgálatára környezetvédelmi felügyelőségnél és települési önkormányzatoknál került sor. Több megyei főügyészség megállapítása szerint a jegyzők nem ellenőrzik a hatáskörükbe tartozó esetekben a levegővédelmi követelmények betartását, azonban a környezetvédelmi felügyelőségeknek a légszennyező források engedélyezésével, a határérték megállapításával, a levegővédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos eljárásai törvényesek voltak.

Települési önkormányzatok környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos hatósági eljárásainak törvényességi vizsgálata anyagi és eljárási törvénysértéseket tárt fel négy megyei főügyészség megállapításai szerint. Az ellenőrzés kiterjedt a levegő, a zaj- és rezgésvédelem, valamint helyi természeti érték védelme körébe tartozó eljárások vizsgálatára. Hatáskör hiányában hoztak határozatot több esetben, az eljárás idején már hatályon kívül helyezett önkormányzati rendelet alapján állapították meg zajkibocsátási határértéket.

A telepengedélyezési eljárások alapvetően azt a célt szolgálják, hogy csak olyan tevékenység végzését engedélyezze a hatóság, amely nem jelenti a környezet határértéket meghaladó terhelését. Az eljárás során több szakhatóság működik közre ennek biztosítása érdekében. Az ügyészi vizsgálatok több esetben azt tárták fel, hogy elmaradt a szakhatóságok bevonása az eljárásba, a hatóság megsértette a tényállás tisztázási kötelezettségét, így megalapozatlanul határozott. A szakhatóságok közreműködése esetén pedig előfordult, hogy az engedély kiadásához tett kikötéseiket nem tartalmazta a határozat. A törvénysértő határozatok ellen óvás, az eljárási hiányosságok miatt pedig felszólalás benyújtására került sor.

Az üzletek működésének ellenőrzését érintő vizsgálat megállapította, hogy (főleg a fővárosban) a zenés szórakozóhelyek káros mértékű, zavaró zajokozása miatt nem került sor minden esetben a jogszabályban előírt következmény, a zeneszolgáltatás megszüntetésének alkalmazására.

Egyedi ügyek vizsgálatára az állampolgároktól, társadalmi szervezetektől érkezett kérelmek alapján került sor. Ezek döntő többsége építési ügyekkel volt kapcsolatos és külön, speciális építési szabályok (műemléki épület-, illetve útépités-engedélyezés) alkalmazását is szükségessé tették. Az ügyfelek többször sérelmezték a lakókörnyezetben lévő zajos üzletekkel kapcsolatos panaszok elégtelen intézését, továbbá a települési hulladék kezelését szabályozó

rendelkezések be nem tartását. Több beadvány a természetvédelem érdekeinek érvényesülését, továbbá a vizek, a talaj védelmét érintette. Az elmúlt évben nagy hangsúlyt kapott a parlagfű-mentesítés, s ezzel összefüggésben a növényvédelem általában. Az utóbbi hatósági eljárásokat több ingatlan tulajdonos sérelmezte.

A kérelmek alapján több esetben sor került ügyészi intézkedésre a feltárt jogszabálysértések miatt. Így például:

- a szakhatósági állásfoglalást mellőző, megalapozatlan építési engedéllyel szemben óvást nyújtottunk be; környezetvédelmi egyesületek ügyféli jogainak elismerését felszólalással indítványoztuk,

- a kulturális örökség védelmének érvényesítése érdekében óvásban támadtuk meg azt a részben bontást engedélyező határozatot, amely a műemlék épület egy részét érintette,

- a talaj, illetve a felszín alatti vizek védelmére vonatkozó szabályok megsértése tette szükségessé a környezetvédelmi hatóság határozatának megóvását egy hulladékkezelési ügyben,

- a zajvédelmi hatósági jogkör gyakorlására, illetve az üzlet működési engedélyének hiányosságaira, a kötelezést tartalmazó határozatok végrehajtása iránti intézkedésre, továbbá a lakossági panaszok kivizsgálására vonatkozó szabályok betartása érdekében felszólalásban hívták fel a figyelmet a megyei főügyészségek, s végül

- eljárási hiányosságok (pl. helyszíni szemléről az ügyfél értesítésének elmaradása, a helyszíni szemlén tapasztalt jegyzőkönyvben való rögzítésének elmulasztása) is okot adtak ügyészi intézkedésre.

A környezet- és a természetvédelmi törvény felhatalmazása alapján az elmúlt évben az ügyészi szervek az illetékes bíróságokhoz 28 polgári jogi keresetet nyújtottak be. Ezek megoszlása a védett tárgyak szerint:

- vizek védelme: 14,
- természetvédelmi jogszabályok megsértése (védett növények, állatok elpusztítása, természeti értékek károsítása): 10,
- zajártalom: 2,
- levegőszennyezés: 1,
- veszélyes hulladék jogellenes elhelyezése: 1.

A környezetet veszélyeztető tevékenységtől eltiltás iránti perek zöme az élővizeket és befogadókat megengedett határértéken felül szennyező, jellemzően szennyvíztisztító vállalkozások ellen indult. Az egyik nyugat-dunántúli főügyészség például 6 keresetet indított az érintett vízmű vállalat ellen azt követően, hogy a környezetvédelmi hatóság által kiszabott többszöri bírságolás ellenére sem tett intézkedést a környezetveszélyeztetés megszüntetésére, az előírt kibocsátási határértékek megtartására.

A természetkárosító magatartások a védett állat, növény elpusztításával, védett területen engedély nélkül végzett fakitermeléssel, szántással valósultak meg. Az ebből eredő, esetenként jelentős mértékű károk megtérítését célozták az ügyészi keresetek. Így például Bács-Kiskun megyében egy magánszemély engedély nélküli fakivágása az ex lege védett lápon a különleges klímát, a védett növények és állatok élőhelyét drasztikusan és évekig tartóan megváltoztatta. A perben kirendelt igazságügyi szakértő véleményére alapítottn az ügyészség 200 millió forint kár megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Természetvédelmi és tájvédelmi szempontból értékes gyepterület felszántásával, élőhelyeket feldúlva, természetvédelmi értékeket semmisített meg az alperes Hajdú-Bihar megyében. A kár megtérítése iránt az ügyész bírósághoz fordult.

A keresetek benyújtását megelőzően az esetek nagyobb részében sor kerül az alperes (kötelezett) önkéntes teljesítésre való felhívására. Az elmúlt évben ez közel 50 esetben történt. A felhívásokban az ügyész arra szólítja fel a környezethasználót, hogy tegyen megfelelő intézkedéseket a környezeti veszélyeztetés megszüntetése érdekében. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a felhívások többségükben eredményesek: a felhívott környezethasználók olyan környezetbarát műszaki megoldásokat vezetnek be, új beruházásokat valósítanak meg, melyek révén a környezetterhelés a megengedett határértékre csökken. Így az egyik Zala megyei község önkormányzata a települési hulladéklerakó környezetvédelmi, műszaki megfelelőségének elérése céljából, pályázati lehetőségeket igénybe véve, szerződést kötött a környezetvédelmi célú munkák elvégzésére megfelelő határidővel.

C) A szabálysértési eljárásokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység

Az ügyészi törvényességi felügyelet kulcsfontosságú területe a szabálysértési eljárások törvényességének biztosításában való közreműködés. A szabálysértési ügyekben az ügyészek részben hagyományos törvényességi felügyeleti jogkörükben, részben pedig az 1999. évi LXIX. törvényben (Sztv.) meghatározott hatáskörök – az ügyésznek kötelezően megküldött eljárást megszüntető határozatok felülvizsgálata, valamint a panasz-elbírálás – gyakorlásával járnak el.

Az Sztv.-ben nevesített ügyészi tevékenység számszerűségi mutatói 2005-ben is jelentősen emelkedtek. Az ügyészeknek megküldött szabálysértési eljárást megszüntető határozatok száma a 2004. évi 52.967 helyett az elmúlt évben 42,3 %-kal nőtt és összesen 75.352-re emelkedett.

A szabálysértési eljárásban alkalmazható személyes szabadságot érintő kényszerintézkedés fontos törvényi garanciája az intézkedés foganatosításának ügyészi jóváhagyáshoz kötése. Az elővezetések jóváhagyására irányuló előterjesztések száma az előző évhez képest 9 %-kal, 30.458-ról 33.097-re emelkedett. Az ügyészek 30.572 ügyben jóváhagyták a szabálysértési hatóságok előterjesztéseit, 2.525 esetben azonban valamilyen törvényességi akadály miatt megtagadták azt.

Az ügyészségek rendszeresen vizsgálják az önkormányzati szabálysértési hatóságok, a rendőri szabálysértési hatóságok, a felügyelet és a helyszíni bírságoló szervek tevékenységének törvényességét. A szabálysértési ügyekkel kapcsolatos ügyészi intézkedések száma általában is jelentős emelkedést mutat. 3.463 óvás, 1.181 felszólalás, 1.427 jelzés, 343 felelősségre vonás kezdeményezés és 18 figyelmeztetés benyújtására került sor, ami figyelemmel az összesen 6.432 intézkedésre, 8,4%-os emelkedést jelent. Az elbírált óvások 99 %-át elfogadták a címzettek.

A Legfőbb Ügyészség felügyeleti jogkörében folyamatosan ellenőrzi az ügyészi tevékenység szakszerűségét, színvonalát, eredményességét. A 2005. évben értékeltük többek között azokat az ügyészi óvásokat, amelyekkel az érintett szabálysértési hatóságok nem értettek egyet. Ilyenkor az óvást a bíróság bírálja el, s dönt arról, hogy annak helyt ad, vagy elutasítja. A felügyeleti vizsgálat eredményeként megállapítottuk, hogy az óvások szakszerűsége és eredményessége országos szinten kiemelkedően jónak értékelhető. Az óvások túlnyomó többségével a címzettek egyetértettek, a bíróságok pedig a hozzájuk terjesztett óvásoknak kevés kivételtől eltekintve helyt adtak. Az elmúlt években is, akár csak az előzőekben, az óvások 98-99 %-a volt eredményes. Az óvások bíróság általi elutasításának oka általában az ügyészség és a bíróság jogi álláspontja közötti eltérés, valamint az olyan jogi szabályozás volt, amely különböző értelmezésre ad lehetőséget. Több vitás kérdésben a bíróságok véleménye és gyakorlata nem egységes, előfordul, hogy ugyanarról a kérdésről még megyén vagy bíróságon belül is egymástól eltérő döntést hoznak. Az értékelés közben feltárt vitás vagy egyéb okból rendezésre váró kérdéseket, s az eltérő jogi álláspontokat összefoglaltuk, s ezeket megküldtük a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkárának, egyúttal tájékoztattuk a Legfelsőbb Bíróságot is.

Az Sztv. hatálybalépése óta eltelt több mint öt év ügyészi tapasztalata azt igazolta, hogy az Sztv. a számtalan fogyatékosága, pontatlan, hiányos és következetlen szabályozása miatt nehezen tud megfelelni az e jogterülettel szemben jogosan támasztott törvényességi elvárásoknak és a jogbiztonsághoz fűződő követelményeknek. Az ügyészség mindennapi munkájában nap mint nap találkozunk azokkal a törvényességi problémákkal, amelyeket a szabálysértési

jogterület rossz szabályozása okoz. Az ellentmondásokra, joghézagokra, szövegezési pontatlanságokra és egyéb jogalkalmazást zavaró és akadályozó jogalkotási hibákra, mulasztásokra az új Sztv. hatálybalépése óta visszatérően felhívja a jogalkotók, illetve a törvény-előkészítésben részt vevők figyelmét. Sajnálatos, hogy az évekkel ezelőtt már elkészült, ígéretesnek tűnő jogszabály-módosítási koncepciókból, törvénytervezetből a tárgyidőszakban sem lett kihirdetett törvény.

Jogalkotással kapcsolatos mulasztás tapasztalható a szabálysértési ügyekre vonatkozó jogsegéllyel kapcsolatban is. Az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. május 29-én kelt egyezményt és az egyezmény 2001. október 16-án kelt kiegészítő jegyzőkönyvét a 2005. évi CXVI. törvény (Bje.) kihirdette, s az 2005. november 23-án hatályba lépett. A Bje. 2. §-a alapján az Egyezmény 3. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy az Európai Unió tagállamai az Egyezményben meghatározott feltételek mellett szabálysértési ügyekben is jogsegélyt nyújtanak egymásnak. A Kormány az 1087/2001. (VIII. 8.) Korm. határozat 5/b. pontja szerint felkérte a belügyminisztert, hogy 2002. június 30-ig készítsen előterjesztést az Sztv. módosításáról a szabálysértési hatóságok közötti nemzetközi jogsegélynyújtás érdekében. Az Sztv. vonatkozó módosítása még nem készült el.

A szabálysértési ügyekkel elsősorban kapcsolatba kerülő helyi ügyészségek a szabálysértési hatóságok tevékenységében nagyon sok törvénytértést, mulasztást és téves intézkedést tártak fel az ügyintézők jogismeretének hiányossága miatt is, de sok esetben a szabályozás ellentmondásossága, pontatlansága következményeként a téves jogértelmezés adott okot az ügyészi intézkedésre.

A közlekedési szabálysértések miatt indult eljárásokban például a legtöbb jogalkalmazási problémát a helyszíni bírságolás feltételeinek megállapításával, az egyes közlekedési szabálysértések minősítésével, valamint a szabálysértési bírság végrehajtásával kapcsolatban tapasztaltuk.

Alapvetően nem változott és évek óta visszatérő problémaként jelentkezik az országgyűlési képviselők által elkövetett közlekedési szabálysértések miatti eljárásokban a mentelmi joggal kapcsolatos szabályok értelmezése és alkalmazása. Tapasztalataink szerint az országgyűlési képviselők nem ismerik kellően a mentelmi jogból fakadó jogaikat és kötelességeiket, nevezetesen azt, hogy az országgyűlési képviselő a szabálysértési eljárásban lemondhat az őt megillető mentelmi jogról, s ezáltal mentesül attól, hogy az Országgyűlés elé kerüljön az ügye. Ezt a felvilágosítást rendszerint már csak akkor kapja meg a képviselő, ha a legfőbb ügyész – élve az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló 1990. évi LV. törvény 5. §-ának (3) bekezdésében rögzített kötelességével

– a mentelmi jog felfüggesztését indítványozza. A képviselők ekkor rendszerint lemondanak a mentelmi jogukról, amivel a szabálysértési eljárás lefolytatásának törvényi akadálya megszűnik. Az így beállt időmúlás azonban a cselekmény miatti felelősségre vonás elévülésének a veszélyét rejti magában, valamint felesleges ügyintézészt jelent.

Megfelelő, ciklusonként megismételt tájékoztatással, amelyet az Országgyűlés Mentelmi, Összeférhetetlenségi és Mandátumvizsgáló Bizottsága adhatna, ez a hiba kiküszöbölhető, vagy legalábbis csökkenthető lenne. Időszerű és fontos lenne az Országgyűlésben a kérdés felvetése és megtárgyalása.

D) A közigazgatással kapcsolatos más ügyészi feladatok

A törvényességi felügyeleti munka 2005-ben is jellemzően az önkormányzati, illetve más hatósági tevékenységet folytató szervek eljárásának és határozatainak vizsgálatára irányult. Egy-egy ilyen vizsgálat során nagyszámú irat ellenőrzésére kerül sor és az ügyészi megállapítások alkalmasak arra, hogy feltárják a vizsgált szerv törvénysértő gyakorlatát, egyedi ügyekhez kapcsolódóan pedig a törvénysértések megszüntetését célozzák. Tekintettel arra, hogy ezekben az eljárásokban a lakosság széles köre érintett, a közigazgatási szervek hatósági jogalkalmazó tevékenysége törvényességének előmozdítása igen fontos ügyészi feladat.

A jogbiztonság, a jogérvényesülés növelésében, a korrupció lehetőségének visszaszorításában komoly szerepet töltenek be az ügyészség rendszeres, tervezett vagy szükség szerinti vizsgálatai, amelyek eredményeképpen nagyszámú – a törvénysértések megszüntetését vagy megelőzését célzó – intézkedésre kerül sor. A vizsgálatok feltárják a hatályos jogszabályok hiányosságait, és az esetleges joghézagokat is, így jogszabály-módosítás, kiegészítés kezdeményezésével is hozzájárul az ügyészség a jogi szabályozás jobbításához. A jogszabálysértések lelepleződésének veszélye nagyban erősíti az önkéntes jogkövetést is.

Az elmúlt évben az országos szintű vizsgálatokon túl az egyes megyékre kiterjedően is nagyszámú vizsgálatra került sor közigazgatási szerveknél.

A leggyakoribb vizsgálati témák a következők voltak:

- a súlyos mozgáskorlátozottak közlekedési támogatása;
- ápolási díj megállapítása;
- üzletek működése (engedélyek kiadása, tevékenység megváltozása, ellenőrzése, stb.);
- rendszeres szociális segélyek adása;
- jogok, tények bejegyzésére vonatkozó földhivatali határozatok közzlése;

- erdővédelmi bírság kiszabása;
- vadászati engedélyekkel kapcsolatos hatósági határozatok.

Újszerű vizsgálatot folytatott az egyik megyei főügyészség az Igazságügyi Minisztérium Pártfogó Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálatának megyei hivatalánál, ahol a jogi segítségnyújtás keretében meghozott határozatok törvényességét ellenőrizték. A vizsgálati tapasztalatok összességében kedvezőek voltak, de a néhány esetben megállapított törvénysértő mulasztások (jövedelemigazolási hiányosságok, egyéb igazolások csatolásának elmaradása) miatt felszólalás benyújtására, két ügyben pedig a jogi segítségnyújtás törvénysértő engedélyezéséért elvi óvás benyújtására került sor. Az intézkedések eredményesek voltak.

Állatklinika, állatkórház, állatorvosi rendelő, laboratórium létesítésének engedélyezésével kapcsolatos hatósági eljárás törvényességét vizsgálta a Fővárosi Főügyészség. Vizsgálata során megállapította, hogy a vonatkozó jogszabályok következetlenek, a működési engedélyek kiadása tárgyában jogszabály-harmonizáció szükséges. Eljárási jogszabálysértések miatt felszólalást nyújtott be a főügyészség.

A temetési segélyek és közgyógyellátási igazolvánnyal kapcsolatos törvényességi vizsgálat során nagyszámú intézkedést nyújtott be az egyik főügyészség. Az óvásokra főleg az önkormányzati rendeletekben előírt jövedelemhatár túllépése ellenére kifizetett temetési segélyek, közgyógyellátási igazolvány érvényességének jogellenes meghosszabbítása miatt került sor. Felszólalást azért nyújtott be a főügyészség, mert jogszabálysértő gyakorlatot állapított meg a határozatok tartalmát illetően. (Jövedelemigazolások megkövetelésének elmaradása, egyéb előírt igazolások hiánya, kötelező ügyféli tájékoztatás elmaradása).

A közúti közlekedési nyilvántartásról szóló törvény szerint vezetett vezetői engedély-nyilvántartás adattartalmának törvényessége tárgyában a BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatalánál tartott vizsgálat eredményeként, bűncselekmény elkövetésével összefüggésben, valótlan tartalmú adatok javítása iránt intézkedtünk.

A közösségi vámjog alkalmazásával a vámügyekben történő eljárás speciális szakértelmet, komoly felkészülést kíván az eljáró ügyészekről. Jellemzően kérelemre, megkeresésre járunk el. A fogyasztóvédelmi jogalkalmazásban állandóan napirenden lévő kérdés az EU közösségi jogszabályi háttérének gyakorlati alkalmazása. A törvényességi kérelmek, közérdekű bejelentések leggyakrabban szolgáltatók – telefon, kábel, Internet – tevékenységére vonatkoztak. Törvényességi tapasztalat, hogy esetenként ezek a szolgáltatók, de a tevékenységük felügyeletét ellátó felügyeletek sem ismerték

alapvető jogi kötelezettségüket, például a döntésre vonatkozó határozathozatali kötelezettséget.

A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség országos összefoglaló jelentései, illetve a megyei főügyészségeknek megküldött bírságoló határozatok alapján került sor a fogyasztóvédelmi ügyekben ügyészi intézkedések megtételére, így közérdekű keresetindításra, büntető-, szabálysértési eljárás kezdeményezésére, óvás, felszólalás, jelzés benyújtására.

A közigazgatási szervek általában kedvezően fogadják a jobbító szándékú ügyészi észrevételeket és jelzik a jogalkalmazásuk során felvetődő, jogszabályok értelmezésével, vagy éppen a jogi szabályozás hiányosságával kapcsolatos problémáikat is.

Az ügyészség a külső szervektől érkező elvi kérdésekre természetesen a szakmai véleményét adhatja meg, ezen túlmenően jogszabály módosítását vagy kiegészítését kezdeményezi. A megkereső szervek között gyakori a megyei földhivatalok véleménykérése főleg a kárpótlással, földkiadással kapcsolatos tulajdonjogi bejegyzések tárgyában. A jogszabályok gyakori változása, időnként az egyes szakterületek által kiadottak összehangoltságának hiánya következtében az ügyészi feladatok között is növekszik a beérkező elvi kérdések száma. Törvényességi kérelmek is gyakran irányulnak arra, hogy az egyedi ügyben eljáró szerv megjelölésében, a jogorvoslati lehetőség módjában nyújtson jogi segítséget az ügyészség.

E) A cégbíróági eljáráshoz kapcsolódó ügyészi tevékenység

A cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény (Ctv.) értelmében a cégek törvényességi felügyeletét a megyei (fővárosi) bíróság, mint cégbíróság látja el. A cégbírósnak általános ellenőrzési jogköre van a cégek felett, azok megalakulásától kezdve a cégjegyzékből való törlésükig. A Ctv. azonban az ügyészt is feljogosítja nemperes eljárás kezdeményezésére, illetve perindításra. Az ügyészi részvétel az ellenérdekű felet nélkülöző cégeljárásban a törvénysértések megszüntetését, illetve orvoslását biztosítja.

Az ügyészi fellépés lehetőségeit, határait, az ügyészt megillető jogokat és kötelezettségeket a Ctv. szabályozza részletesen.

Az ügyész hivatalból, vagy kérelemre akkor kezdeményezhet nemperes eljárást, ha a cégjegyzékbe bejegyzett adatok törvénysértőek, vagy a cégek nem tartják be a működésükkel kapcsolatos szabályokat. E körbe tartozóan lehetőség van az ún. „fantomizálódott” cégek hivatalbóli törlésére is. Az ügyész a törlési

eljárás feltételeinek fennállásáról bejelentést tehet, ha a cég székhelyén, telephelyén, fióktelepén ismeretlen, ismeretlen a képviselője lakóhelye, a tartózkodási helye és a cégnyilvántartásból vagy a létesítő okiratból megállapíthatóan nincs olyan, legalább jelentős befolyással rendelkező tag, aki a törvényes működés helyreállítására felhívható lenne.

Az ügyészt a közhiteles nyilvántartás fenntartása érdekében, közérdekből a perindítás joga is megilleti. A bejegyzési (változásbejegyzési) kérelemnek helyt adó végzések a Ctv. rendelkezései alapján – 30 napos jogvesztő határidőn belül – az ügyész részéről is támadhatók. Ezen kívül a Ctv.-ben felsorolt okokra hivatkozva az ügyész pert indíthat a létesítő okirat érvénytelenségének megállapítása iránt is. A per megindítására 6 hónapos jogvesztő határidőn belül van lehetőség.

Az ügyészség 2005-ben is jelentős számban tett cégügyekben intézkedést. Az ügyész által kezdeményezett cégtörvényességi felügyeleti eljárások száma tovább emelkedett (2004-ben: 741, 2005-ben: 884). A cégbejegyző végzések hatályon kívül helyezése iránti keresetek száma kisebb mértékben csökkent (2004-ben: 118, 2005-ben: 100).

F) A munkaviszony és a szolgálati viszony szabályai érvényesülésének segítése

Az ügyészi törvényességi felügyelet a Munka Törvénykönyve, a köztisztviselői, a közalkalmazotti törvény és a szolgálati jogviszonyokat szabályozó törvények szerinti munkáltatóknak a foglalkoztatási jogviszonnyal kapcsolatos egyedi döntéseire és általános érvényű rendelkezéseire terjed ki.

A Legfőbb Ügyészség 2005-ben valamennyi főügyészségre kötelező országos vizsgálatot nem rendelt el; ily módon lehetőséget adott arra, hogy a főügyészségek kapacitásukat a helyi, speciális problémák megoldásának segítésére fordítsák.

A Fővárosi Főügyészség megvizsgálta a csoportos létszámleépítésre vonatkozó jogszabályi előírások betartását. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség a közalkalmazotti viszony egyes alapvető rendelkezései érvényesülését vizsgálta az önkormányzati fenntartású szociális intézményekben. A Csongrád Megyei Főügyészség a munkaerő-kölcsönzéssel foglalkozó gazdasági társaságoknál vizsgálta a munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó szabályok érvényesülésének törvényességét. A vizsgálat tapasztalatai azt mutatták, hogy erre a témára indokolt országosan is nagyobb figyelmet fordítani.

Az ügyészségek a vizsgálatokon túlmenően 56 intézkedést tettek munkaviszonnyal összefüggő ügyekben.

G) A társadalmi szervezetek és alapítványok törvényességi felügyelete

A társadalom különböző területein tevékenykedő civil szervezetek jelentős feladatokat vállalnak a közérdekű célok megvalósításában.

Külön kiemelendő az adózási és egyéb kedvezményekben részesülő közhasznú szervezetek és a jelentős költségvetési támogatást élvező közalapítványok tevékenysége. Jogos társadalmi igény, hogy ezeknek a szervezeteknek a működése feleljen meg a törvényi előírásoknak, tevékenységük valóban a közérdekű célok megvalósítását szolgálja. A Polgári Törvénykönyv, illetve az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény a civil szervezetek törvényességi felügyeletét az ügyészség hatáskörébe adta.

Az ügyészség a törvényből fakadó kötelezettségét az elmúlt évben is teljesítette, intézkedéseivel segítette, hogy a civil szervezetek működése – a társadalmi elvárásoknak megfelelően – összhangban legyen a törvény előírásaival.

Az alapítványok, a társadalmi szervezetek törvényes működésének alapvető feltétele, hogy az alapító okiratuk, alapszabályuk megfeleljen a jogszabályi előírásoknak. Az ügyészség ezért az alapítványok, az egyesületek nyilvántartásba vételét elrendelő végzések elleni fellebbezések benyújtásával igyekezett megakadályozni, hogy a törvénytől való eltérések miatt megalakult szervezetek bejegyzésre, illetve közhasznú szervezetként nyilvántartásba vételre kerüljenek. A működés törvényességének helyreállítása érdekében több bírósági eljárás kezdeményezésére is sor került.

A 2005. évben alapítványok, társadalmi szervezetek nyilvántartásba vétele iránti eljárásban 455 fellebbezés benyújtására került sor. Az ügyészség – hivatalból és kérelem alapján – rendszeresen vizsgálta az alapítványok, az egyesületek és közhasznú szervezetek működésének törvényességét. 2005-ben 1.340 társadalmi szervezet, 574 alapítvány, 55 közalapítvány és 16 közhasznú társaság vizsgálatára került sor. A vizsgálatok alapján a törvényes működés helyreállítása érdekében az ügyészségek összesen 2.353 ügyészi intézkedést nyújtottak be a szervezetek vezetőihez.

A vizsgálatok eredményeképpen gyakran az volt megállapítható, hogy a társadalmi szervezet több mint egy éve nem működött, illetve tagjainak száma 10 fő alá csökkent, de a szervezet bírósági nyilvántartásból való törlését nem kérte, ezért a nyilvántartásból való törlés érdekében ügyészi kereset benyújtására

volt szükség. Az elmúlt évben társadalmi szervezetek ügyeiben 827, pártok ügyeiben 1 ügyészi kereset benyújtására került sor. Alapítvány megszűnésének megállapítása iránt 383 keresetet nyújtottak be az ügyészek.

H) Az ügyészséghez benyújtott törvényességi kérelmek tapasztalatai

Az ügyészség magánjogi és közigazgatási jogi tevékenységének fontos elemét képezik a törvényességi kérelmek elbírálása során feltárt törvénytértések megszüntetése iránti intézkedések, a kérelmezők jogi felvilágosítása, a szakmai véleményadás. Az ügyészséghez forduló állampolgárok számára nem elhanyagolható körülmény az ügyészségi út ingyenes igénybevételenek lehetősége, valamint az, hogy ügyeikben komoly szakmai felkészültségű ügyészek járnak el.

Az ügyészséghez beérkezett törvényességi kérelmek száma a közigazgatási szakterületen az előző évekhez hasonló volt. A kérelmek tárgya széleskörű, de továbbra is kiemelkedő a termőfölddel, ingatlan-nyilvántartással, építéssel, birtokvédelemmel, vadászattal kapcsolatos beadványok aránya. Változatlanul érkeznek megkeresések a kárpótlásra vonatkozóan annak ellenére, hogy a kárpótlási folyamat lényegében már befejeződött. Vannak azonban még bírósági eljárási szakban lévő ügyek, és természetesen a kérelmezők egy része azért keresi meg az ügyészséget, mert nem tudja elfogadni a számára „megítélt” kárpótlás mértékét, vagy az elutasítást.

Az állampolgárok által előterjesztett szabálysértési tárgyú törvényességi kérelmek többsége 2005-ben is a közlekedési hatóságok intézkedéseit sérelmezte. Ebben az ügykategóriában visszatérő állampolgári sérelem volt a pénzbírság mértékének kifogásolása mellett a járművezetéstől eltiltás alkalmazása. Ez az intézkedés ugyanis komoly egzisztenciális és nem utolsó sorban anyagi jellegű sérelmet is okoz.

A társadalmi szervezetek, közhasznú társaságok, sportági szakszövetségek, köztestületek, pártok, egyházak működésével kapcsolatban 2005-ben 431, az alapítványok, közalapítványok tevékenységét érintően 138 törvényességi kérelem érkezett. Említést érdemelnek még a társadalombiztosítással kapcsolatos törvényességi kérelmek, ezek száma 27 volt.

A kérelmek kivizsgálását követően számos ügyészi intézkedés megtételére került sor a működés törvényességének helyreállítása érdekében, néhány esetben azonban erre csak kereset benyújtásával volt lehetőség.

A törvényességi kérelmek alapján tett ügyészi intézkedések száma az előző évhez képest növekedett, az eredményesség összességében 99,1 %-os volt.

A kérelem elutasítása esetén az ügyészek fokozott figyelmet fordítottak arra, hogy a kérelmezőknek küldött értesítés közérthető és meggyőző legyen.

I) Gyermek- és ifjúságvédelmi törvényességi felügyeleti ügyészi tevékenység

A gyermek- és ifjúságvédelmi szakterületen az ügyészek törvényes határidőben kivizsgálták és megfelelően intézték a törvényességi kérelmeket és panaszokat, amelyek gyakran a gyámhivataloknak a szülők és a gyermekeik kapcsolattartásával összefüggő eljárásait és a hozott határozatokat sérelmezték. (A Fővárosi Főügyészség például 2005-ben 40 ilyen törvényességi kérelem tárgyában járt el.)

A főügyészségek a 2003. évben kiszélesedett ezirányú szakterületi tevékenységet fokozódó aktivitás mellett látták el, s az elmúlt évben saját hatáskörben már 114 vizsgálatot folytattak le és 1.343 intézkedést tettek. A vizsgálatok középpontjában – az előző évek gyakorlatához hasonlóan – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény végrehajtásának kérdései álltak.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség például 2005-ben 50 vizsgálatot végzett a kiskorúakat érintő különféle hatósági eljárásokkal összefüggésben, melyek 71 hatóságot (főként gyámhivatalokat és szabálysértési hatóságokat) érintettek. A lefolytatott vizsgálatok alapján összesen 156 ügyészi intézkedésre került sor (40 óvás, 78 felszólalás, 37 jelzés és egy személlyel szemben büntetőeljárás kezdeményezése).

Több főügyészség is vizsgálta a védelembe vételi eljárások, a rendszeres gyermekvédelmi támogatás megállapítása iránti eljárások, valamint a gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezésével kapcsolatos eljárások törvényességét. Ez utóbbi vizsgálatot a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség például 161 gyermeket érintően 12 gyámhivatalnál folytatta le, melynek eredményeként 40 intézkedés benyújtására került sor.

A szakterület hatáskörébe tartozó szabálysértési ügyekben a főügyészségek az elmúlt évben is folyamatosan vizsgálták a gyermek- és fiatalkorúakat érintő határozatok törvényességét. Egyes megyékben az ilyen ügyek száma jelentős emelkedést mutatott [Nógrád megyében például a növekedés több mint kétszeres volt (2004: 36; 2005: 77)].

A főügyészségek a tárgyévben is megvizsgálták a gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése tárgyában hozott gyámhivatali határozatok törvényességét. A Vas Megyei Főügyészség például ezen vizsgálat kapcsán – ami 52 ügyre terjedt ki – 16 intézkedést tett. A főügyészség ezen vizsgálatának megállapítása

szerint a gyámhatóságok a gyermektartásdíj állam általi megelőlegezésének engedélyezésénél több esetben is jogszabálysértő módon állapították meg a tartásdíj összegét, helytelenül jelölték meg a megelőlegezés kezdő időpontját, nemegyszer tévesen határozták meg a folyósítás időtartamát, továbbá elmulasztották rögzíteni a határozat azonnali végrehajtását, illetve azt külön nem indokolták.

A Pest Megyei Főügyészség 29 település önkormányzatának jegyzőjénél komplex vizsgálatot végzett, amely a gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése mellett kiterjedt a megelőlegezett tartásdíj behajtásának törvényességére is. A vizsgálat – melynek alapján 89 intézkedésre került sor – az eljáró hatóságok részéről számos olyan mulasztást tárt fel, melyek következtében a tartásdíj fizetésére kötelezettekkel szemben a követelés behajtására irányuló eljárások vagy meg sem indultak, vagy csupán néhány látszatintézkedésre szorítkoztak. A követelés behajtásának eredménytelensége – ami a központi költségvetést is károsította – jelentős részben a hatóságok mulasztására volt visszavezethető.

J) Magánjogi és közigazgatási jogi szakági vizsgálatok

a) A gépjárművek forgalomból történő kivonásával kapcsolatos eljárások és határozatok törvényességének vizsgálata 256 elsőfokú és 20 másodfokú közlekedési igazgatási hatóság összesen 18.262 eljárását érintette. Az volt a célunk, hogy megállapítsuk, a járművek forgalomból való kivonását eredményező hatósági eljárások törvényességének színvonala megfelelő-e, az ügyfeleket nem korlátozzák-e indokolatlanul – esetleg érdekeiket sértően – jogaik gyakorlásában és érvényesítésében, illetve a hatályos jogszabályi rendelkezések alkalmazása megfelelően szolgálja-e a közlekedés biztonságához fűződő társadalmi érdekek érvényesülését.

Általános tapasztalatunk szerint jó színvonalú, alapvetően törvényes hatósági tevékenységet folytatnak a vizsgált szervek. Jelentősebb törvényességi problémát a jogterületet szabályozó egymásnak ellentmondó, eltérő szintű jogszabályok rendelkezéseinek jogértelmezési zavarai, valamint a jogszabályok gyakori – összhangot nélkülöző – módosítása idézett elő, amelyet esetenként fokozott az ügyintézők leterheltsége is. A vizsgálat alapján 353 óvást, 253 felszólalást, 145 jelzést és 2 büntető felelősségre vonást nyújtottunk be, valamint jogszabály módosítására irányuló javaslatot tettünk a Belügyminisztériumnak. Javaslatainkat elfogadták, és az év végére az indítványozott módosítások jelentős részét a miniszteri rendelet módosításával érvényesítették.

b) A tartózkodási és letelepedési engedélyek kiadásával és visszavonásával kapcsolatos eljárások törvényességi vizsgálatát a fellebbviteli főügyészségek közreműködésével folytattuk, amelynek során a 7 regionális idegenrendészeti hatóság 1.246 elsőfokú eljárását, valamint a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal 120 másodfokú ügyét, illetve felügyeleti jogkörben folytatott tevékenységét tekintettük át.

A vizsgált jogterület szabályozása jelentősen módosult hazánk európai uniós csatlakozása következtében, s az ezzel összefüggő jogharmonizációs kötelezettségek miatt koncepcionálisan is új hatósági tevékenység az elvárás. A vizsgálat megállapítása szerint alapvetően törvényesen, humánusan járnak el a vizsgált szervek, a vizsgált időszak (2004. május 1-2005. június 30.) alatt kézzel foghatóan javuló tendencia érvényesül a hatósági tevékenységben.

c) Országgyűlési képviselői közérdekű bejelentés alapján, munkaterven kívüli feladatként, valamennyi főügyészség megvizsgálta, hogy a területi adóhatóságok hogyan hajtották végre a pénzügyminiszternek a közösségi adószámmal rendelkező adóalanyok által előterjesztett áfa-visszaigénylési kérelmek ellenőrzését elrendelő utasítását, valamint azt, hogy ezen eljárások során hogyan érvényesültek az Art. és az egyéb, vonatkozó jogszabályok előírásai.

Az ügyészi vizsgálatok megállapítása szerint a területi adóigazgatóságok az ellenőrzéseket az ezzel járó nagy munkateher növekedés ellenére alapvetően az Art. szabályainak megtartása mellett folytatták le, eljárásaik során biztosították az adózók garanciális jogainak érvényesülését. A vizsgálat alapján összesen 45 ügyészi intézkedés (17 felszólalás, 28 jelzés) megtételére került sor, jellemzően a következő jogszabálysértések miatt:

- az adóhatóság a felettes szerv által meghosszabbított határidő tartamát nem közölte az adózóval,
- helytelenül határozta meg az ellenőrzés lefolytatására nyitva álló határidőt, így azt a felettes szerv is tévesen állapította meg,
- az adóhatóság az Art. 96. § (3) bekezdésében foglaltakkal szemben az iratok 60 napon túli bevonását az adóhatóság vezetőjének engedélye, illetve az adózó egyidejű értesítése nélkül rendelte el,
- a más adózóra kiterjedő, kapcsolódó vizsgálat lefolytatásáról nem értesítették az adózót,
- a megbízólevél záradékában az ellenőrzés határidejére vonatkozóan téves tájékoztatást közöltek.

d) A Legfőbb Ügyészség vizsgálati terve alapján a környezet- és természetvédelmi ügyekben az ügyészi keresetindítási jogosultság és a

környezetvédelemmel összefüggő törvényességi felügyeleti ügyészi tevékenység tapasztalatait és eredményeit elemeztük.

Az elemzés megállapította, hogy a törvényességi felügyeleti tevékenység átfogja valamennyi, széles értelemben vett környezetvédelmi hatóság (felügyelőségek, jegyzők, növény- és talajvédelmi szolgálat, ÁNTSZ, nemzeti park igazgatóságok, állategészségügyi állomások) összes környezeti elemet érintő hatósági eljárását.

Az elemzett két év során 4 országos vizsgálatra és 13 főügyészség saját tervezésű vizsgálatára került sor összesen kb. 250 szervnél 13 különböző törvényességi területen. A vizsgálatok a hulladékgazdálkodással, a levegővédelemmel, a föld, a víz, az élővilág (természet) és az épített környezet védelmével kapcsolatos hatósági munkát érintették.

Az intézkedések (óvás, felszólalás, figyelmeztetés, jelzés) száma meghaladta a négyszázat, emellett sor került büntető fegyelmi eljárás, illetve bírság kiszabásának kezdeményezésére is.

Az elmúlt évek során közel 50, évente benyújtott környezetvédelmi kereset és a közel ugyanennyi, a kereset benyújtását megelőző, teljesítésre való felhívás nyomán rendszeressé vált az ügyész magánjogi tevékenysége, amely a kereseteknek helyt adó bírósági ítéletekkel mára jelentős jogfejlesztő hatást ért el.

A környezet és a természeti védelméről szóló törvények ugyanis „csak” a veszélyeztető tevékenységtől eltiltás iránti keresetre jogosítja fel az ügyészt, a perekben tett indítványok nyomán azonban olyan ítéletek születtek, amelyek bizonyos tevékenységek (beruházások, technológia átalakítása, tisztítóberendezések üzembe helyezése) végzésére, azaz aktív magatartásra kötelezték az alperes környezethasználókat. A felhívásokra vagy a perbeli egyezségben tett nyilatkozataik szerint a környezethasználók több esetben önként vállalták környezetszennyezés tevőleges megszüntetését, és olyan beruházások megvalósítását, amellyel a további környezetszennyezés megelőzhető.

e) A Legfőbb Ügyészség vizsgálati terve alapján az ügyészségek országos vizsgálat keretében megvizsgálták a Magyar Országgyűlés Társadalmi Szervezetek Bizottsága által, a módosított 1997. évi CXLII. tv. alapján ingyenes tulajdon juttatásra kijelölt társadalmi szervezetek, alapítványok, közalapítványok működésének törvényességét.

A vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy az ingyenes tulajdon juttatásra kijelölt szervezetek működése, továbbá a tulajdonukba adott ingatlanok használata és hasznosítása megfelel-e a jogszabályi rendelkezéseknek.

A vizsgálat 68 alapítvány és 130 társadalmi szervezet működésére terjedt ki. A vagyónátadási szerződések alapján 66 alapítvány részére 81, 130 társadalmi szervezet részére 275 ingatlant juttattak. A vizsgálat azt állapította meg, hogy a szervezetek a juttatott ingatlanokat – néhány kivételtől eltekintve – a pályázatokban feltüntetett céljaikat szolgáló tevékenységre használták, azok által többek elhelyezése is megoldódott. A használat mellőzése, illetve a juttatástól eltérő használat miatt 42 ingatlan visszakerült az állam tulajdonába.

Az alapítványok működését illetően megállapítható volt, hogy azok többségében a létesítő okiratban kitűzött célok megvalósításán munkálkodtak, a vállalt feladatokat anyagi forrásaik függvényében teljesítették. Kisebb-nagyobb jogszabálysértések, mulasztások, hiányosságok csaknem minden alapítványnál előfordultak. Ezek főként a gazdálkodásra, a kuratórium működésére, a vagyonfelhasználás tárgyában való döntéshozatalra, a testületek működésének dokumentálására, illetve az összeférhetlenségre vonatkozó jogszabályi előírások be nem tartásából adódtak.

A vizsgálat során az alapítványoknál feltárt törvénysértések, mulasztások, egyéb hiányosságok megszüntetése, illetőleg a törvénysértések megelőzése érdekében 85 ügyészi intézkedés (5 óvás, 57 felszólalás, 21 jelzés, 2 büntetőeljárás kezdeményezés) megtételére került sor.

Megállapítható volt azonban az is, hogy az érintett társadalmi szervezetek jelentős része nem tartotta be a működéssel kapcsolatos jogszabályi és alapszabályi rendelkezéseket, továbbá, hogy alapszabályaik és a belső szabályzatok számos olyan törvénysértő rendelkezést tartalmaztak, amelyek veszélyeztették a szervezetek demokratikus, önkormányzati elven alapuló működését.

A vizsgálat során feltárt törvénysértések, mulasztások, hiányosságok megszüntetése, jövőbeni megelőzése érdekében az ügyészek 174 intézkedést tettek, a társadalmi szervezetekhez 12 óvást, 98 felszólalást, 62 jelzést és 2 figyelmeztetést nyújtottak be.

f) A Legfőbb Ügyészség az év folyamán megvizsgálta, hogy a bűnmegelőzési alapítványok működésének törvényessége az 1999. évi vizsgálat óta mennyiben változott.

A bíróság által nyilvántartásba vett 329 alapítvány és 75 közalapítvány közel 1/4-e (93) – részben a szabályozás változása miatt, részben mert az alapításkori lendület mérséklődött, illetve a támogatási szándék visszaszorult – megszűnt.

Megállapítható volt, hogy a rendőrség részére nyújtott támogatás az évi teljes rendőrségi költségvetéshez képest nem számottevő; egyes kisebb szervek esetében azonban ez jelenti a működés alapvető feltételeinek a biztosítását. Az alapítványok működésében a rendőrség támogatása mellett nagyobb hangsúlyt kapott a bűnmegelőzés, a közrend, közbiztonság védelme, az e téren végzett felvilágosító munka.

A működő alapítványok vagyona az induló vagyonhoz képest jelentősen – mintegy ötszörösére – emelkedett. Ez azt jelzi, hogy a bűnmegelőzési célok finanszírozása – különösen az önkormányzatok részéről – társadalmi támogatottságot élvez.

Az alapvizsgálatnál tapasztalt kiemelkedő súlyú jogszabálysértések megszűntek; az ügyészi szervek ez irányú folyamatos tevékenysége tehát a kívánt hatást elérte. Kisebb-nagyobb jogszabálysértések, hiányosságok azonban továbbra is előfordultak, elsősorban a közhasznúsági jelentés készítésének elmulasztása, a jelentés tartalmára vonatkozó előírások megsértése, számviteli szabályok be nem tartása, illetőleg a kuratóriumok működése terén. Ezek kiküszöbölésére az ügyészségek 274 intézkedést tettek, 10 óvást, 175 felszólalást, 89 jelzést nyújtottak be. Emellett 51 esetben az alapítót keresték meg a szükséges intézkedések megtétele végett.

4. A katonai ügyészség tevékenysége

A) A katonai ügyészi tevékenységről általában

A katonai ügyészi szervezet az egységes ügyészi szervezet integráns része, amely egyúttal katonai szervezet is. A katonai ügyészek, katonai ügyészségi titkárok és katonai ügyészségi fogalmazók a Magyar Honvédség tényleges állományába tartozó hivatásos katonák, akik az irányítás rendszere folytán tevékenységükben függetlenek a katonai hierarchiától. Ennek biztosítéka, hogy a katonai ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész irányítja egyik helyettesén, a katonai főügyészen keresztül. A katonai ügyészség tényleges katonai, valamint polgári állományával kapcsolatos irányítási és munkáltatói jogok gyakorlásáról, valamint az illetmények megállapításáról ugyancsak az ügyészségre, illetve az ügyészségi szolgálati viszonyra vonatkozó törvények rendelkeznek.

A katonai ügyészi szervezetet továbbra is a Legfőbb Ügyészség szervezeti rendjébe illeszkedő Katonai Főügyészség és az alárendeltségében működő Katonai Fellebbviteli Ügyészség, továbbá a hagyományos szervezeti keretekben működő öt területi katonai ügyészség (Budapest, Debrecen, Győr, Kaposvár, valamint Szeged székhellyel) alkotta, utóbbiak megyei főügyészségi jogkörben jártak el, azonban illetékességi területük egyenként több megyére is kiterjedt. Az alárendelt szervezeti egységek szakmai felügyeletében az instruktori feladatokkal megbízott katonai főügyészségi ügyészek működnek közre.

A katonai ügyészség az ügyészi feladatok végzése során különös figyelmet fordít arra, hogy a törvényhozó által a katonai büntetőeljárás hatáskörébe utalt szervezetek és személyek ügyeiben a büntetőjogi és más jellegű ügyészi feladatok gyors és szakszerű teljesítésével elősegítse ezen szervezetek törvényes működését, hozzájáruljon fegyelmi helyzetük megóvásához.

A katonai büntetőeljárást is érintő fontos változás, hogy az önkéntes haderő kialakítása szükségessé tette az Alkotmány módosítását, valamint a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló, új törvény megalkotását, ezért az Alkotmány és a Btk. a továbbiakban már nem tartalmazza a fegyveres erők fogalmát, az eddig oda tartozó Határőrséget a rendvédelmi szervek körébe sorolják.

Az önkéntes haderő kialakításával hazánk nemzetközi katonai szerepvállalása tovább növekedett. Az ebből fakadó újabb feladatokra a katonai ügyészi szervezet a korábbi évek során fokozatosan felkészült az ügyészi feladatok külföldi kiküldetés útján történő ellátása személyi és tárgyi feltételeinek biztosításával.

B) A büntetőjogi katonai ügyészi tevékenység

A katonai ügyészség büntetőjogi feladatait a törvényben a katonákra vonatkozó eltérések figyelembe vételével, az általános szabályok szerint látja el. A Be. 477. §-ának (1) bekezdése alapján, ha a nyomozást nem a katonai ügyész végzi, nyomozó hatóságként az illetékes parancsnok (vezető) jár el. A kisebb súlyú katonai vétségek esetében a parancsnokok által folytatott nyomozások felett a katonai ügyészség felügyeletet gyakorol, illetve azok nyomozását a hatáskörébe vonhatja.

A területi katonai ügyészségek a kizárólagos vádhatósági jogkörüket az első fokon eljáró fővárosi és a kijelölt további négy (Csongrád, Hajdú-Bihar, Győr-Moson-Sopron, valamint Somogy) megyei bíróság katonai tanácsai előtt gyakorolják. A fellebbezéssel és egyéb rendkívüli perorvoslatokkal érintett

bűnügyekben – országos hatáskörrel a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa előtt – a Katonai Fellebbviteli Ügyészség teljesíti a törvényben meghatározott vádhatósági feladatát.

A katonai ügyészi nyomozások felett a felügyeletet – illetve a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága előtti rendkívüli perorvoslati feladatokat – a Katonai Főügyészség látja el.

A hatályos törvényi szabályozás értelmében katonai büntetőeljárásnak van helye a büntetőjogi értelemben katonának tekintendő személyek által, a tényleges szolgálati viszonyuk tartama alatt elkövetett katonai bűncselekmények esetén.

A Btk. 122. §-ának (1) bekezdése szerint katona a Magyar Honvédség tényleges állományú, a Határőrség hivatásos és szerződéses állományú tagja, valamint a Rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja, akiknek katonai bűncselekményei (Btk. XX. Fejezet) miatt katonai büntetőeljárásnak [Be. 470. § (1) bekezdés a) pont] van helye.

A Be. 470. §-a (1) bekezdésének b)-c) pontjai szerint a katonai büntetőeljárás hatálya – a katonai bűncselekményeken kívül – kiterjed a Magyar Honvédség tényleges állományú tagjai által elkövetett bármely bűncselekményre, a Határőrség hivatásos és szerződéses, továbbá a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjai által a szolgálati helyen, illetőleg a szolgálattal összefüggésben elkövetett más bűncselekményekre is.

A katonai büntetőeljárás hatálya kiterjed továbbá a szövetséges fegyveres erő tagja által elkövetett, magyar büntető joghatóság alá tartozó, szolgálattal össze nem függő köztörvényes bűncselekmények elbírálására [Be. 470. § (1) bekezdés d) pontja]. Utóbbi esetben azonban a katonai büntetőeljárás során a NATO-val, illetve a tagállamaival kötött nemzetközi jogállási egyezmények speciális joghatósági és kölcsönös bűnügyi együttműködési szabályait is alkalmazni kell.

A katonai büntetőeljárásban a polgári személy büntársak büntetőjogi felelőssége kizárólag szoros személyi vagy tárgyi összefüggés esetén bírálható el, ha az eljárás elkülönítése egyébként nem lehetséges. [Be. 470. § (3) bekezdés].

Ugyancsak katonai büntetőeljárásnak van helye akkor is, ha a (magyar) katona büntetőjogi fogalma alá tartozó személy a feljelentett katonai

bűncselekményt (Btk. XX. fejezet) szövetséges fegyveres erő katonájával szemben, így például békefenntartó alakulat tagjaként követi el (Btk. 122/A. §).

A tárgyévben a katonai ügyészségre 1.707 új büntető feljelentés érkezett, amely közel ötödével volt kevesebb az előző évi adatnál. A feljelentettek száma összesen 2.176 fő volt.

Az előző évről folyamatban maradt 207 ügygel együtt 1.914 büntető feljelentés ügyében jártak el az elsőfokú területi katonai ügyészségek, amelyek 90 %-át eredményesen be is fejezték. Az év végén még befejezetlen 191 bűnügy száma másfél havi ügyérkezés átlagának felelt meg.

A 666 katonai bűncselekmény mellett 1.501 köztörvényes bűncselekmény elkövetését állapították meg és ezek összességükben harmadával (33,1 %-kal) csökkentek az előző év adataihoz képest. Megjegyzendő, hogy a köztörvényes bűncselekmények aránya egy évtized alatt fokozatosan, 45 %-ról 69,2 %-ra változott, így ezek száma, illetve tárgyi súlya immár tartósan megelőzi a katonai bűncselekmények mutatóit.

Az elmúlt évek adataival összevetve az állapítható meg, hogy e csökkenés jogszabályi változások (az önkéntes haderőre történő átállás) következménye, egyébként a bűnügyi mutatók változásai nem lépnék túl azok természetesnek tekinthető éves hullámzását.

A katonai bűncselekmények közül 543 eset – az összes katonai bűncselekmény 81,5 %-a – volt szolgálati bűncselekmény, többségében (478 eset) szolgálati feladat alóli kibúvás és szolgálatban kötelességszegés. A létszámában kisebb, önkéntes haderőn belül kizárólag ebben a kategóriában emelkedett abszolút mértékben is (5 %-kal) a bűncselekmények száma. További 82 eset függelemsértés, 41 eset pedig előjárói bűncselekmény volt.

A sorállomány kiváltásával látványosan, 253-ról 8 esetre csökkent a katonák egymás közötti durvaságát megjelenítő szolgálati visszaélések száma is.

A köztörvényes bűncselekmények száma a kifejtettek miatt 38,4 %-kal esett vissza és e kategórián belül az egyes kiemelt bűncselekmények az alábbiak szerint alakultak.

A személy elleni bűncselekmények száma csupán 11-el csökkent (79 eset), amelyek az összes köztörvényes bűncselekmény 5,3 %-át tették ki. Ezek közül 29 esetben súlyos és ugyanennyi esetben könnyű sérülést okoztak az elkövetők.

Sajnálatos, hogy az elmúlt évben egy emberölés is történt, a rablások száma viszont (3 eset) harmadára esett vissza.

A közlekedési bűncselekmények száma az előző évnek közel felére (111 eset) csökkent. Ez az összes köztörvényi bűncselekmény 7,4 %-a volt. A tárgyévben 5 halálos kimenetelű közlekedési bűncselekmény történt. A közlekedési bűncselekmények több mint fele (62 eset) ittas vagy bódult állapotban történt gépjárművezetés miatt következett be, s ezek túlnyomó része (59 eset) volt a katonák (MH) terhére róható.

A közrend elleni bűncselekmények száma a korábbi 740 esetről 474 esetre csökkent. Rendkívül kedvező változás, hogy azon belül a kábítószerrel visszaélések száma is közel harmada (224 eset helyett 81 eset) volt az előző évnek.

A robbanóanyaggal, robbantószerrel, illetve lőfegyverrel, lőszerrel visszaélések száma szintén csökkent, a korábbi 23 esettel szemben tavaly összesen 14 eset volt.

2005-ben 23 elkövető 123 esetben követett el a hivatali bűncselekmények között kiemeltként kezelt vesztegetést, míg előző évben még 53 elkövető terhére 144 ilyen bűncselekmény elkövetését állapították meg. Az elkövetők között azonban katona (MH) most nem volt, azokat többségében határőrök követték el.

A vagyon elleni bűncselekmények (573 eset) körében a csökkenés 40,4 %-os volt, ezzel együtt kisebb lett a bűncselekményekkel szándékosan okozott károk összege is. Ennek ellenére e bűncselekmények zömét továbbra is a Magyar Honvédség sérelmére követték el. Erre vonatkozó adat, hogy a 108 ismeretlen elkövető által megvalósított bűncselekményből 85 eset – ebből 83 lopás – következményeit e legnagyobb intézményi sértett viselte.

A tárgyévben nyomozások eredményeként összesen 89.9 millió forint kár okozását állapították meg, amely 19,1 %-a megtérült. Ezen belül a fegyveres szervek vagyonában szándékos bűncselekménnyel okozott károk összege 48.3 millió forint volt. 2004-ben a megállapított károk teljes összege még 337.4 millió forint volt, amelynek csak 17,9 %-a térült meg.

Az előző évhez képest mintegy harmadával csökkent az érdemi befejezésekkel érintett elkövetők száma (1.297 fő), közülük 216 fő volt eredetileg ismeretlen. Az eljárások eredményeként minden második ismeretlenként feljelentett elkövetőt azonosítottak, így az ismeretlen tettes ellen indított bűnügyekben a felderítés eredményessége 50 %-os volt. A hatásköri szabályokra figyelemmel egyes bűnügyeket természetesen más hatóságokhoz,

ügyészségekhez kellett áttenni, így az ezen ügyekben feljelentett elkövetők (pl. elkülönített polgári személyek) az eljárásokat folytató szervek adatai között kerültek feltüntetésre.

Az ismert vagy ismertté vált 1.189 fő elkövető közül 595 fő volt a Magyar Honvédség tényleges állományába tartozó katona, akiknek terhére 1.117 bűncselekmény elkövetését állapították meg.

A 179 fő határőr elkövető 309 bűncselekményt követett el, amely közel harmadával volt kevesebb az előző évi bűncselekményeik számánál (339 eset).

A rendőr elkövetők száma ezzel szemben 240-ről 268-ra nőtt, arányuk is 12,3 %-ról 20,7 %-ra változott. A katonai büntetőeljárásra tartozó, rendőrök által elkövetett bűncselekmények száma ugyancsak észrevehetően, 306-ról 393-ra nőtt.

A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjai közül a tárgyévben közel azonos számban, (123 fő), de valamivel kevesebb (151 helyett 129) bűncselekményt követtek el.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok állományába tartozó személyek (14 fő elkövető és 17 bűncselekmény) csekély számban kerültek katonai büntetőeljárás hatálya alá.

Szövetséges külföldi katonával szemben 2005-ben nem érkezett feljelentés.

A büntetőjogi értelemben vett katonával együtt bűncselekményt elkövető polgári személyek közül azok, akiknek esetében a büntetőeljárások elkülönítése nem volt jogszerűen lehetséges, az összes elkövető 9,1 %-a, 118 fő volt.

Az érdemi befejezések közül 49 ügyben a feljelentés elutasításáról hoztak határozatot, további 1.544 ügyben (96,9 %) pedig lefolytatták a nyomozást.

A nyomozott ügyek közel 60 %-ában folyt ügyészi nyomozás, sőt ezek mintegy felében részben vagy egészben a katonai ügyészek a helyszínen jártak el. Azokban az ügyekben, ahol a parancsnok önállóan végezte a nyomozást, a katonai ügyészek felügyeletet gyakoroltak.

A kedvezőbb bűnügyi adatok mellett a katonai ügyészség időszerűségi mutatói változatlanul kiváló szinten mozogtak. A területi katonai ügyészségek a nyomozásokat az ügyek 83 %-ában a két hónapos törvényi alaphatáridőn belül befejezték. A hat hónapon túli nyomozások száma az ügyeknek csupán az 1 %-

át tette ki. Ezen ügyek többségét is más hatóságoktól, hosszabb nyomozást követően tették át a katonai ügyészségre. A katonai büntetőeljárásban egyébként nem volt olyan nyomozás, amelynek időtartama túllépte azt a mértéket, amely miatt a Be. 176. §-ának (2) bekezdése alapján a nyomozás megszüntetéséről kellett volna határozni.

A külföldön állomásozó magyar katonák ellen érkezett feljelentések, illetve a törvényességi vizsgálatok miatt szükségessé vált helyszíni feladatokat 2002. március 1-jétől legfőbb ügyészi utasítás alapján felállított mobil katonai ügyészi csoport végzi. A tárgyévben két alkalommal folytattak nyomozásokat külföldön, egy esetben a Sínai-félszigeten (MFO) elkövetett, súlyos testi sértés büntette miatt, egy alkalommal pedig Koszovó területén (KFOR), foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége miatt indult bűnügyben. Itt kell megemlíteni, hogy további 32 esetben folyt nyomozás olyan bűncselekmények miatt, amelyeket külföldön követett el büntetőjogi értelemben vett (magyar) katona, a nyomozást azonban már Magyarországon végezte az illetékes katonai ügyészség.

A katonai ügyészség korábbi javaslatainak megfelelően a Be. – még hatályba nem lépett – módosítása szerint a külföldön elkövetett bűncselekmények miatt a katonai büntetőeljárás lefolytatására a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsának, illetve ezzel a Budapesti Katonai Ügyészségnek lesz kizárólagos hatásköre.

A személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedések az előző évi 74 helyett csupán 42 fő gyanúsítottat érintettek, közülük 24 fő előzetes letartóztatásban, 18 fő gyanúsított csak őrizetben volt. Az előzetes letartóztatással érintett terheltek ügyeiben a katonai ügyészek minden esetben soronkívüli eljárással törekedtek arra, hogy az elrendelt kényszerintézkedéseket a lehető leghamarabb megszüntessék. Így egy éven túl nem volt senki sem letartóztatva, míg 6 hónapi, illetve egy éven belül 1-1 gyanúsítottal szemben álltak fenn letartóztatási okok. A letartóztatottak több, mint felénél (24-ből 17 fő) az elrendeléstől számított egy hónapon belül a meghosszabbítás indítványozására nem is volt szükség.

A garanciális jogok érvényesülése körében kiemelendő, hogy az ügyek, illetve a terheltek számának csökkenése ellenére a gyanúsítás-kozlések, a kényszerintézkedések és a nyomozás során hozott határozatok ellen az erre jogosultak szinte változatlan számban, a tavalyi 314 helyett 312 esetben jelentettek be ellenvetéseket, illetve panaszokat. A Katonai Főügyészség a kivizsgált kérelmek közül 52-t talált részben vagy egészben megalapozottnak.

Az eljárások eredményeként csupán 87 ügyben (az ügyek 5,5 %-ában) hozott véghatározatot a parancsnok, a többi ügyben a katonai ügyészek hozták meg az érdemi döntést.

Az 1.544 nyomozott bűnügyben a nyomozás megszüntetésére 620 esetben került sor, ebből 557 oka bűncselekmény vagy bizonyítottság hiánya volt. Konkrét személy büntetőjogi felelősségét 63 ügyben – zömmel a kábítószer fogyasztók esetében – azért nem volt szükséges megállapítani, mert a vádelhalasztás feltételei fennálltak. 16 fő gyanúsított esetében a nyomozást büntethetőséget kizáró, vagy megszüntető ok miatt kellett megszüntetni.

A kizárólag katonai vétség elkövetése esetén, 2003. július 1-je óta ismét alkalmazható új elterelési lehetőséggel élve, fegyelmi eljárásra 38 fő gyanúsított ügyét utalták vissza, további 42 fő gyanúsítottal szemben ügyészi megrovás alkalmazása történt.

A területi katonai ügyészségek 764 ügyben, 1.059 terhelt ellen emeltek vádat. Közülük 123 tiszt, 127 zászlós, 429 tiszthelyettes, 219 tisztos, 6 hallgató és 103 polgári személy, illetve – az előző évről áthúzódó ügyek folytán – 52 fő hadköteles katona is volt.

A büntetőeljárás gyorsítását szolgáló eszközök közül kiemelendő, hogy a tárgyaláson elbírált ügyek ötödében (19,4 %), a 143 fő vádlottat érintő 127 bűnügyben az elkövetéstől számított 15 napon belül alkalmazható bíróság elé állításra, 126 további bűnügyben pedig – a vádas ügyek 16 %-ában – tárgyalás mellőzésével pénzbüntetés kiszabására tettek indítványokat, amelyek a vádlottak mintegy 15,5 %-át érintette. A bűnmegelőzést is szolgáló céllal kezdeményezett előállítási tárgyalások közel fele érintette csak a Magyar Honvédséget, tehát ezek aránya örvendetesen megnőtt más fegyveres testületekhez tartozó terheltek esetében is. Ide tartozik, hogy a katonai ügyészek a bűnmegelőzési célok elérése érdekében továbbra is éltek az érintett állomány részvételével tartott helyszíni nyilvános tárgyalások indítványozásának lehetőségével.

Az illetékes katonai tanácsok a 940 fő vádlottal szemben hoztak – 810 esetben első fokon jogerőre is emelkedett – határozatokat. 57 fő vádlottat az eljárások eredményeként felmentettek, azonban a katonai ügyészség váderedményessége, a jogerős bírósági határozatok tükrében így is 1,2 %-kal magasabb, 95,9 % volt. Kizárólag tárgyaláson 656 ügyben hoztak határozatot, ezek 785 vádlottat érintettek. A katonai ügyészek 547 ügy tárgyalásán (a tárgyalások 83,4 %-án) vettek részt.

A katonai büntetőeljárásban első- és másodfokon eljáró bíróságok egységesülő joggyakorlata következtében az alkalmazott joghátrányok következetesebbek lettek és bizonyos szempontból szigorodtak.

A büntetések aránya (88 %), bár 4 %-kal csökkent, ezúttal is többszörösen meghaladta a büntetés helyett alkalmazott intézkedéseket (megrovás és próbára bocsátás).

Szabadságvesztés büntetést, mint a legsúlyosabb büntetési nemet, az első- és másodfokon eljáró bíróságok a tárgyévi során folyamatban volt ügyekben 225 vádlottal, a marasztalt vádlottak ötödével szemben szabtak ki. Közülük a végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték száma 59 volt. A Magyar Honvédség Katonai Fogházában letöltendő szabadságvesztést csupán két vádlottal szemben szabtak ki, azonban e büntetés-végrehajtási intézet a katonai büntetőeljárásban előzetes letartóztatottak elhelyezését is hivatva volt megoldani.

Ezekhez képest a büntetések zömét a pénzbüntetések tették ki, ilyen büntetést 724 vádlottal szemben szabtak ki.

A főbüntetések mellett alkalmazható mellékbüntetések száma és aránya az említett következetes joghátrány-indítványozási és kiszabási gyakorlat következtében nőtt, közöttük a jelentősebb tárgyi súlyú, köztörvényes bűncselekmények miatt alkalmazott közügyektől eltiltás (49 fő), továbbá a szolgálati viszony megszüntetése és a lefokozás (összesen 89 fő) emelendő ki, hiszen ezek a mellékbüntetések a vádlottaknak a testületből történő eltávolítását is maguk után vonták.

Önálló mellékbüntetésre a tárgyévi mindössze 11 vádlottat ítélték, amely a büntetőügyekben elmarasztaltak mindössze 1,2 %-a.

Az ügyteher csökkenése ellenére is a félszázzal több, 328 vádlottat érintő fellebbezések több mint felét (191) a katonai ügyészek önállóan (121) vagy a védelemmel kölcsönösen (70) jelentették be.

2005-ben az első- és másodfokú bírósági határozatok az érintett vádlottak (1.209 fő) közül 1.077 elítélt és 69 felmentett esetében emelkedtek jogerőre a tárgyévi. 64 vádlott esetében ugyanakkor a határozat hatályon kívül helyezésére került sor.

A bírósági fórumrendszer 2003-ban történt megváltoztatása és a katonai büntetőeljárásban másodfokon működő szakbíróság (a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa) létrehozása ebben az évben is éreztette kedvező hatását. Lehetőség nyílt arra, hogy a fellebbezések elbírálása a megelőző időszakhoz

képest sokkal ésszerűbb határidőben történjék és megfelelőképpen érvényesüljenek a szakmai szempontok.

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa előtt eljáró Katonai Fellebbviteli Ügyészség tevékenységével szintén hozzájárult a katonai ügyészi szervezet időszerűségi mutatóinak kiemelkedő szinten tartásához, a bünteteskiszabási gyakorlat szigorításához és az ítélkezési gyakorlat egységesebbé tételéhez.

A katonai fellebbviteli ügyészek 2005-ben 158 büntetőüggyel foglalkoztak, s figyelemmel a tanácsülésre tartozó bűnügyek körét korlátozó 20/2005. (V. 26.) AB határozatában foglaltakra is, ezek mintegy 80 %-ában nyilvános üléseken és tárgyalásokon vettek részt. Ezen felül 4, többségében sikeres felülvizsgálati indítványt terjesztettek elő, 3 perújítási eljárásban és 15 egyéb, különleges eljárásban működtek közre.

A vádemelés és a vádképviselési, ezen belül a fellebbezési tevékenység irányítása körében a Katonai Főügyészség is figyelemmel kísérte az első- és másodfokú bíróság előtti katonai ügyészi tevékenységet, elemezte az ítélkezési gyakorlatot.

A büntetőjogi feladatokhoz szorosan kapcsolódva a katonai ügyészek 2005-ben – az előző évi 29-hez képest – 64 esetben vettek részt fegyelmi értekezleteken, ahol értékeléseikkel és elemzéseikkel segítették az adott szervezet vezetését. Az érintett testületek állományába tartozó személyek előtt (a tárgyévben 5.814 fő) rendszeresen tartott jogi előadások száma ugyancsak megduplázódott (44-ről 82-re nőtt). A jogi fogadóórák száma (74) is harmadával emelkedett, így összesen 347 fő (előző évben 263 fő) élt a lehetőséggel és kért jogi tanácsot vagy egyéb segítséget a katonai ügyészekről.

A területi katonai ügyészségek legalább háromévente, így a tárgyévben is vizsgálták a katonai mellékbüntetések végrehajtásának törvényességét. A vizsgált időszakban ez 85 bűnügyben 98 terheltet érintett, de az előző évekkel ellentétben csupán egy alkalommal – a végrehajtás késedelme miatt – kellett ügyészi jelzést benyújtani az illetékes megyei rendőr-főkapitányság vezetőjéhez.

A területi katonai ügyészségek 2004. január 1-jétől a tárgyévben lefolytatott vizsgálat napjáig terjedő időre tartottak törvényességi felügyeletet a tolmács (és fordító) igénybevételére vonatkozó szabályok gyakorlati hatályosulása tekintetében.

A Budapesti Katonai Ügyészség a büntetés-végrehajtással összefüggő törvényességi felügyeleti kötelezettségeinek az elmúlt évben is maradéktalanul eleget tett a Magyar Honvédség Katonai Fogházát érintően. A tapasztalatok – a

korábbi évek gyakorlatának megfelelően – alapvetően pozitívak voltak, ebből következően, ügyészi intézkedésre okot adó körülmény nem volt.

C) A magánjogi és a közigazgatási jogi katonai ügyészi tevékenység

A katonai ügyészségek számos, aktuális témakörben végrehajtott ügyészi törvényességi felügyelet révén működtek közre a törvényesség biztosításában a Magyar Honvédséget, a Határőrséget, a Rendőrséget, a büntetés-végrehajtási szervezetet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat érintően, illetve sajátos eszközeikkel segítették a parancsnoki jogalkalmazói munkát és a bűnmegelőzést.

Az utóbbi öt évben az ilyen irányú vizsgálatok száma folyamatosan 130-ról 562-re nőtt, amihez a tárgyévben az is hozzájárult, hogy a büntetőjogi ügyteher kisebb volt. Az ezekhez kapcsolódó ügyészi intézkedések száma hasonlóan, 15-ről 75-re növekedett.

A törvényességi felügyeleti eljárások száma (ügyészi vizsgálatok, törvényességi kérelmek, eljárás-kezdeményezések, illetve jogszabálytervezetek előzetes véleményezése) összességében egy év alatt is 41 %-kal, 1.157-re nőtt.

A magánjogi és a közigazgatási jogi katonai ügyészi tevékenység körében a vizsgálatok tapasztalatai igazolják, hogy visszatérő jellege ellenére jogértelmezésre, alaki hiányosságokra visszavezethetően mindig van ügyészi intézkedésre okot adó körülmény.

Ezek egyike a kártérítési eljárások törvényességének helyzete. A tárgyévben a területi katonai ügyészségek összesen 60 fegyveres szervnél vizsgálták az ezzel kapcsolatos jogszabályok gyakorlati hatályosulását. A tapasztalatok alapján összesen 34 ügyészi intézkedésre (20 ügyészi óvásra, 10 ügyészi felszólalásra, 3 ügyészi jelzésre és 1 büntetőeljárás kezdeményezésére) került sor.

A másik ilyen témakör a fegyelmi eljárások törvényességi helyzete. A területi katonai ügyészségek vizsgálatai összesen 49 fegyveres testület 1.211 fegyelmi ügyére terjedtek ki. Öröndetes, hogy a fegyelmi ügyek érdemi elbírálását lényegében nem befolyásolták a vizsgálat során feltárt kisebb hiányosságok.

A területi katonai ügyészségek a központi és helyi vizsgálati tervekben meghatározottakon felül a gyakorlati tapasztalatok alapján szükségesnek ítélt egyéb témákat érintően a tárgyévben további 532 ügyészi felügyeletet tartottak

illetékességi területükön. Ezek mintegy fele (268 felügyelet) a Magyar Honvédség katonai szervezeteit érintette.

Ilyenek voltak: a gyakorló- és lőterek használatával összefüggő környezetvédelmi előírások; az átlagosnál jóval kötöttebb munkahelyi körülmények között feladatot teljesítő nők egészségének és testi épségének védelméről szóló rendelkezések; a kábítószernek minősülő vagy bódító hatású gyógyszerek és egyéb pszichotrop anyagok tárolásával, őrzésével, felhasználásával kapcsolatos előírások; a fegyverek, lőszer, robbanóanyagok biztonságos tárolására, kezelésére, kiadására, felhasználására és visszavételére vonatkozó rendelkezések; a hivatásos és szerződéses katonák térítésmentes és kedvezményes természetbeni ellátására vonatkozó előírások; az albérleti díj hozzájárulással és a költözködéssel összefüggő eljárások rendelkezései; a fegyveres szerveknél üzemeltetett személy- és tehergépjárművek közlekedésbiztonsági és környezetvédelmi állapotára vonatkozó jogszabályi rendelkezések; továbbá a honvédségi anyagok selejtezésével kapcsolatos parancsnoki ellenőrzési kötelek betartásának vizsgálatai.

A helyi vizsgálatok köréből kiemelést érdemlő még az a nyilvánosságot kapott törvényességi felügyelet is, amelyet a Honvédelmi Minisztérium Honvéd Vezérkar főnökének a kérésére a Budapesti Katonai Ügyészség folytatott az Afganisztánban az ISAF misszió keretében működő Magyar Honvédség Könnyű Gyalog Századot érintően. E vizsgálatra a fegyelmi és kártérítési eljárások, a választójog gyakorlása, a különböző alapidokumentumok és nyilvántartásuk törvényessége témaköreiben Magyarországon, az érintett katonai szervezeteknél fellelhető iratok és a már hazatért katonák meghallgatása révén került sor.

A vizsgálat alapján a honvédelmi miniszterhez ügyészi jelzés benyújtására került sor, mert a magyar kontingens kiutazását követően került aláírásra a század alapító okirata. A vizsgálat azt is megállapította, hogy az alapító okirat a század korábban elkészített, ideiglenes működési szabályzatával ellentétes rendelkezéseket is tartalmazott. A fegyelmi és a kártérítési eljárásokkal kapcsolatban feltárt hiányosságok miatt az érintett országos parancsnoknak címzett ügyészi felszólalás benyújtására is sor került.

A vizsgálat eredményeként a katonai ügyészség óvásokat is bejelentett, mert két katona ügyében a fegyelmi eljárás során hozott egyedi határozatok voltak törvénytörések. A bejelentett óvásoknak a Honvédelmi Minisztérium Honvéd Vezérkar főnöke helyt adott.

A törvényességi vizsgálatokon túl a területi katonai ügyészségek a büntetőjogon kívüli tevékenységük körében közel félezer törvényességi kérelmet és panaszt is elbíráltak 2005-ben.

A panaszosok mintegy 50 %-a büntetés-végrehajtási intézetekben fogva tartott személyi körből került ki, akik a fogva tartásukkal kapcsolatos problémáik miatt fordultak a területileg illetékes katonai ügyészségekhez.

Az érdemi döntéshez az esetek többségében szükséges és indokolt volt, hogy az eljáró katonai ügyészek meghallgassák a panaszosokat, illetve iratokat szerezzenek be, és ezek alapján tegyék meg a szükséges intézkedéseket. Ez többnyire az ilyen ügyeknek a hatáskörrel rendelkező más szervhez történő áttételét jelentette.

D) A Katonai Főügyészség vizsgálatai

A Legfőbb Ügyészség 2005. évi vizsgálati tervében kötelezően előírt feladatokat a katonai ügyészi szervezet végrehajtotta.

A büntetőjogi tevékenység körében a területi katonai ügyészségeket érintően a Katonai Főügyészség ügyészei (instruktorai) vizsgálták a bíróság elé állítás tekintetében folytatott ügyészi gyakorlatot 2004. július 1-jétől a vizsgálat napjáig terjedő időszakra, amely összesen 105 ügyet és 114 terheltet érintett.

A lefolytatott vizsgálat összegzése alapvetően pozitív volt, hisz az intézkedések során az ügyészek az eljárásukat szabályozó törvényi és egyéb rendelkezéseket lényegében betartották. A Katonai Főügyészség a vizsgálat tapasztalatait a részjelentések megküldésével a katonai ügyészségek vezetőinek jelezte és felhívta a figyelmüket az észlelt hibák kijavításának szükségességére.

A területi katonai ügyészségek közül a tárgyévben a Szegedi Katonai Ügyészség általános vizsgálatára került sor, amely megállapította, hogy a 2004. július 1. és 2005. június 30. közötti időszakot érintően a katonai ügyészség vezetőjének és helyettesének irányító, szervező, ellenőrző szerepe az ügyészség nyomozati, vádelőkészítési, vádképviselési, törvényességi felügyeleti és egyéb tevékenységében változatlanul jónak ítéltető.

A Katonai Főügyészség feladatai körében továbbra is jelentős számú, 81 jogszabálytervezet véleményezésében működött közre.

5. Az ügyészség együttműködése egyes szervekkel; a sajtóval és az állampolgárokkal való kapcsolat

A) Az ügyészség és az Országgyűlés kapcsolata

Az ügyészség alkotmányos helyzetéből adódóan a legfőbb ügyész és az Országgyűlés kapcsolatának alapvető szabályait az Alkotmány rögzíti.

A hatályos jogszabályok szerint a legfőbb ügyész tanácskozási joggal részt vehet az Országgyűlés ülésein, ahol az általános szabályok szerint az országgyűlési képviselők interpellációt és – azonnali, szóbeli, írásbeli – kérdést intézhetnek hozzá.

A korábbi évekhez képest az országgyűlési képviselők a 2004. évhez hasonlóan, 2005-ben is – feltételezhetően az Alkotmánybíróság 3/2004. (II. 17.) AB határozatában foglaltak folytán – kevesebb interpellációt, illetve kérdést intéztek a legfőbb ügyészhez.

A Magyar Köztársaság ügyészsége alkotmányos helyzetének Alkotmánybíróság általi értelmezése hozzájárult ahhoz, hogy az ügyészség kiegyensúlyozottan, nyugodtan, csak a szakmai kérdésekre koncentrálna végezze tevékenységét 2005-ben is.

a) Interpellációk és kérdések

2005-ben az Országgyűlésben 7 interpellációt intéztek a képviselők a legfőbb ügyészhez. Eörsi Mátyás egy alkalommal „*Hol tart a Baumag-ügy?*” címmel, egy esetben Keller László „*Milyen felelősség terheli az ügyészséget a jó hírnév megsértéséért?*” címmel, egy esetben dr. Csáky András „*Meddig és miért védi az ügynököket a megfigyeltekkel szemben az Ügyészség (a rendszerváltás után?)*” címmel, egy esetben dr. Dávid Gyula „*A legfőbb ügyészség szerepe a német hatóságok magyarországi razziáiban?*” címmel, egy esetben dr. Dávid Ibolya „*Mire terjedhet ki egy megbízás?*” címmel, egy alkalommal Gulyás József „*Lezárult a Rejtő E. Tibor elleni nyomozás?*” címmel, egy alkalommal Körömi Attila „*Mikor kéri végre az ügyészség Medgyessy Péter mentelmi jogának felfüggesztését, hogy feljelentési kötelezettsége elmulasztásának alapos gyanúja miatt indított eljárásban vizsgálhatóak legyenek a volt miniszterelnök azon állítása mögött húzódó közvadas cselekmények, miszerint: „Az SZDSZ tele van korrupciós ügyekkel.*” címmel.

Három esetben (Eörsi Mátyás, dr. Csáky András, Gulyás József) az interpellációra adott választ az Országgyűlés elfogadta. Két esetben (Dr. Dávid Gyula, dr. Dávid Ibolya) az Országgyűlés a választ nem fogadta el. Egy esetben

az interpelláció (Keller László) az Országgyűlés ülésén még nem hangzott el, míg Körömi Attila képviselő az interpellációját visszavonta.

A 2005. évben azonnali kérdést és kérdést a képviselők nem intéztek a legfőbb ügyészhez.

2005-ben a legfőbb ügyész 15 esetben írásbeli választ adott az országgyűlési képviselők kérdéseire. *„Mi célból fogadta Ön január 17-én személyes találkozón Demeter Ervin képviselő urat? Ez volt-e az első találkozó, vagy sor került már korábban is hasonlóakra? Ha igen, hányszor, mikor és milyen témában? Összefüggenek-e ezek a találkozók azzal a ténnyel, hogy Demeter úr az Orbán-kormány idején a polgári titkosszolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszter volt. Összefüggenek-e ezek a találkozók azzal a ténnyel, hogy Demeter úr vezette a K&H Equities ügyében kudarcot vallott parlamenti vizsgálóbizottságot? Összefüggenek-e ezek a találkozók azzal a ténnyel, hogy Demeter úr az elmúlt időszakban a több ízben is olyan, a K&H ügyre vonatkozó, bizalmas információval állt a nyilvánosság elé, melyek, állítása szerint ama Kulcsár Attila vallomásában szerepeltek, aki mindaddig csak az ügyészség előtt volt hajlandó vallomást tenni, és akit az ügyészi rendelkezés értelmében csakis az ügyészség hallgathatott ki? Összefüggenek-e ezek a találkozók azzal a ténnyel, hogy Demeter úr említett, állítólag Kulcsár Attila vallomásából származó információ rendszeresen olyan kormánypárti politikusokat kevertek a K&H ügyben való érintettség gyanújába, akik ellen Kulcsár állítólagos terhelő vallomásán kívül soha nem sikerült semmiféle bizonyítékot találni? Összefüggenek-e ezek a találkozók azzal a ténnyel, hogy Demeter úr olyan, a K&H ügyben gyanúsítottként szereplő két személy telefonbeszélgetésének lehallgatási jegyzőkönyvből származó információval állt a nyilvánosság elé, amely ügyészségi szolgálati titkot képez, és amellyel a képviselő úr többek között Gyurcsány Ferenc miniszterelnököt próbálta gyanúba keverni? Van-e elképzelése Legfőbb Ügyész úrnak, hogyan kerülhettek az említett, csakis az ügyészség rendelkezésére álló információk Demeter úr birtokába? Rendelt-e el Legfőbb Ügyész úr vizsgálatot ebben az ügyben? Ha nem, miért nem, ha igen, mit állapított meg a vizsgálat? Várhatóak-e a január 17-i találkozót követően újabb, szenzációs leleplezésnek szánt bejelentések Demeter úr részéről? Meg tudja-e cáfolni Legfőbb Ügyész úr azt a föltételezést, hogy a január 17-i találkozó azért vált halaszthatatlanná, mert az ügyészségi nyomozás során ismertté vált, az egyes ellenzéki politikusok érintettségét valószínűsítő információk a Kulcsár Attila elfogatását irányító Molnár Csaba alezredes elleni, mondvacsinált vádak kipukkadása után tovább nem takargathatóak?”* címekekkel dr. Szabó Zoltán, „Postabank Rt. ügyei” címmel dr. Dancsó József,

„Vajon mi akadályozza az 1992-ben indult felszámolás – a Heves és Vidéke Takarékszövetkezet fa- befejezését”? címmel Godó Lajos, „Hol tart a

nyomozás az Agrár-Flóra 2004. Szövetkezet feljelentése kapcsán?” címmel Godó Lajos, „Etika és jog, avagy Ön szerint helyes-e, ha egy városi vezető ügyész tanácsokat osztogat, s ügyvédek ajánlgat a feljelentést tevő állampolgároknak?” címmel dr. Kovács Zoltán, „Milyen felelősség terheli az ügyészséget a jó hírnév megsértéséért?” címmel Keller László, „Miért kelt hamis látszatot az ügyészség a volt Közpénzügyi Államtitkársággal kapcsolatban?” címmel Keller László, „Kérdések egy halálos kimenetelű közlekedési balesetről” címmel dr. Frajna Imre, „Hány ügyészségi vádemelési javaslat történt 2000. január 1. óta napjainkig, borhamisításhoz kapcsolódó bűncselekmények esetében?” címmel Font Sándor, „1. Kérdés: „Kérem a Tisztelt Legfőbb Ügyész Urat, adjon választ arra vonatkozóan, hogy a valószínűsíthető összebeszélés és egyeztetés a cégek részéről állami költségvetésből származó pénzeszegek megnyerése érdekében milyen törvénysértés kategóriájába esik, és mely állami szerv hivatott az eljárás lefolytatására?” 2. Kérdés: „A társaság bejegyzését igazoló Cégbírósági Végzés”-nek minősülhet-e ebben az esetben bármilyen olyan jogi aktus, mely a 2000. január 19. cégbejegyzést megelőzte?” 3. Kérdés: „Megfelelnek-e a jegyzőkönyvben rögzítettek Ön szerint mindezek alapján a tényeknek, ha nem, a történtek milyen törvénysértés kategóriájába esnek, és mely állami szerv hivatott az eljárás lefolytatására?” címeikkel dr. Bóth János, „Elképzelhető, hogy az igazságszolgáltatás másik ágának esetleges törvénytelen cselekedetei kivizsgálás nélkül kerülnek irattárba?” címmel Keller László, „Mi az álláspontja a Kulcsár Attila ügyészségi kihallgatásán készült videofelvétel ügyében?” címmel dr. Kovács László, „Miért nem tett még mindig semmit az ügyészség az OKOTÁM Csatornázást és Szennyvíztisztítást Elősegítő Alapítvány törvénysértő tevékenysége ellen?” címmel Keller László, „Maradéktalanul eleget tesz-e az ügyészség a képviselői mentelmi jog tiszteletben tartására vonatkozó jogállami követelményeknek?” címmel Keller László, „Mi áll a Szász Károly elleni büntetőeljárás megszüntetése mögött?” címmel Keller László.

b) Az Országgyűlés egyes bizottságainak eljárásához kapcsolódó ügyészi tevékenység

2005. március 8. *Mentelmi, Összeférhetetlenségi és Mandátumvizsgáló Bizottság:* „A nem képviselő kormánytagok mentelmi jogára vonatkozó bizottsági állásfoglalás kialakítása”. A Legfőbb Ügyészség részéről dr. Molnár Ervin főosztályvezető-helyettes ügyész vett részt.

2005. június 28. *Környezetvédelmi Bizottság:* „Tájékoztató és meghallgatás a kecskeméti Malom Center Bevásárló és Szórakoztató Központ környezetvédelmi engedélyezése témájában készített jelentésről”. A Legfőbb Ügyészség részéről dr. Bonomi Nóra Katalin főosztályvezető ügyész, és dr. Varga Erzsébet osztályvezető ügyész vettek részt.

c) A mentelmi jog felfüggesztésének indítványozása

Az Országgyűléssel való kapcsolat fontos eleme az országgyűlési képviselők Alkotmányban biztosított mentelmi jogának az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló 1990. évi LV. törvényben és a Házsabályban szabályozottak szerinti felfüggesztésére irányuló eljárás.

A legfőbb ügyész országgyűlési képviselők mentelmi jogának felfüggesztését 2005-ben csak közlekedési szabálysértési ügyekben kezdeményezte.

B) Az ügyészség és az országgyűlési biztosok kapcsolata

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosával és a külön biztosokkal változatlanul jó a munkakapcsolat. Az ügyészek az Országgyűlési Biztosok Hivatalától áttett kérelmeket, az országgyűlési biztosoktól jövő megkereséseket, jelzéseket minden esetben körültekintően megvizsgálják és álláspontjukról az illetékes országgyűlési biztost tájékoztatják. Néhány ügyet az alábbiakban kiemelek.

a) Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának általános helyettese a hozzá beadvánnyal forduló panaszos kérelme alapján ügyészi vizsgálatról kért tájékoztatást. A beadvány a panaszos társadalombiztosítási járuléktartozásának végrehajtási eljárására vonatkozott. A már lefolytatott, illetve a kiegészítő ügyészi vizsgálat megállapításáról tájékoztatást adtunk az állampolgári jogok országgyűlési biztosának. Az ügyben a végrehajtási eljárás, illetve a kézbesítés szabályainak megsértése miatt felszólalások benyújtására került sor.

b) Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa vizsgálatot folytatott állampolgári panaszok alapján a telepengedélyezési eljárások gyakorlatának áttekintése érdekében. A vizsgálatot azok az állampolgári panaszok indokolták, amelyek a lakókörnyezetben lévő műhely, telephely zajos, bűzös, nyugalmat zavaró működését kifogásolták. A vizsgálatról készült jelentést tájékoztatásul megküldték számunkra. A jelentés hivatkozott több, állampolgárok törvényességi kérelme alapján folytatott ügyészi vizsgálat megállapítására is, amikor a fennálló zavarás miatt az érintettek egyaránt fordultak az ügyészséghez és az állampolgári jogok országgyűlési biztosához.

c) Az ügyészi vizsgálatnál egyidejűleg az állampolgári jogok országgyűlési biztosa is vizsgálta a beruházással kapcsolatos hatósági eljárásokat a kecskeméti Malom Center ügyében. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának megkeresése alapján az ügyészi vizsgálat megállapításairól és a különböző hatóságokhoz tett intézkedésekről, benyújtott

keresetekről részletesen tájékoztatást adtunk. Így az állampolgári jogok országgyűlési biztosának vizsgálatáról készült, tájékoztatásul megküldött jelentése utalt az ügyészi vizsgálat eredményére, illetve a megtett ügyészi intézkedésekre. A kérdéses ügyben az állampolgári jogok országgyűlési biztosa büntetőeljárást is kezdeményezett.

d) Az országgyűlési biztos általános helyettese jelzésként megküldött egy beadványt, amely arra hívta fel a figyelmet, hogy az egyik internetes portál fórum rovatában megtalálható obszcén és rasszista tartalmak a gyermeki jogokat sértik. Ebben az ügyben álláspontunk szerint ügyészi intézkedésre nem volt lehetőség s erről a legfőbb ügyész az országgyűlési biztos általános helyettesét tájékoztatta.

e) Az adatvédelmi biztosnak a közérdekű adattal visszaélés törvényi tényállása értelmezése tárgyában intézett megkeresést a Legfőbb Ügyészséghez, amelynek alapján az azzal érintett ügyeket megvizsgáltuk és a vizsgálat eredményének ismeretében a biztos által kezdeményezett konzultációra rendelkezésre állunk.

f) Az országgyűlési biztosok több ügyben kérték fel a büntetés-végrehajtási ügyészeket az országgyűlési biztosok hivatalához érkező panaszok kivizsgálására, a szükséges bizonyítékok, dokumentumok beszerzésére, a fogvatartottak külön meghallgatására, esetenként soron kívüli vizsgálat tartására. E felkéréseknek rövid időn belül sikerült eleget tenni. A vizsgálatok közül példaként hozható fel többek között a veszélyes fogvatartottak kezelésével kapcsolatos vizsgálat.

C) Részvétel az Országos Igazságszolgáltatási Tanács munkájában

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény a bíróságok igazgatásának központi feladatait a 15 tagú Országos Igazságszolgáltatási Tanács (OIT) feladatkörébe utalta, melynek a legfőbb ügyész is tagja.

A legfőbb ügyész ekként részt vehet minden olyan ügy eldöntésében, amelyet az OIT feladatként határoz meg, továbbá felvethet a bíróságok működése körében az ügyészséggel és az ügyészi tevékenységgel összefüggő kérdéseket, reagálhat az OIT ülésein elhangzott, az ügyészi szervezetet érintő megállapításokra.

Az OIT-tagság lehetőséget teremt a bíróságok és az ügyészségek működésével felmerülő kérdések megoldásában való együttműködésre is. Sajnálatos tény, hogy az általunk szorgalmazott, a bírósági és az ügyészségi

fogalmazók képzését, valamint a bírák és az ügyészek továbbképzését szolgáló közös bíró- és ügyészképző intézmény – európai uniós ajánlás ellenére – nem jöhetett létre.

D) Az ügyészség kapcsolata az Alkotmánybírósággal

a) Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (ABtv.) 21. §-a, illetőleg az Ütv. 5. §-a (2) bekezdésének j) pontja feljogosítja a legfőbb ügyészt az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére.

Az elmúlt évben az Alkotmánybíróság a legfőbb ügyész indítványa alapján utólagos alkotmányossági vizsgálat tárgyává tette és ennek eredményeként 42/2005. (XI.14.) AB határozatával megsemmisítette a Legfelsőbb Bíróság 3/2004. BJE büntető jogegységi határozatát.

Az Alkotmánybíróság egyrészt állást foglalt abban, hogy a jogegységi döntés alkotmányos vizsgálata a hatáskörébe tartozik, másrészt rámutatott arra is: a vádlói közhatalom az ügyészségen kívül más közhatalmi szervhez nem kerülhet. Ezért kizártnak találta annak – a jogegységi határozatban kifejtett – lehetőségét, hogy pótmagánvádlóként olyan állami szervezet léphessen fel, amely az állami hatalom része, de amelyet nem korlátoznak az ügyészség közjogi és a büntetőeljárásban betöltött jogállásának, a büntetőeljárás magánszemélyeinek alkotmányos és garanciális eljárási jogaival kapcsolatos kötöttségei.

b) A más által kezdeményezett eljárásban – ha az ügyészségre vonatkozó jogszabályokat érinti – az Alkotmánybíróság megkeresi a legfőbb ügyészt a beadvánnyal kapcsolatos szakmai álláspontja kifejtésére. A legfőbb ügyész ilyen esetekben részletesen indokolt szakmai véleményéről tájékoztatja az Alkotmánybíróságot.

E) Az ügyészség és az Állami Számvevőszék kapcsolata

A Legfőbb Ügyészség és az Állami Számvevőszék között évek óta kiegyensúlyozott, jó szakmai kapcsolat áll fenn. Ez elsősorban a másik szerv munkájában hasznosítható jelentések kölcsönös megküldésében jelentkezik. Az Állami Számvevőszék elnöke rendszeresen megküldi azokat a jelentéseket, amelyek az ügyészi törvényességi felügyelet gyakorlása során felhasználható megállapításokat tartalmaznak.

A legfőbb ügyész is megküldi az Állami Számvevőszék elnökének az ÁSZ ellenőrzési hatáskörébe tartozó szerveknél végzett vizsgálatokról készített jelentéseket.

Az Állami Számvevőszék elnöke több alkalommal tartott előadást az ÁSZ feladatairól, tevékenységéről a főügyészhelyettesek részére szervezett továbbképzésen.

a) Az Állami Számvevőszéknél vizsgálatot kezdeményeztünk Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése határozatai tekintetében a Malom Center ügyében, amelyekkel a testület önkormányzati tulajdonban lévő közterületek eladásáról döntött.

b) Az elmúlt évben az Állami Számvevőszék a következő vizsgálatokat végezte az ügyészi szervezetnél:

ba) A 2004. évi költségvetés végrehajtásának ellenőrzése, amelyről szóló jelentésében megállapította, hogy az ügyészség a költségvetési beszámolóját az elfogadott számviteli alapelvek és politikák következetes alkalmazásával készítette el. A fejezeti és intézményi beszámolók a költségvetési szerv vagyoni, pénzügyi helyzetéről megbízható és valós képet adnak.

bb) A 2006. évi költségvetés ellenőrzésének alapvető célja annak megállapítása volt, hogy az ügyészség 2006. évi költségvetési javaslata, valamint a 2007-2008. évekre kimunkált irányszámok jogilag és számszakilag megalapozottak-e, miként teljesülnek az előirányzatok kialakítására kiadott irányelvekben, a Tervezési Köriratban foglaltak, a költségvetési javaslat összeállítása megfelel-e az Áht. valamint a végrehajtására kiadott kormányrendeletek előírásainak.

A fejezet jogszabályváltozásokból eredő többletfeladatok, új épületek működési többletkiadásai, informatikai fejlesztések, illetményemelés és az életpálya-modell második ütemének fedezetéül szükséges igényeket számszerűsítette. A többletigények számításokkal alátámasztottak. Az Állami Számvevőszék megállapította, hogy a költségvetési előirányzatok tartalmi és számszaki levezetése összhangban van a jogszabályi előírásokkal, valamint a Tervezési Köriratban foglaltakkal.

A fejezet 2007-2008. évekre – a központi beruházások kivételével – nem dolgozott ki irányszámokat, mivel a Pénzügyminisztérium a tervezési irányelveket tartalmazó Tervezési Köriratban – az Áht. 36. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerinti kötelezettség teljesítéséhez nem írta elő a fejezetek részére a költségvetési évet követő 2 év várható előirányzatának kimunkálását.

F) Az ügyészség és a központi közigazgatási szervek együttműködése, a jogalkotással kapcsolatos tapasztalatok

A 2005. évben a jogalkotási folyamat felgyorsult. A minisztériumok nagy számú, esetenként igen jelentős terjedelmű jogszabály tervezetét küldték meg észrevételezés végett.

A tárgyévben a büntetőjogi szakág tevékenysége szempontjából egyaránt meghatározó jelentőségű volt a büntető anyagi jogi törvény több módosításának, valamint a büntetés végrehajtás újraszabályozásának tervezete. Különös hangsúlyt kapott az ügyészség szakmai érveinek következetes képviselete a büntetőeljárás törvényt módosító újabb novella tervezetének előkészítése során. Az ügyészség ugyanis az elmúlt két és fél év során összegyűjtötte a Be. alkalmazásának tapasztalatait és hiányosságait, s ezeket felhasználta az eljárási törvényt jelentősen módosító kodifikációs javaslatai során.

A jogszabálytervezetek észrevételezése 2005-ben növekvő tendenciát mutat a közigazgatási és magánjogi szakterületen is, aminek fő oka a Ket. hatálybalépésével szükségessé vált jogszabály-módosítások végrehajtása.

A Ket. hatályon kívül helyezte az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvényt (Áe.), erre tekintettel azokat az ágazati jogszabályokat, amelyek Áe-n alapuló rendelkezéseket tartalmaztak, módosítani kellett. Az ügyészség részére megküldött módosító tervezetek többségükben nem feleltek meg a jogszabályi előírásoknak, ezért a tervezetekre nagyszámú észrevételt tettünk. Észrevételezéseink is „eredményezték”, hogy a 2005. évi LVIII. törvény a Ket. hatálybalépésével kapcsolatos egyes törvényeket módosította.

Az ügyészi tapasztalatokon alapuló törvényességi észrevételek hozzájárulnak a jogalkotás színvonalának javításához. E tevékenység az elmúlt évben fokozottan előtérbe került, annak eredményességi szempontú utókövetési rendszerét is kialakítottuk.

A jogbiztonságot egyértelműen veszélyezteti a hibás szabályozás. Ennek egyik oka lehet, ha a szabályozási folyamatban nem vehetnek részt az érintett felek, vagy nem történik meg a szükséges egyeztetések lefolytatása.

Számos esetben a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (Jat.) 28. §-ában foglaltak ellenére nem érkeznek meg az ügyészségre a törvények vagy kormányrendeletek tervezetei, vagy az előkészítést végző minisztérium nagy terjedelmű törvényt, egyéb jogszabálytervezetet igen rövid, esetenként egy-két

napos határidővel küld meg véleményezésre. Ez az eljárás a tárcaközi egyeztetést formálissá teszi.

A jogalkotás minőségét rontó körülmény az is, ha az egyeztetett törvénytervezet és a benyújtott törvényjavaslat lényeges elemekben eltér. Ilyen esetekben a tervezet új hibalehetőségeket hordozhat magában, amelyek kiküszöbölésére a Jat. által véleményezésre feljogosítottaknak – a megváltozott tervezet ismeretének hiányában – már nincs lehetőségük, ez pedig a jogbiztonság sérelmével jár.

Az elmúlt évben összesen 958 jogszabálytervezetet küldtek meg a minisztériumok és az országos hatáskörű szervek a Legfőbb Ügyészségnek észrevételezésre, s ezek közül az ügyészség 283 tervezetre tett – nagyobb részt a szabályozás érdemére vonatkozó – észrevételt. Ezek között több jelentős, nagyobb terjedelmű törvénytervezet szerepelt, így kiemelendő – a már említett büntetőjogi és büntetőeljárás törvénymódosítás, valamint a Ket. végrehajtási szabályai mellett – a gazdasági társaságokról, a szövetkezetekről, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló törvénytervezet, amelyekre részletes észrevételeket tettünk és az egyeztetési eljárásban közvetlenül is kifejtettük álláspontunkat.

Az ügyészi gyakorlatban felvetődött és megoldandó kérdésekre többször felhívtuk a minisztériumok figyelmét. A Munkavállalói Résztulajdonosi Programról szóló 1992. évi XLIV. törvénnyel kapcsolatban például jeleztük az Igazságügyi Minisztériumnak, hogy az MRP szervezetek megszűnésére vonatkozó törvényi szabályozás hiányos, az ügyész keresetindítási jogát az MRP szervezetek megszüntetése iránt csak a törvény kiegészítésével lehet biztosítani. Felhívtuk a figyelmet arra a jogalkalmazásban jelentkező gondra is, hogy pusztán a cégiratokból nem állapítható meg, hogy az ún. EVÁ-s adóalanynak van-e a számviteli törvényből eredő letétbe helyezési és közzétételi kötelezettsége és így hivatalból vagy kérelemre mulasztás miatt a törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezésének adottak-e a feltételei. A felvetett problémák alapján a minisztérium mindkét esetben egyetértett a jogi szabályozás szükségességével.

G) A Közbeszerzések Tanácsával való kapcsolat

A közbeszerzésről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.) 375. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján a Közbeszerzések Tanácsának tagja – más személyek mellett – a legfőbb ügyész által kijelölt személy. Ezt a feladatot a magánjogi és közigazgatási jogi legfőbb ügyész helyettes látja el. Feladatai alapvetően a Kbt. 379. § (1) bekezdésének a)-p) pontjaiban foglalt, a Közbeszerzések Tanácsa hatáskörét meghatározó rendelkezésekből adódnak.

Tanács tagi minőségében részt vesz a Tanács ülésein, véleményt nyilvánít a közbeszerzési eljárást érintő jogszabály-tervezetekről és a Tanács ajánlásainak tervezeteiről.

A Kbt. 327. § (1) bekezdésének a) pontja alapján a Közbeszerzések Tanácsának tagjai jogosultak arra, hogy kezdeményezzék a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásának hivatalbóli megindítását.

A legfőbb ügyész helyettes a Tanács tagjaként a közvetlenül hozzá vagy az ügyészséghez benyújtott kérelmek alapján 2005-ben is több ügyben kezdeményezte a Döntőbizottság eljárásának megindítását.

H) Az ügyészi szervezet kommunikációja

A Legfőbb Ügyészség kommunikációs szempontból rendkívül aktív évet zárt. Napi rendszerességgel adunk felvilágosítást a közérdeklődésre számot tartó és a közvéleményt foglalkoztató ügyekben folytatott eljárások részleteiről. Az ügyészi szervezet tevékenységéről szóló híryananyagok naponta jelentek meg az írott és elektronikus sajtóban. A legfőbb ügyész 2005-ben 5 ún. „nagyinterjú” adott (HVG, Heti Válasz, Népszabadság, Vadász Lap, Magyar Nemzet), rádióban és televízióban (Info Rádió, Nap TV, TV2, Duna TV, Hír TV, M1, BP TV, ATV) összesen 16 alkalommal nyilatkozott hosszabb terjedelemben. A Legfőbb Ügyészség sajtószóvivő ügyésze 27 esetben jelent meg és nyilatkozott az elektronikus médiában.

A Legfőbb Ügyészség az elmúlt évben összesen hét sajtótájékoztatót tartott:

- 2005. február 11-én a legfőbb ügyész tájékoztatást adott néhány közérdeklődésre számot tartó, folyamatban lévő ügy állásáról;
- 2005. március 1-jén dr. Polt Péter legfőbb ügyész és dr. Bene László országos rendőrfőkapitány közös sajtótájékoztató keretében tájékoztatta a nyilvánosságot az ún. kecskeméti maffia-ügyben folytatott nyomozás részleteiről;
- 2005. március 17-én a legfőbb ügyész tájékoztatást adott az ügyészi szervezet 2004. évben elért eredményeiről;
- 2005. május 30-án a legfőbb ügyész az Európa Tanács képviselőinek jelenlétében ismertette az Európa Tanácsi tagállamok legfőbb ügyészeinek budapesti konferenciáján elért eredményeket;
- 2005. augusztus 29-én a Legfőbb Ügyészség szóvivője demonstrációs sajtótájékoztatót tartott a Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatalban;
- 2005. augusztus 30-án a Legfőbb Ügyészség sajtótájékoztató keretében ismertette az ún. K&H ügyben keletkezett vádirat honlapra történt feltételével kapcsolatos vizsgálat megállapításait;

– 2005. október 5-én dr. Nánási László megyei főügyész tájékoztatta a közvéleményt az ún. paprika-ügyben tett ügyészi lépésekről.

Ezen kívül sajtónyilvánosságot kapott a 2005. június 10-én, az Ügyészség Napja alkalmából rendezett központi ünnepség; továbbá a 2005. december 1. napján tartott Országos Vezetői Értekezlet, amelyen részt vett dr. Sólyom László, a Magyar Köztársaság elnöke.

2005-ben is kiemelt figyelmet fordítottunk a közvélemény gyors, pontos és félreértésektől mentes tájékoztatására. A Legfőbb Ügyészség Kabinetirodája 10 alkalommal adott ki sajtóközleményt a Magyar Távirati Irodának, további 16 esetben tette közzé véleményét és álláspontját az ügyészség hivatalos honlapján közlemény formájában.

Az ügyészség kommunikációs tevékenységében nagy szerepet játszott a szervezet *helyi eredményeinek*, illetve megyei, helyi szinten az országos eredmények bemutatása. A legfőbb ügyész 2005-ben, az összügyészi évértékelő értekezlet alkalmával sajtótájékoztatót tartott a média helyi képviselői számára: Békés, Fejér, Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar, illetve Komárom-Esztergom megyében, továbbá nyilatkozott az ügyészségi székházavatók alkalmából.

I) Az ügyfelek tájékoztatása

A Legfőbb Ügyészség Panaszirodája a hozzá panasszal, kérelemmel, bejelentéssel forduló személyeket 2005-ben is naponta fogadta.

A Panaszirodán szolgálatot teljesítő ügyészek az ügyfeleket kérelmük alapján felvilágosítással látták el, írásbeli beadványaikat átvették és továbbították az ügyben illetékes szervezeti egységekhez. A félfogadó ügyészek az ügyfeleket jogaikról – s amennyiben a kérelem ügyészi hatáskörben nem volt orvosolható, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságról – tájékoztatták.

A 2005. évben 1.070 ügyfél jelent meg a Panaszirodán.

Az ügyforgalom összetételét illetően magánjogi problémával 344 személy, közigazgatási kérelemmel 104 fő, büntetőjogi tárgyú kérelemmel 622 személy fordult a Legfőbb Ügyészség Panaszirodájához.

A magánjogi és közigazgatási tárgyú kérelmek, beadványok részben folyamatban levő, részben olyan jogerősen befejezett ügyekre irányultak, amelyek a panaszos számára kedvezőtlen eredménnyel zárultak, s ezért a

jogerős döntés ellen további, rendkívüli jogorvoslati lehetőségekkel kívántak élni. A többszörös, ugyanazon ügyben előterjesztett beadványok új tényeket nem tartalmaztak, ismételték a korábban előadottakat.

A büntetőjogi tárgyú panaszok közül 528 a nyomozás elutasítása, a nyomozás megszüntetése, a nyomozás határidejének meghosszabbítása ellen irányuló felülbírálati indítvány vagy ellenvetés volt. Az ugyanazon ügyben visszatérő panaszok a nyomozást elutasító és a nyomozást megszüntető határozatok ellen irányultak. A feljelentők nem kívántak belenyugodni abba, hogy feljelentésük nem bírósági eljárással zárult.

A büntetőbírók ítéleteit 94 fő sérelmezte. A jogerős büntetőbírói ítéletek ellen többnyire felülvizsgálati indítványt terjesztettek elő, elsődlegesen anyagi jogszabálysértésre hivatkozással, mivel nem követték el bűncselekményt. Sérelmezték továbbá az elhúzódó bírósági eljárásokat és – a panaszosok szerint – nem megfelelő védői tevékenységet az eljárás során.

Az írásbeli beadványok átvételére és továbbítására 446 esetben került sor, 624 személy részére történt tájékoztatás és tanácsadás.

Az ügyfelek nagyobb hányada nem ügyészséghez tartozó problémával kereste fel a Legfőbb Ügyészség Panaszirodáját, gyakran ügyvéd helyett jogi tanácsért jöttek, gyakran pedig az ügyvéd által adott tanácsok kontrollálását kérték.

Egyre gyakoribb az olyan panaszosok megjelenése, akik az ügyeik viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkeznek. Ezen személyek meghallgatása, ismétlődő, ugyanazon témájú beadványaik átvétele – gyakran ingerült, betegsükből adódó fokozott indulati állapotuk miatt – rendkívüli türelmet és fokozott gondosságot igényel.

6. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége

A) Nemzetközi kapcsolatok

a) A magyar ügyészi szervezet nemzetközi kapcsolatait a 2005. évben is – a korábbi évek gyakorlatának megfelelően – az igen széleskörű nemzetközi kapcsolatok fenntartása és fejlesztése, illetve új nemzetközi kapcsolatok kiépítése jellemezte mind az Európai Unió tagállamaival, mind pedig az azon kívüli európai és más kontinensek országaival való kapcsolatokban.

E kapcsolatok közül a legfontosabb, és egyúttal a 134 éves ügyészség történetének legkiemelkedőbb és legsikeresebb nemzetközi eseménye volt az Európa Tanács és a magyar ügyészség közös szervezésében az Európai Legfőbb Ügyészek Konferenciájának 6. ülése, amelyre az Európa Tanács felkérése alapján 2005-ben Budapesten került sor.

Az európai kontinens 46 állama legfőbb ügyészeinek 2000 óta évente tartott tanácskozását jelentő Konferencia magyarországi megrendezése egyben jól demonstrálta a magyar ügyészi szervezet tevékenységének összeurópai elismertségét is.

A konferencia szakmai és szervezési előkészítésében a legfőbb ügyész – miután 2004-ben az éves legfőbb ügyészi konferenciák előkészítéséért felelős szűk körű legfőbb ügyészi testület tagjává megválasztották – mindvégig aktívan részt vett.

A 2005. május 29-31. között megtartott konferencia különös fontosságát, továbbá nem csupán az ügyészi szervezet, de az egész ország szempontjából is kiemelkedő jelentőségét mutatta, hogy a Konferenciát a Magyar Köztársaság elnöke nyitotta meg az Országgyűlés épületében, és a rendezvényt más közjogi méltóságok mellett több miniszter is jelenlétével tisztelte meg.

Emellett számos nemzetközi igazságügyi formáció, így a Nemzetközi Büntetőbíróság, az Eurojust és az Európai Igazságügyi Hálózat képviselői is részt vettek a konferencián, jelezvén, hogy a legfőbb ügyészi Konferenciának mindazokkal a nemzetközi intézményekkel erősítenie kell a kapcsolatait, amelyek a büntető igazságszolgáltatás rendszerében fontos szerepet játszanak.

Az Európa Tanács 46 tagországa közül 42 külföldi ország 145 képviselője vett részt a mind szakmai, mind pedig szervezési szempontból kiválóan sikerült konferencián, amelynek eredményei közül mindenképpen meg kell említeni, hogy – hosszas előkészítő munka után – itt került sor az európai ügyészek Etikai Kódexének elfogadására, amelyet éppen ezért „Budapesti Irányelvek” alcímmel is ellátott az Európa Tanács. A Konferencia záróülésén egyhangúlag került elfogadásra az a záródokumentum, amelyben a megjelentek elismerésüket fejezték ki a legfőbb ügyésznek és kollégáinak a Konferencia kiváló megrendezéséért és azért a vendégszeretetért, amelyben a résztvevőket részesítették.

A sikeres Konferencia és szakmai munka eredményeként 2005. júliusában az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága döntött arról, hogy a legfőbb ügyészi konferenciák előkészítéséért felelős korábbi szűk körű legfőbb ügyészi testület (Co-ordinating Bureau) Konzultatív Tanácscá (Consultative Council of

European Prosecutors) – az ET Miniszteri Bizottságának intézményesített tanácsadó testületévé – alakul. Ebben a magyar legfőbb ügyész képviseli a szervezetet.

A legfőbb ügyész 2005-ben ezen túlmenően számos fontos nemzetközi szakmai tárgyalást folytatott és rangos szakmai tanácskozásnak volt előadója. Ezek közül mindenképpen említést érdemel az EU tagországok Igazságügyi Együttműködési Egységénél, az Eurojust-nál Hágában tett 2005. februári munkalátogatás.

A legfőbb ügyész hagyományosan nem csupán résztvevője, de előadója is az EU tagállamok legfőbb ügyészei évente megrendezett szakmai tanácskozásának, az Eurojustice Konferenciának. A 2005-ben Lisszabonban tartott Konferenciának szintén egyik előadója volt, ahol egyúttal felkérést kapott arra, hogy a 2007-ben tartandó Eurojustice Konferenciának Magyarország adjon otthont.

A Magyar Köztársaság Ázsiával kapcsolatos külpolitikájába is illeszkedő, kiemelkedő jelentőségű esemény volt 2005-ben az Ázsia-Európa Találkozó (ASEM) keretében Kínában (Shenzhen) megrendezett Első Legfőbb Ügyészi Konferencia, amelyen Ázsia legfőbb ügyészein kívül valamennyi EU tagország legfőbb ügyésze, illetve számos nemzetközi szervezet képviseltette magát. A magyar ügyészség nemzetközi presztízsét jól jelzi, hogy a legfőbb ügyész tartotta az egyik vitaindító főelőadást (keynote speech a nemzetközi igazságügyi együttműködésről), illetve elnökként vezette az információcsere és képzés témakörében tartott félnapos plenáris ülést.

A shenzheni konferencia fő témái a nemzetközi szervezett bűnözés, a korrupció, a terrorizmus, a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények elleni közös küzdelem, illetve az ügyészek képzésével kapcsolatos együttműködés és információcsere kérdései voltak.

A konferencián közös záródokumentum aláírására került sor, amely a szervezett bűnözés, a korrupció, a terrorizmus, a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények elleni harc vonatkozásában fogalmaz meg az ügyészi együttműködéssel, információcserevel kapcsolatos célkitűzéseket.

Az ügyészi szervezet nemzetközi kapcsolatainak rendszerébe szorosan illeszkedik a Legfőbb Ügyészek 2. Világtalálkozója, amelyre a katarai Doha-ban került sor, s ahol a katonai főügyész képviselte a magyar ügyészséget.

A legfőbb ügyész és helyettesei mind belföldön, mind külföldön számos további nemzetközi vonatkozású konferencián, szemináriumon, szakértői

tanácskozáson és tapasztalatsere-látogatáson vettek részt, amelyek keretében tárgyalásokat folytattak az egyes országok igazságügyi szerveinek vezető beosztású képviselőivel.

2005-ben a kétoldalú legfőbb ügyészi találkozókat is az igen intenzív munkakapcsolatok jellemezték. A legfőbb ügyész meghívására Magyarországra látogatott az ukrán, a szász tartományi, az osztrák, a román és a horvát legfőbb ügyész, valamint a kínai legfőbb ügyész első helyettese által vezetett küldöttség.

E látogatások alkalmával a delegációk az ügyészségi vezetőkön kívül többnyire az Alkotmánybíróság elnökével és helyettes elnökével, az Országgyűlés alelnökével, a Legfelsőbb Bíróság elnökével, illetve elnökhelyettesével, valamint az igazságügy-miniszterrel folytattak megbeszéléseket és került sor kölcsönös tapasztalatszerésre.

A legfőbb ügyész a külföldi partnerügyészség meghívása alapján ausztriai és romániai kétoldalú hivatalos tárgyalásokat folytatott.

A megbeszélések fő témája többek között a jogsegélyügyekben történő segítségnyújtás volt, különös tekintettel a büntetőügyekben történő ügyészi együttműködés európai uniós keretek közötti közvetlen kapcsolatokon alapuló lehetőségeinek gyakorlati alkalmazására.

A legfőbb ügyész és helyettesei az év során több alkalommal fogadtak magas rangú külföldi igazságügyi vezetőt, közöttük a spanyol, a lengyel és a szlovák Legfelsőbb Bíróság elnökét, a bajor és a litván igazságügy-minisztert, olasz parlamenti képviselőt, valamint a kínai igazságügy-miniszter helyettesét.

Alacsonyabb szintű vezetői részvétellel került sor a vietnámi Ellenőrzési Minisztérium, az Európa Tanács GRECO országcsoportjának szakértői küldöttségével történt tanácskozássra a Legfőbb Ügyészségen.

Az előző évekhez hasonlóan magyar ügyészek 2005-ben is nagyon sok nemzetközi – elsősorban az Európa Tanács keretén belül működő – szakértői munkacsoportban vettek részt, ezek közül is számottevő munkát jelentett a pénzmosás és a terrorizmus elleni fellépés, valamint a korrupció kérdéskörét érintő szakértői vizsgáló tevékenység.

A magyar ügyészek az év során is számos alkalommal – összesen 117 ügyész, ügyészségi titkár és fogalmazó részvételével – külföldön ismerkedtek az ügyészi együttműködés és az ügyészi tevékenység különböző szakterületeivel, mindenképp a trieri Európai Jogi, illetve Bírói Akadémia, a bírák és ügyészek posztgraduális képzését végző francia oktatási intézmény (Ecole Nationale de la

Magistrature), valamint a német tartományi igazságügyi minisztériumok, a Német Alapítvány a Nemzetközi Jogi Együtműködésért elnevezésű szervezet, továbbá a holland igazságügyi szervek által szervezett idegen-nyelvű tudományos konferenciákon, szemináriumokon, tanulmányutakon és szakmai cserelátogatásokon.

A kétoldalú ügyészségi kapcsolatok fontos része továbbá a határ menti ügyészségekkel kialakított kiváló jogsegély-kapcsolati együtműködés és a jó partneri viszony fenntartása, folyamatos szélesítése. Ennek keretében rendszeresen a kölcsönös látogatások és tapasztalatcserek.

2005-ben a Csongrád Megyei Főügyészségen két francia fellebbviteli bíróság, illetve a Szabadkai Kerületi Ügyészség küldöttsége között került sor tapasztalatcsereére, a Nógrád Megyei Főügyészségen pedig egy szlovák, a nagykürtösi járási ügyészségi küldöttség tett látogatást, illetve innen látogatott küldöttség Besztercebányára.

b) A Katonai Főügyészségnek, a legfőbb ügyész által jóváhagyott terv alapján, viszonylagos önállósággal ápolta nemzetközi kapcsolatait az a törekvés jellemezte, hogy minél több hasznosítható ismeretet biztosítson a NATO-n belüli, illetve a különböző válságkezelő nemzetközi katonai műveletekben való hatékonyabb közreműködés érdekében. Ennek jegyében került sor a Katonai Főügyészség küldöttségének dániai és romániai megbeszéléseire, illetve a szlovák katonai főügyész magyarországi látogatására.

A Katonai Főügyészség, valamint a Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság 2005. szeptember 28-a és október 1-je közötti időben rendezte meg a budapesti nemzetközi katonai büntetőjogi konferenciát. A magyar és angol munkanyelvű konferencia – amelyen 28 ország több mint 40 küldötte vett részt – a válságkezelő műveletek során alkalmazandó közös katonai fegyelmi és büntetőjogi kódex megteremtésének realitásait, illetve az annak tartalmára, rendelkezéseire vonatkozó elképzeléseket elemezte. A konferencia teljes anyagát az ENSZ elismert, hivatalos tanácsadó testületének, a Nemzetközi Katonai Jogi és Hadijogi Társaságnak (Brüsszel) is megküldték, amely hivatott az ezzel kapcsolatos tennivalók koordinálására.

B) Jogsegély-ügyek

A bűnözésben – különösen annak szervezett formájában – jelenlevő nemzetközi elem széleskörű, egyes esetekben több országra is kiterjedő hatékony nemzetközi együtműködést igényel.

A külállamokkal folytatott bűnügyi együttműködés lehetőségei folyamatosan bővülnek. Az elmúlt évben markáns változást hozott a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló európai egyezményt és a hatályban levő egyéb vonatkozó egyezményeket kiegészítő, az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. május hó 29-én kelt egyezmény, s kiegészítő jegyzőkönyve kihirdetése (a 2005. november 23-ától hatályos 2005. évi CXVI. törvény).

Az egyezmény az igazságügyi együttműködés terén új szabályozási elveket és új együttműködési formákat vezetett be. A teljesség igénye nélkül megemlítve pl. az ellenőrzött szállítások alkalmazásának biztosítását, a közös nyomozócsoport felállítása feltételeinek megteremtését vagy azt, hogy tagállami megkeresésre a másik tagállam területén fedett nyomozóként külföldi nyomozó hatóság tagja is eljárhat. Szabályozásra került a mind a földi alapú, mind a műholdas rendszerű távközlő hálózat lehallgatásának jogintézménye is.

Legfontosabb újításként általános és kötelező szabályként írja elő az Európai Unió egyezményben részes tagállamai tekintetében a területileg illetékes igazságügyi hatóságok közötti közvetlen kapcsolattartást. Ez a rendelkezés egyértelműen az eljárás gyorsítását szolgálja. Lényeges alapvető változás, hogy a végrehajtó állam a megkereső állam által kifejezetten megjelölt formai előírások és eljárási szabályok szerint teljesíti a kért intézkedést.

Lehetővé vált a jogsegélykérés jogi személy büntetőjogi felelősségének megállapítása miatt indult eljárásokban és szabálysértés esetén is.

A külföldi állampolgárságú bűnelkövetők száma az elmúlt évben 7.366 volt, ez 13,1 %-kal több az előző évinél, míg külföldi sértettek sérelmére 8.181 bűncselekményt követtek el.

A bűncselekmények összetételét tekintve a közrend elleni bűncselekmények – köz- és magánokirat-hamisítások, okirattal visszaélés – 28-82,5 % között mozgó aránya valamennyi külföldi bűnelkövetőnél első helyen áll. Ezt követik a vagyon elleni bűncselekmények.

A külföldiek által megvalósított bűncselekmények 37 %-át Győr-Moson-Sopron megyében követtek el. A fővárosban az elkövetési arány 21,3 % volt.

2005-ben 743 külföldi bűnelkövetővel szemben alkalmaztak kényszerintézkedést. A személyi szabadság korlátozására főleg közrend, vagyon, valamint államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények kategóriájában került sor. Bíróságaink 302 személyt helyeztek előzetes letartóztatásba.

A nem magyar állampolgár felelősségre vonására általában Magyarországon került sor. 3.961 terhelttel szemben került sor vádemelésre. Bíróságaink 1.102 külföldivel szemben szabtak ki határozott tartamú szabadságvesztés büntetést, de ebből 295 esetben a végrehajtást felfüggesztették. Az elkövetők 41,2 %-val szemben pénzbüntetés kiszabására került sor.

Az elkövetett bűncselekmények 2,4 %-ánál (237) kezdeményeztük a büntetőeljárás átvételét az elkövetők hazai hatóságánál.

A jogsegély különböző formái közül az eljárási jogsegély bír különös jelentőséggel a nyomozás eredményessége, a kár biztosítása, az elkövető személyének megállapítása szempontjából.

A 2005. évben 766 ügyben fordultunk külföldi hatósághoz jogsegélykérés igényével. A jogsegélykérelmek teljesítésének felgyorsítása, megkönnyítése és a szükséges koordináció biztosítása érdekében a 2004. évinél több ügyben kértük az Eurojust közreműködését. Az Eurojust rendelkezésre álló kapacitását azonban még – több új tagországhoz hasonlóan – nem sikerült optimális mértékben kihasználni. Kérelmeink többsége tanú kihallgatására, okiratok, banki információk megküldésére, biztosítási intézkedések megtételére irányult, s 3.200 határozat kézbesítését kértük.

Külállamoktól 608 jogsegélykérelem érkezett hozzánk, a fentebb írt hasonló kérésekkel.

A kérelmek teljesítésének időtartama a kérés komplexitásától függően általában 4-5 hónap. A jogsegély-megkeresések teljesítése során fokozott gondot fordítunk a szolgáltatott adatok bizonyítékként felhasználhatóságára. A bűnügyi nyilvántartás adataira vonatkozó információt napokon belül megkapja a kérelmező.

A tipikusan nemzetközi bűnkapcsolatban megvalósuló határokon átnyúló szervezett bűnözés, kábítószerrel visszaélés, a terrorizmus, a pénzmosás elleni együttes fellépés azonnali intézkedést igényel. Következésként a kért jogi segítséget haladéktalanul megadjuk.

C) A magyar ügyészség az Európai Unióban

A 2005. év az ügyészi szervezetben már a teljes jogú Európai Unió tagország jegyében telt, azaz az Európai Unió tagországgal járó kötelezettségek teljesítésével és a tagsággal járó jogosultságok gyakorlásával.

A magyar ügyészség számára ez azt jelentette, hogy a 2005. év volt az első olyan egész év, amikor ügyészi szervezet mind Eurojust-ban (a magyar nemzeti tag útján), mind pedig egyéb formációkban és szakértői csoportokban (Európai Igazságügyi Hálózat, terrorizmus elleni nemzeti levelezők, nemzetközi közös nyomozócsoportok nemzeti szakértői hálózata, OLAF kontaktpontrendszer, stb.) tagállami státuszban, aktívan közreműködött.

D) Az Eurojust-ban kifejtett magyar ügyészi tevékenység

Az Eurojust fiatal uniós szerv, amelyet 2002-ben az EU Tanácsának 2002/187/IB határozata hozott létre. Mint Hágában állandó jelleggel működő igazságügyi együttműködési szerv, a maga nemében egyedülálló nem csupán Európában, de világméretben is. Az EU Alkotmánytervezete szerint az Eurojustból jöhet majd létre az Európai Ügyészség.

Az Eurojustban minden tagállam egy nemzeti taggal képviselteti magát. A 2025/2004. (II. 5.) Korm. határozat alapján a magyar nemzeti tagot a legfőbb ügyész nevezte ki, és kiadta a 2002/187/IB határozat hazai végrehajtására a 2/2004. (ÜK. 2.) LÜ utasítást. A nemzeti tag a legfőbb ügyész közvetlen alárendeltségében működik.

Az Eurojust célja a határokon átnyúló, komolyabb tárgyi súlyú bűncselekmények európai dimenziókban, több tagországra kiterjedő kezelése, azok nyomozásának és vádhatósági üldözésének európai szintű koordinálása, a tagállamok igazságügyi együttműködésének javítása, beleértve a jogsegély- és egyéb kérelmek teljesítésének sokoldalú megkönnyítését.

A tagállam, illetve a Bizottság kezdeményezésére közreműködik a harmadik államokat, illetve a Bizottságot érintő vádhatósági tevékenység és nyomozás előmozdításában is. Kulcsszerepe van a terrorizmus elleni igazságügyi együttműködésben, továbbá hatásköre van az európai letartóztatási parancs, a közös nyomozócsoport és egyéb ügyekben. Szoros – a bűnügyi tárgyú EU jogalkotásra is kiható – kapcsolata van a Tanáccsal, a Bizottsággal, illetve az Európai Parlamenttel. Keretein belül működik a kétoldalú igazságügyi kontaktusokat szolgáló Európai Igazságügyi Hálózat (EJN). Kiemelt partnerei az Europol és az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF).

Hatáskörét az Eurojust a nemzeti tagok Kollégiumaként teljes ülésben, bizonyos esetekben egy vagy több nemzeti tag útján gyakorolja. A nemzeti tagok – akik tagállamuk magas beosztású ügyészei – a nemzeti jog alapján rájuk ruházott nemzeti ügyészi hatáskört is gyakorolhatják hazai területükön. A 25 nemzeti tagból álló Kollégium kiszolgálását saját EU adminisztratív személyzet végzi, amelynek létszáma 2005 végére meghaladta a 70 főt. Több nemzeti

tagnak saját tagállamából helyettese, illetve egy vagy több asszisztense is van. A magyar nemzeti tagnak 2004. május 1 - 2005. július 1. között segítsége nem volt. Az EU adminisztrációhoz tartozó titkára 2005. július elején kezdte meg működését.

2005-ben a nemzeti igazságügyi hatóságok által az Eurojust elé terjesztett ügyek száma eddig soha nem tapasztalt mértékben, 54 %-kal nőtt. Ez azt jelenti, hogy 2005-ben az Eurojust közel 600 regisztrált büntetőüggyel foglalkozott. Ebben természetesen nincs benne a nemzeti hatóságok sok százra tehető, konkrét ügyek kapcsán feltett vagy általános jellegű kérdése, amelyekre a nemzeti tagok rövid úton, regisztrálás és Kollégium elé terjesztés nélkül választ adtak, illetve megoldottak.

A magyar igazságügyi hatóságok (Legfőbb Ügyészség, Igazságügyi Minisztérium) által a Eurojust elé terjesztett ügyek számában szintén jelentős volt a növekedés (850 %), de áttörés még nincs (az abszolút szám ugyanis még mindig alacsony). A Magyarországgal azonos méretű Csehország ügyészsége pl. jóval gyakrabban veszi igénybe az Eurojustot, de némely nálunk kisebb új tagállam – pl. egyes balti államok, illetve Szlovénia – ügyészsége is megelőz bennünket az Eurojust elé terjesztett ügyek számában és minőségében. Ez azért aggasztó, mert a 2005. novemberében hatályba lépett 2005. évi CXVI. törvény, illetve a módosított 2003. évi CXXX. törvény alapján a Legfőbb Ügyészség központi hatóság szerepét az EU tagországok relációjában a területi ügyészségek közvetlen igazságügyi együttműködési és jogsegélykapcsolatai váltják fel, ami még nehezebbé teszi a magyar ügyek Eurojust felé terelését. (Az Igazságügyi Minisztérium kiadatási, illetve európai letartóztatási parancs ügyekben használja az Eurojustot, jó színvonalon.)

A magyar nemzeti tag az Eurojust megismertetését és gyakoribb igénybe vételét szolgáló minden lehetséges „marketing” lehetőséget megragadott. 2005. áprilisában az Európai Jogakadémia (ERA) szervezésében kb. 30 magyar ügyész számára tartott egynapos előadást az osztrák nemzeti taggal együtt az Eurojust előnyeiről és használatáról. Sikerült elérnie, hogy az Eurojust májusban Budapesten tartsa az európai elfogatóparancsról szóló stratégia értekezletét, amelyen valamennyi EU tagország nemzeti tagja és mintegy 80 ügyésze, bírása, igazságügyi minisztériumi tisztviselője mellett 40 magyar jogalkalmazó is részt vehetett. Ugyancsak sikeres pályázata eredményeként, EU forrásokból került sor szeptemberben a budapesti Eurojust marketing szemináriumra mintegy 60 vezető beosztású ügyész (Legfőbb Ügyészség, megyei főügyészhelyettesek, stb.) számára, amelynek előadói a magyar és más nemzeti tagok voltak.

A magyar nemzeti tag a szemináriumra 30 oldalas, az Eurojust igénybe vételéről szóló magyar nyelvű kézikönyvet (Vademecum) készített, amelyet a

résztevők megkaptak, de elektronikusan is elérhető minden ügyész számára. A nemzeti tag a kb. kéthavonta Budapesten töltött ún. „hazai hetet” a legfőbb ügyész sokoldalú tájékoztatása mellett arra használta, hogy az illetékes főosztályokat próbálja meggyőzni minél több ügy Eurojust elé vitelének hasznáról és szükségességéről, illetve arról, hogy az Eurojust közreműködésének sikere a minél korábbi Eurojust elé terjesztéstől függ.

Az Eurojust – mint új szerv – iránti idegenkedés csak a konkrét ügyek szintjén tapasztalható. Jó fogadtatásra talált, hogy a magyar igazságügy-miniszter, illetve a legfőbb ügyész nyitotta meg a Budapesten tartott Eurojust rendezvényeket. Ugyancsak nagyon kedvező visszhangja volt a legfőbb ügyész februárban az Eurojustnál tett hivatalos látogatásának, továbbá annak, hogy az Országgyűlés Rendszeti Bizottságának elnöke és két helyettese felkereste az Eurojustot, illetve az új hágai magyar nagykövet januárban az Eurojustnál bemutatkozó látogatást tett. Mindezek összhangban vannak azzal az érdeklődéssel és támogatással, amelyet más tagországok vezető politikai és szakmai tényezői részéről tapasztal az Eurojust.

Az Eurojust Kollégiuma hetente legalább két alkalommal tartott plenáris üléseinek a magyar nemzeti tag 2005-ben is aktív résztvevője volt és számos esetben sikerült álláspontját, illetve konstruktív kompromisszumra irányuló kezdeményezéseit elfogadtatni. A plenáris ülések napirendje többnyire nagyon zsúfolt, mivel a konkrét büntetőügyek elfogadásán, megtárgyalásán és lezárásán túl a Kollégium még számtalan egyéb üggyel is foglalkozik.

Az Eurojust különböző munkacsoportjai közül a magyar nemzeti tag 2005-ben az Eurojust teljesítményének növelésével/értékelésével (Performance Management Team), illetve az EU csalásokkal foglalkozó munkacsoportban (Fraud Team) tevékenykedett. A 2005. októberében tartott éves tervezési fórumon született döntésnek megfelelően mindkét munkacsoport bővült: az első fuzionált a konkrét büntetőügyek munkacsoporttal (Casework and Performance Management Team), a második pedig magába olvasztotta az összes, gazdasági bűncselekménnyel foglalkozó munkacsoportot (New Fraud Team). A magyar nemzeti tagnak jó esélye van, hogy 2006-ban ez utóbbi, kibővült munkacsoport elnökhelyettesévé, a jelenlegi elnök mandátuma lejártakor pedig elnökévé válasszák. Az már bizonyos, hogy 2006-tól a magyar nemzeti tag az EU intézmények releváns jogalkotási kezdeményezéseivel és tervezeteivel foglalkozó ún. „Brüsszel” munkabizottságnak (Brussels Team) is tagja lesz.

A Kollégium, illetve annak elnöke a magyar nemzeti tagot az Eurojust képviselőjében számos Hágán kívüli találkozóra, tárgyalásra és egyéb rendezvényre delegálta.

Az Eurojust Kollégiumának tagjaként a nemzeti tag 4-6 heti rendszerességgel találkozik a Tanács Főtitkársága és a Bizottsága illetékes képviselőivel. 2005. októberében látogatást tett az Eurojustnál F. Frattini, a Bizottság alelnöke és igazság- és belügyekért felelős biztosa is, magas rangú tisztségviselők kíséretében. Mindezeknek a találkozóknak állandó és központi témája a Tanács 2002/187/IB határozata végrehajtásának helyzete a tagállamokban, amely folyamatos vizsgálat tárgya.

Az egyik központi kérdés, hogy – figyelembe véve az Eurojust működése során folyamatosan szerzett tapasztalatokat is – milyen nemzeti jogforrásban indokolt végrehajtani a határozatot. A Bizottság véleménye az, hogy az Eurojust működéséhez és a tagállami hatóságokkal való zavartalan együttműködéséhez átlátható, egyértelmű és jogbiztonságot garantáló törvényi szabályozásra, vagy legalábbis lényegi eligazítást nyújtó legfőbb ügyészi utasításra vagy körlevélre van szükség [1. Jelentés a Bizottságtól, COM(2004)457 final].

Még ennél is fontosabb kérdés az Eurojust nemzeti tagoknak a határozat 9(3) cikke értelmében a nemzeti jog alapján nemzeti területen gyakorolható ügyészi jogokkal való felruházása. E téren a nemzeti tagok között nagy az egyenlőtlenség, ami végső soron rontja az Eurojust határfokát és akadályozza az Eurojust (és az érintett nemzeti tagok) hatékony együttműködését a nemzeti hatóságokkal. A Tanács felhívására (l. 12561/4/04 Council Conclusions, 6. pont) az Eurojust legutóbb 2005. július 17-én tett jelentést a nemzeti tagok ügyészi hatásköréről, amelyet azonban a Tanács nem talált kielégítőnek. Az ügyészi jogkörök helyzetét a Tanács és Bizottság 2006. első felében ismét vizsgálja.

Mint egyéb kérdésekről is, minderről a magyar nemzeti tag folyamatosan tájékoztatta a legfőbb ügyészt, javaslatot téve a 2002/187/IB határozat hazai végrehajtására kiadott 2/2004. (ÜK. 2.) LÜ utasítás módosítására a fenti követelményeknek megfelelés, valamint az arra érdemes büntetőügyek Eurojust elé terjesztésének előmozdítása érdekében.

Az EU Alkotmánytervezet jelenlegi helyzetére és – egyebek között – a luxemburgi EK Bíróság szeptemberi 13-i ítéletére (C-176/03) figyelemmel a jelenlegi szerződéses keretben kezdődtek meg a 2002/187/IB határozat felülvizsgálatának előmunkálatai. Amint Frattini alelnök jelezte, 2006-ban a Bizottság Közleményt (Communication) ad ki az Eurojust továbbfejlesztéséről. Az Eurojust belső munkálataival (ügyek Eurojust elé terjesztése akadályainak beazonosítása, jövőkép kialakítása) egyidejűleg 2005-ben megkezdődött egy 2006-ban az Eurojust megerősítéséről és jövőjéről tartandó magas szintű konferencia előkészítése is.

7. Az ügyészség személyügyi helyzete

A) Az ügyészség személyügyi helyzete

A Magyar Köztársaság ügyészségének személyügyi helyzetét a 2005. évben is az előző évekre jellemző folyamatok határozták meg. Indokolt azonban kiemelni, hogy a 2004-ben felállított debreceni és győri fellebbviteli főügyészségek 2005. január 1. napjával kezdték meg a működésüket és – mint arról az 1. pont is szólt – 2005. október 1-jével az Országos Kriminológiai Intézet keretében, annak önálló szervezeti egységként létrejött a Magyar Ügyészképző Központ.

A költségvetés a 2005. évre vonatkozó – az ügyészi feladatok jogszabályi változására (növekedésére) figyelemmel megfogalmazott – létszám iránti igényeinket nem támogatta.

A munkaerőmozgás vizsgálata alapján megállapítható, hogy a 2003. évi – 146 ügyészi – kinevezési „csúcshoz” viszonyítva, a 2004. évhez hasonlóan, a kinevezettek száma jelentősen csökkent. Az elmúlt évben összesen 99 ügyész kinevezésére került sor.

A korábbi évhez hasonlóan – a várható változásokra figyelemmel – történt meg a kinevezhető fogalmazók számának a meghatározása. A 2005-ben kinevezett fogalmazók száma 86, az ügyészségi titkároké pedig 95 (a 2004. évben kinevezettek száma 56, illetve 88 volt).

A tárgyidőszakban a 99 ügyészi kinevezéssel szemben összesen 57 ügyésznek szűnt meg a szolgálati viszonya. A megszűnések aránya a korábbi évekhez mérve viszonylag magasként értékelhető; 2003-ban 42, 2004-ben 34 volt. A korábbi évekhez képest magas megszűnési mutatón belül jelentős volt a (saját vagy a munkáltató által kezdeményezett) nyugállományba vonulások aránya. Az elmúlt évben 32 ügyész szolgálati viszonya szűnt meg nyugállományba vonulás miatt. (Ez a szám 2003-ban 12, 2004-ben pedig 6 volt)

A 2003. évhez viszonyítva arányaiban nem észlelhető jelentős változás a titkári és a fogalmazói szolgálati viszony megszűnések számában. Míg a 2004-ben 1 ügyészségi titkár és 7 fogalmazó szolgálati viszonya szűnt meg, addig 2005-ben 4, illetve 3 a megszűnések száma. (Kedvezőbbként értékelendő a helyzet, amennyiben figyelembe vesszük, hogy 2004-ben a kinevezett titkárok és fogalmazók száma 88, illetve 56 volt, míg 2005-ben ugyanez a szám 95 és 86.)

A korábbi évekhez hasonlóan megállapítható, hogy az érdeklődés az ügyészi pálya iránt változatlanul jelentős. Az utánpótlás helyzete egyértelműen kedvező.

A viszonylag nagy számú ügyészi kinevezés ellenére a korábbi évekhez hasonlóan most is említést érdemel a létszámhiány, ez az előző évi 9,5%-ról 8,5%-ra csökkent.

Az ügyészség létszámgazdálkodásához kapcsolódóan indokolt arra utalni, hogy az ügyészi állomány utánpótlását elsődlegesen jelentő fogalmazók felvételekor nem látható előre az elkövetkező 5 év alatt bekövetkező feladatnövekedés és ebből következően az ügyészségi feladatok növekedésének létszámvonzata sem. Az újonnan megnyílt ügyészi álláshelyeket ezért átmenetileg fogalmazók töltik be.

A korábbi évek tapasztalataihoz hasonlóan az ügyészi álláshelyekre kiírt pályázatokra mindenekelőtt az ügyészségi titkári, ügyészi gyakorlattal rendelkezők nyújtottak be a pályázatot, de más területen dolgozó jogászok köréből is számottevő volt az érdeklődés. Ennek ellenére még mindig voltak olyan pályázatok, amelyeknél a pályázók nem feleltek meg a követelményeknek, egy pályázat pedig – jelentkezés hiányában – maradt sikertelen.

Az ügyészség középtávú létszámgazdálkodását befolyásoló tényezőként kell említeni az Üsztv. 2004. évben elfogadott és 2005. január 2. napjától hatályos módosítását, amelynek eredményeként a nyugdíjkorhatárt elért ügyész a szolgálati viszonyából a 70. életéve betöltését megelőzően kizárólag kérésére menthető fel. A rendelkezés hatása a tényleges nyugdíjazás korhatárának felemelésében és ezzel az újonnan kinevezhető ügyészek létszámának befolyásolásában jelentkezik.

A Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény 58. §-ának (2) bekezdése alapján a legalacsonyabb ügyészi alapilletmény 2005. január 1. napjától havi 322.700 Ft-ra emelkedett.

A törvény egyes, a köztisztviselőket 2001. július 1. napjától megillető jogosultságokat vezetett be az ügyészségi alkalmazottak számára, így az angol, francia és német nyelvismeret hasznosítása esetén kiemelt pótlékot, a 35 év ügyészségi szolgálati viszony alapján járó jubileumi jutalmat, továbbá a lakásszerzéshez állami hitelgarancia-vállalást állapított meg. Ezen túl lehetővé tette a nem ügyész ügyészségi alkalmazott alapilletményének – a korábbi 20 %-os helyett – 30%-os mértékű megemelését.

A legalacsonyabb ügyészi alapilletmény változása következtében – ugyanazon időponttól, ahhoz igazodóan – emelkedett a beosztási, a vezetői, a cím- és a nyelvpótlék összege is.

A 2005. évet illetően utalni kell az ügyészi szervezet fegyelmi helyzetére is. Az utóbbi évek a kiszabott fegyelmi büntetések terén nem hoztak lényegi változást, ily módon az ügyészi szervezet fegyelmi helyzete változatlanul és egyértelműen jóként értékelhető.

B) Az ügyészek képzése, továbbképzése

A 2005. évben az ügyészi szervezet teljesítette a képzési, továbbképzési tervet. Az ügyészek háromnegyede részese volt a szervezett továbbképzés valamely formájának. A központi továbbképzés tervezése kiemelt figyelmet fordított a fogalmazók szakvizsga előtti képzésére, a titkárok képzésének beindítására, a kriminalisztikai oktatásra, az európai uniós szakmai ismeretek fejlesztésére. A tanfolyamok szervezésénél új elemeket iktattunk be: több külső előadót hívtunk, jobban támaszkodtunk a kiválóan felkészült főügyészségi ügyészekre az oktatásban, az európai követelményeknek megfelelően kidolgoztuk a tanfolyamok értékelését. A Balatonlellei Oktatási Központ felszereltsége lehetővé tette a legmodernebb technika alkalmazását, és ez hatékonyabbá tette az oktatást. A terv elfogadását követően történt döntés az 1. fejezetben már említett Magyar Ügyészképző Központ létesítéséről. A Központ – amely az Országos Kriminológiai Intézet keretében jött létre – 2006. januárban kezdte meg működését három régióban: Budapesten, Szolnokon és Balatonlellén, feladata az ügyészségi fogalmazók jogi szakvizsgára felkészítése, a titkárok felkészítése az ügyészi hivatás gyakorlására, a fogalmazóképzésben részt vevő instruktorok, oktatók, tanulmányi ügyészek módszertani oktatása, tankönyvek, tudományos publikációk megjelentetése az ügyészi utánpótlás képzésére. Bár az Ügyészképző Központ felállítása a már elfogadott 2005. évi továbbképzési programot nem módosította alapvetően, mégis kihatott néhány rendezvényre, hiszen a Központtal kapcsolatos „előmunkálatok” már októberben megkezdődtek.

A szervezeti és működési reformból adódó, illetve a jogszabályváltozások miatti képzési feladatok teljesítése érdekében ügyészek számára 14 tanfolyamot szerveztünk 440 ügyész részvételével. Többek között büntető- és magánjogi-közigazgatási jogi szakági főügyész-helyettesek, büntetés-végrehajtási, gyermek- és ifjúságvédelmi, főügyészségi sajtószóvivő ügyészek részesültek tanfolyami képzésben. Újabb 50 ügyész tett eredményes vizsgát a Rendőrtiszti Főiskola oktatói közreműködésével szervezett 3 hetes kriminalisztikai tanfolyam elvégzését követően.

A 2005. év ügyészségi továbbképzési tevékenységét is nagy mértékben befolyásoló eseménye volt Magyarország európai uniós csatlakozása. Számos nemzetközi vonatkozású hazai rendezvénynek voltak ügyészek résztvevői. A legfontosabb témák: korrupció, kábítószer-bűnözés, nemzetközi bűnügyi együttműködés, emberkereskedelem. A Belügyminisztérium, a Külügyminisztérium, az Országos Rendőr-főkapitányság, továbbá más hazai és külföldi intézmények, alapítványok belföldi rendezvényeinek mintegy 180 ügyész résztvevője volt. Jelentősége miatt kiemelendő a trieri székhelyű Európai Jogi Akadémia és a Legfőbb Ügyészség közös rendezvényeként „Az igazságügyi együttműködés büntetőügyekben” címmel szervezett tanfolyam, valamint a hágai székhelyű Eurojust budapesti stratégiai értekezlete, továbbá marketing szemináriuma, amelyeken a magyar ügyészek megismerkedhettek az európai igazságügyi együttműködés intézményrendszerével, konkrét működési mechanizmusával, az európai elfogatóparancs intézményével és az Eurojust szervezetével.

A külföldi tanulmányutakon, tapasztalatcseréken, konferenciákon való részvétel is fontos része az ügyészek továbbképzésének. 80 külföldi rendezvényen mintegy 110 ügyész vett részt. Minden olyan lehetőséget felhasználtunk, amelyet más – főként európai uniós – országok képzési intézményei ajánlottak fel. A felajánlott rendezvények közül úgy történt a magyar ügyészi szervezet részvételi szándékának jelzése, hogy az ügyészi munkát legaktuálisabban segítő területek és témák szerepeljenek. Így a pénzmosás, a gazdasági bűnözés, a szervezett bűnözés, a nemzetközi szintű nyomozási együttműködés, a tanú- és áldozatvédelem voltak gyakori témái a külföldi szemináriumoknak, konferenciáknak, tanfolyamoknak. A külföldi képzési lehetőségek igénybevételének feltétele volt a magas szintű nyelvtudás.

Az idegennyelv-tudási arányok tovább javultak. 2005 végén az ügyészi állomány 49,8%-a rendelkezett idegennyelv-tudással. A legfőbb ügyészségi ügyészek esetében ez az arány 48,6%, a területi ügyészségi ügyészeknél 38%, titkároknál 74,6%, fogalmazók között 90%. Kiemelendő, hogy a területi ügyészségi beosztott ügyészeknél és a titkároknál 10%-ot meghaladó volt az emelkedés 2004. évhez képest. Néhány további adat: 478 az angol, 368 a német és 49 a francia közép- vagy felsőfokú nyelvvizsga.

A szakmai továbbképzés része az ügyészek posztgraduális tanulmányai támogatása. 2005-ben további 26 ügyésszel, titkárral kötöttünk tanulmányi szerződést, másoddiplomát adó szakjogász tanulmányok folytatására, s ezzel közel 100 főre nőtt a tanulmányi szerződéssel posztgraduális tanulmányokat folytató ügyészek száma. Az év végéig az egyetemek jogi, illetve közgazdasági karai keretében működő posztgraduális szakokon 309 ügyész, titkár már megszerezte diplomáját, s ez több mint egyötöde az ügyészi állománynak. Ebből

111 ügyésznek gazdasági büntetőjogi szakjogászi, 46 ügyésznek európai jogi szakjogászi, 32 ügyésznek környezetvédelmi szakjogászi oklevele van.

Az ügyészi utánpótlást jelentő fogalmazók kiválasztása és képzése területén jelentős előrelépést sikerült elérni. Ez azért rendkívül fontos, mert a jövő ügyészségét határozza meg, hogy milyen felkészültségű jogászokból lesznek az ügyészek. Az ügyészi pálya iránti érdeklődést bizonyítja, hogy a 2005 júniusában a meghirdetett 80 fogalmazói álláshelyre 566-an nyújtottak be érvényes pályázatot. A felvettek között 8 jogi kar végzősei képviseltették magukat. A kinevezett fogalmazók 35%-a „summa cum laude”, 65%-a pedig „cum laude” minősítéssel kapott diplomát. Az utánpótlás kiválasztása nemzetközi szinten is elismert rendszerré vált, amelyben a fogalmazók felvétele országosan egységes elvek és szempontok alapján történik. Számos rendezvény, konferencia, pályázat, külföldi tanulmányút résztvevői voltak a fogalmazók. A jogi szakvizsgára készülő fogalmazók vizsgarészenként szervezett központi képzésének is köszönhetően az összes szakvizsgázó fogalmazó 80%-a – a jogszabály által megszabott legrövidebb idő alatt – „kitűnő”, „jeles” vagy „jó” eredménnyel tett szakvizsgát. Az ügyészi pályára felkészítés még szervezettebbé és eredményesebbé válik a Magyar Ügyészképző Központ keretében folyó oktatással.

C) A katonai ügyészség személyügyi helyzete

A katonai ügyészi szervezet személyügyi helyzetében lényeges változást a 2005. év sem hozott, változatlanul a korábbi évek pozitív tendenciái érvényesültek.

A kiegyensúlyozott, színvonalas, nyugodt munkavégzés feltételei – néhány technikai jellegű, főleg az informatikával összefüggő kisebb problémától eltekintve – biztosítottak voltak; emberi oldalról pedig a személyi állomány szinte változatlan összetétele, szakma- és hivatásszeretete, mint meghatározó tényező volt a jellemző.

A személyi állomány körében minimális volt a létszámmozgás, mely részben természetes okokra (nyugdíjazás), illetve ügyészi szervezeten belüli áthelyezésre volt visszavezethető.

Az állomány utánpótlása tervszerű és folyamatos volt. 2005. decemberében a katonai ügyészi szervezetben 60 katonai ügyész, 5 titkár és 7 fogalmazó teljesített szolgálatot (számuk összesen az ügyészi létszám 17 %-át tette ki). A katonai ügyészi testület korátalaga 40,5 év.

A katonai ügyészi szervezet a képzési és továbbképzési célkitűzéseit is teljesítette. Az ügyészi állomány tagjai a Legfőbb Ügyészség által szervezett központi, míg az adminisztratív állomány a saját szervezésű továbbképzéseken vett részt.

A változó igényeknek és követelményeknek megfelelően a katonai ügyészi szervezet évek óta fokozott gondot fordít az ügyészi állomány nyelvi és szakmai képzésére, amelyet – a lehetőségekhez képest – munkaidő-kedvezményel és tanulmányi szerződések kötésével segítettek elő és. Részben ennek eredményeként, a katonai ügyészek 56 %-a rendelkezik egy vagy több nyelvből közép- vagy felsőfokú nyelvvizsgával, illetve posztgraduális képzés keretében 9 ügyész szerzett szakjogász oklevelet. A fentiekén túl, 2005-től 6 ügyész nyelvi, 4 pedig szakjogász képzésen vett, illetve vesz részt.

A katonai ügyészi testület összességében jónak értékelhető fegyelmi helyzetében ez évben sem következett be lényeges változás. A 7 szervezeti egység közül 6-nál egyáltalán nem került sor fegyelmi eljárásra, míg a legnagyobb szervezeti egységnél előforduló fegyelemsértések is egyszerű megítélésű, csekély tárgyú súlyú cselekmények voltak.

8. Az ügyészségi informatika

Az ügyészségen 2000-ben, a korábbinál lényegesen nagyobb léptékben elkezdett – a jelentős költségigénye miatt szakaszosan megvalósuló – létesítési és fejlesztési munka eredményeként működik egy minden telephelyet érintő, országos táv-adatátviteli – 2001-ben még ISDN kapcsolatokra, 2003-tól bérelt vonalakra – épülő hálózat.

Ezen országos ügyészségi informatikai hálózat (Praetor Net) keretében érhető el az Informatikai Központ, illetve annak szolgáltatásai.

Az a cél, hogy az ügyészség informatikai támogatása magas szintű, korszerű maradjon, az informatikai hálózat folyamatos, az egyes elemek összehangolt fejlesztése útján valósítható meg. Ehhez az amortizálódó eszközöket cserélni, a közreműködő szakemberek tudását aktualizálni kell. Sajnos ezt egyre inkább akadályozza az anyagi és személyi erőforrások hiánya.

A 2003-2008. évre vonatkozó ügyészségi Informatikai Stratégiai Terv továbbra is alapvető célként kezeli azt az igényt, hogy az ügyészi szervezet minden érdemi tevékenységet végző tagja az ügyészségi hálózatba kötött számítógéppel rendelkezzen, amely a munkáját támogató alkalmazások, adatok on-line elérését biztosítja.

A hálózat szolgáltatásai kiterjednek a korszerű és gyors információ átadást biztosító elektronikus levelezésen túl, az Internet elérésére, egyes ügyészségi irodai munkát támogató adatbázisok, nyilvántartások on-line lekérdezésére.

2005. évi informatikai célú kiadásaink fedezetül részben a PHARE támogatások utolsó maradványa (800 eEU támogatás + 500 eEU társfinanszírozás), részben az ügyészségi költségvetésből biztosított 236 millió forint szolgált.

A társfinanszírozás összegén felül rendelkezésre álló összeg felhasználásával a szervezeti és elhelyezési körülmények változásához, illetve a létszámnövekedéshez igazodva táv-adatátviteli és lokális hálózat-fejlesztéseket valósítottunk meg, illetve munkaállomásokkal növeltük az informatikai eszközállományt. Valamennyi gépet irodai szoftvercsomaggal és a hálózat szolgáltatásainak igénybevételét biztosító szoftverekkel felszerelve telepítettük.

Kiemelt figyelmet fordított az ügyészség a betörés- és vírusvédelmi rendszerek szoftvereinek és adatbázisainak rendszeres frissítésére, fejlesztésére, valamint minden új eszközre történő kiterjesztésére.

2005 júniusára az országos informatikai hálózat kiépítettsége – a szerverek és munkaállomások számát tekintve – lényegében 100 %-ossá vált. A Magyar Köztársaság ügyészségének valamennyi szervezeti egysége rendelkezik a táv-adatátviteli hálózatba kapcsolt lokális hálózattal, 3.200 ügyészségi alkalmazott éri el – saját munkaállomásán keresztül, jogosultságainak megfelelően – az ügyészségi informatikai hálózat meghatározott szolgáltatásait.

Az ügyészi szervezet központi szerepet tölt be a büntetőeljárásban és fontos részvevője az igazságszolgáltatásnak. Feladatai ellátásához nélkülözhetetlen adatainak megfelelő védelme, a gyors és kölcsönös információcsere szervezeten belül, valamint a társzervekkel és más országos hatáskörű szervekkel.

A bűnüldözés eredményessége, az igazságszolgáltatás hatékonysága nagymértékben múlik az azt támogató informatikai rendszerek minőségén, biztonságán, valamint az információk és adatok megbízhatóságán, hitelességén.

A táv-adatátviteli hálózat létrejötte egyrészt lehetővé, másrészt viszont elengedhetetlenné tette a megfelelő informatikai biztonság megteremtését. A technikai eszközök beszerzése, folyamatos naprakészen tartása mellett kiemelt figyelmet fordítunk az informatikai biztonsági szabályozás fokozatos bevezetésére, az ebből eredő feladatok végrehajtására, illetve előkészítésére.

2005. január 1-jével hatályba lépett a Magyar Köztársaság ügyészségének részletes informatikai biztonsági alapelveit és védelmi célkitűzéseit tartalmazó legfőbb ügyészi utasítás.

Az ügyészségi informatikusok rendszeres továbbképzésén túlmenően az informatikai biztonsággal kapcsolatos oktatást beépítettük az ügyészségi vezetők részére tartott tanfolyamok tematikájába, így rendszeresen sor kerül informatikai feladatok, jogosultságok bemutatására, rendszerek oktatására.

Tekintettel arra, hogy a hatékony büntetőeljáráshoz és igazságszolgáltatáshoz ma már nélkülözhetetlen a gyors, kölcsönös és megbízható információcsere mind a szervezeten belül, mind a társszervek és más országos hatáskörű szervek vonatkozásában, 2005-ben az ügyészségi informatikai hálózat hatékonyságának, biztonságának és a nagy kiterjedésű, rendkívül összetett hálózati rendszer felügyeletének biztosíthatósága érdekében egy menedzsment rendszer bevezetését indítottuk el.

Figyelembe véve, hogy az informatika ma már alapvetően beépült az ügyészség munkafolyamataiba, a szervezet egészét érintő rendszer funkcionálisan teljessé tétele – mint azt a külföldi tapasztalatok is mutatják – hosszú éveket igényel, de olyan nagy bonyolultságú rendszer esetében, mint az ügyészségi informatika, csak ily módon biztosítható megfelelő szolgáltatási szint.

Az ügyészség napi hatékony tevékenységéhez elengedhetetlen információkhoz való közvetlen hozzáférés lehetőségeinek kiszélesítése érdekében folyamatosan zajlik a társszervekkel történő táv-adatátviteli kapcsolatok kiépítése is. Ez biztosítja más hatóságok adatbázisaihoz való törvényes és szükséges hozzáféréseket.

A 2005. évtől országos szinten, valamennyi ügyészségi szervezeti egységnél lehetőség van a Belügyminisztérium Központi Hivatal és az Országos Rendőr-főkapitányság nyílt adatfeldolgozó rendszeréből, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Fogvatartotti Rendszeréből, valamint az Igazságügyi Minisztérium Cégnylvántartó Rendszeréből történő lekérdezésre.

A társszervekkel létrejött elektronikus kapcsolataink hatékonyságát bővítettük, nagy hangsúlyt fektettünk az összeköttetések minőségi paramétereinek fejlesztésére is.

Zala megyében már 2004-ben jó tapasztalatok szereztünk a Rendőrség által kifejlesztett és működtetett RobotZsaru-2000 integrált ügyviteli és ügyfeldolgozó rendszer ügyészségi tesztelése során. 2005-ben Fejér, Nógrád,

Szabolcs-Szatmár-Bereg, Vas és Veszprém megye is bekapcsolódott az előkészítő munkába, majd az Országos Rendőr-főkapitányság és a Legfőbb Ügyészség között együttműködési megállapodás jött létre a rendszer ügyészségi használatára.

Az ügyészségi feladatok hatékonyabb ellátását részben vásárolt szoftverek segítik; ugyanakkor a szervezet sajátosságai, a jogszabályi környezet változásainak naprakészen történő követésének szükségessége a saját fejlesztésű alkalmazói rendszerek folyamatos fejlesztését igénylik.

Az ügyészségi informatikai alkalmazások fejlesztését 2005-ben is alapvetően meghatározták az ügyészségi Informatikai Stratégiai Tervben kitűzött részfeladatok, különös tekintettel az Integrált Nyilvántartási és Adatbázis-kezelő Rendszer lépcsőzetes megvalósítására, mely azonos fejlesztői környezetben, azonos adatbázis-kezelő segítségével történik.

Az ügyészség központi nyilvántartó informatikai rendszere, az Összesített Adatállomány (Praetor Praxis) minden büntetőeljárással érintett büntetett nyilvántartását tartalmazó országos adatbázis analízisét és az összefüggések felderítését szolgálja. Kiemelkedő fontosságát mutatja, hogy a rendszer felhasználásával a 2005-ben az előző évinél 24 %-kal több (43.132) személy vonatkozásában szolgáltatott adatot az ügyészség a törvényi felhatalmazással rendelkező katonai és polgári nemzetbiztonsági szolgálatok megkeresése nyomán.

Az integrált rendszer részeként került fejlesztésre a magánjogi és közigazgatási jogi szakág számítástechnikai bázisú információs rendszere (MAKÖR), amelynek országos bevezetésére 2005. március 1-jével került sor.

Az ügyészség személyügyi és továbbképzési tevékenységét támogató ügyviteli és nyilvántartó rendszer (Persona) a tárolt adatok jellegére figyelemmel nem képezi az integrált rendszer részét, ugyanakkor új alapokra helyezett fejlesztése szintén a fentiekben meghatározott környezetben történt. Országos bevezetésére 2006-ban kerül sor.

Kiemelt figyelmet kapott az ügyészségi informatikai hálózatról (Intranet) elérhető információk, szolgáltatások bővítése.

Az ügyészség képviselői rendszeresen részt vesznek Információs Társadalom Koordinációs Tárcaközi Bizottság munkájában.

A nemzetközi együttműködés területén továbbra kiemelendő az Európai Unió OLAF AFIS programjához történő csatlakozás, a technikai feltételek,

illetve rendszergazda biztosítása, valamint az ügyészségi részvétel az Európai Unió informatikai együttműködését támogató interim program magyar munkacsoportjában.

Az ügyészség a 2005. évben is teljesítette a közérdekű információk szolgáltatásának törvényes kötelezettségét. Honlapunkon (<http://www.mklu.hu>) az „üvegseb-törvény” által előírtakon túlmenően továbbra is havi rendszerességgel közzétesszük – a tapasztalatok szerint leginkább közérdeklődésre számot tartó – a nyomozás és a vádemelés során alkalmazott kényszerintézkedések megoszlásával kapcsolatos statisztikai adatokat.

Az ügyészség 2005-ben 126 alkalommal szolgáltatott statisztikai adatot szervezeten kívülről érkező megkeresésre. Ennek zöme (33,3 %) minisztériumok, társszervek részére történt adatközlés, de ugyancsak jelentős a tudományos kutatásokhoz (21,4 %) adott adatok aránya. Az információk forrása döntően az Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika adatállománya volt.

A tárgyévben először elektronikus formában is megjelentettük az évek óta megszokott statisztikai kiadványokat, amelyek a közvélemény mellett tájékoztatást adnak az Országgyűlés elnökének és alelnökeinek, az Alkotmánybíróság és az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnökének, az Országgyűlés Alkotmány- és Igazságügyi, Emberi Jogi, Kisebbségi és Vallásügyi, valamint Rendészeti Bizottságainak, a parlamenti pártok frakcióvezetőinek, az Igazságügyi Minisztériumnak, valamint az országgyűlési biztosoknak a bűnözés, a bűnüldözés, a vádképviselet, az ügyészségi ügyforgalom aktuális adatairól.

Az ügyészség 2005-ben is megjelentette és valamennyi országgyűlési képviselőnek megküldte az elmúlt évek legfontosabb bűnözési, bűnüldözési és igazságszolgáltatási adatait tartalmazó, rövid összeállítást. Ennek angol nyelvű változatát a szervezet a külkapcsolatok felvétele során is hasznosítja.

A központilag ellenőrzött és jóváhagyott információs rendszereink változatlanul részesei a Kormány Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programjának (OSAP).

9. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei

a) Az ügyészi szervezet szakmai feladatainak ellátására 2005-ben – fejezeti szinten – 29.368,9 millió forint eredeti előirányzat állt rendelkezésre,

amely összességében 1.719,6 millió forinttal, 6,2 %-kal haladta meg az előző év eredeti előirányzatát.

A 2005. évre biztosított előirányzati többlet a fejezet által benyújtott támogatási többletigény mindössze 18,9 %-ára biztosította a forrásokat. Így elsősorban a 2005. évi 6,5 %-os illetményemelés, valamint az előző évben indított épület-beruházások (a Győri és a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség) fejlesztési forrásigényét, és a megvalósult fejlesztések (a Szolnoki Városi Ügyészség, a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség, a Székely Bertalan utcai ügyészségi irodaépület) működési többletköltségeit.

A tárgyévben végrehajtott előirányzat-módosítások folytán az eredeti előirányzat 31.206,4 millió forintra növekedett.

Kormány szervei hatáskörben 371,0 millió forint, felügyeleti szervei hatáskörben 474,4 millió forint, intézményi hatáskörben pedig 1.734,0 millió forint előirányzat módosítás történt.

Az éves gazdálkodás feltételei, az ügyészi szervezet folyamatos és zavartalan működése biztosított volt, de a költségvetési törvényben meghatározott államháztartási tartalékképzési kötelezettség, valamint az előirányzat-maradvány tartási kötelezettség a feladatok éven belüli átütemezését, egyes esetekben a feladatok újragondolását, a fejlesztési elképzelések hosszabb távú megvalósítási programjának kidolgozását igényelték.

A fejezet részére előírt államháztartási tartalékképzési kötelezettség 371,0 millió forint volt, amely 2005. december 28-án elvonásra került. Előirányzat maradvány tartási kötelezettségként 1.931,1 millió forint került meghatározásra, amelyet a fejezet teljesített.

A költségvetés módosított előirányzatának jelentős hányadát, 77,0 %-át a személyi jellegű kiadások és a munkáltatót terhelő járulékok tették ki. Az összes kiadásból üzemeltetési kiadásokra 9,0 %, felhalmozásra pedig 14,0 % jutott.

A személyi juttatások előirányzatából 18.032,3 millió forint felhasználása valósult meg, melyből a rendszeres személyi juttatásokra 14.159,7 millió forintot, a nem rendszeres személyi juttatásokra 3.647,9 millió forintot, a külső személyi juttatásokra 225,2 millió forintot fordítottunk.

Ezen belül 2.285,5 millió forint jutalom, 345,1 millió forint jubileumi jutalom, 26,6 millió forint iskolakezdési támogatás címen került kifizetésre. A bázisidőszakhoz képest a személyi juttatáson belül valamennyi bérelem

növekedése megfigyelhető, összefüggésben az év elején végrehajtott illetményemeléssel.

Az ügyészségi alkalmazottak lakáshoz jutásának feltételeit a tárgyévben 45,4 millió forint kamatmentes munkáltatói kölcsön folyósításával támogattuk. Összesen 66 fő részesült, átlagosan mintegy 688 ezer forintos kölcsönben.

A fejezet vagyonszámlája alapján a befektetett eszközök nettó értéke az év végén 10.471,9 millió forint, melyből a 2005. évi növekedés 922,9 millió forint. A vagyonszámlán belül az ingatlan állományánál 1.144,0 millió forintos növekedést, míg az egyéb eszköz csoportokban – kiemelten a gépeknél, számítástechnikai eszközöknél – az új eszközbeszerzéssel nem támogatott értékcsökkenés elszámolása miatt 221,1 millió forintos állomány csökkenés jelentkezett.

Év végén a befejezetlen beruházások, felújítások állománya 657,2 millió forint volt, amely – az előirányzat maradvány tartási kötelezettség kritériumait is érvényesítve – több mint 130,0 millió forinttal volt magasabb az előző évi záró állományánál.

Az elmúlt évben felhalmozás támogatására 2.438,6 millió forint eredeti előirányzat állt rendelkezésre, amelyet az év folyamán végrehajtott előirányzat módosítások, (előző évi előirányzat maradvány igénybevétele) és átcsoportosítások növeltek.

A központi beruházás eredeti előirányzata – 878,6 millió forint –, amelyet az előző évi 251,5 millió forintos előirányzat maradvány összegével évközben kiegészítettünk.

Felújításra 154,4 millió forint, intézményi beruházásra pedig 2.949,1 millió forint állt rendelkezésre. Az intézményi beruházásra a 2005. évi költségvetésben rendelkezésre álló eredeti előirányzatot – ez 1.284,0 millió forint volt – növelte az előző évi előirányzat maradvány igénybevétele, valamint a dologi kiadások terhére történt évközi előirányzat átcsoportosítás.

Az ügyészség PHARE támogatással is finanszírozott informatikai fejlesztésre 2005-ben saját forrásból 154,4 millió forintot biztosított, melyhez 287,0 millió forint PHARE támogatást vett igénybe. Ezzel a HU-0502-01 MKÜ országos informatikai fejlesztési programja befejeződött.

A felhalmozásra rendelkezésre álló forrásból – a fentiekén túl – biztosítottuk a dolgozók lakáshoz jutásának támogatását, valamint fejlesztési

pénzeszközök átadásával járultunk hozzá a bírósággal közös épület-beruházások megvalósításához.

A felhalmozásra rendelkezésre álló forrást 100%-ban lekötöttük. A költségvetési törvény szerinti előirányzat maradvány tartási kötelezettség miatt azonban az összeg 39,3 %-át, 1.762,1 millió forintot, a beszámolási időszakban pénzügyileg nem használtuk fel, ebből az összegből előirányzat maradványt képeztünk.

A nagyobb volumenű épület-beruházási munkák közül az alábbi jelentősebb feladatokra történtek ráfordítások 2005. évben (a számszerű értékek pénzügyi teljesítést jelentenek):

- Központi beruházási előirányzathoz
 - = Szekszárdi ügyészségi irodaház bővítéses rekonstrukciójának befejezésére: 231,1 millió forint
 - = Kecskeméti Városi Ügyészség új épületének befejezésére: 181,0 millió forint
 - = A Legfőbb Ügyészség IV. emeleti tanácskozó termének kialakítására: 41,9 millió forint
 - = Kazincbarcikai Városi Ügyészség új épülete terveinek elkészítésére: 10,3 millió forint
- Intézményi beruházásként valósult meg
 - = Debreceni Fellebbviteli Főügyészség új épületének I. üteme: 343,6 millió forint
 - = Győri Fellebbviteli Főügyészség új épületének I. üteme: 93,3 millió forint
 - = Fővárosi Főügyészség XII. ker. Maros utcai épületének I. üteme: 69,9 millió forint
 - = Kunszentmártoni Városi Ügyészség új épületének I. üteme: 72,8 millió forint
 - = Balassagyarmati Városi Ügyészség épületének bővítése: 35,0 millió forint
 - = Makói Városi Ügyészség épülete rekonstrukciójának I. üteme: 13,0 millió forint
 - = Balatonlellel Oktatási Központ konyhájának rekonstrukciója: 28,5 millió forint
 - = Soproni Városi Ügyészség belső rekonstrukció: 12,4 millió forint
 - = Budapest, XIV. ker. Szugló utcai irodaház rekonstrukciója: 38,2 millió forint
 - = Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség

(Miskolc) belső átalakítás: 21,8 millió forint

– Az év során az alább felsorolt ügyészségi épületek felújítására, korszerűsítésére került sor:

= Fővárosi VI., és VII. Kerületi Ügyészség:	9,3 millió forint
= Legfőbb Ügyészség irattári helyiségei:	12,9 millió forint
= Budapesten, Csengery utcai garázs:	8,1 millió forint
= Kiskunfélegyházi Városi Ügyészség:	11,2 millió forint
= Szigetvári Városi Ügyészség:	5,2 millió forint
= Szentendrei Városi Ügyészség:	7,2 millió forint
= Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség (Debrecen):	18,5 millió forint
= Somogy Megyei Főügyészség (Kaposvár):	21,3 millió forint
= Fővárosi Főügyészség Akadémia utcai épülete (liftfelújítás):	9,8 millió forint

b) A katonai ügyészség 2005. évi költségvetési előirányzata – az évközi és év végi jelentős összegű, 105 millió forintos előirányzat módosítással – fedezetet nyújtott a katonai ügyészség személyi állománya rendszeres és nem rendszeres juttatásainak, járandóságainak kifizetéséhez. A munkaadókat terhelő járulékok központi befizetéséhez szükséges fedezet év végére – előirányzat módosítással – ugyancsak rendelkezésre állt.

A dologi, a logisztikai ellátás és napi feladatok terén 2005-ben is jelentősen érződött a honvédelmi tárcát érintő állami megszigorítás, szigorú takarékoság.

A tárgyévben költségvetési forrás hiánya miatt ismételten nem sikerült megoldani a tovább öregedő szolgálati gépjárművek cseréjét, melyek rendszeres, üzemképes karbantartása egyre költségesebb. Ugyancsak elmaradt a számítástechnikai eszközpark megújítása, amely már a kor követelményeinek nem felel meg, s nem valósult meg két katonai ügyészségnél a már évek óta ígért irodabútorzat cseréje sem.

10. Az ügyészek tudományos tevékenysége és az OKRI

A) Az ügyészek tudományos tevékenysége

Az ügyészek megbecsült résztvevői a jogi tudományos közéletnek. A Jogtudományi Közlönyben, a Magyar Jogban, az Európai Jogban és más szakmai tudományos folyóiratokban rendszeresen jelennek meg cikkeik, tanulmányaik. Nemzetközi, elsősorban európai tudományos műhelyeknek is vannak magyar ügyész közreműködői. Számos ügyész szerzője szakkönyvnek,

egyetemi tankönyvnek, felsőoktatási kiadványnak. Az ügyészek közül 6 fő rendelkezik tudományos fokozattal, 25 ügyész, titkár, fogalmazó pedig PhD megszerzését célzó szervezett továbbképzésben vesz részt. Az egyetemek állam- és jogtudományi karain, a Rendőrtiszti Főiskolán és más felsőoktatási intézményekben közel 70 ügyész oktat.

Az ügyészségi ifjúsági szakmai tudományos konferencián elhangzott előadások, a Kozma Sándor tudományos pályázaton díjazott művek, a külföldi szemináriumokról, konferenciákról írt értékelések az intranet-hálózaton is hozzáférhetők az adott témával foglalkozni kívánó ügyészségi alkalmazottak számára.

B) Az OKRI

Az Országos Kriminológiai Intézet a Legfőbb Ügyészség tudományos intézeteként átfogóan foglalkozik a bűnözés okainak, a megelőzés lehetőségeinek, valamint a bűnözés és bűnüldözés aktuális elméleti és gyakorlati kérdéseinek kutatásával. Az Intézet munkáját segítő és ellenőrző Tudományos Tanácsban a Magyar Tudományos Akadémia, az egyetemek jogi karai és a bűnüldözésben érintett főhatóságok magas rangú képviselő foglalnak helyet. Az Intézetben kidolgozott anyagokat és megállapításokat rendszeresen használják a különböző főhatóságok is.

Az Intézet kutatói közül tíznek (39 %) van tudományos fokozata; egy akadémiai doktori, kilenc kandidátusi, illetve azzal azonos Ph.D fokozattal rendelkezik, és tizenhárom kutató vesz részt Ph.D képzésben.

A kutatók hagyományosan közreműködnek a különféle felsőoktatási intézmények munkájában. Két fő habilitált egyetemi tanár, egy személy címzetes egyetemi és aktív főiskolai tanár, további két intézeti vezető egyetemi docens. Rajtuk kívül még további öt kutató oktat rendszeresen felsőoktatási intézményben.

A kutatási megállapítások hasznosításának jelentős eszköze a publikációs tevékenység. Az intézeti publikációs tevékenység a tárgyévben is kiemelkedő volt. Az Intézet kutatói összesen 5 könyvet, monográfiát jelentettek meg, és 16 további könyv, monográfia megjelenésében működtek közre. A kutatók tollából, az előző évhez hasonlóan, összesen 103 cikk, tanulmány, internetes publikáció jelent meg (közülük 9 idegen nyelven). Az Intézet ismertségét segíti, hogy a kutatók nagyon széles körben olvasott lapokban jelentkeztek írásaikkal.

A tudományos közéletben való jelenlétet jelzi a jelentős konferencia-részvétel. Az Intézet kutatói összesen 94 aktív (tehát előadói részvétellel

egybekötött) konferencia-szereplésről adtak számot, amiből 79 belföldi, 15 pedig külföldi volt. Az Intézet kutatói ezen felül még 71 esetben vettek részt különböző konferenciákon, 55 alkalommal itthon és 16 esetben külföldön.

A tárgyévben az OKRI-ban – a teljesség igénye nélkül – a következő főbb kutatásokra került sor:

- a) A Legfőbb Ügyészség által kezdeményezett kutatások:
- Média és igazságszolgáltatás.
 - A magyar bűnügyi nyilvántartás helyzete és jövője az uniós követelmények tükrében.
 - A fogvatartottakkal való bánásmódra vonatkozó nemzetközi egyezmények érvényesülése Magyarországon.
 - Futball-huliganizmus és bűnüldözés.
 - A gyermekvédelmi intézményrendszer problémái a gyermekkori deviancia kezelésében.
 - „A közlekedési jogalkalmazás egységességének és hatékonyságának vizsgálata és továbbfejlesztése” című, hároméves kutatási program tárgyévi feladatainak megvalósítása.
- b) A kiemelt kutatási főirányok keretében végzett fontosabb kutatások:
- A kriminalisztikai praxis és elmélet, a vádemelés és a tárgyalás kriminalisztikája. Kriminalisztika a jogi felsőoktatásban.
 - Az „Uzsoraszerződések és a deliktuális felelősség” c., 2004-ben megkezdett kutatás folytatása.
 - Az „Áldozatok és vélemények” című Széchenyi-kutatás adatainak másodlagos elemzése, a területi megoszlás vizsgálata.
 - A korrupció utolsó huszonöt éve Magyarországon.
 - A szervezett bűnözés nemzetközi társadalmi és politikai környezete: a nemzetközi terrorizmus összetevői és folyamatai.
 - Az erőszakos bűnözés strukturális változásai.

Az Intézet nemzetközi kapcsolatait illetően meg kell említeni, hogy változatlanul megkülönböztetett szerephez jut a Max-Planck-Institut (MPI) für ausländisches und internationales Strafrecht-hez fűződő tudományos kapcsolat. A folyamatos kutatói együttműködés a kölcsönös előnyöket érvényesítő érdekek mentén történik. Jelentős segítséget nyújt az intézmény azáltal, hogy részint közös kutatásokat kezdeményez, illetve fogad, részint visszatérően ösztöndíjakat biztosít kutatóinknak.

Változatlanul fontos az OKRI regionális szerepe. 2005-ben is folyamatosan kapcsolatban álltunk a volt szocialista országok kriminológusaival és büntetőjogásaival, ezen országok kutatóintézményeivel. Tőlünk telhető erőfeszítéseket tettünk arra, hogy az OKRI ENSZ-kontaktponttá válhasson.

Az Intézet kutatói közreműködnek két, budapesti székhelyű nemzetközi szervezet, a Közép-európai Rendőrakadémia és az FBI-Akadémia munkájában.

A már említett freiburgi intézettel együttesen – több más külföldi intézménnyel karöltve – sikeresen pályáztunk az AGIS-projekt keretében. Ennek eredményeképp 2005-ben indult meg a német konzorciumvezető irányítása mellett az angol-holland-lengyel-német-magyar kutatás, ami a felsorolt országokban a szituációs bűnmegelőzés lehetőségeit kívánja feltárni.

2004-től három kutatónk vett részt az Európai Unió COST A21-es programjában, amely a resztoratív igazságszolgáltatással, annak egyes formáival, eredményeivel, valamint alkalmazásának széleskörűvé tételével foglalkozik. Egyikük tagja volt a kutatás nemzetközi vezetőségének az ún. MC-nek is. A tárgyévben a kutatást a magyarországi képviselők a resztoratív jellegű képzések európai vizsgálata témájában lezárták. Az ezt összefoglaló angol nyelvű kutatási beszámolót a COST program vezetője, valamint az Európai Unió megjelent képviselője a COST legutóbbi maastrichti találkozásán elfogadta, és javaslatot tett publikálására. A kutatócsoport a – várhatóan jövő évben záruló – nemzetközi kutatásban továbbra is részt vesz.

Az ügyészség az Európai Unió keretében is hatékonyan felügyelte – szükség szerint irányította – a nyomozó hatóságok tevékenységét és működött közre az igazságszolgáltatás feladatának színvonalas ellátásában. Tevékenysége – a korábbi évekhez hasonlóan – megfelelt azoknak a kihívásoknak, amelyek elé a bűnözés változásai, a jogszabályi háttér alakulása, továbbá az új feladatok állították.

Kérem a Tisztelt Országgyűlést, hogy beszámolómat fogadja el.

Budapest, 2006. május 5.

(Dr. Polt Péter)

Függelék

**Statisztikai táblák és ábrák
a Magyar Köztársaság legfőbb ügyészenek
az ügyészség 2005. évi tevékenységéről
szóló országgyűlési beszámolójához**

TÁBLAJEGYZÉK

1. sz. tábla	Az ügyészi szervezet tevékenységének fontosabb mutatói az 1996-2005. években
2. sz. tábla	Az ügyészségi ügyforgalom alakulása
3. sz. tábla	A főügyészségek ügyforgalma a 2005. évben
4. sz. tábla	Az ismertté vált bűncselekmények számának alakulása
5. sz. tábla	Az ismertté vált bűnelkövetők számának alakulása
6. sz. tábla	A büntetett (nem visszaeső, visszaeső, különös és többszörös visszaeső) előéletű bűnelkövetők számának alakulása
7. sz. tábla	A külföldi állampolgárságú bűnelkövetők számának alakulása
8. sz. tábla	Vádemelési javaslattal érkezett nyomozati iratok és ügyészségi nyomozások elintézésének megoszlása a 2005. évben
9. sz. tábla	Vádemelési javaslattal érkezett nyomozati iratok és ügyészségi nyomozások feldolgozásának alakulása a 2005. évben
10. sz. tábla	Az ügyészségi nyomozások ügyforgalma a 2005. évben
11. sz. tábla	A nyomozó hatóságok határozatai elleni panaszok
12. sz. tábla	Az ügyészségi határozatok elleni panaszok
13. sz. tábla	Panaszok elbírálása a nyomozásfelügyelet során a 2005. évben
14. sz. tábla	Az előzetes letartóztatások számának alakulása a 2005. évben

15. sz. tábla	Az előzetes letartóztatások időtartamának alakulása a nyomozások során a 2005. évben
16. sz. tábla	Az elsőfokú bírósági tárgyaláson kifejtett ügyészi tevékenység
17. sz. tábla	Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések alakulása
18. sz. tábla	A hatályon kívül helyezések alakulása vádlottak szerint
19. sz. tábla	A váderedményesség alakulása
20. sz. tábla	A másodfokú ügyészségen az iratok érkezésétől a másodfokú bíróságra való továbbításig eltelt idő
21. sz. tábla	A rendkívüli perorvoslatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység – Perújítások
22. sz. tábla	A rendkívüli perorvoslatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység – Felülvizsgálati eljárások
23. sz. tábla	A büntetés-végrehajtási felügyeleti tevékenység a 2005. évben
24. sz. tábla	A bűnelkövetők, a fiatalkorú bűnelkövetők, valamint a gyermekkorú elkövetők számának és gyakoriságának alakulása
25. sz. tábla	Ügyészi törvényességi vizsgálatok
26. sz. tábla	Az ügyészi törvényességi vizsgálatok alapján benyújtott és elbírált kiemelt intézkedések
27. sz. tábla	Ügyészi törvényességi vizsgálatok eljáró ügyészségek szerint a 2005. évben
28. sz. tábla	Szabálysértésekkel kapcsolatos ügyészi tevékenység

29. sz. tábla	Elővezetések ügyészi jóváhagyása
30. sz. tábla	Törvényességi kérelmek száma és megoszlása
31. sz. tábla	Törvényességi kérelem alapján tett kiemelt ügyészi intézkedések
32. sz. tábla	Az ügyészek által a magánjogi ügyekben tett érdemi intézkedések
33. sz. tábla	Az ügyészek által a magánjogi ügyekben tett intézkedések az ügy tárgya szerint a 2005. évben
34. sz. tábla	Felelősségre vonás kezdeményezése a magánjogi és a törvényességi felügyeleti tevékenység során
35. sz. tábla	Jogszabálytervezetek észrevételezése
36. sz. tábla	A katonai büntetőeljárásban ismertté vált bűnelkövetők számának alakulása
37. sz. tábla	A katonai büntetőeljárásban az ismertté vált bűncselekmények számának alakulása
38. sz. tábla	A katonai ügyészi szervek ügyiratforgalma a 2005. évben
39. sz. tábla	A katonai büntetőeljárásban a Katonai Főügyészséghez benyújtott panaszok elbírálása a nyomozásfelügyelet során a 2005. évben
40. sz. tábla	A nyomozás befejezése utáni nyomozati iratok feldolgozásának alakulása a katonai büntetőeljárásban
41. sz. tábla	Az előzetes letartóztatások számának alakulása a katonai büntetőeljárásban a 2005. évben
42. sz. tábla	Az előzetes letartóztatások időtartamának alakulása a nyomozások során a katonai büntetőeljárásban a 2005. évben

43. sz. tábla	A katonai büntetőeljárásban az elsőfokú bírósági tárgyaláson kifejtett ügyészi tevékenység
44. sz. tábla	Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések alakulása a katonai büntetőeljárásban
45. sz. tábla	A Katonai Fellebbviteli Főügyészségen a fellebbezett ítéletek iratainak érkezésétől a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsához továbbításig eltelt idő
46. sz. tábla	A hatályon kívül helyezések alakulása a katonai büntetőeljárásban vádlottak szerint
47. sz. tábla	A váderedményesség alakulása a katonai büntetőeljárásban
48. sz. tábla	A rendkívüli perorvoslatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység a katonai büntetőeljárásban – Perújítások
49. sz. tábla	A rendkívüli perorvoslatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység a katonai büntetőeljárásban – Felülvizsgálati eljárások
50. sz. tábla	A katonai ügyészségi nyomozások ügyforgalma a 2005. évben
51. sz. tábla	A katonai ügyészségi nyomozások időtartama az összes ügy %-ában
52. sz. tábla	A magánjogi és közigazgatási jogi tevékenység alakulása a katonai ügyészségi eljárásban a 2005. évben
53. sz. tábla	Katonai ügyészi törvényességi vizsgálatok
54. sz. tábla	Katonai ügyészi vizsgálatok alapján benyújtott és elbírált intézkedések
55. sz. tábla	Ügyészek, fogalmazók és titkárok számának alakulása

56. sz. tábla Ügyészek, fogalmazók és titkárok nemek szerinti arányának alakulása
57. sz. tábla Ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2005. évben
58. sz. tábla Ügyészek megoszlása az ügyészi szervezetben töltött szolgálati idő szerint a 2005. évben
59. sz. tábla Az egyes költségvetési előirányzatok alakulása (millió Ft, %)

ÁBRAJEGYZÉK

1. sz. ábra	Az ügyészi szervezet ügyforgalmának alakulása
2. sz. ábra	A főügyészségek ügyforgalma a 2005. évben
3. sz. ábra	Az ismertté vált bűncselekmények számának alakulása
4-5. sz. ábra	A bűncselekménycsoportok megoszlása
6. sz. ábra	Az ismertté vált bűncselekmények megoszlása az elkövetés időpontja szerint
7. sz. ábra	Fokozott ügyészi felügyelet
8. sz. ábra	Ügyészségi nyomozások adatai
9. sz. ábra	A váderedményesség alakulása
10. sz. ábra	A katonai büntetőeljárásban az ismertté vált bűncselekmények számának alakulása
11. sz. ábra	A katonai büntetőeljárásban ismertté vált bűnelkövetők számának alakulása
12. sz. ábra	Az ügyészek, titkárok és fogalmazók számának alakulása az 1996-2005. években
13. sz. ábra	Ügyészi munkaerőmozgás az 2000-2005. években
14. sz. ábra	A főügyészségek ügyészi létszámának szolgálati idő szerinti megoszlása a 2005. évben
15. sz. ábra	A főügyészségek ügyészi létszámának életkor szerinti megoszlása a 2005. évben

A statisztikai adatok forrásai

1. Az 1. sz. összefoglaló tábla a 2-5. pontban felsorolt forrásokból tartalmaz adatokat
2. A 7/1992. Legf. Ü. utasítással bevezetett büntetőjogi számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszer (OSAP 1522. nyilvántartási szám);
2-3., 8-15., 21-23. sz. táblák
3. Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban nyilvántartott egységes rendőrségi és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszer (OSAP 1228. nyilvántartási szám);
4-7., 24. sz. táblák
4. Az 5/1982. Legf. Ü. utasítással bevezetett büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység számítástechnikai bázisú információs rendszere (OSAP 1523. nyilvántartási szám);
16-20. sz. táblák
5. Az ügyészi szervezet iratkezelési szabályzatának bevezetéséről szóló 6/1998. (ÜK. 1999/1.) LÜ utasítás 2. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti ügyviteli tevékenység, valamint a 3/2005. (ÜK. 2.) LÜ utasítás a magánjogi és közigazgatási jogi szakág számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszerének bevezetéséről;
25-35. sz. táblák
6. A 9/1987. Legf. Ü. utasítással a katonai ügyészi eljárásban bevezetett statisztikai rendszer;
36-42., 48-54. sz. táblák;
7. A 12/2004. (ÜK. 2005/1.) LÜ utasítással bevezetett új vádképviselési lapok alapján;
43-47. sz. táblák
8. Az ügyészi szervezet 2/1995. (ÜK. 1.) LÜ utasítással bevezetett, számítástechnikán alapuló személyügyi és továbbképzési nyilvántartási rendszere;
55-58. sz. táblák
9. Az ügyészség éves költségvetése és zárszámadása;
59. sz. tábla

1. sz. tábla

AZ ÜGYÉSZI SZERVEZET TEVÉKENYSÉGÉNEK FONTOSABB MUTATÓI AZ 1996-2005. ÉVEKBEN
Büntetőjogi szakterület

Év	Ügyforgalom összesen	1 főre jutó ügyérkezés	Fokozott ügyészi felügyelet ^{3, 4}	Nyomozás eredményesség	Vádemelések száma (személyek)	Bíróság elé állítások (személyek)	Vád-eredményesség	A 30 napon belül elintézett vádemelési javaslatok száma ⁵	Bv. felügyeleti ügyek
1996.	657 368	593	3 550	47,6	105 127	1 285	95,1	82 149	16 644
1997.	719 653	616	3 904	50,0	114 006	1 761	94,6	90 044	19 642
1998.	777 059	621	5 818	54,4	119 497	2 799	94,9	99 691	23 267
1999.	722 892	571	6 389	51,2	113 397	4 842	94,4	101 061	24 752
2000.	734 702	565	5 785	48,3	104 279	7 395	96,2	96 157	30 190
2001.	782 620	600	6 957	50,7	106 209	9 193	96,5	98 481	37 560
2002.	776 086	594	7 468	51,2	105 372	9 130	96,5	98 764	42 533
2003.	805 135	574	8 271	55,1	104 625	8 391	96,4	92 764	50 806
2004.	922 836	635	14 114	55,1	108 180	8 605	96,3	99 440	53 279
2005.	975 239	655	21 534	57,2	110 560	9 330	96,7	103 924	53 252

Magánjogi és közigazgatási jogi szakterület

Év	Közigazgatási jogi vizsgálatok	Közigazgatási jogi intézkedések összesen ^{1, 2}	Magánjogi eljárások
1996.	3 110	62 082	11 988
1997.	3 660	69 969	15 204
1998.	4 188	70 419	17 581
1999.	3 990	44 828	17 234
2000.	4 207	65 219	16 117
2001.	4 899	88 227	21 812
2002.	4 774	97 176	17 552
2003.	5 094	107 546	18 041
2004.	5 033	119 004	19 633
2005.	4 900	161 420	23 919

¹ = 1999. január 1. napjától az elzárások alkalmazásának korlátozása csökkentette az elővezetések számát.

² = 2000. március 1. napjától tartalmazza a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. tv. által megállapított ügyészi tevékenységek számát.

³ = 2003. I. félévében a bejelentések számát, a II. félévben a bejelentések és ügyészi tevékenységek számát tartalmazza.

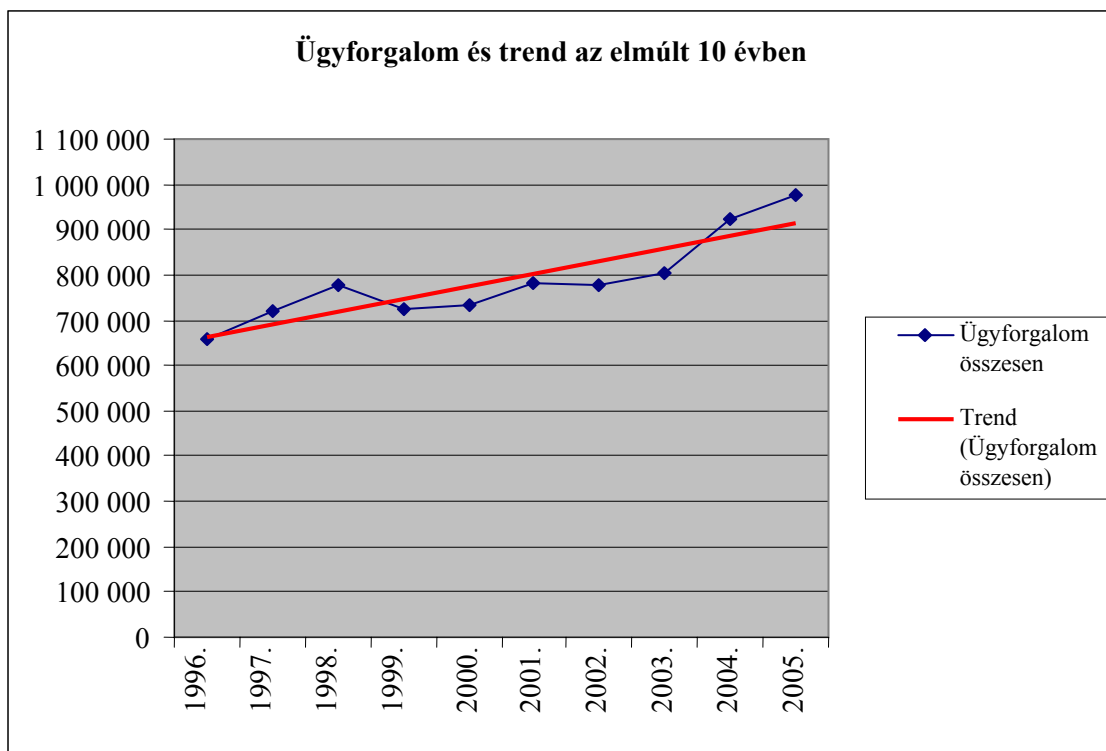
⁴ = 2004-től a bejelentések és tevékenységek együttes számát tartalmazza.

⁵ = 2004-től a vádemelési javaslatok és ügyészségi nyomozás befejezések együttes számát tartalmazza.

2. sz. tábla

Az ügyészségi ügyforgalom alakulása

Év	Ügyforgalom összesen	E b b ő l			
		Büntetőjogi		Magánjogi és közigazgatási jogi	
		s z a k t e r ü l e t			
		szám	%	szám	%
1996.	657 368	582 324	88,6	75 044	11,4
1997.	719 653	633 115	88,0	86 538	12,0
1998.	777 059	688 756	88,6	88 303	11,4
1999.	722 892	662 075	91,6	60 817	8,4
2000.	734 702	654 470	89,1	80 232	10,9
2001.	782 620	672 941	86,0	109 679	14,0
2002.	776 086	661 856	85,3	114 230	14,7
2003.	805 135	678 332	84,3	126 803	15,7
2004.	922 836	784 148	85,0	138 688	15,0
2005.	975 239	807 425	82,8	167 814	17,2

3. sz. tábla

A főügyészségek ügyforgalma a 2005. évben

Főügyészségek	Ügyforgalom összesen		E b b ő l			
			Büntetőjogi		Magánjogi és közigazgatási jogi	
			s z a k t e r ű l e t			
	szám	%	szám	%	szám	%
Főváros	194 301	20,4	151 372	77,9	42 929	22,1
Baranya	35 863	3,8	30 676	85,5	5 187	14,5
Bács-Kiskun	53 486	5,6	44 588	83,4	8 898	16,6
Békés	32 126	3,4	25 606	79,7	6 520	20,3
Borsod-A-Zemplén	71 980	7,5	60 276	83,7	11 704	16,3
Csongrád	39 143	4,1	31 736	81,1	7 407	18,9
Fejér	46 892	4,9	41 653	88,8	5 239	11,2
Győr-M-Sopron	27 283	2,9	23 485	86,1	3 798	13,9
Hajdú-Bihar	49 121	5,1	42 123	85,8	6 998	14,2
Heves	28 105	2,9	23 984	85,3	4 121	14,7
Jász-N-Szolnok	40 781	4,3	33 487	82,1	7 294	17,9
Komárom-Esztergom	35 330	3,7	29 917	84,7	5 413	15,3
Nógrád	19 067	2,0	16 606	87,1	2 461	12,9
Pest	83 851	8,8	74 595	89,0	9 256	11,0
Somogy	40 801	4,3	35 924	88,0	4 877	12,0
Szabolcs-Sz-Bereg	56 788	6,0	47 050	82,9	9 738	17,1
Tolna	18 438	1,9	15 535	84,3	2 903	15,7
Vas	20 430	2,1	16 682	81,7	3 748	18,3
Veszprém	31 064	3,3	25 745	82,9	5 319	17,1
Zala	29 502	3,1	24 658	83,6	4 844	16,4
Összesen	954 352	100,0	795 698	83,4	158 654	16,6

4. sz. tábla

Az ismertté vált bűncselekmények számának alakulása

Év	Ismertté vált bűncselekmények		E b b ő l	
			A bűncselekmény elkövetője ismeretlen maradt	
	száma	1996 = 100,0 %	száma	aránya %
1996.	466 050	100,0	242 239	52,0
1997.	514 403	110,4	254 052	49,4
1998.	600 621	128,9	268 258	44,7
1999.	505 716	108,5	241 239	47,7
2000.	450 673	96,7	229 862	51,0
2001.	465 694	99,9	223 911	48,1
2002.	420 782	90,3	200 784	47,7
2003.	413 343	88,7	179 250	43,4
2004.	418 883	89,9	181 245	43,3
2005.	436 522	93,7	179 328	41,1

5. sz. tábla

Az ismertté vált bűnelkövetők számának alakulása

Év	Bűnelkövetők száma	1996 = 100,0 %
1996.	122 226	100,0
1997.	130 966	107,2
1998.	140 083	114,6
1999.	131 658	107,7
2000.	122 860	100,5
2001.	120 583	98,7
2002.	121 885	99,7
2003.	118 145	96,7
2004.	130 182	106,5
2005.	133 790	109,5

6. sz. tábla

A büntetett (nem visszaeső, visszaeső, különös és többszörös visszaeső) előéletű bűnelkövetők számának alakulása

Év	Büntetett előéletű összesen	1996 = 100,0 %
1996.	47 031	100,0
1997.	50 250	106,8
1998.	55 576	118,2
1999.	51 629	109,8
2000.	47 573	101,2
2001.	47 089	100,1
2002.	47 274	100,5
2003.	45 841	97,5
2004.	48 586	103,3
2005.	48 685	103,5

7. sz. tábla

A külföldi állampolgárságú bűnelkövetők számának alakulása

Év	Külföldi bűnelkövetők száma	1996 = 100,0 %
1996.	4 733	100,0
1997.	4 923	104,0
1998.	7 001	147,9
1999.	6 401	135,2
2000.	5 767	121,8
2001.	5 620	118,7
2002.	4 888	103,3
2003.	5 301	112,0
2004.	6 513	137,6
2005.	7 366	155,6

8. sz. tábla

**Vádemelési javaslattal érkezett nyomozati iratok és ügyészségi nyomozások elintézésének megoszlása
a 2005. évben**

Ügyészségek	Elintézett ügyek összesen	Az elintézett ügyek megoszlása			
		Vádemelés %	Nyomozás megszüntetés %	Vádemelés elhalasztása %	Egyéb intézkedés %
Főváros	25 847	63,4	12,3	5,8	18,5
Baranya	5 063	61,6	22,7	5,3	10,3
Bács-Kiskun	6 450	64,5	15,1	4,4	15,9
Békés	4 248	58,9	18,4	5,3	17,3
Borsod-A-Zemplén	8 781	77,1	10,3	2,4	10,1
Csongrád	4 435	68,1	14,4	2,9	14,6
Fejér	4 316	56,2	25,0	3,8	15,0
Győr-M-Sopron	4 727	67,7	16,8	4,2	11,4
Hajdú-Bihar	6 375	70,8	11,2	5,1	12,9
Heves	4 107	59,3	14,7	8,2	17,8
Jász-N-Szolnok	5 582	59,3	16,1	5,8	18,8
Komárom-Esztergom	4 357	66,8	15,4	3,6	14,3
Nógrád	2 521	66,8	12,0	5,7	15,5
Pest	11 066	67,0	13,4	3,1	16,5
Somogy	4 065	62,3	16,8	5,8	15,1
Szabolcs-Sz-Bereg	8 106	73,8	13,3	2,0	10,8
Tolna	2 815	61,6	22,7	1,9	13,8
Vas	2 501	69,6	15,7	3,8	10,9
Veszprém	3 769	72,3	13,4	2,7	11,6
Zala	3 354	65,1	16,6	3,6	14,8
Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal	52	30,8	69,2	0,0	0,0
Összesen	122 537	65,9	14,7	4,4	14,9

9. sz. tábla

**Vádemelési javaslattal érkezett nyomozati iratok és ügyészségi
nyomozások feldolgozásának alakulása a 2005. évben**

Ügyészségek	Elintézésre váró ügyek száma	60 napon belül feldolgozott ügyek aránya	60 napon túl feldolgozott ügyek aránya	Összes feldolgozott ügyek aránya
Főváros	28 406	90,4	0,6	91,0
Baranya	5 144	98,4	0,0	98,4
Bács-Kiskun	6 582	97,9	0,1	98,0
Békés	4 360	97,4	0,0	97,4
Borsod-A-Zemplén	8 823	99,5	0,0	99,5
Csongrád	4 765	92,2	0,8	93,1
Fejér	4 439	96,8	0,4	97,2
Győr-M-Sopron	4 819	98,1	0,0	98,1
Hajdú-Bihar	6 459	98,7	0,0	98,7
Heves	4 121	99,7	0,0	99,7
Jász-N-Szolnok	5 829	95,8	0,0	95,8
Komárom-Esztergom	4 503	96,7	0,1	96,8
Nógrád	2 630	95,7	0,2	95,9
Pest	11 511	96,1	0,0	96,1
Somogy	4 065	100,0	0,0	100,0
Szabolcs-Sz-Bereg	8 108	100,0	0,0	100,0
Tolna	2 880	97,7	0,0	97,7
Vas	2 501	100,0	0,0	100,0
Veszprém	3 775	99,7	0,2	99,8
Zala	3 494	96,0	0,0	96,0
Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal	53	96,2	1,9	98,1
Összesen	127 267	96,1	0,2	96,3
<i>Országos átlag</i>	<i>6 060</i>	<i>96,1</i>	<i>0,2</i>	<i>96,3</i>

10. sz. tábla

Az ügyészségi nyomozások ügyforgalma a 2005. évben

Nyomozó hivatalok	Érkezett feljelentések		Nyomozás elrendelések	Befejezett nyomozások	
	szám	%		szám	%
Főváros	1 592	25,0	1 005	1 231	23,8
Baranya	279	4,4	230	255	4,9
Bács-Kiskun	314	4,9	246	246	4,7
Békés	117	1,8	81	131	2,5
Borsod-A-Zemplén	391	6,1	292	333	6,4
Csongrád	288	4,5	238	267	5,2
Fejér	219	3,4	154	178	3,4
Győr-M-Sopron	208	3,3	155	161	3,1
Hajdú-Bihar	423	6,6	298	302	5,8
Heves	166	2,6	126	138	2,7
Jász-N-Szolnok	238	3,7	193	209	4,0
Komárom-Esztergom	174	2,7	118	166	3,2
Nógrád	108	1,7	62	72	1,4
Pest	555	8,7	385	444	8,6
Somogy	259	4,1	174	257	5,0
Szabolcs-Sz-Bereg	329	5,2	239	216	4,2
Tolna	146	2,3	106	114	2,2
Vas	123	1,9	92	100	1,9
Veszprém	201	3,2	144	186	3,6
Zala	149	2,3	113	103	2,0
Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal	98	1,5	32	72	1,4
Összesen	6 377	100,0	4 483	5 181	100,0

11. sz. tábla

A nyomozó hatóságok határozatai elleni panaszok

É v	A nyomozó hatóságok határozatai elleni panaszok									
	Összes elintézésre váró panasz		nyomozást			gyanúsítás ²	bűnügyi őrizet	házkutatás	lefoglalással kapcsolatos	egyéb
			megtagadó ¹	felfüggesztő	megszüntető					
	szám	1996 = 100,0 %	határozat elleni panasz			elleni panasz		panasz		
1996.	34 088	100,0	2 531	274	4 707	18 223	3 369	1 037	2 681	1 266
1997.	38 539	113,1	2 562	299	5 487	20 657	3 692	1 158	3 086	1 598
1998.	39 640	116,3	2 631	271	5 472	21 724	3 766	1 222	2 768	1 786
1999.	39 466	115,8	2 734	284	5 379	21 983	3 518	1 236	2 587	1 745
2000.	38 813	113,9	2 988	222	5 724	21 397	3 338	964	2 091	2 089
2001.	43 201	126,7	3 439	221	6 267	24 075	3 489	1 094	2 052	2 564
2002.	43 742	128,3	3 376	247	6 330	25 334	3 214	1 046	1 827	2 368
2003.	14 525	42,6	2 525	431	4 793	.	2 721	794	1 390	1 871
2004.	10 695	31,4	1 605	860	2 885	.	2 217	739	1 160	1 229
2005.	10 133	29,7	1 693	775	2 956	.	1 924	736	1 143	906

¹ = 2003. július 1-jétől: feljelentés elutasítása.

² = Az 1998. évi XIX. tv. 196. §-a értelmében 2003. július 1-jétől a gyanúsítás ellen ellenvetésnek van helye.

12. sz. tábla

Az ügyészségi határozatok elleni panaszok

É v	Az ügyészségi határozatok elleni panaszok			
	Összes elintézésre váró panasz		másodfokon elbírált panasz	egyéb panasz
	szám	1996 = 100,0 %		
1996.	7 186	100,0	4 213	2 973
1997.	8 162	113,6	4 743	3 419
1998.	8 885	123,7	5 143	3 742
1999.	8 838	123,0	5 154	3 684
2000.	9 487	132,0	5 459	4 028
2001.	11 333	157,7	6 548	4 785
2002.	11 231	156,3	6 459	4 772
2003.	12 303	171,2	6 347	5 956
2004.	17 321	241,0	8 723	8 598
2005.	17 676	246,0	8 858	8 818

13. sz. tábla

Panaszok elbírálása a nyomozásfelügyelet során a 2005. évben

Ügyészségek	Elintézésre váró panasz összesen ¹		Az elintézett panaszokból az intézkedések megoszlása		
	szám	%	helyt adás	elutasítás/ felterjesztés	egyéb
Főváros	7 032	25,3	815	5 197	297
Baranya	954	3,4	124	747	53
Bács-Kiskun	1 042	3,7	149	739	83
Békés	714	2,6	84	591	18
Borsod-A-Zemplén	1 295	4,7	159	1 034	56
Csongrád	1 235	4,4	117	981	67
Fejér	978	3,5	99	793	59
Győr-M-Sopron	919	3,3	111	751	25
Hajdú-Bihar	1 255	4,5	112	1 072	42
Heves	571	2,1	107	396	34
Jász-N-Szolnok	715	2,6	94	549	34
Komárom-Esztergom	692	2,5	69	551	44
Nógrád	452	1,6	58	379	4
Pest	1 986	7,1	351	1 413	81
Somogy	1 170	4,2	197	865	55
Szabolcs-Sz-Bereg	778	2,8	112	618	38
Tolna	494	1,8	64	368	41
Vas	413	1,5	38	338	18
Veszprém	773	2,8	94	634	17
Zala	654	2,4	127	483	14
Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal	35	0,1	1	34	0
Legfőbb Ügyészség	3 652	13,1	197	3 048	364
Összesen	27 809	100,0	3 279	21 581	1 444

¹ = A nyomozó hatóságok határozatai és az ügyészségi határozatok elleni panaszok összesített adatait tartalmazza.

14. sz. tábla

Az előzetes letartóztatások számának alakulása a 2005. évben

Ügyészségek	Az elbírált ügyészi indítványok száma	Az elsőfokú bíróság			
		helyt adott		elutasította	
		szám	%	szám	%
Főváros	1 658	1 528	92,2	130	7,8
Baranya	223	212	95,0	11	5,0
Bács-Kiskun	344	319	92,7	25	7,3
Békés	122	120	98,4	2	1,6
Borsod-A-Zemplén	334	333	99,7	1	0,3
Csongrád	254	246	96,9	8	3,1
Fejér	230	217	94,3	13	5,7
Győr-M-Sopron	203	189	93,1	14	6,9
Hajdú-Bihar	264	255	96,6	9	3,4
Heves	72	60	83,3	12	16,7
Jász-N-Szolnok	172	169	98,3	3	1,7
Komárom-Esztergom	274	272	99,3	2	0,7
Nógrád	81	73	90,1	8	9,9
Pest	369	354	95,9	15	4,1
Somogy	139	133	95,7	6	4,3
Szabolcs-Sz-Bereg	200	193	96,5	7	3,5
Tolna	105	101	96,2	4	3,8
Vas	108	104	96,3	4	3,7
Veszprém	185	165	89,2	20	10,8
Zala	132	118	89,4	14	10,6
Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal	7	5	71,4	2	28,6
ÖSSZESEN	5 476	5 166	94,3	310	5,7

15. sz. tábla

Az előzetes letartóztatások időtartamának alakulása a nyomozások során a 2005. évben

Ügyészségek	Összes előzetes letartóztatás	30 napon belül %	1 hónap - 3 hónap között %	3 hónap - 6 hónap között %	6 hónap - 9 hónap között %	9 hónap - 1 év között %	1 éven túl %
Főváros	1 519	16,9	23,9	27,7	16,4	8,8	6,4
Baranya	232	9,1	19,4	47,0	15,9	7,8	0,9
Bács-Kiskun	318	28,3	27,7	33,3	8,2	2,2	0,3
Békés	118	24,6	22,9	29,7	7,6	11,0	4,2
Borsod-A-Zemplén	329	14,9	17,9	42,2	13,1	5,8	6,1
Csongrád	291	16,2	21,0	38,1	12,4	7,9	4,5
Fejér	206	17,0	35,0	35,9	7,8	3,4	1,0
Győr-M-Sopron	192	17,7	31,8	39,6	8,3	2,1	0,5
Hajdú-Bihar	255	22,0	19,6	36,5	13,7	7,8	0,4
Heves	65	9,2	41,5	30,8	10,8	4,6	3,1
Jász-N-Szolnok	150	26,0	30,0	33,3	6,0	3,3	1,3
Komárom-Esztergom	282	22,3	20,6	36,5	14,2	2,8	3,5
Nógrád	85	14,1	29,4	44,7	8,2	3,5	0,0
Pest	368	14,7	25,5	30,4	16,3	8,4	4,6
Somogy	120	15,0	40,8	35,0	7,5	1,7	0,0
Szabolcs-Sz-Bereg	200	22,0	44,5	25,0	5,0	3,5	0,0
Tolna	91	12,1	38,5	33,0	14,3	1,1	1,1
Vas	112	12,5	21,4	41,1	11,6	1,8	11,6
Veszprém	198	12,6	20,7	42,4	14,1	5,1	5,1
Zala	108	17,6	34,3	31,5	8,3	2,8	5,6
Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal	2	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Összesen	5 241	17,6	25,8	33,8	12,8	6,1	3,9

16. sz. tábla

Az elsőfokú bírósági tárgyaláson kifejtett ügyészi tevékenység

É v	Első fokon tárgyalta ügyek száma		A tárgyaláson az ügyész			
			részt vett		nem vett részt	
	szám	1996 = 100,0 %	száma	%	száma	%
1996.	37 770	100,0	18 742	49,6	19 028	50,4
1997.	37 842	100,2	18 241	48,2	19 601	51,8
1998.	42 442	112,4	20 553	48,4	21 889	51,6
1999.	45 213	119,7	22 059	48,8	23 154	51,2
2000.	43 674	115,6	21 008	48,1	22 666	51,9
2001.	45 517	120,5	23 305	51,2	22 212	48,8
2002.	48 348	128,0	24 929	51,6	23 419	48,4
2003.	54 158	143,4	32 066	59,2	22 092	40,8
2004.	52 332	138,6	32 560	62,2	19 772	37,8
2005.	53 431	141,5	34 192	64,0	19 239	36,0

17. sz. tábla

Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések alakulása

Év	Azon vádlottak száma, akiknek ügyében fellebbezés volt		a fellebbezés					
			ügyészi		kölcsönös		nem ügyészi	
	szám	1996 = 100,0 %	vádlott	%	vádlott	%	vádlott	%
1996.	10 821	100,0	2 845	26,3	1 060	9,8	6 916	63,9
1997.	11 909	110,1	3 143	26,4	1 351	11,3	7 415	62,3
1998.	13 605	125,7	3 751	27,6	1 470	10,8	8 384	61,6
1999.	15 154	140,1	4 228	27,9	1 807	11,9	9 119	60,2
2000.	16 510	152,6	4 963	30,1	2 074	12,6	9 473	57,4
2001.	18 261	168,8	4 991	27,3	2 336	12,8	10 934	59,9
2002.	17 684	163,4	4 940	27,9	2 478	14,0	10 266	58,1
2003.	18 428	170,3	5 046	27,4	2 555	13,9	10 827	58,7
2004.	17 690	163,5	4 674	26,4	2 349	13,3	10 667	60,3
2005.	16 467	152,2	4 321	26,2	2 105	12,8	10 041	61,0

18. sz. tábla

A hatályon kívül helyezések alakulása vádlottak szerint

É v	A másodfokú eljárásban szereplő vádlottak száma		A másodfokú bíróság az elsőfokú határozatot hatályon kívül helyezte		
	szám	1996 = 100,0 %	Összesen	E b b ő l	
				ügyészi indítvánnyal egyezően %	ügyészi indítványtól eltérően %
1996.	10 631	100,0	553	60,4	39,6
1997.	11 687	109,9	605	63,0	37,0
1998.	13 400	126,0	623	63,2	36,8
1999.	14 840	139,6	699	58,4	41,6
2000.	15 863	149,2	1 025	57,4	42,6
2001.	17 181	161,6	1 216	59,4	40,6
2002.	16 636	156,5	1 176	57,8	41,2
2003.	19 340	181,9	1 041	52,6	45,0
2004.	21 552	202,7	1 181	56,6	42,4
2005.	16 504	155,3	1 151	60,2	39,2

19. sz. tábla

A váderedményesség alakulása

É v	Eredményes vádemelések aránya %-ban
1996.	95,1
1997.	94,6
1998.	94,9
1999.	94,4
2000.	96,2
2001.	96,5
2002.	96,5
2003.	96,4
2004.	96,3
2005.	96,7

**A másodfokú ügyészségen az iratok érkezésétől a másodfokú bíróságra
való továbbításig eltelt idő**

É v	Másodfokú bíróságra került ügyek száma		Az érkezéstől a továbbításig eltelt idő %-ban				
	szám	1996 = 100,0 %	8 napon belül	8-15 nap között	16-30 nap között	1-2 hónap között	2 hónapon felül
1996.	7 314	100,0	54,9	23,7	12,0	6,7	2,7
1997.	7 874	107,7	50,8	24,7	13,4	8,2	2,9
1998.	8 924	122,0	53,0	22,5	14,4	7,4	2,7
1999.	10 003	136,8	53,6	22,6	14,1	6,3	3,4
2000.	10 822	148,0	54,1	23,0	13,8	6,6	2,6
2001.	12 215	167,0	53,5	24,5	14,5	5,6	1,8
2002.	11 824	161,7	48,1	25,4	18,5	6,0	2,0
2003.	13 059	178,6	45,9	26,5	18,6	6,7	2,2
2004.	12 704	173,7	40,0	27,6	21,2	8,3	2,9
2005.	11 943	163,3	40,8	29,6	20,9	6,6	2,1

21. sz. tábla

**A rendkívüli perorvoslatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység –
Perújítások**

É v	Összes jogerősen befejezett büntető ügy		P e r ú j í t á s i	
	szám	1996 = 100,0 %	nyomozás elrendelése	indítvány
1996.	62 468	100,0	51	41
1997.	61 413	98,3	44	56
1998.	69 343	111,0	54	58
1999.	72 706	116,4	72	64
2000.	68 338	109,4	55	67
2001.	72 087	115,4	91	93
2002.	75 968	121,6	82	149
2003.	73 387	117,5	57	72
2004.	74 855	119,8	80	85
2005.	77 288	123,7	87	100

22. sz. tábla

**A rendkívüli perorvoslatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység –
Felülvizsgálati eljárások**

É v	A Legfelsőbb Bíróságtól nyilatkozattételre érkezett ügyek száma	e b b ő l		
		fél indítványa alapján	ügyészi indítvány alapján	
			összesen	az ügyészi indítványt a Legfőbb Ügyészség fenntartotta
1996.	128	107	21	15
1997.	139	117	22	14
1998.	149	127	22	16
1999.	199	167	32	28
2000.	191	160	31	24
2001.	281	200	81	64
2002.	276	209	67	43
2003.	294	253	41	21
2004.	442	352	90	64
2005.	379	292	87	61

23. sz. tábla

A büntetés-végrehajtási felügyeleti tevékenység a 2005. évben

Ügyészségek	Tevékenység	E b b ő l					
		Kezdeményezés ¹ alaján tett intézkedés %	Bv. bíró előtti tevékenység %	Panaszintézés %	Fogda vizsgálat %	Egyéb vizsgálat, felterjesztett jelentés %	Bv. bíró ügydöntő határozatára tett nyilatkozat %
Főváros	8 315	26,4	12,2	8,0	2,0	14,7	36,6
Baranya	993	33,1	31,9	1,9	2,5	12,7	17,8
Bács-Kiskun	6 238	37,3	14,0	2,7	0,8	6,5	38,7
Békés	935	25,0	8,3	1,7	4,5	52,4	8,0
Borsod-A-Zemplén	3 190	30,7	23,9	1,9	0,8	22,6	20,1
Csongrád	2 904	28,3	23,6	3,3	2,5	10,6	31,8
Fejér	10 108	32,2	30,0	0,8	0,2	3,0	33,8
Győr-M-Sopron	1 111	55,4	14,7	2,9	3,3	14,0	9,7
Hajdú-Bihar	1 937	29,0	24,5	1,3	1,4	23,0	20,8
Heves	642	31,2	10,7	0,6	2,0	32,9	22,6
Jász-N-Szolnok	686	41,3	16,8	1,5	2,9	18,7	19,0
Komárom-Esztergom	1 257	14,1	11,1	4,1	1,9	11,3	57,5
Nógrád	1 426	32,7	16,3	3,7	1,7	23,6	21,9
Pest	6 648	37,4	2,6	10,5	1,2	11,4	37,0
Somogy	1 009	17,6	21,8	3,6	4,5	43,0	9,5
Szabolcs-Sz-Bereg	805	40,9	22,5	2,0	3,4	31,3	0,0
Tolna	975	25,7	42,1	0,6	2,3	17,4	11,9
Vas	735	16,2	10,9	6,3	5,4	50,2	11,0
Veszprém	1 038	21,9	7,3	6,0	2,3	22,9	39,6
Zala	1 076	26,3	6,4	0,7	2,4	33,7	30,5
Legfőbb Ügyészség	1 088	0,0	0,0	12,1	0,0	87,9	0,0
Összesen	53 116	30,7	17,3	4,3	1,5	16,1	30,1

¹ = Bv. ügyek; pártfogó, bv. intézet kezdeményezése

24. sz. tábla

A bűnelkövetők, a fiatalkorú bűnelkövetők, valamint a gyermekkorú elkövetők számának és gyakoriságának alakulása

Év	Ismertté vált bűnelkövetők száma összesen	1996 = 100,0 %	100.000 lakosra jutó bűnelkövetők száma	Fiatalkorú bűnelkövetők		1996 = 100,0 %	100.000 fiatalkorú lakosra jut	Gyermekkorú elkövetők száma	1996 = 100,0 %
				száma	aránya %				
1996.	122 226	100,0	1 196,9	13 544	11,1	100,0	2 263,0	3 689	100,0
1997.	130 966	107,2	1 287,2	13 955	10,7	103,0	2 467,3	4 287	116,2
1998.	140 083	114,6	1 382,1	12 866	9,2	95,0	2 409,7	3 866	104,8
1999.	131 658	107,7	1 304,6	11 540	8,8	85,2	2 258,6	4 136	112,1
2000.	122 860	100,5	1 223,3	11 081	9,0	81,8	2 220,8	3 965	107,5
2001.	120 583	98,7	1 182,2	11 631	9,7	85,9	2 237,1	3 730	101,1
2002.	121 885	99,7	1 197,9	11 689	9,6	86,3	2 268,1	3 959	107,3
2003.	118 145	96,7	1 164,9	10 473	8,9	77,3	2 050,5	3 553	96,3
2004.	130 182	106,5	1 286,8	12 325	9,5	91,0	2 465,2	3 963	107,4
2005.	133 790	109,5	1 325,2	12 197	9,1	90,1	2 457,8	3 697	100,2

25. sz. tábla

Ügyészi törvényességi vizsgálatok

É v	Összesen		Minisztériumi, országos hatáskörű közig.	Önkormány- zati	Nem önkor- mányzati helyi ter. közig.	Gazdálkodó	Szabálysér- tési	Alapítvány- nál	Társadalmi szerveknél ¹	MRP-nél	Egyéb szervnél
	Szám	1996 = 100,0 %									
1996.	3 110	100,0	17	636	197	429	328	787	395	165	156
1997.	3 660	117,7	18	1 306	163	212	334	782	759	2	84
1998.	4 188	134,7	17	1 141	288	78	343	646	1 170	-	505
1999.	3 990	128,3	12	1 298	247	115	395	747	1 042	-	134
2000.	4 207	135,3	14	1 151	156	182	268	987	1 240	98	111
2001.	4 899	157,5	16	1 249	164	164	710	868	1 424	1	303
2002.	4 774	153,5	10	803	158	184	781	934	1 794	1	109
2003.	5 094	163,8	5	1 159	245	323	628	764	1 204	13	753
2004.	5 033	161,8	4	1 281	356	90	593	676	1 934	1	98
2005.	4 900	157,6	1	1 757	259	142	379	629	1 340	-	393

¹ = 1996-2004: Egyesületnél.

26. sz. tábla

Az ügyési törvényességi vizsgálatok alapján benyújtott és elbírált kiemelt intézkedések

É v	Kiemelt intézkedések száma összesen ¹		E b b ő l				A tárgyidőszakban elbírált intézkedések							
			Óvások	Felszólalások	Figyelmeztetések	Jelzések	Óvások		Felszólalások		Figyelmeztetések		Jelzések	
	szám	1996 = 100,0 %	s z á m a				Összesen	ebből eredményes	Összesen	ebből eredményes	Összesen	ebből eredményes	Összesen	ebből eredményes
1996.	4 108	100,0	937	1 714	74	1 383	876	865	1 376	1 367	44	44	1 184	1 176
1997.	5 138	125,1	1 564	2 023	53	1 498	1 123	1 118	1 718	1 712	37	36	1 324	1 318
1998.	6 362	154,9	1 975	2 503	120	1 764	1 835	1 814	2 120	2 109	35	35	1 591	1 578
1999.	7 287	177,4	3 133	2 422	63	1 669	2 906	2 854	2 252	2 219	29	29	1 563	1 539
2000.	7 168	174,5	2 777	2 627	96	1 668	2 481	2 435	2 212	2 192	30	30	1 523	1 502
2001.	6 849	166,7	1 958	2 944	115	1 832	2 216	2 186	2 758	2 739	27	27	1 884	1 873
2002.	6 689	162,8	1 862	2 973	115	1 739	1 851	1 816	2 581	2 555	95	89	1 625	1 613
2003.	7 258	176,7	2 229	3 137	144	1 748	1 796	1 783	2 856	2 842	79	79	1 746	1 742
2004.	8 207	199,8	2 654	3 498	61	1 994	2 885	2 848	3 240	3 233	37	37	1 797	1 790
2005.	8 108	197,4	2 573	3 583	25	1 847	2 548	2 540	3 527	3 505	25	25	1 851	1 835

¹ = 2005-ben tartalmazza a felelősségre vonások számát is.

27. sz. tábla

Ügyészi törvényességi vizsgálatok eljáró ügyészségek szerint a 2005. évben

Ügyészségek	Összesen		Önkormányzati	Nem önkormányzati helyi ter.közig.	Gazdálkodó	Szabálysértési	Alapítvány-nál	Társadalmi szerveknél	Egyéb szervnél
	szám	%							
Főváros	312	6,4	63	24	0	1	131	41	52
Baranya	196	4,0	75	4	19	7	11	70	10
Bács-Kiskun	232	4,7	28	4	0	48	46	101	5
Békés	94	1,9	39	7	0	1	4	26	17
Borsod-A-Zemplén	583	11,9	318	10	13	72	29	97	44
Csongrád	167	3,4	67	7	19	2	19	19	34
Fejér	153	3,1	41	1	0	0	2	98	11
Győr-M-Sopron	251	5,1	44	10	0	11	50	74	62
Hajdú-Bihar	217	4,4	92	14	0	2	35	65	9
Heves	173	3,5	47	5	51	4	18	33	15
Jász-N-Szolnok	366	7,5	91	9	0	57	12	135	62
Komárom-Esztergom	215	4,4	99	3	0	1	34	69	9
Nógrád	111	2,3	7	0	0	4	41	41	18
Pest	317	6,5	16	113	0	74	34	39	41
Somogy	191	3,9	25	2	0	5	1	155	3
Szabolcs-Sz-Bereg	355	7,2	171	14	6	44	20	86	14
Tolna	104	2,1	17	1	22	0	17	45	2
Vas	404	8,2	341	0	0	30	1	17	15
Veszprém	204	4,2	129	4	0	15	31	12	13
Zala	246	5,0	47	20	12	1	38	117	11
Fővárosi Fellebbvitel	2	0,0	0	2	0	0	0	0	0
Debreceni Fellebbvitel	1	0,0	0	1	0	0	0	0	0
Győri Fellebbvitel	1	0,0	0	1	0	0	0	0	0
Pécsi Fellebbvitel	2	0,0	0	2	0	0	0	0	0
Szegedi Fellebbvitel	1	0,0	0	0	0	0	0	0	1
Legfőbb Ügyészség	2	0,0	0	1	0	0	0	0	1
Összesen	4 900	100,0	1 757	259	142	379	629	1 340	394

28. sz. tábla

Szabálysértésekkel kapcsolatos ügyészi tevékenység¹

Év	Szabálysértési hatóság megszüntető határozata	Panasz elutasítása	Panasz alapján	
			határozat hatályon kívül helyezése	egyéb
2000. ²	21 520	392	107	201
2001.	40 057	1 173	290	360
2002.	44 002	1 078	205	124
2003.	49 205	912	146	185
2004.	52 967	867	92	130
2005.	75 352	985	315	780

¹ = Az Sztv-ben nevesített ügyészi tevékenységhez kapcsolódó érkezések.

² = A táblázat az adatokat az 1999: LXIX. tv. alapján 2000. március 1. napjától tartalmazza.

29. sz. tábla

Elővezetések ügyészi jóváhagyása

É v	Ügyek száma		E b b ő l	
	szám	1996 = 100,0 %	jóváhagyás	megtagadás
1996.	45 999	100,0	44 140	1 859
1997.	51 122	111,1	49 604	1 518
1998.	48 955	106,4	47 105	1 850
1999.	22 222	48,3	21 494	728
2000.	18 021	39,2	16 515	1 506
2001.	18 122	39,4	16 779	1 343
2002.	23 158	50,4	21 082	2 076
2003.	27 460	59,7	25 455	2 005
2004.	30 458	66,2	28 157	2 301
2005.	34 488	75,0	31 848	2 640

30. sz. tábla

Törvényességi kérelmek száma és megoszlása

É v	Az érkezett törvényességi kérelmek									
	száma		tárgy szerinti megoszlása							
	szám	1996 = 100,0 %	alapítványi ügy	társadalmi szervezeti ügy	adó, pénzügy	építésügy	szabálysértési ügy	termőföld ¹	egyéb közigazgatási ügy	egyéb
1996.	2 813	100,0	101	241	117	198	797	299	365	572
1997.	2 947	104,8	78	291	86	268	760	321	351	699
1998.	3 122	111,0	66	313	77	286	875	296	439	693
1999.	2 807	99,8	90	318	83	283	779	246	401	511
2000.	3 497	124,3	104	352	102	351	962	320	450	763
2001.	3 998	142,1	110	496	114	409	1 058	412	536	773
2002.	4 297	152,8	188	575	95	359	1 412	349	558	679
2003.	4 185	148,8	120	409	109	433	1 360	338	612	688
2004.	4 331	154,0	96	486	92	515	1 551	295	517	683
2005.	4 158	147,8	138	398	65	349	1 809	151	341	907

¹ = 1996-2004: telek, földügy.

31. sz. tábla

Törvényességi kérelem alapján tett kiemelt ügyési intézkedések

É v	Összesen ¹		Óvás	Felszólalás	Figyelmeztetés	Jelzés
	szám	1996 = 100,0 %				
1996.	529	100,0	275	138	10	106
1997.	567	107,2	313	136	15	103
1998.	566	107,0	295	154	8	109
1999.	632	119,5	335	166	13	118
2000.	596	112,7	314	167	4	111
2001.	866	163,7	497	204	13	152
2002.	1 065	201,3	734	189	21	121
2003.	1 184	223,8	752	233	9	190
2004.	1 355	256,2	835	290	16	214
2005.	1 621	306,4	1 182	241	5	167

¹ = 2005-ben tartalmazza a felelősségre vonások számát is.

32. sz. tábla

Az ügyészek által a magánjogi ügyekben tett érdemi intézkedések

É v	Összes intézkedés		E b b ő l					
	szám	1996 = 100,0 %	kereset, fizetési meghagyás kibocsát. indítvány	egyéb eljárás kezdeményezése	perbe lépés, fellépés	fellebbezés	II. fokú fellépés	egyéb intézkedés
1996.	11 988	100,0	737	650	110	496	20	9 975
1997.	15 204	126,8	1 012	603	95	487	15	12 992
1998.	17 581	146,7	1 158	1 185	301	757	13	14 167
1999.	17 234	143,8	1 199	1 131	89	936	4	13 875
2000.	16 117	134,4	1 240	920	59	598	8	13 292
2001.	21 812	181,9	1 504	3 292	38	568	9	16 401
2002.	17 552	146,4	1 951	676	76	562	3	14 284
2003.	18 041	150,5	1 975	540	44	490	7	14 985
2004.	19 633	163,8	1 751	1 015	46	526	4	16 291
2005.	23 919	199,5	1 575	192	38	526	6	21 582

33. sz. tábla

Az ügyészek által a magánjogi ügyekben tett intézkedések az ügy tárgya szerint a 2005. évben

Ügyészségek	Intézkedések száma		Ebből										
	szám	%	Apasági perek	Családjogi perek	Gondnokság	Alapítványok	Társadalmi szervezetek	Kötelmi jogviszonyból eredő	Cégügyek	Cégtörvényességi felügyeleti eljárások	Környezet-és természet védelem	Fogyasztóvédelem	Egyéb
Főváros	4 960	20,7	26	5	20	1 656	1 968	42	106	534	18	118	467
Baranya	880	3,7	11	1	11	200	481	15	4	102	4	1	50
Bács-Kiskun	956	4,0	12	9	25	209	531	30	26	2	22	0	90
Békés	670	2,8	13	0	12	171	370	7	21	1	5	0	70
Borsod-A-Zemplén	1 069	4,5	40	11	38	235	434	35	27	109	31	7	102
Csongrád	757	3,2	14	4	6	174	375	8	9	4	31	4	128
Fejér	715	3,0	10	1	1	127	522	7	2	2	0	0	43
Győr-M-Sopron	657	2,7	5	3	34	160	362	3	16	7	10	1	56
Hajdú-Bihar	933	3,9	18	8	4	282	436	40	52	0	49	0	44
Heves	658	2,8	12	4	8	172	317	14	25	33	0	0	73
Jász-N-Szolnok	658	2,8	24	4	3	143	319	3	103	1	16	1	41
Komárom-Esztergom	644	2,7	25	0	4	96	305	3	106	35	5	18	47
Nógrád	400	1,7	2	4	2	78	218	3	55	0	5	1	32
Pest	1 578	6,6	27	11	9	400	721	61	133	96	13	3	104
Somogy	775	3,2	14	2	4	95	536	23	0	3	44	4	50
Szabolcs-Sz-Bereg	752	3,1	18	7	16	131	349	22	20	9	75	37	68
Tolna	223	0,9	3	1	0	61	129	0	1	14	0	0	14
Vas	402	1,7	3	1	13	59	206	0	5	51	18	0	46
Veszprém	682	2,9	8	4	1	178	348	13	21	29	11	0	69
Zala	1 267	5,3	16	3	17	458	540	28	1	1	28	50	125
Fővárosi Fellebbvitel	262	1,1	0	0	0	78	148	1	23	4	0	0	8
Debreceni Fellebbvitel	80	0,3	0	0	0	25	49	1	0	1	0	0	4
Győri Fellebbvitel	117	0,5	0	0	3	28	72	2	4	2	0	1	5
Pécsi Fellebbvitel	58	0,2	0	0	0	13	37	0	1	4	0	0	3
Szegedi Fellebbvitel	76	0,3	0	0	0	18	53	0	1	0	0	0	4
Legfőbb Ügyészség	3 690	15,4	87	24	65	574	1 217	99	150	884	86	40	464
Összesen	23 919	100,0	388	107	296	5 821	11 043	460	912	1 928	471	286	2 207

34. sz.. tábla

Felelősségre vonás kezdeményezése a magánjogi és a törvényességi felügyeleti tevékenység során

É v	Felelősségre vonás							
	kezdeményezése összesen		magánjogi	törvényességi felügyeleti	módja ¹			
	szám	1996 = 100,0 %	tevékenység során		büntető	fegyelmi	szabálysértési	kártérítési
1996.	333	100,0	175	158	115	8	35	-
1997.	524	157,4	301	223	114	18	89	2
1998.	237	71,2	33	204	132	12	58	2
1999.	342	102,7	48	294	215	14	63	2
2000.	347	104,2	64	283	187	22	72	2
2001.	564	169,4	116	448	382	12	54	-
2002.	404	121,3	75	329	281	7	39	2
2003.	468	140,5	47	421	347	14	58	2
2004.	626	188,0	137	489	409	17	63	-
2005.	684	205,4	100	584	542	16	126	-

¹ = 1996-2004.: a törvényességi felügyeleti tevékenység adatai.

35. sz. tábla

Jogszabálytervezetek észrevételezése

É v	Észrevételezett jogszabályok		E b b ő l érdemi észrevétel	
	szám	1996 = 100,0 %	szám	%
1996.	758	100,0	292	38,5
1997.	930	122,7	233	25,0
1998.	801	105,7	177	22,1
1999.	805	106,2	227	28,2
2000.	677	89,3	186	27,4
2001.	807	106,5	257	31,9
2002.	591	78,0	171	28,9
2003.	1 074	141,7	282	26,3
2004.	1 229	162,1	365	29,7
2005.	958	126,4	283	29,6

36. sz. tábla

A katonai büntetőeljárásban ismertté vált bűnelkövetők számának alakulása

Év	Bűnelkövetők száma	1996 = 100 %
1996.	2 808	100,0
1997.	3 067	109,2
1998.	2 434	86,7
1999.	2 232	79,5
2000.	2 417	86,1
2001.	2 135	76,0
2002.	2 121	75,5
2003.	1 686	60,0
2004.	1 725	61,4
2005.	1 297	46,2

37. sz. tábla

A katonai büntetőeljárásban az ismertté vált bűncselekmények számának alakulása

Év	Ismertté vált bűncselekmények		E b b ő l	
			A bűncselekmény elkövetője ismeretlen maradt	
	száma	1996 = 100 %	száma	aránya %
1996.	4 881	100,0	604	12,4
1997.	5 549	113,7	695	12,5
1998.	4 901	100,4	400	8,2
1999.	3 732	76,5	316	8,5
2000.	4 322	88,5	281	6,5
2001.	3 515	72,0	302	8,6
2002.	4 814	98,6	320	6,6
2003.	2 915	59,7	184	6,3
2004.	3 240	66,4	247	7,6
2005.	2 167	44,4	108	5,0

38. sz. tábla

A katonai ügyészi szervek ügyiratforgalma a 2005. évben

Katonai ügyészség	Ügyiratok összesen	Ebből	
		Büntetőjogi	Magán- és közigazgatási jogi
Budapesti	1 565	896	669
Debreceni	605	297	308
Győri	357	236	121
Kaposvári	264	164	100
Szegedi	422	321	101
Katonai Fellebbviteli	164	160	4
Katonai Főügyészség	777	426	351
Összesen	4 154	2 500	1 654

39. sz. tábla

A katonai büntetőeljárásban a Katonai Főügyészséghez benyújtott panaszok elbírálása a nyomozásfelügyelet során a 2005. évben

Katonai ügyészség	Érkezett panasz összesen	Ebből		
		Helytadott	Elutasított	Egyéb
Összesen	312	52	211	49
Ebből a katonai ügyészségek szerinti megoszlás				
Budapesti	183	29	130	24
Debreceni	57	9	39	9
Győri	30	8	13	9
Kaposvári	22	1	17	4
Szegedi	20	5	12	3

40. sz. tábla

A nyomozás befejezése utáni nyomozati iratok feldolgozásának alakulása a katonai büntetőeljárásban

Év	Nyomozott ügyek száma	15 napon belül	30 napon belül	Összes
		Feldolgozott ügyek aránya %		
1996.	2 411	1 883	343	92,3
1997.	2 759	2 147	411	92,7
1998.	2 065	1 712	258	95,4
1999.	1 884	1 598	249	98,0
2000.	2 245	1 816	297	94,1
2001.	2 202	1 737	294	92,2
2002.	2 112	1 728	272	94,7
2003.	1 814	1 507	189	93,5
2004.	1 905	1 561	227	93,9
2005.	1 544	1 283	191	95,5

41. sz. tábla

Az előzetes letartóztatások számának alakulása a katonai büntetőeljárásban a 2005. évben

Katonai ügyészségek	Az ügyész indítványt tett	Az elsőfokú bíróság			
		Helyt adott	%	Elutasította	%
Budapest	20	18	90,0	2	10,0
Debreceni	1	1	100,0	-	-
Győri	3	3	100,0	-	-
Kaposvári	1	1	100,0	-	-
Szegedi	1	1	100,0	-	-
Összesen	26	24	92,3	2	7,7

42. sz. tábla

**Az előzetes letartóztatások időtartamának alakulása a nyomozások során a katonai büntetőeljárásban
a 2005. évben**

Katonai Ügyészségek	Összes előzetes letartóztatás	30 napon belül	1 hónap-3 hónap	3 hónap-6 hónap	6 hónap-9 hónap	9 hónap-1 év	1 éven túl
		között %					
Budapesti	18	82,4	50,0	50,0	0,0	100,0	0,0
Debreceni	1	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Győri	3	5,9	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0
Kaposvári	1	5,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Szegedi	1	5,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Összesen	24	70,8	8,3	16,7	0,0	4,2	0,0

43. sz. tábla

A katonai büntetőeljárásban az elsőfokú bírósági tárgyaláson kifejtett ügyészi tevékenység

É v	Első fokon tárgyaló ügyek száma		A tárgyaláson az ügyész			
			rész vett		nem vett részt	
	szám	1996 = 100,0 %	száma	%	száma	%
1996.	1 192	100,0	732	61,4	460	38,6
1997.	1 631	136,8	890	54,6	741	45,4
1998.	1 035	86,8	887	85,7	148	14,3
1999.	938	78,7	793	84,5	146	15,6
2000.	979	82,1	812	82,9	167	17,1
2001.	956	80,2	889	93,0	67	7,0
2002.	860	72,1	764	88,8	96	11,2
2003.	688	57,7	560	81,4	128	18,6
2004.	568	47,7	455	80,1	113	19,9
2005.	656	55,0	547	83,4	109	16,6

44. sz. tábla

Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések alakulása a katonai büntetőeljárársban

Év	Azon vádlottak száma, akiknek ügyében fellebbezés volt		a fellebbezés					
			ügyészi		kölcsonös		nem ügyészi	
	szám	1996=100 %	vádlott	%	vádlott	%	vádlott	%
1996.	101	100,0	39	38,6	8	7,9	54	53,5
1997.	275	272,3	130	47,3	18	6,5	127	46,2
1998.	235	232,7	109	46,4	24	10,2	102	43,4
1999.	226	223,8	88	38,9	22	9,7	116	51,3
2000.	244	241,6	100	41,0	34	13,9	110	45,1
2001.	227	224,8	76	33,5	35	15,4	116	51,1
2002.	244	241,6	115	47,1	41	16,8	88	36,1
2003.	329	325,7	129	39,2	55	16,7	144	43,8
2004.	269	266,3	122	45,4	59	21,9	88	32,7
2005.	328	324,8	121	36,9	70	21,3	137	41,8

45. sz. tábla

**A Katonai Fellebbviteli Főügyészségen a fellebbezett ítéletek iratainak
érkezésétől a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsához továbbításig eltelt
idő**

Év	Az Ítéltáblára került ügyek száma	Érkezéstől a továbbításig eltelt idő				
		8 napon belül	8-15 nap között	16-30 nap között	1-2 hó között	2 hónapon felül
2004.	245	162	58	25	0	0
2005.	196	81	73	42	0	0

46. sz. tábla

**A hatályon kívül helyezések alakulása a katonai büntetőeljárásban
vádoltak szerint**

Év	Másodfokú eljárásban szereplő vádlottak		II. fokú eljárásban az I. fokú határozatot hatályon kívül helyezte		
	Száma	1996=100%	Összesen	Ebből	
				Ügyészi indítvánnyal egyezően %	Ügyészi indítványtól eltérően %
1996.	101	100,0	-	-	-
1997.	142	140,6	2	50,0	50,0
1998.	173	171,3	3	66,6	33,4
1999.	260	257,4	2	50,0	50,0
2000.	177	175,2	5	40,0	60,0
2001.	203	201,0	9	11,1	88,9
2002.	244	241,6	10	10,0	90,0
2003.	175	173,3	8	25,0	75,0
2004.	449	444,6	65	83,1	16,9
2005.	328	324,8	63	46,0	54,0

47. sz. tábla

A váderedményesség alakulása a katonai büntetőeljárásban

Év	Eredményes vádemelések aránya %-ban ¹
1996.	96,7
1997.	96,3
1998.	96,1
1999.	96,1
2000.	97,1
2001.	95,4
2002.	92,8
2003.	93,5
2004.	94,7
2005.	93,6

¹ = A 12/2004. (ÜK. 2005/1.) LÜ utasítás alapján 2005. január 1. napjától a katonai ügyészségeknél csak a jogerős bírósági határozatra vonatkozó váderedményességet veszik számba.

48. sz. tábla

**A rendkívüli perorvoslatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység a
katonai büntetőeljárásban –
Perújítások**

Év	Összes jogerősen befejezett büntető ügy		Perújítások száma
	száma	1996=100%	
1996.	1 184	100,0	6
1997.	1 572	132,8	6
1998.	1 342	113,3	7
1999.	1 166	98,5	5
2000.	1 151	97,2	6
2001.	1 158	97,8	1
2002.	1 149	97,0	2
2003.	922	77,9	6
2004.	784	66,2	13
2005.	786	66,4	3

49. sz. tábla

**A rendkívüli perorvoslatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység a
katonai büntetőeljárásban –
Felülvizsgálati eljárások**

Év	Felülvizsgálati eljárások	Az ügyész a Legfelsőbb Bíróságtól érkezett ügyben nyilatkozatot tett	Az ügyész felülvizsgálati indítványt tett hivatalból
1996.	11	8	3
1997.	6	5	1
1998.	10	3	7
1999.	6	3	3
2000.	5	3	2
2001.	7	3	4
2002.	4	2	2
2003.	5	1	4
2004.	8	8	3
2005.	6	-	6

50. sz. tábla

A katonai ügyészségi nyomozások ügyforgalma a 2005. évben

Katonai ügyészségek	Elintézésre váró feljelentések		E b b ő l	Lenyomozott ügyek %	Ebből			
	száma	%	Elintézett feljelentések %		Vádemelés %	Vád halasztás %	Felfüggesztés %	Megszüntetés %
Budapesti	896	46,8	85,2	78,7	49,8	1,3	8,1	45,7
Debreceni	297	15,5	92,3	75,4	48,7	-	3,1	52,7
Győri	236	12,3	94,9	91,1	52,6	-	7,9	42,3
Kaposvári	164	8,6	96,3	69,5	58,8	2,6	13,2	26,3
Szegedi	321	16,8	94,7	89,1	43,7	2,1	4,9	50,0
Összesen	1 914	100,0	90,0	80,7	49,5	1,2	7,1	47,6

51. sz. tábla

A katonai ügyészségi nyomozások időtartama az összes ügy %-ában

Év	A nyomozással befejezett ügyek	Ebből				
		1 hónapon belül	1-2 hó között	2-3 hó között	3-6 hó között	6 hónapon túl
1996.	2 411	50,1	40,8	3,6	5,0	0,5
1997.	2 759	46,5	41,9	5,4	5,6	0,7
1998.	2 065	51,0	37,4	5,2	5,4	-
1999.	1 884	54,3	36,1	4,8	4,4	0,4
2000.	2 245	47,7	38,0	5,2	7,0	2,1
2001.	2 202	43,9	39,2	7,0	8,3	1,6
2002.	2 112	39,6	42,3	6,0	10,0	2,1
2003.	1 814	42,3	41,9	5,3	8,8	1,7
2004.	1 905	38,8	44,5	6,7	8,2	1,8
2005.	1 544	35,5	47,5	6,2	9,8	1,0

52. sz. tábla

A magánjogi és közigazgatási jogi tevékenység alakulása a katonai ügyészségi eljárásban a 2005. évben

I.	Ügyészi vizsgálatok száma		532
	Vizsgálat alapján tett ügyészi intézkedések	Óvás	16
		Felszólalás	21
		Figyelmeztetés	34
II.	Törvényességi kérelmek száma		449
	Kérelmek alapján tett ügyészi intézkedések	Óvás	1
		Felszólalás	-
		Figyelmeztetés	-
III.	Eljárás kezdeményezések száma		95
	Ebből	Kártérítés	5
		Fegyelmi eljárás	81
		Egyéb vizsgálat	9
IV.	Jogi ismeretterjesztő előadások száma		82
	Az előadásokon résztvevők száma		5 811
V.	Katonai ügyészi fogadóórák száma		74
	A fogadóórán megjelentek száma		347
VI.	Fegyelmi értekezleteken való részvételek száma		64
VII.	Jogsabályok tervezetének előzetes észrevételezése		81

53. sz. tábla

Katonai ügyészi törvényességi vizsgálatok

Év	Összesen		Honvédségi	Rendőrségi	Határőri	Büntetésvégre- hajtási
	száma	1996=100 %	s z e r v n é l			
1996.	166	100,0	137	2	27	0
1997.	191	115,1	155	13	15	8
1998.	212	127,7	176	8	20	8
1999.	195	117,5	157	13	16	9
2000.	167	100,6	144	8	10	5
2001.	130	78,3	66	12	18	34
2002.	226	136,1	117	63	23	23
2003.	304	183,1	167	57	41	39
2004.	523	315,1	278	138	40	67
2005.	532	320,5	268	124	60	80

54. sz. tábla

Katonai ügyészi vizsgálatok alapján benyújtott és elbírált intézkedések

Év	Érdemi intézkedések száma összesen		E b b ő l					
	száma	1996=100 %	Óvások	Felszólalások	Figyelmeztetések	Intézkedések	Parancsnoki intézkedések	Felelősségre vonások
1996.	34	100,0	4	9	18	3	-	-
1997.	64	188,2	8	33	20	3	-	-
1998.	35	102,9	8	19	3	5	-	-
1999.	59	173,5	5	33	14	7	-	-
2000.	53	155,9	5	32	15	1	-	-
2001.	15	44,1	2	7	4	2	-	-
2002.	39	114,7	1	20	12	6	-	-
2003.	70	205,9	9	30	29	2	-	-
2004.	68	200,0	7	33	21	7	-	-
2005.	75	220,6	16	21	34	4	-	-

Ügyészek, fogalmazók és titkárok számának alakulása

É v ¹	Főállású ügyészek		Fogalmazók, titkárok	
	szám	1996 = 100,0 %	szám	1996 = 100,0 %
1996.	1 109	100,0	172	100,0
1997.	1 169	105,4	203	118,0
1998.	1 251	112,8	312	181,4
1999.	1 265	114,1	337	195,9
2000.	1 301	117,3	327	190,1
2001.	1 305	117,7	381	221,5
2002.	1 307	117,9	488	283,7
2003.	1 401	126,3	452	262,8
2004.	1 453	131,0	443	257,6
2005.	1 490	134,4	468	272,1

¹ = A december 31-i állapot.

Ügyészek, fogalmazók és titkárok nemek szerinti arányának alakulása

É v ¹	Ügyészek				Fogalmazók, titkárok			
	férfi		nő		férfi		nő	
	szám	%	szám	%	szám	%	szám	%
1996.	508	45,8	601	54,2	81	47,1	91	52,9
1997.	528	45,2	641	54,8	90	44,3	113	55,7
1998.	564	45,1	687	54,9	127	40,7	185	59,3
1999.	559	44,2	706	55,8	135	40,1	202	59,9
2000.	576	44,3	725	55,7	131	40,1	196	59,9
2001.	569	43,2	748	56,8	148	38,8	233	61,2
2002.	566	42,9	753	57,1	188	38,5	300	61,5
2003.	592	42,0	819	58,0	173	38,3	279	61,7
2004.	609	41,5	858	58,5	164	37,0	279	63,0
2005.	612	40,6	897	59,4	170	36,3	298	63,7

¹ = A december 31-i állapot.

Ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2005. évben

Ügyészségek	Ügyészek száma	30 év és az alatt		31-40 év között		41-50 év között		51-54 év között		55-59 év között		60 év és felette	
		szám	%	szám	%	szám	%	szám	%	szám	%	szám	%
Ügyészségek összesen	1 509	132	8,7	651	43,2	357	23,7	135	8,9	119	7,9	115	7,6
Legfőbb Ügyészség	113	-	-	27	23,9	25	22,1	13	11,5	22	19,5	26	23,0
területi ügyészségek	1 396	132	9,5	624	44,7	332	23,8	122	8,7	97	6,9	89	6,4

Ügyészek megoszlása az ügyészi szervezetben töltött szolgálati idő szerint a 2005. évben

Ügyészségek	Ügyészek összesen	5 év és az alatt		5-9 év között		10-19 év között		20-29 év között		30 év és felette	
		szám	%	szám	%	szám	%	szám	%	szám	%
Ügyészségek összesen	1 509	105	7,0	458	30,4	559	37,0	224	14,8	163	10,8
Legfőbb Ügyészség	113	5	4,4	12	10,6	36	31,9	25	22,1	35	31,0
területi ügyészségek	1 396	100	7,2	446	31,9	523	37,5	199	14,2	128	9,2

59. sz. tábla

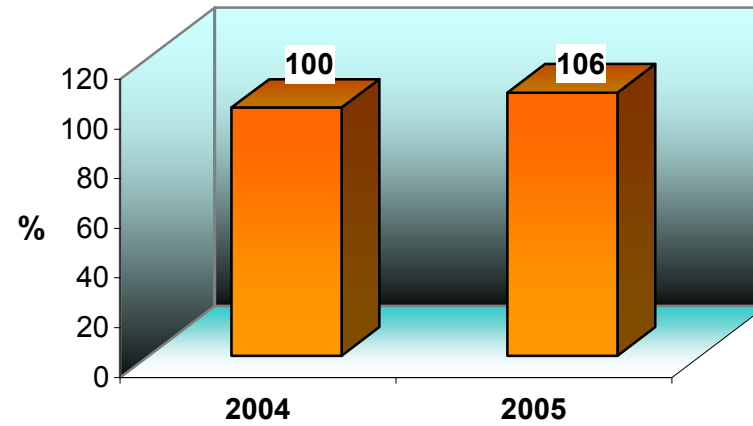
Az egyes költségvetési előirányzatok alakulása (millió Ft, %)

Megnevezés	2001.		2002.		2003.		2004.		2005.		Index %	
	előirányzat	teljesítés	előirányzat	teljesítés	előirányzat	teljesítés	előirányzat	teljesítés	előirányzat	teljesítés	2005/2004. előirányzat	2005/2004. teljesítés
Személyi juttatás	8 660	8 754	9 328	9 892	11 760	12 040	16 513	16 213	17 747	18 032	107,5	111,2
Munkaadót terhelő járulék	2 939	3 138	2 750	3 264	3 523	4 015	5 057	5 020	5 451	5 797	107,8	115,5
Dologi kiadás	1 530	1 337	1 364	1 576	2 926	2 041	4 331	2 446	3 722	2 664	85,9	108,9
Pénzeszköz átadás	201	270	87	560	80	1 361	60	774	186	329	310,0	42,5
Felújítás	243	251	243	263	150	169	150	145	100	110	66,7	75,9
Egyéb intézményi beruh.	530	240	313	258	1 389	696	868	2 435	1 284	1 605	147,9	65,9
Központi beruházás	1 017	1 142	1 968	1 705	670	1 066	670	1 332	879	620	131,2	46,5
Összesen	15 120	15 132	16 053	17 518	20 498	21 388	27 649	28 365	29 369	29 157	106,2	102,8

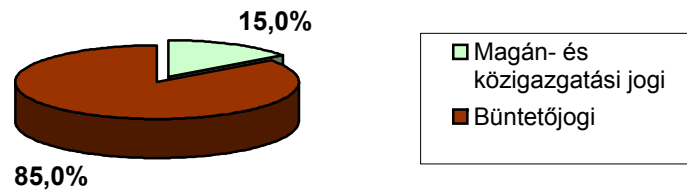
1. sz. ábra

Az ügyési szervezet ügyforgalmának alakulása

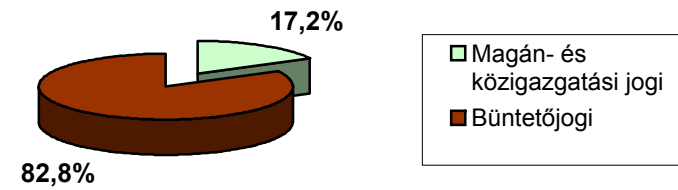
Ügyszám: **922 836** **975 239**

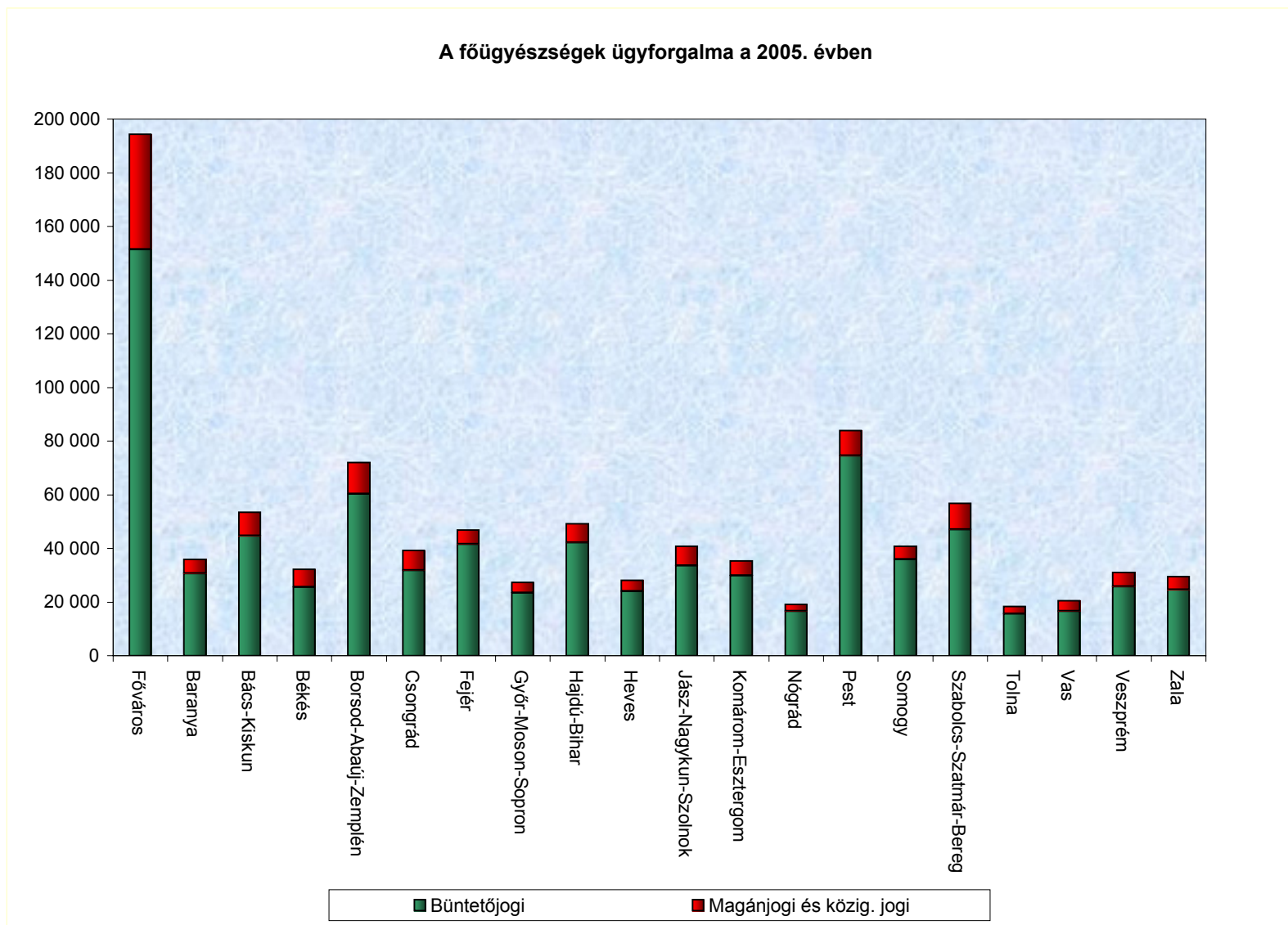
Az ügyirat érkezés megoszlása 2004. évben

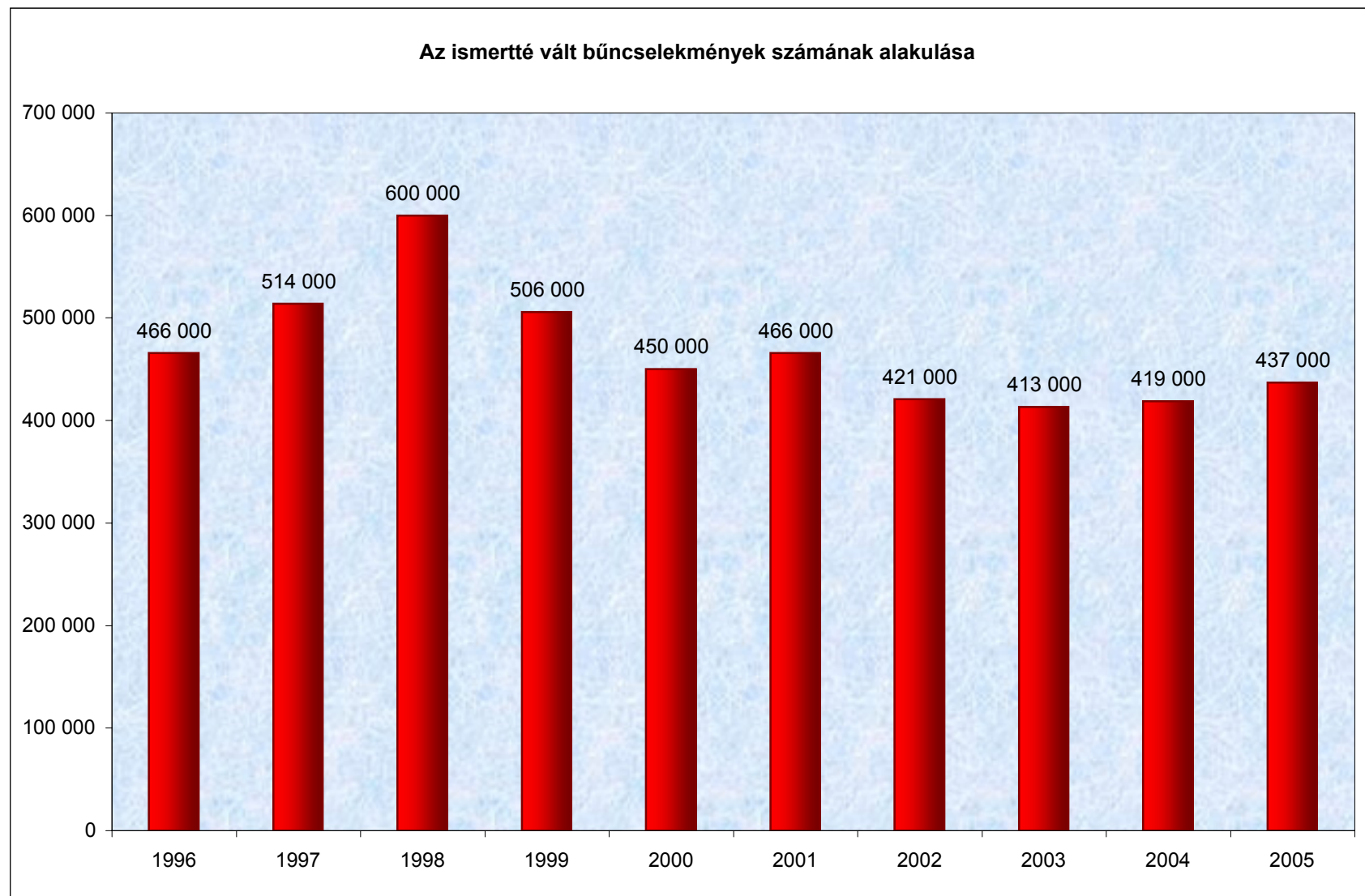
Az ügyirat érkezés megoszlása 2005. évben

2. sz. ábra

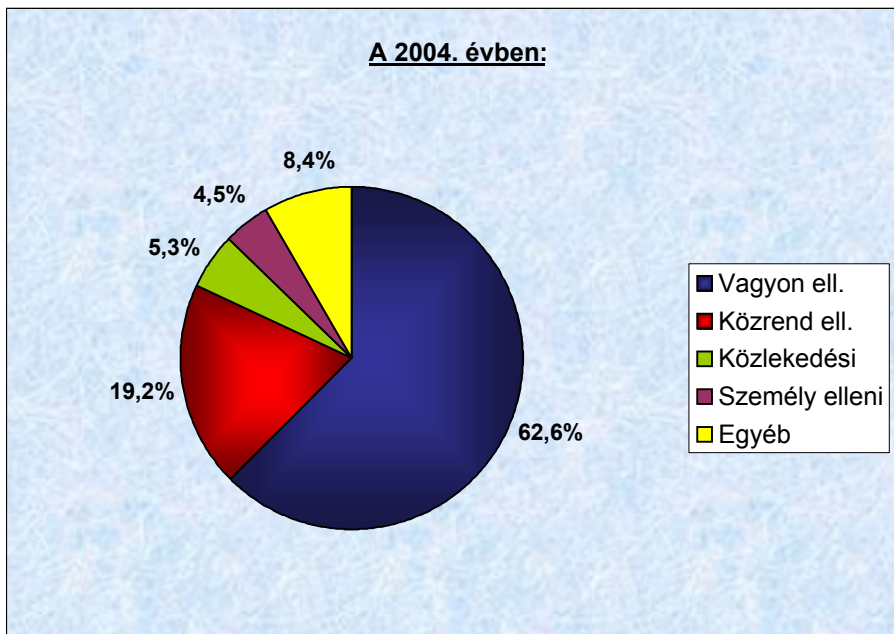

3. sz. ábra

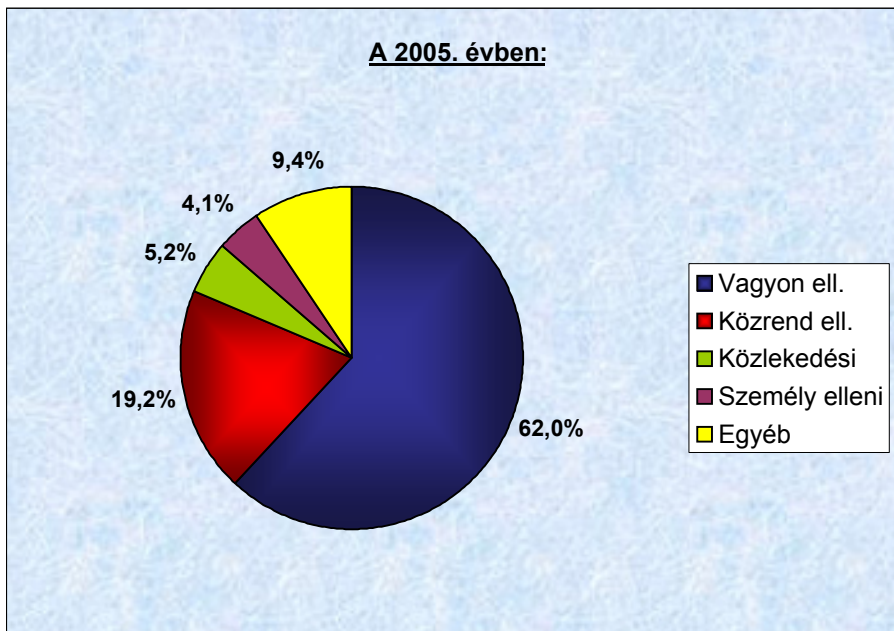

A bűncselekménycsoportok megoszlása

4. sz. ábra:

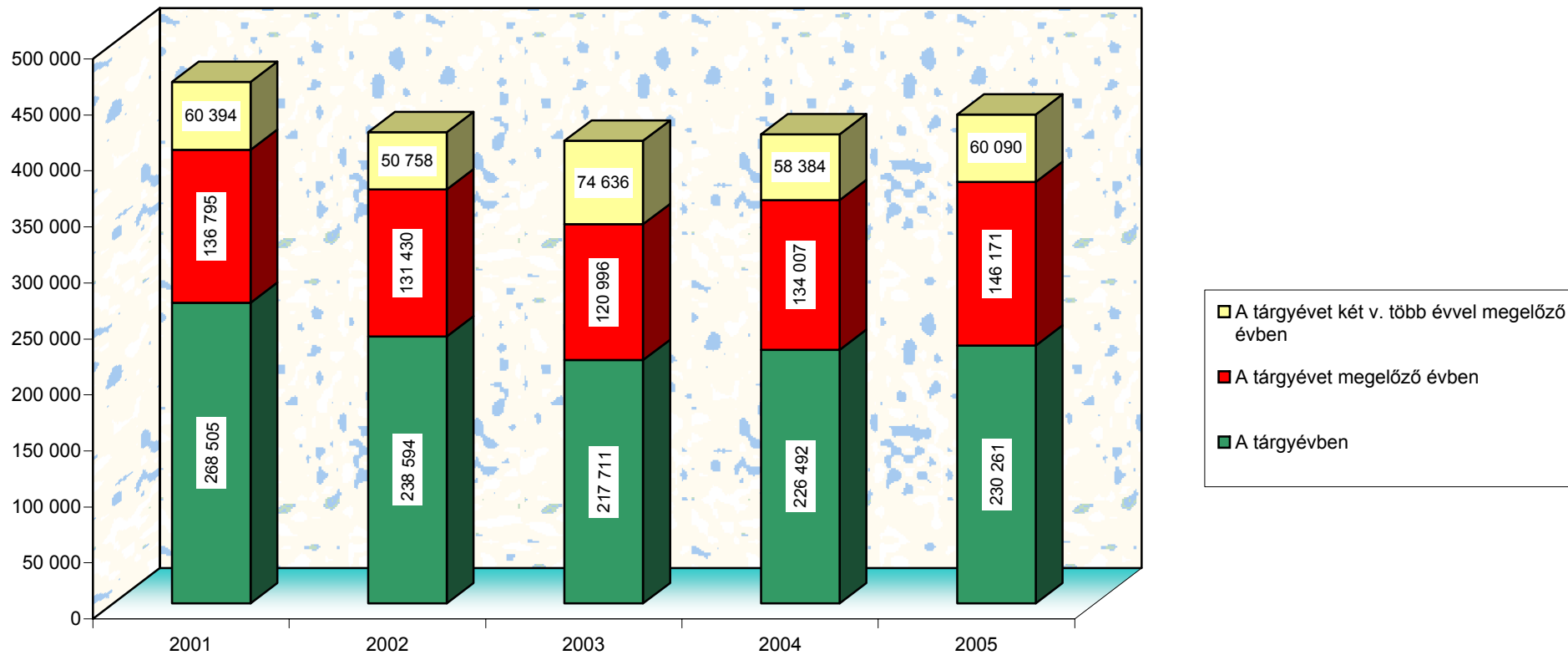

5. sz. ábra:

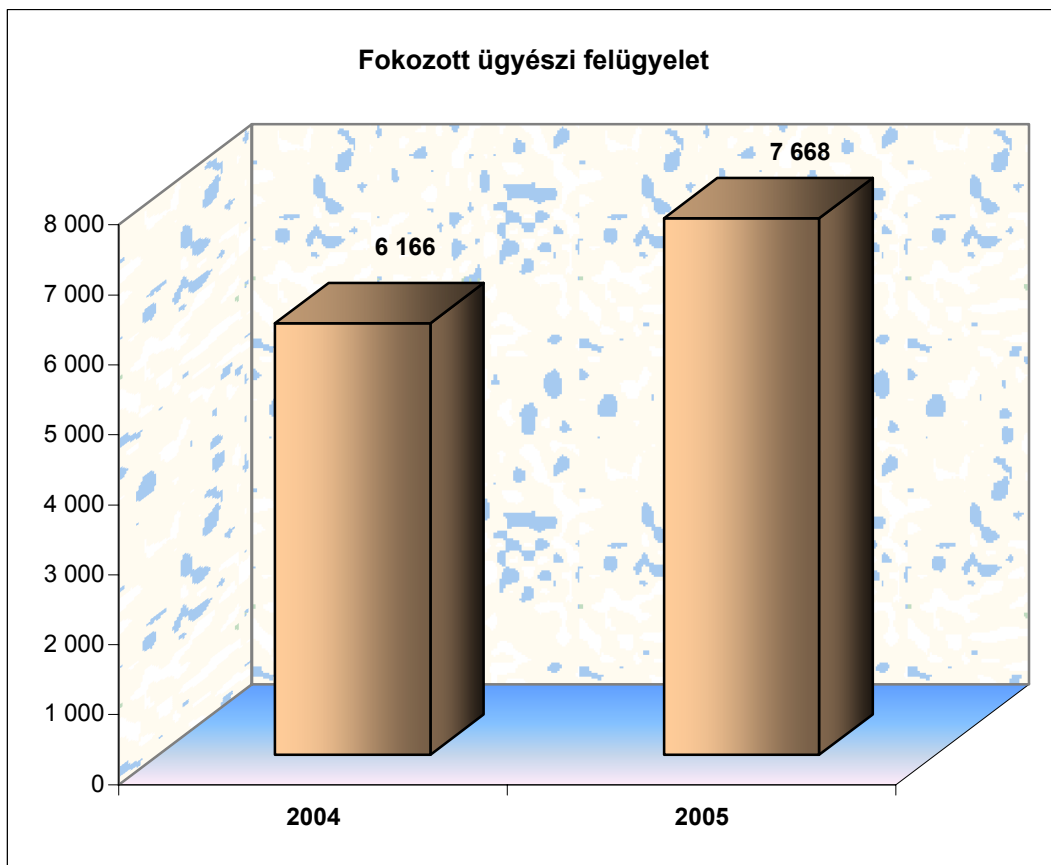

6. számú ábra

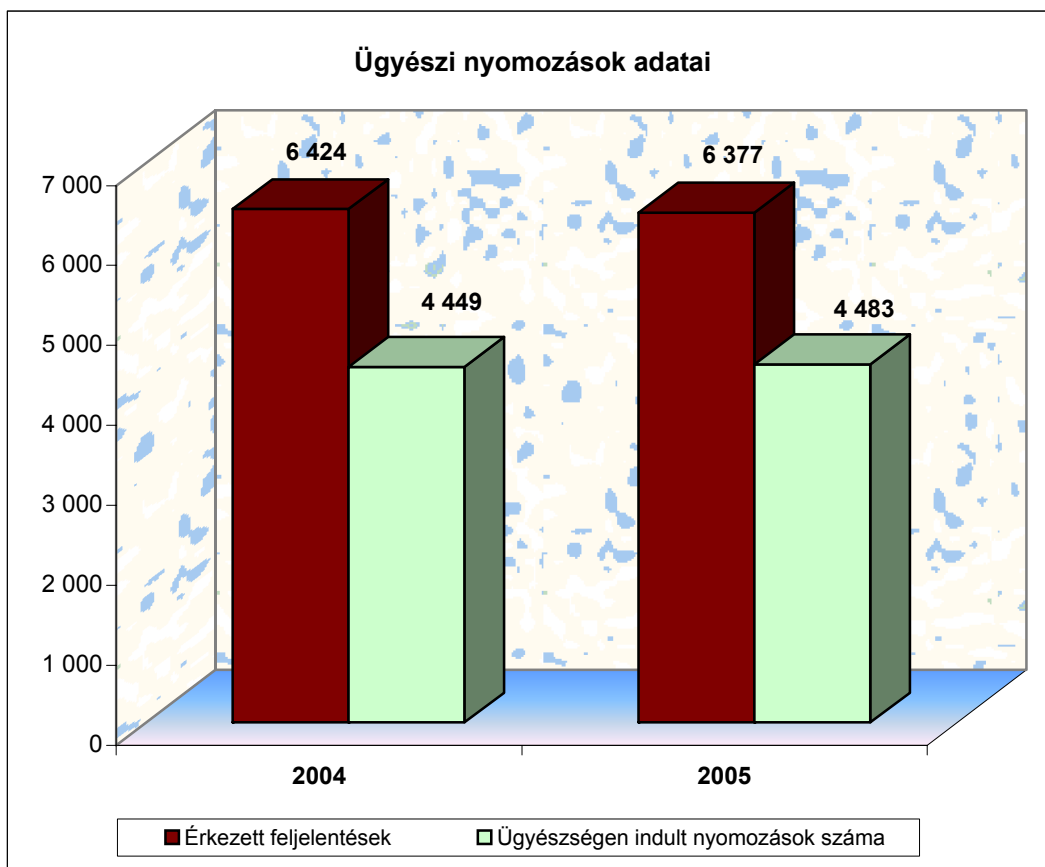
Az ismertté vált bűncselekmények megoszlása az elkövetés időpontja szerint

7. sz. ábra

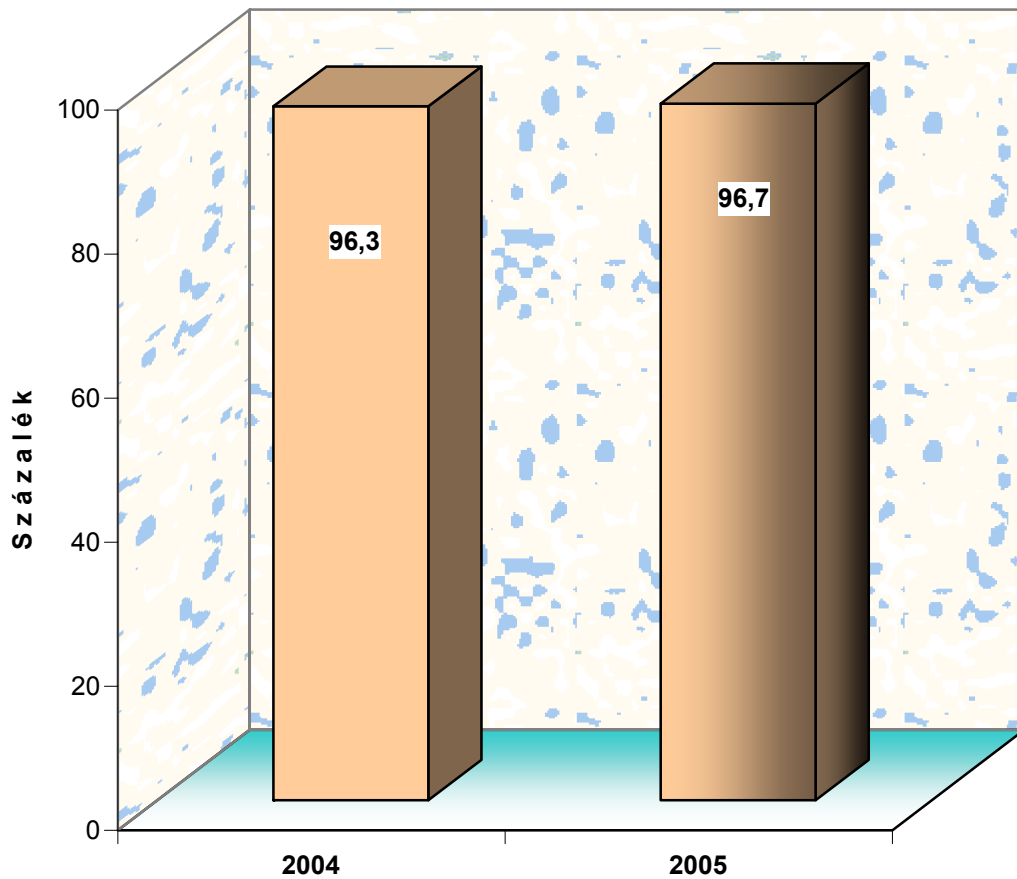

8. sz. ábra

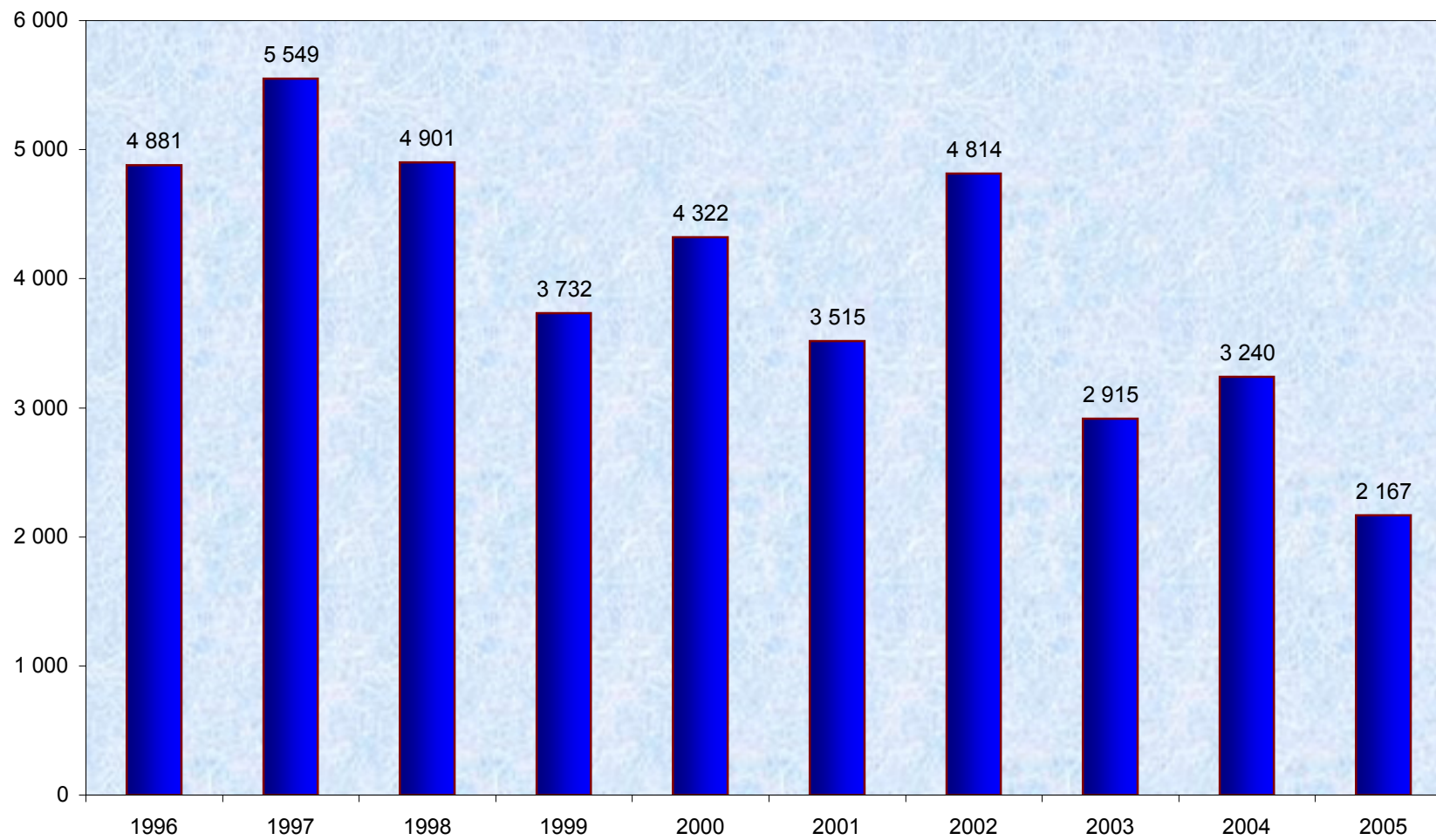
9. sz. ábra

A váderedményesség alakulása

10. sz. ábra

A katonai büntetőeljárársban ismertté vált bűncselekmények számának alakulása

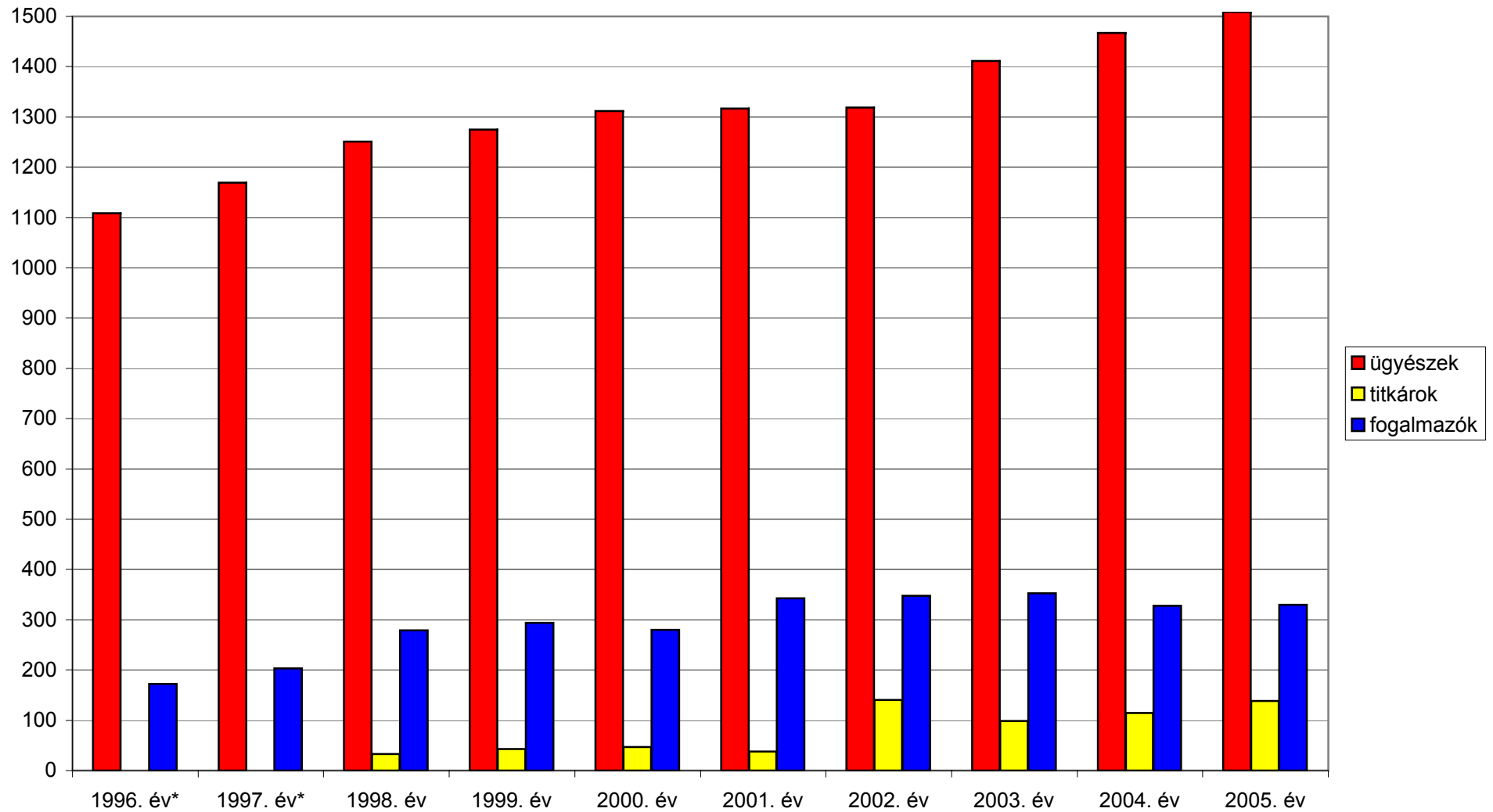

11. sz. ábra

A katonai büntetőeljárársban ismertté vált bűnelkövetők számának alakulása

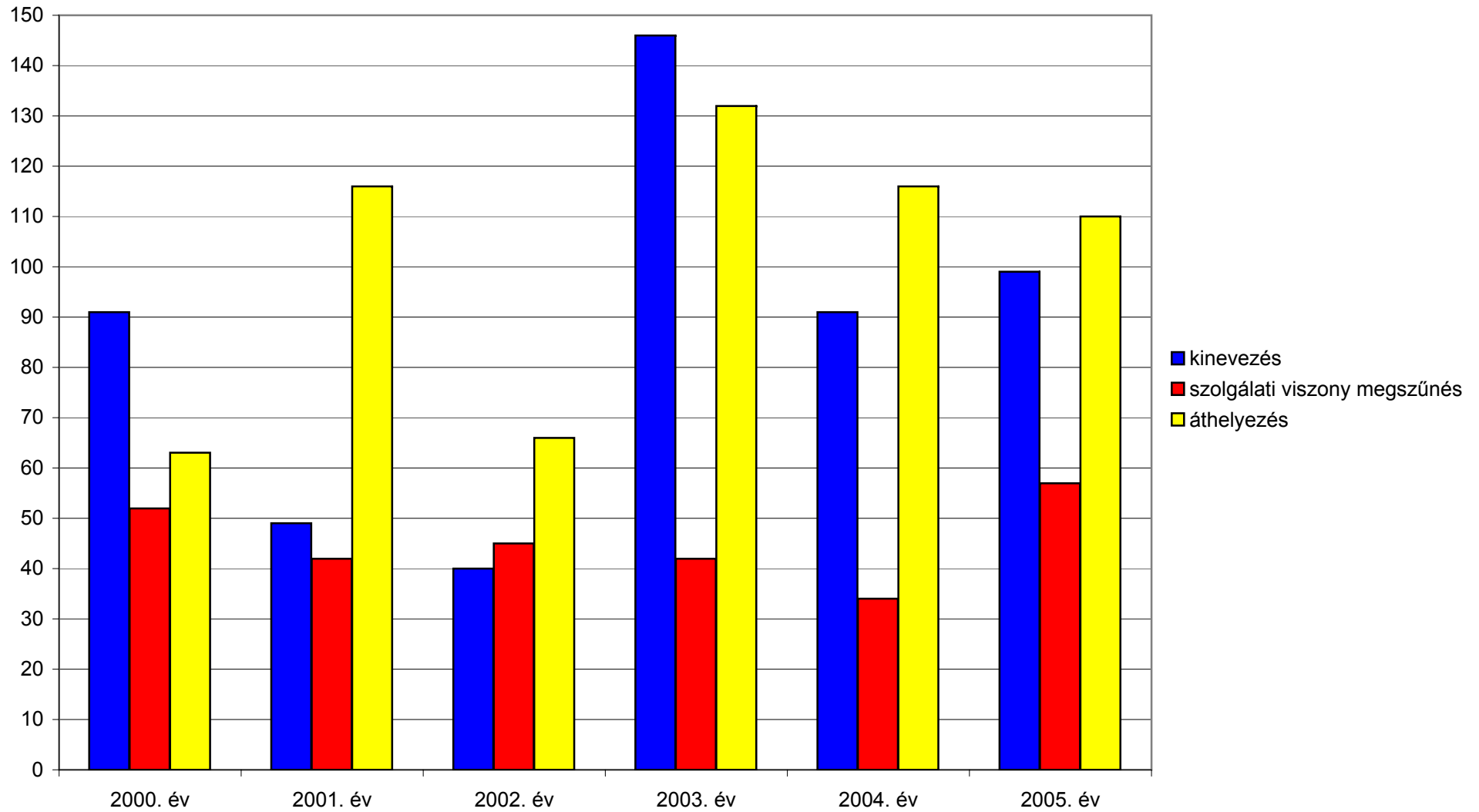

Az ügyészek, titkárok és fogalmazók számának alakulása az 1996-2005. években

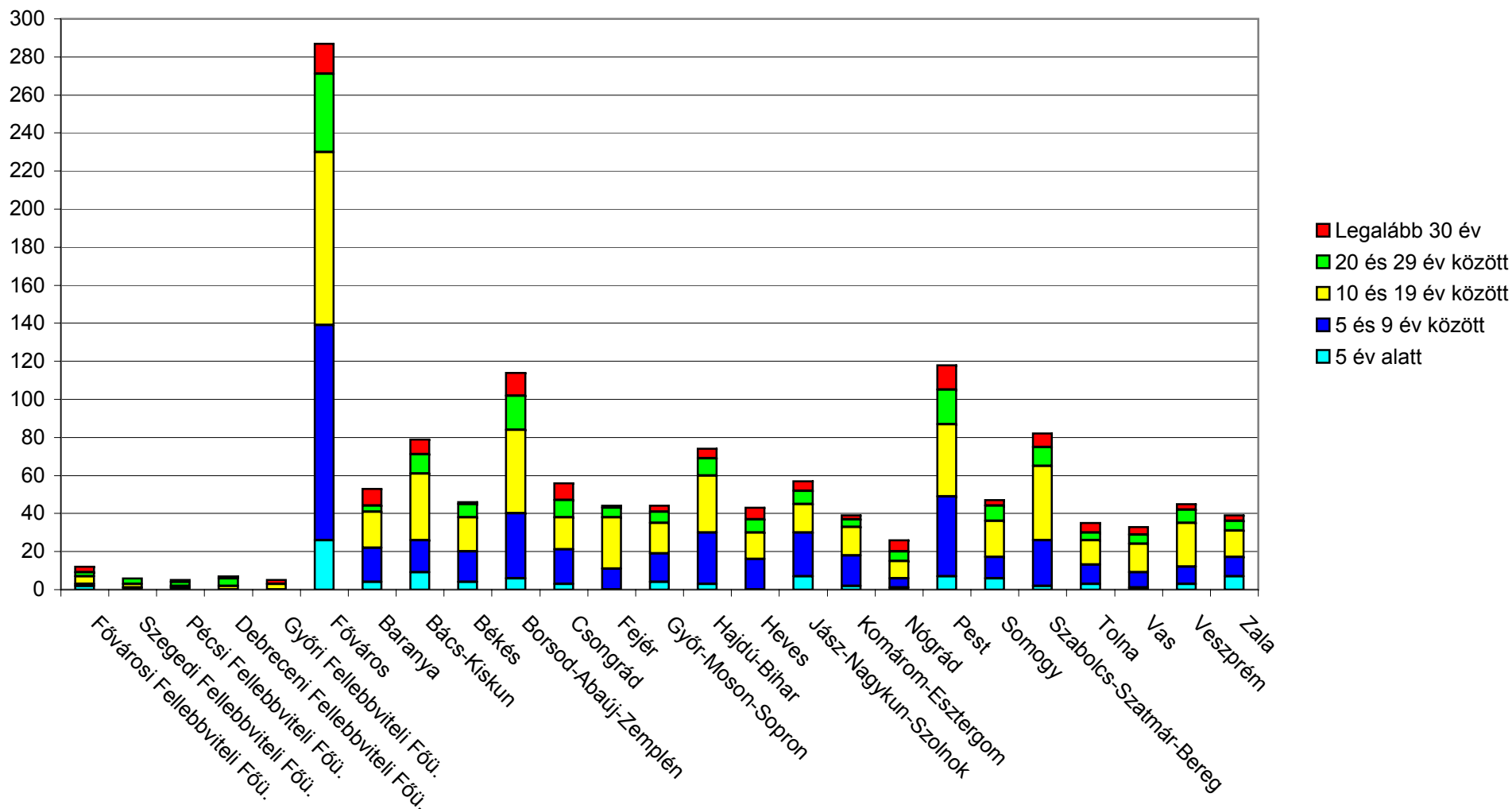

*= 1997. december 31-ig a létszámnyilvántartásban a titkári és a fogalmazói létszám összevontan szerepel a fogalmazók rovatában.

Ügyészi munkaerőmozgás a 2000-2005. években

A főügyészségek ügyészi létszámának szolgálati idő szerinti megoszlása a 2005. évben

A főügyészségek ügyészi létszámának életkor szerinti megoszlása a 2005. évben

